В. М. Андріїв, О. Л. Кучма, Л. М. Сіньова

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІЛЬГАМИ ЯК РІЗНОВИД СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Навчальний посібник

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

В. М. Андріїв, О. Л. Кучма, Л. М. Сіньова

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІЛЬГАМИ ЯК РІЗНОВИД СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Київ – 2017

УДК 349.3:364(075.8)
ББК 67.405я73
А 65

Рекомендовано до друку Вченою радою юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 5 від 27.02.2017 року)

Рецензенти:

В. І. Щербина, доктор юридичних наук, професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

В. Л. Костюк, доктор юридичних наук, доцент, заступник завідувача відділу Апарату Верховної Ради України, професор факультету правничих наук НаУКМА

В. М. Андріїв, О. Л. Кучма, Л. М. Сіньова

Забезпечення пільгами як різновид соціальної функції держави. Навчальний посібник. – Київ: юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017. – 524 с.

ISBN 978-617-7480-45-6

Навчальний посібник підготовлений у відповідності із обов'язковими вимогами державних освітніх стандартів вищої освіти та відповідає чинним на момент видання нормативним актам. У проведеному дослідженні на основі теоретичних положень, історії та практики застосування нормативних актів висвітлюються загальнотеоретичні і практичні проблеми правових пільг.

Навчальне видання сприятиме засвоєнню основних положень чинного законодавства у сфері соціального захисту населення, правильному тлумаченню та застосуванню норм законодавства про пільги, прийняттю обґрунтованих рішень в сфері правового регулювання відносин, що регламентуються правом соціального забезпечення України.

Навчальний посібник стане в нагоді науковцям, викладачам, аспірантам, студентам, юристам. А також для всіх, хто цікавиться правом соціального забезпечення України.

УДК 349.3:364()075.8
ББК 67.405я73
А 65

ISBN 978-617-7480-45-6

© Андріїв В. М., © Кучма О. Л., © Сіньова Л. М., 2017 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА……...…. 11

РОЗДІЛ 1. ПРАВОВІ ПІЛЬГИ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА……...… 14

Тема 1. Поняття, ознаки та види правових пільг……. **14**

1.1.Поняття та сутність пільги як правової категорії……... 14

1.2.Поняття та функції соціальних пільг……..……... 29

1.3.Класифікація соціальних пільг……..…. 35

Тема 2. Ефективність правових пільг…….. **47**

2.1. Критерії ефективності правових пільг…….……. 47

2.2. Шляхи оптимізації правових пільг…… 58

РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВИХ ПІЛЬГ В УКРАЇНІ ……..… **63**

Тема 3. Необхідність та шляхи реформування системи соціальних пільг в Україні……. **63**

3.1. Необхідність реформування системи надання соціальних пільг в Україні…….……..……. 63

3.2. Сучасний стан запровадження системи монетизації пільг в Україні…….. 76

Тема 4. Міжнародний досвід реформування та застосування правових пільг……. **85**

4.1. Міжнародний досвід запровадження монетизації пільг… 85

4.2. Зарубіжний досвід застосування деяких транспортних пільг…… 93

4.3. Перспективи покращення чинної системи пільг в Україні……..…. 99

РОЗДІЛ 3. ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ПІЛЬГИ……...… 103
Тема 5. Пільги для учасників війни та членів їх сімей і дітей війни……..……... 103
Закон України від 26 квітня 1996 року №144/96-ВР Про ратифікацію Угоди про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців……..…… 124
Угода про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців……..…… 124
Закон України від 26 квітня 1996 року №145/96-ВР Про ратифікацію Угоди про встановлення для учасників Великої Вітчизняної війни, трудівників тилу воєнних років та вдів загиблих воїнів додаткових пільг і матеріальної допомоги у зв'язку з 50-річчям Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 - 1945 років……..... 157
Угода про встановлення для учасників Великої Вітчизняної війни, трудівників тилу військових років і вдів загиблих воїнів додаткових пільг і матеріальної допомоги в зв'язку з 50-річчям Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 - 1945 років……... 157
Закон України від 23 березня 2000 року №1584-III Про жертви нацистських переслідувань (витяг)……. 160
Закон України від 17 квітня 1991 року №962-XII Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні (витяг)… 180
Закон України від 22 жовтня 1993 року №3551-XII Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту (витяг)…… 185
Постанова Кабінету Міністрів України від 20 травня 2009 р. №565 Про затвердження Порядку проведення безоплатного капітального ремонту власних житлових будинків і квартир осіб, що мають право на таку пільгу, а також першочерговий

поточний ремонт житлових будинків і квартир осіб, які мають на це право……. 213
Постанова Кабінету Міністрів України від 16 лютого 1994 р. №94 Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»……. 224
Закон України від 18 листопада 2004 року №2195-IV Про соціальний захист дітей війни (витяг)……..... 232
Тема 6. Пільги для інвалідів……..…… 233
Закон України від 21 березня 1991 року №875-XII Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні (витяг)……..…. 236
Постанова Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 р. №1010 Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів……. 240
Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. №585 Про затвердження Порядку надання пільг інвалідам, членам їх сімей, законним представникам інвалідів (дітей-інвалідів), підприємствам, установам, організаціям громадських організацій інвалідів та сфери соціального захисту населення на безоплатне паркування і зберігання транспортних засобів……..... 247
Тема 7. Пільги для осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи……...……. 257
Закон України від 28 лютого 1991 року №796-XII Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (витяг)…… 262
Постанова Кабінету Міністрів України від 28 червня 1997 р. №637 Про порядок передачі у приватну власність громадян незавершених будівництвом будинків садибного типу……. 293
Тема 8. Пільги для осіб, які зайняті в шкідливих та небезпечних умовах праці……..... 297

Закон України від 14 жовтня 1992 року №2694-XII Про охорону праці (витяг)…… 299
Закон України від 22 лютого 2000 року №1489-III Про психіатричну допомогу (витяг)……..... 301
ГІРНИЧИЙ ЗАКОН УКРАЇНИ від 6 жовтня 1999 року №1127-XIV (витяг)…….…… 301
Закон України від 6 квітня 2000 року №1645-III Про захист населення від інфекційних хвороб (витяг)…..…… 304
Тема 9. Пільги для ветеранів праці та інших громадян похилого віку……..…… 305
Закон України від 16 грудня 1993 року №3721-XII Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні…… 312
Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1994 р. №552 Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»…… 319
Тема 10. Пільги для осіб, які перебувають на публічній службі та членів їх сімей…….…… 322
Закон України від 20 грудня 1991 року №2011-XII Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей (витяг)…… 325
Постанова Кабінету Міністрів України від 31 березня 2003 р. №426 Про затвердження Порядку надання пільг, компенсацій і гарантій працівникам бюджетних установ, військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу …… 343
Закон України від 24 березня 1998 року №203/98-ВР Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист (витяг)…….…… 349
Постанова Кабінету Міністрів України від 28 травня 1993 р. №379 Про посвідчення на право користування пільгами

членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли) чи пропали безвісти під час проходження військової служби…… 356
Постанова Кабінету Міністрів України від 21 січня 1993 р. №30 Про пільги щодо обчислення вислуги років військовослужбовцям Збройних Сил України, які брали участь в операціях Миротворчих Сил ООН…… 360
Постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 2011 р. №446 Про затвердження Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками до санаторно-курортних закладів військовослужбовців, ветеранів війни, ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ та деяких інших категорій осіб і членів їх сімей…….. 361
Постанова Кабінету Міністрів України від 28 січня 2004 р. №88 Про затвердження Порядку кредитування будівництва та придбання житла для військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань..... 371
Постанова Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2006 р. №1081 Про затвердження Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями…….…… 378
Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. №450 Про розмір і порядок виплати грошової компенсації військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки та Державної спеціальної служби транспорту за піднайом (найом) ними жилих приміщень…….……..... 389
Закон України від 23 червня 2005 року №2713-IV Про Державну кримінально-виконавчу службу України (витяг)… 394
Закон України від 23 лютого 2006 року №3475-IV Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України (витяг)……..…… 395
Закон України від 2 липня 2015 року №580-VIII Про Національну поліцію (витяг)…….…… 398

Закон України 17 листопада 1992 року №2790-XII Про статус народного депутата України (витяг)……. 400
Закон України 25 березня 1992 року №2229-XII Про Службу безпеки України (витяг)…….…… 401
Закон України від 14 жовтня 2014 року №1697-VII Про прокуратуру…….…… 402
Закон України від 13 березня 2014 року №876-VII Про Національну гвардію України (витяг)……..…… 403
Закон України від 3 квітня 2003 року №661-IV Про Державну прикордонну службу України (витяг)……..…… 406
КОДЕКС ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ від 2 жовтня 2012 року №5403-VI (витяг)……..…… 407
Тема 11. Пільги для інших категорій населення……... 421
Закон України від 23 червня 1995 року №239/95-ВР Про донорство крові та її компонентів (витяг)……..……. 421
Постанова Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2012 р. №1120 Про соціальні пільги та гарантії медичних працівників системи екстреної медичної допомоги, залучених до ліквідації медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій……..……. 426
Закон України від 26 квітня 2001 року №2402-III «Про охорону дитинства» (витяг)…… 427
Закон України від 27 січня 1995 року №32/95-ВР Про бібліотеки і бібліотечну справу (витяг)…… 432
Закон України від 23 травня 1991 року №1060-XII Про освіту (витяг)……..…… 433
Основи законодавства України про охорону здоров’я від 19 листопада 1992 року №2801-XII (витяг)…….…… 435
Закон України від 14 жовтня 1998 року №180-XIV Про захист рослин (витяг)……..……..... 439
Закон України від 14 грудня 2010 року №2778-VI Про культуру (витяг)……..…… 440

Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2015 р. №389 Про затвердження Порядку надання пільг окремим категоріям громадян з урахуванням середньомісячного сукупного доходу сім'ї…….…… 441
Закон України від 16 жовтня 1997 року № 575/97-ВР Про електроенергетику (витяг)…….…… 452
Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2012 р. № 356 Про встановлення мінімальних норм забезпечення населення твердим паливом і скрапленим газом та граничних показників їх вартості для надання пільг і житлових субсидій за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам…….…… 452
Постанова Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 р. № 77 Про затвердження Порядку надання пільг на придбання твердого палива і скрапленого газу за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам …… 454
Тема 12. Податкова соціальна пільга……..…. 463
ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ від 2 грудня 2010 року №2755-VI (витяг)…….……..... 463
Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2010 р. № 1227 Про затвердження Порядку подання документів для застосування податкової соціальної пільги……. 471
Тема 13. Адміністрування пільг…… 478
Постанова Кабінету Міністрів України від 29 січня 2003 р. №117 Про Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги……..…… 478
Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. №136 Про затвердження Порядку здійснення верифікації та моніторингу достовірності інформації, поданої фізичними особами для нарахування та отримання соціальних виплат, пільг, субсидій, пенсій, заробітної плати, інших виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів Пенсійного фонду України, фондів

загальнообов'язкового державного соціального страхування…… 486
Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. №137 Про затвердження Порядку адміністрування Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу…… 491
Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. №151 Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства фінансів, органів Державної казначейської служби та установ, які здійснюють виплати пільг, субсидій, інших соціальних виплат, під час перерахування таких виплат…… 495

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…… **502**

ПЕРЕДМОВА

Утвердження України як правової демократичної держави створило всі передумови для реформування державної соціальної політики, масштабних змін у законодавстві нашої держави та появи нових організаційно-правових форм матеріального захисту незахищених верств населення країни. У Конституції України зазначено, що держава має забезпечувати соціальний захист своїх громадян. За ст. 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх на випадок повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Одним із напрямків соціальної політики держави є надання пільг як окремим особам, так і певним соціальним групам. Надання пільг в Україні здійснюється на підставі кількох десятків законів й актів Кабінету Міністрів України. До найбільш поширених належать пільги щодо: плати за житло, комунальні послуги; плати за користування паливом; плати за проїзд міським пасажирським, приміським та міжміським транспортом; установлення телефону та плати за користування ним; забезпечення санаторно-курортним лікуванням; забезпечення автотранспортом; забезпечення протезами та протезно-ортопедичними виробами; плати за медикаменти; протезування зубів та ін.[1]

Для характеристики соціальних пільг важливо виокремити їх основні ознаки. По-перше, пільги спрямовуються на більш повне задоволення інтересів суб'єктів, полегшення умов їх життєдіяльності.

[1] Сільченко С. О. Пільги по-європейськи: шляхи реформування соціального законодавства України / С. О.Сільченко. // Трудове право України в контексті європейської інтеграції: Матеріали науково-практичної конференції; м. Харків, 25 – 27 травня 2006 р. / За ред. проф. В. С. Венедіктова. – Х.: Українська асоціація фахівців трудового права, Харк. нац. ун-т внутрішніх справ, 2006. – С. 445 – 449.

Метою встановлення пільг є соціальний захист, поліпшення становища окремих категорій громадян. По-друге, вони є своєрідним відхиленням від єдиних положень нормативного характеру та виступають способом юридичної диференціації прав громадян, елементом їх спеціального правового статусу. Так, для певних категорій громадян встановлені правила, які гарантують безплатний проїзд у громадському транспорті, зменшують розмір оплати житлово-комунальних послуг тощо. По-третє, соціальні пільги виступають правомірними винятками виконання особою обов'язків, передбачених законодавством. І, по-четверте, вони закріплюються переважно у законах, якими визначаються особливості спеціального правового статусу певних категорій громадян.[2]

У свою чергу, з огляду на норми національного законодавства, треба зазначити щодо необхідності особливого соціально-правового захисту, спрямованого на певну категорію осіб, які, зважаючи на свій вік, майновий стан чи та стан здоров'я, потребують особливої уваги з боку держави. Вперіод переходу до ринкових відносин в Україні гостро активізувалася проблема соціальної захищеності громадян. Пріоритетним є визначення соціально-економічних заходів, пов'язаних із забезпеченням громадян у старості і при непрацездатності, з турботою про материнство і дітей, медичним обслуговуванням та лікуванням та інше. Усі ці питання вивчаються в рамках окремого навчального курсу «Право соціального забезпечення». Навчальний посібник складений у відповідності до державних стандартів, навчальних та робочих навчальних планів за спеціальністю «Правознавство».

[2] Право соціального забезпечення: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. / За ред. П. Д. Пилипенка. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. – 504 с., С.436-437

Зміст навчального посібника націлює на вивчення чинного законодавства та основних теоретичних праць із проблем національного права соціального забезпечення. Крім загальнотеоретичних основ щодо поняття, сутності, особливостей, класифікації, ефективності правових пільг, а також проблем рефермування системи правових пільг в Україні, навчальний посібник містить перелік нормативно-правових актів, які регулюють правовідносини щодо надання пільг у сфері соціального забезпечення населення.

РОЗДІЛ 1. ПРАВОВІ ПІЛЬГИ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Тема 1. ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА ВИДИ ПРАВОВИХ ПІЛЬГ.

1.1. Поняття та сутність пільги як правової категорії.

Перетворення в економічній, політичній і правовій сферах ведуть до зміни характеру, активізації нормотворчої діяльності цих відносин. Відповідно трансформуються мета, способи, соціальна спрямованість правового опосередкування запитів окремих груп населення, що проявляється в урахуванні в законодавстві особливих інтересів суб'єктів за допомогою такого засобу, як правові пільги.

Пільги, у традиційному розумінні цього поняття – переваги, додаткові права, що надаються певним категоріям громадян або організаціям, підприємствам,регіонам (наприклад, часткове чи повне звільнення від обов'язкових платежів,податків, зборів).[3]

Чинне законодавство не дає визначення поняття пільг попри те, що в ньому сам термін «пільги» вживається доволі часто.

Кожна пільга повинна бути адресною, обгрунтованою, правомірною, справедливою. Саме через помірковані ефективні пільги можливо впливати на розвиток тих чи інших відносин у вигідному для суспільства та держави напрямку, сприяти процесу реформації економіки та одночасно посилювати соціальний захист особи. Від характеру та об'єму пільг залежить якість права. Пільги покликані втілювати в життя ідеї справедливості та рівності в умовах правової держави, виступати специфічним критерієм суттєвих основ права.[4]

[3] Ярцун І.М. Пільги в праві соціального забезпечення / І.М. Ярцун // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць. – Вип. 46 / редкол. С.В. Ківалов (гол.ред.) [та ін]. – О.: Юрид. літ., 2009. – с.183

[4] Бойченко Г.М. Особливості правового регулювання пільгового забезпечення працівників в умовах ринкової економіки / Г.М.Бойченко // Трудове право України в контексті європейської інтеграції: мат. науково-практ. конференції; Харків, 25-27 травня 2006 р./ за ред. проф. В.С.Венедіктова. – Харків, 2006. – С.453-459

Пільги є, перш за все, соціальним заходом, і в цьому проявляється їх суспільна цінність. У складній соціально-економічній ситуації необхідні радикальні зміни системи пільг з метою подолання зростаючих негативних тенденцій у цій сфері та підтримки соціально незахищених верств населення.

Під правовою пільгою розуміють правомірне полегшення становища суб'єкта, яке дозволяє йому повніше задовольнити свої інтереси та виражається як у наданні додаткових, особливих прав (переваг), так і в звільненні від обов'язків. Правові пільги супроводжуються більш повним задоволенням інтересів суб'єктів, полегшенням умов їх життєдіяльності, що обов'язково повинно здійснюватися в рамках суспільних інтересів. При встановленні пільг законодавець ставить мету – соціально захистити, поліпшити становище окремих осіб, перевести процес задоволення їхніх інтересів у більш сприятливий режим. Мета тут має першочергове значення, оскільки не всяке розширення прав і звільнення від обов'язків є пільгою. Крім цього, правові пільги є виключенням із загальних правил, відхиленням від єдиних вимог нормативного характеру та виступають способом юридичної диференціації. Чим досконаліше право, тим більш диференційовано воно регламентує конкретні питання суспільного життя. При відсутності правової регламентації у тій чи іншій сфері, органи управління вимушені враховувати конкретні обставини, робити на свій розсуд виключення для окремих осіб, що веде до різнобою в практичній діяльності і відкриває шлях для суб'єктивізму і навіть зловживань.[5]

Як справедливо зазначають деякі дослідники, спочатку проблема правових пільг вивчалася на галузевому рівні в сфері трудового, цивільного, фінансового, адміністративного права, права соціального забезпечення тощо. Дослідження даного правового

[5] Бахрах Д.Н. Правовые льготы / Д.Н. Бахрах // Справедливость и право. – Свердловск, 1989. – С.75.

інституту відбувалося в межах розгляду питань стимулювання праці, соціального управління, охорони праці жінок і неповнолітніх, правового регулювання деяких видів угод, вдосконалення податкового законодавства тощо. Незважаючи на це, багато авторів, не розглядали пільгу як самостійну правову категорію, здебільшого, ототожнюючи її з такими подібними поняттями, як «компенсації», «гарантії», «заохочення», «привілеї», «дозвіл».[6]

В розвиток, цього положення, Морозова І.С. [7] зазначає, що багато «галузевиків» розглядають пільги як засіб юридичної диференціації правового становища суб'єкта. Так, О.В. Смирнов, наголошуючи на необхідності існування диференційованого підходу до правового регулювання трудових правовідносин обгрунтовує важливість встановлення пільг для певних категорій працівників, які дозволяють враховувати «специфіку галузей виробництва, професійні, статеві, вікові особливості робітників і службовців, територіальне розташування підприємств».[8] Відзначаючи пільги для працівників Крайньої Півночі і місцевостях, до них прирівняних, М.І. Бару, в свій час зазначав, що вони дозволяють враховувати особливості умов праці й життя в цих регіонах, та покликані, з одного боку, компенсувати відмінності в затратах праці і вартості життя, а з другого - обмежити, запобігти або усунути негативний вплив природно-кліматичних факторів на здоров'я людини.[9] Тобто, за допомогою пільг законодавець виокремлює певні категорій громадян в деяких видах суспільних відносин.

---

[6] Пашков А.С., Ротань В.Г. Социальная политика и трудовое право. М., 1986. С.59, 170; Курилов В.И. Личность, труд, право. М. Юрид. лит-ра, 1989 С. 12; Егоров Н.Д. Гражданско-правовое регулирование общественных отношений: единство и дифференциация. Изд-во Ленинградского ун-та, 1988. С.35- 36.

[7] Морозова И.С. - Льготы в российском праве : Вопросы теории и практики : Дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. - Саратов, 1999 185 с. РГБ ОД, 61:01- 12/27-3. – с.12.

[8] Смирнов О.В. Основные принципы советского трудового права. М. Юрид. лит-ра, 1977. С.117.

[9] Бару М.И. Унификация и дифференциация норм трудового права. Советское государство и право М., 1971.- №10. – с.51.

Інші ж вчені вважають, що дана юридична категорія спрямована на вирівнювання становища окремих груп суб'єктів у порівнянні із загальним рівнем, створюючи для них додаткові можливості юридичного характеру. Можна погодитися з подібною позицією, оскільки, дійсно, пільги дозволяють враховувати особливості фактичного становища визначеної категорій осіб, їх специфічні інтереси і потреби, полегшуючи доступ до юридично забезпечених благ. Не випадково аналіз даного правового інституту дуже часто проводився в межах вивчення проблем соціальної рівності. Тут пільга розглядалася як один із засобів досягнення соціальної однорідності суспільства в умовах розвинутого соціалізму,[10] забезпечення рівного доступу до розподілу матеріальних і нематеріальних благ,[11] диференційованого підходу до потреб різних соціальних груп. З цієї точки зору, пільги є втіленням найважливішого принципу соціальної справедливості, вони дозволяють втілити в життя діалектичне розуміння рівності: для того щоб зрівняти нерівних людей, право повинно бути нерівним.

На думку деяких інших науковців, пільги є додатковими заходами юридичного характеру, які розширюють права деяких суб'єктів, створюють для них набагато кращі умови, у порівнянні із загальноприйнятими.[12]

Пільги полегшують становище деяких категорій осіб, які в силу певних обставин, не в змозі повністю задовольняти свої потреби. Вони дозволяють розширити можливості громадян,

[10] Ротань В.Г. Социальное равенство и советское трудовое право в условиях развитого социализма. Воронеж, Изд-во Воронежского ун-та, 1983. С. 43.
[11] Азарова Е.Г. Проблемыравноправияженщины и мужчины в социальномобеспечении в СССР. / Азарова Е.Г.; Отв. ред.: Иванов С.А. - М.: Наука, 1989. - С.37.
[12] Крылатых Е.Г. Роль льгот в праве социального обеспечения // Вестник МГУ. Серия II. Право. 1988. № 2. С. 92.

надають їм особливі права.[13] Тобто, доповнюючи коло прав і свобод індивіда, пільги збільшують обсяг його правосуб'єктності.

Разом з тим, на галузевому рівні немає єдиного підходу до визначення юридичної природи правових пільг. В деяких дослідженнях зазначається, що даний юридичний засіб передбачає додаткові права. Так, Є.Г. Азарова вважає, що у правовій науці, пільги розглядаються як виключно додаткові права, додаткові матеріальні блага, послуги та переваги. Нікітінський В.І, зауважує, що пільги є не тільки додатковими правами, але й передбачають звільнення від встановлених законом обов'язків і тому є виключенням з єдиних вимог нормативного характеру.[14] В підтвердження цього, В.К. Колосов зазначає, що пільги це не виключно додаткові права, вони можуть передбачати і звільнення від встановлених законом єдиних нормативних правил.[15]

Необхідно зазначити, що розгляд правових пільг в контексті виключно додаткових прав, є не досить повним і дещо навіть формальним. Правові переваги можуть полягати як у встановленні особливих, додаткових прав, так і у звільненні від деяких встановлених законом обов'язків.

Досить важливим моментом є те, що аналіз правових пільг досить часто зустрічається при розгляді проблем правового стимулювання, науково-технічного прогресу, вдосконалення фінансової діяльності держави, оптимізації законодавства,[16]

[13] Абрамова А.А. Охрана труда женщин. М. справочник по законодательству. - М. : Профиздат, 1978. – 75; Азарова Е.Г. Зазначена праця с. 40.

[14] Никитинский В.И. Эффективность норм трудового права. / Никитинский В.И. - М.: Юрид. лит., 1971. – с.78.

[15] Колосов В.К. Трудовые права рабочих и служащих / В. К. Колосов. — М. : Экономика, 1987. — с.84

[16] Ровинский Е.А. Основные вопросы теории советского финансового права М., Госюриздат, 1960.с.158; Никитинский В.И. Зазначена праця. с.58.

підвищення правової активності особистості,[17] залучення працівників до деяких галузей господарства [18] та ін.

Деякими вченими відзначається здатність пільг, як різновиду правових стимулів, зокрема до здійснення окремих видів суспільно-корисної діяльності. Розширюючи можливості суб'єктів для більш повного задоволення інтересів і потреб, правові пільги, тим самим, зацікавлюють їх у дотриманні певної суспільно - корисної моделі поведінки, що в свою чергу сприяє досягненню поставлених державою правових завдань. Це сприяє виконанню, наприклад, договірних зобов'язань сторонами в цивільно-правових відносинах (деякі пільги для сільськогосподарських підприємств, що здійснюють постачання продукції для державних потреб), підтримці розвитку вітчизняної промисловості (певні податкові пільги і преференції для юридичних осіб, які здійснюють свою діяльність в найважливіших галузях господарства), підвищенні професійного рівня працівників (пільги для осіб, які поєднують роботу з навчанням), підвищенні обороноздатності країни (пільги для військовослужбовців, субсидії, дотації, податкові преференції для підприємств військово-промислового комплексу) тощо. [19] В даному випадку, мова не йде про зобов'язання для певної особи, а про стимул для досягнення корисного для держави результату. Як стверджують, деякі дослідники, пільги хоча прямо не пов'язані з

[17] Крылатых Е.Г. Зазначена праця. с.15.

[18] Торган К.Э. Правовые стимулы научно-технического прогресса в производственном объединении /К. Э. Торган. – М. : Юрид. лит. 1983. – с.10.

[19] Цыпкин С.Д. Финансово-правовые институты, их роль в совершенствовании финансовой деятельности советского государства**:** М.: Изд-во Моск. ун-та, 1983. – с.56; Курилов В.И. Личность, труд, право. / Курилов В.И. - М.: Юрид. лит., 1989. –с.12; Иванов С.А., Лившиц Р.З. Личность в советском трудовом праве. М., Наука.1982 . С.67; Сейнароев Б.М. План и договор: материальное стимулирование. - М. Юридическая литература. – 1989 г. с. 45; Никитинский В.И. Зазначена праця. С.78.; Кондратьев Р.И. Локальные нормы трудового права и материальное стимулирование. Наук. ред.: Сокуренко В.Г. - Львов: Вища шк. Изд-во при Львов. ун-те, 1973. – с. 95.

результатами праці, але за своєю юридичною суттю мають значення стимулів.[20]

Разом з тим, в юридичній літературі відображені різні підходи до характеристики даного правового інституту. Так, одні науковці вбачають пільги як форму матеріального стимулювання,[21] другі - як міру матеріального і морального заохочення, треті - як додаткові матеріальні блага, послуги, переваги і так далі. С.А. Іванов і Р.З. Лівшиць під пільгами розуміють особливі права і переваги, надані тій чи іншій категорії працівників у випадках, передбачених законодавством. Їх погляди поділяє і М.Є. Панкін, який розглядає пільгу як будь-яке підвищення рівня прав в порівнянні з передбаченою загальною нормою.[22]

Як зазначає Морозова І.С., для більш повного визначення правової пільги необхідний аналіз та узагальнення теоретичних і галузевих поглядів на цю проблему, враховуючи і матеріальну складову, яка розкриває соціальну цінність даного правового явища.[23] На її думку правова пільга - це юридичний засіб, за допомогою якого створюється режим сприяння для задоволення інтересів і потреб суб'єктів, який має для останніх компенсаційне, стимулююче або гарантійне значення і володіє певними ознаками.

По-перше, це засіб юридичної диференціації правового становища суб'єкта. Як відомо, інтереси і потреби кожного індивіда залежать від багатьох соціально-економічних чинників (статі, віку, матеріального і сімейного стану, місця проживання, характеру роботи тощо), обумовлених, як правило, умовами його існування і

[20] Артамонов Н.В. Советское законодательство о льготах гражданам в связи с выполнением воинской обязанности и вопросы его совершенствования.: Автореф. дис. …канд. юрид. наук. М., 1974. С.9 .

[21] Гудимов Н.В. Стимулирование трудовой активности. Проблемы совершенствования законодательства о труде и социальном обеспечении : Межвуз. сб. науч. тр. Свердловск, 1983. С. 89.

[22] Сейнароев Б.М. Зазначена праця с. 150; Андреев В.С. Право социального обеспечения в СССР. М., Юрид. лит-ра. - 1980. С. 289; Иванов С.А., Лившиц Р.З. Зазначена праця С. 117.; Панкин М.Е. Льготы рабочим и служащим. - М. – Профиздат. – 1976. - с.3.

[23] Морозова И.С. Зазначена праця с.14.

місцем, яке він займає в соціальній структурі суспільства. Однак особисте і суспільне значення вони набувають лише за умови свого задоволення. Існуючі відмінності у фактичному становищі суб'єктів не дозволяють в повній мірі реалізувати власні інтереси для їх певних категорій в межах стандартної моделі правового регулювання. Це пов'язано з багатьма причинами як біологічними (статева приналежність, стан здоров'я, наявністю трудового каліцтва, досягнення певного віку та ін.), соціально-економічними (місце розташуванням та умови виконуваної роботи, поєднанням трудової діяльності з навчанням, проходженням строкової військової служби, вимушений переїзд в результаті виникнення надзвичайних ситуацій). Як наслідок, відбувається істотне порушення інтересів таких категорій громадян як інваліди, пенсіонери, біженці і вимушені переселенці, військовослужбовці, вагітні жінки та ін. Саме тому, право покликане враховувати особливості положення певних груп населення, і, відповідно, більш гнучко, диференційовано підходити до питань регламентації суспільного життя. Як цілком слушно зауважує Р.З. Лівщиць, встановлення пільг - типовий прийом правового регулювання, засіб правового диференціації. За допомогою пільг законодавець виділяє становище деяких громадян в певній галузі суспільних відносин.[24]

По - друге, пільги це елемент спеціального правового статусу суб'єктів. Далеко не всі життєвоважливі, необхідні інтереси і потреби знаходять відображення в юридично закріплених правах і обов'язках. Надаючи особливі права, повністю або частково звільняючи від деяких встановлених обов'язків, пільги входять до складу спеціального правового статусу, який відображає особливе становище певних категорій осіб та доповнюють його не тільки кількісно, але й якісно, тим самим зміцнюючи його.

[24] Лившиц Р.З. Социальная политика и ее правовое опосредование // Правовая система социализма. М., - 1986.- Т.1 - с. 298.

Пільги не можуть входити до складу загального правового статусу, що не відображає існуючої специфіки фактичного стану суб'єктів, оскільки його зміст складають, головним чином, конституційні права і обов'язки. Загальний правовий статус є статус особи як громадянина держави, члена суспільства. Він єдиний і однаковий для всіх і не залежить від різних обставин (статі, віку, сімейного та матеріального становища, характеру роботи і так далі), тому пільги, як законні переваги, засіб юридичного диференціації, не можуть входити до його складу. Разом з тим, в деяких випадках пільги можуть бути елементом індивідуального правового статусу, який відображає правове становище конкретної людини. Так наприклад, Закон України «Про особливі заслуги перед Україною» від 01.06.2000 р. (в ред. від 28.12.2015 р.) [25] передбачає встановлення громадянам, які мають значні заслуги у сфері державної, громадської або господарської діяльності, досягнення у галузі науки, культури, освіти, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту тощо, пенсій за особливі заслуги перед Україною. В даному випадку, слід звернути окремо увагу і на те, що наявність у особи правових пільг, певною мірою впливаєіна межі такого структурного елемента правосуб'єктності особи, як необхідність іздатність особи нести юридичну відповідальність за невиконання тих чи інших вимог, тобто на деліктоздатність. Яскравим прикладом таких правових пільг, як зазначають деякі дослідники, є імунітет. [26] У цьому аспекті правовий імунітет у юридичному значенні є винятковим правом не підкорятися деяким загальним законам, надане особам, що мають особливе становище в державі, тобто це пільги і привілеї, що звільняють певних визначених законом осіб від

[25] Про особливі заслуги перед Україною: Закон України від 01.06. 2000 (ред. від 28.12.2015 р.) //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1767-14

[26] Мурза О.В. Загальнотеоретична характеристика правових пільг / О. В. Мурза // Право і Безпека. - 2012. - № 2. - С. 7-11. //[Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ ...

певних обов'язків і відповідальності з метою збереження ними свого особливого правового статусу. Правовий імунітет - це перебування особи (повне або часткове) поза юрисдикцією держави.[27] Таким чином, правовий імунітет є особливим видом правової пільги, привілею, який пов'язаний із звільненням конкретно встановлених в нормах міжнародного права, Конституції і законах осіб від певних обов'язків і відповідальності, задля забезпечення виконання ними відповідних функцій.

Таким чином, можна зазначити, що правові пільги є елементом спеціального правового статусу особи і, певним чином, визначають вид спеціального правового статусу особи.

По - третє, пільга є законною перевагою, правомірним винятком, який передбачено в нормативних актах, прийнятих компетентними органами у встановленому законом порядку. Діяльність з підготовки, прийняття та опублікування подібних нормативно-правових актів здійснюється в межах закону, відповідно до демократичних принципів правотворчості.

Пільга закріплюється на рівні диспозиції юридичної норми, яка визначає права та обов'язки суб'єктів права, встановлює можливі і належні варіанти поведінки. У гіпотезі норми окреслюється коло учасників регульованих відносин, конкретні життєві обставини, а також умови, порядок та підстави надання пільг. Належність особи до тієї чи іншої, законодавчо передбаченої групи суб'єктів, що мають право на пільги, визначається низкою обставин (вік; страховий (трудовий) стаж; навчання у вищих навчальних закладах для студентів; втрата роботи та безробіття, стан здоров'я та ін.). Так, наприклад, Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх

[27] Кохановський В. В. Юридична природа та ознаки правового імунітету інститута Президентства / В. В. Кохановський // Митна справа. - 2011. - № 5 (77). - Ч. 2. – с.23

соціального захисту» від 22.10.1993 р. (в ред. від 24.03.2016 р.) [28] визначає правовий статус ветеранів війни, забезпечує створення належних умов для їх життєзабезпечення, сприяє формуванню в суспільстві шанобливого ставлення до них.

Слід зазначити, що в деяких випадках законодавець наділяє правом надавати пільги і певних суб'єктів. Відповідно до ст.9^1 КЗпП України підприємства, установи, організації в межах своїх повноважень і за рахунок власних коштів можуть встановлювати додаткові порівняно з законодавством трудові і соціально-побутові пільги для працівників. Контрактна система найму працівників також передбачає можливість надання роботодавцем додаткових пільг з урахуванням його економічного становища.

По - четверте, пільги супроводжуються більш повним задоволенням потреб суб'єктів, надають додаткові правові можливості для реалізації їхніх інтересів. Так, створення спеціальних умов праці для інвалідів, неповнолітніх (скорочення робочого часу, додатковий час для відпочинку під час роботи) дозволяє їм не тільки реалізувати своє конституційне право на працю, але й істотно поправити матеріальне становище. Пільги для працюючих жінок (обмеження їх праці у нічний час, заборона нічних, надурочних робіт, а також відрядження вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, надання відпусток у зв'язку з вагітністю та пологами тощо) сприяють полегшенню умов їх життєдіяльності, створюють більш сприятливий режим, надаючи, тим самим,додаткові правові можливості для поєднання трудової діяльності з виконанням специфічної соціальної ролі матері.

По – п'яте, пільга є різновидом правових стимулів. Як відомо, в забезпеченні своєї життєдіяльності і розвитку кожен з нас повинен претендувати на певний набір матеріальних, правових, духовних та

[28] Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 (в ред. від 05.12.2016 р.) //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3551-12

інших благ, які виступають, по суті справи, як права людини, є її природною властивістю, відповідно формуючи її інтереси та потреби. Останні, в свою чергу, закладено в основу мотивів поведінки індивідів. Без інтересу не може бути ні свідомого мотиву, ні мети дії, ані діяльності взагалі. Сягаючи своїм корінням в потреби, інтереси усвідомлюються в складному мотиваційному процесі, знаходять в ньому цілеспрямований характер і, в свою чергу, впливають на перебіг цього процесу. [29] Значимість інтересу в особистому або громадському плані залежить від можливості його більш повного задоволення. Надаючи подібні можливості і юридично їх гарантуючи, правові пільги здійснюють таким чином, інформаційно-психологічний вплив на індивіда, виступаючи як спонукальний, стимулюючий фактор у визначенні характеру його діяльності. Завдяки їм, створюється, певного роду, алгоритм дій в покращеному варіанті поведінки, в яких, без сумніву, зацікавлена держава.

Таким чином, право за допомогою даного юридичного засобу, впливає на внутрішні мотиваційні, саморегулюючі процеси, за рахунок того, що особистість визнає соціальні цінності і переводить їх у свої власні настанови, в мотиви своєї дії.

Соціальна сутність правових пільг полягає в тому, що вони є універсальним юридичним засобом узгодження (гармонізації) інтересів особистості, соціальних груп, держави, що сприяє в свою чергу, розвитку як окремого громадянина, так і суспільства в цілому. Так, скажімо, реалізація державних інтересів щодо залучення інвестицій в економіку з метою її реформування і реструктуризації, можлива шляхом надання різного роду податкових пільг суб'єктам інвестиційної діяльності, що дає реальну можливість, в свою чергу, останнім більш повно реалізувати власні

[29] Керимов Д.А. Психология и право // Государство и право.- 1992. - № 12. - С.12; Тихомиров Ю.А. Закон, стимулы, экономика. М., Юридическая литература. 1989. с. 10.

інтереси у фінансово-економічному плані. Таким чином, пільги сприяють розвитку відносин у вигідному для суспільства і держави напрямку, становленню ринкової економіки, з одночасним посиленням соціальної захищеності особистості. Вони сприяють також раціональному розподілу юридично гарантованих соціальних благ, що має на меті підтримку загальних умов існування суспільства, його стійкості і впорядкованості по відношенню до дестабілізуючих факторів.

Категорію «пільги» необхідно відрізняти від поняття «заохочення». Під останніми розуміють форму і міру юридичного схвалення добровільної заслуженої поведінки, у результаті чого суб'єкт винагороджується і для нього настають сприятливі наслідки. Заслуга характеризується такими ознаками: 1) вона пов'язана із соціально активною поведінкою, із здійсненням позитивних обов'язків; 2) це добросовісне відношення особи до свого обов'язку; 3) вона пов'язана із більш ніж належним виконанням особою своїх обов'язків або із досягненням нею загальновизнаного корисного результату; 4) вона є підставою для застосування заохочувальних заходів. Найважливішими передумовами застосування заходів заохочень є суворе дотримання умов заохочувальної норми, обставин виконання, а також кінцевий результат. Як зазначає А.В. Малько, основна функція заохочення полягає в тому, що воно спеціально призначене для стимулювання, схвалення і винагороди заслуженої поведінки. [30] Саме тому, позиція деяких науковців, які відносять пільги до заохочувальних норм, не є переконливою.[31] Заохочення співвідноситься з такими поняттями, як винагорода та переконання. Термін «винагорода» у словниках тлумачиться в двох

[30] Малько А.В. Льготы : политико-правовой анализ // Льготы: политико-правовой анализ / А. В. Малько . – 1996 // Общественные науки и современность (ОНС) . – 03/1996 . – N3 . – с. 50.

[31] Ведяхин В.М. Правовые стимулы: понятие и виды // Правоведение. 1992.№1. с.52; Крылатых Е.Г. Роль льгот в праве социального обеспечения // Вестник МГУ. Серия 11. Право. 1988. №2. с.92.

значеннях: як нагорода і як плата за послуги. Відмінність заохочення від плати за послуги полягає в тому, що перше застосовується за заслуги, а останнє за послуги, які також є корисними діями, але зовсім не зв'язані з перевищенням звичайних вимог. Заохочення, створюючи в свідомості окремих громадян і їх колективів переконання в правильності та корисності певного варіанта поведінки, служить засобом переконання, яке, на жаль, не в змозі виконувати функції заохочення в прямому розумінні цього слова.

Загальним для заохочень і пільг є те, що дані юридичні засоби спрямовані на стимулювання суспільно-корисної діяльності, підвищення соціальної активності суб'єктів. Це означає, що в певних випадках пільги можуть виступати як заохочення, хоча і умовно. На відміну від заохочення, досягнення позитивного результату чи певної заслуги для надання пільг у багатьох випадках не потрібно. Стимулююча функція правових переваг тісно пов'язана з компенсаційною. З одного боку, пільги, встановлені, наприклад, для ветеранів війни є своєрідною мірою заохочення заслуженої поведінки, з другого - вони в певній мірі покликані компенсувати негативні наслідки (погіршення стану здоров'я), які виникли внаслідок таких дій.

Однак, пільги не можна повністю ототожнювати з компенсаціями, необхідними насамперед для відшкодування реального збитку, витрат, заподіяних суб'єкту (відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю працівника при виконанні трудових обов'язків, витрати при відрядженнях, переведенні на роботу в іншу місцевість тощо).

Пільги слід відрізняти і від поняття «гарантії», під якими розуміють систему юридичних, економічних, організаційних, моральних, політичних умов, передумов, способів, засобів, що створюють рівні можливості для особистості в реалізації її інтересів,

прав і свобод. Категорія «гарантії» ширше за своїм обсягом від категорії «пільги», оскільки включає в себе крім пільг інші юридичні засоби: покарання, заборони, обов'язки, заохочення, засоби профілактики правопорушень, різні форми нагляду, контролю та ін.

Існує також відмінність між пільгами і поняттям «дозволу». Останнє передбачає простір, надає можливості переважно за інтересом, на розсуд поведінки учасників суспільних відносин. Тому, з юридичної точки зору, дозвіл відображається, як правило, в суб'єктивних правах на власну активну поведінку, а також у власних законних інтересах. Дозвіл є різновидом правових стимулів, однак має меншу спонукальну дію ніж пільги, які уособлюють механізм доповнення прав можливостями юридичного характеру.

Таким чином, можна зазначити, що правова пільга - це встановлені законодавством або іншими нормативними актами юридично-значимі винятки, за допомогою яких відбувається наділенням суб'єкта додатковими заходами юридичного характеру, наданням йому особливих додаткових прав і звільнення від встановлених законом обов'язків.

1.2. Поняття та функції соціальних пільг.

Правові пільги бажано розглядати в широкому та вузькому розумінні слова. У широкому розумінні слова під правовою пільгою слід розуміти поліпшення становища суб'єкта в різних сферах життєдіяльності людини порівняно зі стандартним шляхом наділення його додатковими правами або шляхом звільнення від виконання деяких обов'язків. У вузькому розумінні під пільгами

слід розуміти наділення особи додатковими правами у сфері забезпечення пенсіями, грошовими допомогами та надання соціальних послуг.

Прихильники вузького розуміння вважають, що пільга – це закріплене юридичними нормами звільнення суб'єкта від тягаря виконання частини обов'язків. Так, Г.Г. Пашкова вважає, що у праві соціального забезпечення пільги необхідно розглядати саме у вузькому (спеціальному) розумінні, оскільки вони зводяться, як правило, до повного чи часткового звільнення малозабезпечених громадян від виконання певних обов'язків у різних сферах їх життєіснування (безкоштовний проїзд, зниження оплати за різні послуги та ін.). Крім того, такий підхід дозволяє більш раціонально і справедливо відреагувати на тенденції скорочення пільг і кола суб'єктів їх отримувачів. [32] З такою думкою не погоджується Б.І. Сташків, який вважає, що в даному випадку, розуміння обов'язків стосуються не пенсій, не допомог, а соціальних послуг. Обов'язок оплати соціальних послуг лежить у сфері цивільно-правових відносин, а не відносин у праві соціального забезпечення. Звільнення від повної чи часткової оплати наданих соціальних послуг означає не що інше, як покладення цього обов'язку на надавачів цих послуг. Таке звільнення стосується не обов'язку, а, навпаки, означає наділення особи додатковими правами – правами на отримання соціальних послуг безоплатно чи за часткову плату. Податкові пільги не пов'язуються з перекладанням їх на інших платників податків. Тому теза про звільнення від виконання деяких обов'язків не може стосуватися пільг у праві соціального забезпечення. Недосконалий механізм відшкодування господарським суб'єктом

[32] Пашкова, Г.Г. Понятие и правовые признаки льгот в праве социального обеспечения // Материалы междунар. конф. студентов, аспирантов и молодых ученых. Т.4. 4.1. - Томск: Изд-во Томского гос. пед. ун-та, 2002. - С. 178-182.

витрат за надання соціальних послуг є однією з причин необхідності реформування порядку надання та видів соціальних пільг.[33]

Сулейманова Г.В. зазначає, що пільги у праві соціального забезпечення – це надання особливих переваг окремим категоріям громадян або сім'ям у зв'язку з тим, що їм необхідний особливий захист з боку суспільства, що дозволяє якоюсь мірою усунути несприятливі наслідки й обставини, в силу яких вони були визнані такими, які потребують особливого соціального захисту.[34]

С.М. Синчук визначає соціальну пільгу як законодавче звільнення (повне чи часткове) особи від виконання нею свого обов'язку або надання їй додаткових прав при настанні соціального ризику чи за наявності в такої особи значних заслуг перед державою, що пов'язані з певними публічними подіями .[35]

І.М. Ярцун під соціальними розуміє такі пільги, які пов'язані з життєзабезпеченням громадян та зумовлені зниженням рівня їхніх доходів нижче прожиткового мінімуму або втратою (зниженням) працездатності.[36]

Соціальні пільги, як і правові пільги, характеризуються такими ознаками: 1) це виключення із загальних правил, відхилення від єдиних вимог нормативного характеру, спосіб юридичної диференціації; 2) це правомірні виключення, законні вилучення, які встановлені компетентними органами в нормативних актах у відповідності зі встановленими процедурами правотворчості; 3) пільги супроводжуються більш повним задоволенням інтересів суб'єктів, полегшенням умов їх життєдіяльності.

---

[33] Сташків, Б.І. Пільги у праві соціального забезпечення [Текст] : навчальне видання / Б.І. Сташків. – Чернігів : Чернігівський державний інститут права, соціальних технологій та праці, 2011. – с. 13.

[34] Сулейманова Г.В. Право социального обеспечения / Г.В.Сулейманова. – М.: Юрайт, 2011. – с. 525 559 с.

[35] Синчук С.М. Соціальні пільги / Синчук С.М. // Право соціального забезпечення України: навч. посібник / за ред. П.Д. Пилипенка. – Вид. 2-е,змін. і доп. – К.: Істина, 2010. – с. 202. 224 с.

[36] Ярцун І.М. Пільги в праві соціального забезпечення /І.М. Ярцун //Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць. – Вип. 46 /редкол. С.В. Ківалов (гол.ред.) [та ін]. – О.: Юрид. літ., 2009. – с.183

Як уже зазначалося, правові пільги являють собою спосіб соціального регулювання, вирівнювання соціального стану різних верств, форму підтримки, допомоги, а отже сама загальна мета даного юридичного інституту полягає в узгодженні (гармонізації) інтересів особистості, соціальних груп, держави, суспільства. Це говорить про те, що пільги дозволяють диференційовано підходити до питань регулювання суспільних відносин, сприяючи узгодженню інтересів держави, соціальних груп, окремих індивідів, створення умов для найбільш повної реалізації їх потреб. Вони конкретизують функції, властиві праву в цілому (виховна, мотиваційна, комунікативна, інформаційно-орієнтовна, розподільча і так далі).

У розумінні функцій права, в юридичній літературі немає однаковості і одностайності. Так, на думку одних вчених, функції права є реалізація його соціального призначення, що складається з потреб суспільного розвитку. Інші вважають, що функції права - це головні напрямки правового впливу па суспільні відносини, тобто форми, способи, шляхи впливу права па суспільні відносини. Однак більшість вітчизняних фахівців вважають, що поняття «функції права» повинне охоплювати обидва ці аспекти – і соціальне призначення права, і які з цього призначення способи, шляхи впливу права на суспільні відносини. Таким чином, поняття функції права включає в себе основні напрямки впливу права на суспільні відносини, які визначаються соціальним призначенням права в житті суспільства. Відповідно цьому можна відзначити наступні особливості функції права: 1) функції права є похідними від його сутності й обумовлюються призначенням права в суспільстві. Функції - це сутність права в суспільних відносинах; 2) функції права - це такі напрямки його впливу на суспільні відносини, потреба в реалізації яких породжує необхідність існування права як соціального явища; 3) функції виражають головні риси права і

спрямовані на здійснення корінних завдань, що стоять перед правом на даному етапі розвитку суспільства; 4) функції права являють собою напрямки його активної дії, певний вид суспільних відносин. Тому одним з найважливіших ознак функції права є її динамізм, рух, дія; 5) сталість як необхідний ознака функції характеризує безперервність, тривалість її дії .[37]

Метою правових пільг є узгодження (гармонізація) інтересів особи, окремих соціальних груп, держави та суспільства.[38] Таким чином, функції правових пільг є основними напрямками впливу правових пільг на суспільні відносини з метою покращення становища окремих категорій осіб та створення умов для задоволення інтересів певних категорій осіб у більш сприятливому режимі, порівняно із загальновстановленим.

Враховуючи те, що функції правових пільг є засобом, інструментом, вирішення їх завдань та досягнення мети, тобто функції правових пільг безпосередньо обумовлені та визначаються їх метою і завданнями, І.С. Морозова [39] доходить висновку, що правові пільги виконують стимулюючу, гарантійну і компенсаційну функції.

Стимулюючий характер пільг полягає в наступному. Створюючи сприятливі умови для задоволення інтересів і потреб суб'єктів, пільги тим самим, спонукають, зацікавлюють їх у здійсненні окремих видів діяльності, в певній моделі поведінки, які є, з точки зору держави, суспільно корисними, що в свою чергу, формує у них позитивну, соціально корисну правову мотивацію. У цій функції, як зазначає А.В. Малько,[40] виявляються властивості

[37] Теория государства и права: Учебник / Пиголкин А.С., Головистикова А.Н., Дмитриев Ю.А., Саидов А.Х. / Под ред. А.С. Пиголкина. — М.: Юрайт-Издат,, 2005. – 613 с.

[38] Малько А. В. Льготы: политико-правовой анализ /А. В. Малько // Общественные науки и современность. - 1996. - № 3. – с.49 С. 47-56.

[39] Морозова И.С. - Льготы в российском праве : Вопросы теории и практики : Дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. - Саратов, 1999 185 с. РГБ ОД, 61:01- 12/27-3. – с.35.

[40] Малько А.В. Льготы в праве: общетеоретический аспект // Правоведение. 1996. №1 С. 41-42.

пільг як різновиду правових стимулів, що впливають на мотиви поведінки індивідів. Стимул в перекладі з латинської «stimulus» буквально означає «загострена палиця, якою поганяли тварин», спонукання до дії, спонукальна причина поведінки. [41] Принципи його впливу засновані на психологічних особливостях людини, що визначають в кінцевому рахунку, всю його діяльність і вчинки. Головним фактором, в даному випадку, є свідомість, яка виконує орієнтовну, мотиваційно-спонукальну, регулюючу, інформаційну, цілеспрямовану та інші функції. За допомогою права в свідомість кожного вноситься така інформація, яка буде враховуватися при визначенні цілей, засобів і результатів своєї поведінки. Кінцевою метою будь-якої діяльності суб'єкта є задоволення ним своїх інтересів і потреб, ймовірність досягнення якої, багато в чому, залежить від наданих законодавцем юридичних можливостей. Надаючи такі можливості, пільги, тим самим, стимулюють, спонукають індивіда до досягнення соціально значимого результату.

Гарантійна функція правових пільг, як відповідний юридичний засіб забезпечує здійснення інших юридичних засобів, насамперед прав і обов'язків. Вона сприяє правомірній і ініціативній реалізації певних прав особистості, створює умови для їх практичного втілення, пов'язуючи воєдино, правове і фактичне становище людини в суспільстві. Так, наприклад, конституційно закріплене право на працю громадян України, було б неможливо здійснити в повній мірі такій категорії осіб як інваліди, без надання їм пільг у вигляді скороченого робочого часу, створення спеціальних умов праці, охорони праці тощо. Таким чином, пільги дозволяють наповнити реальним змістом проголошені законодавством права людини і громадянина, співвіднести їх з тією системою благ і з тими процесами, які відбуваються в сучасному суспільстві.

[41] Советский энциклопедический словарь. / Под ред. А. М. Прохорова, М., «Советская энциклопедия», 1982 С. 1284.

Компенсаційний характер правових пільг полягає в створенні, хоча б приблизно, рівних умов (можливостей) для розвитку індивідів, нерівних в силу біологічних (стать, вік, стан здоров'я), або соціальних (матеріальне та сімейне становище, характер виконуваної роботи) причин. У суспільстві існує безліч інтересів і потреб, які в рамках загальної, «стандартної» моделі правового регулювання не можуть бути належним чином задоволені внаслідок, наприклад, інвалідності, хвороби, вагітності, проходження строкової військової служби тощо. Фактична нерівність людей робить необхідним шукати різні способи, шляхи його подолання. Тому, цілком слушно Д.М. Бахрах зазначає, що «право не може усунути фактичну нерівність людей, але воно здатне зменшити деякі відмінності в їх становищі шляхом диференційованого регулювання однорідних суспільних відносин. Фактична нерівність, в ряді випадків, може бути компенсована наданням певних правових переваг, встановленням правових пільг.[42] Компенсаційна функція останніх полягає в тому, що держава, визначивши законодавчо коло суб'єктів, надає їм, в порівнянні з іншими, додаткові права, звільняє повністю або частково від встановлених обов'язків. Сенс пільг, в даному випадку, полягає саме у вирівнюванні положення певної категорії осіб (інвалідів, безробітних, вагітних, військовослужбовців, біженців, вимушених переселенців і т.д.), в наданні однакових можливостей в користуванні соціальними благами. Очевидно, керуючись основними засадами соціальної справедливості, необхідно встановити деякі винятки із принципу рівноправності громадян, оскільки пільги є своєрідною правовою підтримкою, засобом адаптації соціально незахищених верств населення.

[42] Бахрах Д.Н. Правовые льготы / Д.Н. Бахрах // Справедливость и право. – Свердловск. - 1989. – с.74.

Таким чином, за допомогою пільг реалізуються основоположні ідеї права, його витоки і орієнтири в регулюванні суспільних відносин. Саме тому, І.С. Морозова основну мету правових пільг вбачає в узгодженні інтересів особистості, соціальних груп, держави. [43] Пільги пов'язують і гармонізують ці різні інтереси, дозволяють їх задовольняти, розподіляють соціальні блага і сприяють, тим самим, нормальному розвитку як окремого громадянина, так і суспільства в цілому.

1.3. Класифікація соціальних пільг.

З огляду на обсяг і різний характер норм про пільги, уявити їх у комплексі як єдине ціле і виявити ознаки – надзвичайно складно. Для цього, як зазначає Г. С. Сакомська, необхідно виявити тенденції розвитку законодавства про пільги і розглянути їх класифікацію.[44]

Загальна теорія права визначає, що в основу класифікації правових норм повинні бути покладені істотні ознаки, які визначають сутність, специфічну роль і призначення кожного виду норм в регулюванні суспільних відносин.[45] Класифікація стає можливою тільки при накопиченні певної суми знань і сама по собі не може бути первинним способом вивчення. У той же час, системний підхід до об'єкта класифікації, сприяє практичному використанню накопичених знань.

---

[43] Морозова И.С. Теория правовых льгот. Автореф. дисс… на соиск. уч. степ. док. юр. наук / Спец. 12.00.01/. Саратов. – 2007. – с.26.

[44] Сакомская Г.С. Социальные льготы гражданам и их классификация /Г.С. Сакомская // Защита трудовых и других социально-экономических прав граждан Республики Беларусь : сб. науч. ст. /Учреждение образования "Гродненский гос. ун-т им. Я.Купалы"; ред.кол.: С.В. Агиевец, и др., Л.Я. Абрамчик.- Гродно : ГрГУ, 2009 . - с.133.

[45] Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. / А. М. Колодій [та ін]; ред. В. В. Копєйчиков ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К. : Юрінком Інтер, 1999. - 317 с.

У будь-якій сфері пільги займають своє певне місце і виступають правовим засобом, за допомогою якого створюється режим найбільшого сприяння для задоволення інтересів і потреб суб'єктів відносин.

Класифікація пільг дозволяє впорядкувати їх, зробивши, тим самим, певний внесок в нормотворчий процес. У зв'язку з великим переліком пільг існують різні підстави їх класифікації. Така класифікація пільг досить умовна і визначається в кожному випадку конкретною метою того чи іншого дослідження.

Так, Н.С. Землянухіна пропонує всі існуючі класифікації пільг розділити на загальні, видові і систематизації (переліки) пільг.[46]

Разом з тим, виходячи з усього комплексу пільг, доцільно в залежності від їх особливостей, підстави їх класифікації розділити на загальні та галузеві. Більшість дослідників, в тому числі І.С. Морозова, А.В. Малько єдині в тому, що пільги слід класифікувати в залежності від галузевої належності (за предметом правового регулювання) на конституційні, цивільні, трудові, фінансові, земельні, кримінальні, цивільно-процесуальні та ін. Очевидним є те, що таке розмежування обумовлено особливістю суспільних відносин, які регулюються кожною з галузей права.

До загальних також слід віднести наступні класифікації пільг: в залежності від характеру: пільги матеріальні (податкові, житлові) і процесуальні (звільнення від сплати державного мита); в залежності від суб'єктів права (учасників правовідносин): пільги для фізичних осіб (інваліди, військовослужбовці, ветерани, інші громадяни) і юридичних осіб (організацій, підприємств, установ); в залежності від часу дії: пільги постійні і тимчасові; в залежності від правових

[46] Землянухина Н. С. Социально-экономическая теория льгот населения : учеб. пособие для студ., обучающихся по направлению "Экономика" и спец. "Экономика труда" / Н. С. Землянухина. - Саратов : СГТУ, 2008. - 188 с.

зв'язків фізичних осіб з державою пільги: для громадян, для іноземних громадян, для осіб без громадянства; в залежності від рівня нормативних правових актів, в яких пільги закріплені: пільги республіканські, місцеві, локальні; в залежності від сфери використання: пільги внутрішньодержавні (застосовуються в межах держави) і міждержавні пільги (застосовуються в сфері відносин між державами і закріплюються, як правило, нормами міжнародного права); в залежності від цілей і завдань держави: пільги політичні (стосуються питань регулювання державних відносин, принципів діяльності виконавчої, судової влади), економічні (правове забезпечення господарських процесів і механізмів), соціальні.[47]

Класифікація пільг має велике наукове і практичне значення, оскільки допомагає визначити специфіку тих чи інших різновидів пільг, а також їх місце і роль в механізмі правового регулювання. Пільги є способом вирішення соціальних проблем і одночасно елементом (категорією) в економічній системі. Їх значення як в соціальній сфері, так і в економічній, в політичній очевидне.

Специфіка встановлення правових норм про пільги, підстави диференціації, особливості реалізації пільгових норм, властивий їм метод правового регулювання, а також соціальна спрямованість пільг, дозволяють визнати відносну самостійність правових норм про пільги в системі соціального забезпечення. На думку Г.Г. Пашкової, пільги в правовій державі повинні вводитися насамперед законом, як, наприклад, пенсії, соціальні допомоги, послуги і всі інші види соціального забезпечення».[48]

---

[47] Сакомская Г.С. Социальные льготы гражданам и их классификация /Г.С. Сакомская // Защита трудовых и других социально-экономических прав граждан Республики Беларусь : сб. науч. ст. /Учреждение образования "Гродненский гос. ун-т им. Я.Купалы"; ред.кол.: С.В. Агиевец, и др., Л.Я. Абрамчик.- Гродно : ГрГУ, 2009 .- с.133.

[48] Пашкова Г.Г. Льготы в праве социального обеспечения. Автореферат диссертации спец. 12.00.05. / Г.Г. Пашкова. - Томск, 2004. - с. 20.

Кожна основа надання пільг - це підстава для класифікації пільг. Однак поряд з диференціацією пільг в залежності від самих найрізноманітніших критеріїв повинна вестися інтеграційна діяльність, яка об'єднує пільги в більші комплекси. Це значно спростить законодавство і звільнить його від застарілих норм.

Є.І. Удовенко соціальні пільги пропонує класифікувати за характером надання, залежно від джерела фінансування і нормативного закріплення прав, від строку дії та за направленністю надання.[49]

Г.Г. Пашкова також пропонує прийняти такі підстави классифікації, як спрямованість пільг, їх цілі, джерела фінансування, правові підстави надання, нормативні джерела, сфера дії.[50]

У залежності від способу фіксації соціальні пільги можна поділити на правові (закріплені у нормативних актах різної юридичної сили) та неправові (не закріплені у правових актах, але надаються як привілей за встановленою традицією, за усними розпорядженнями чи за індивідуальними актами).

З урахуванням реальності користування тими чи іншими пільгами вони поділяються на реальні, що забезпечуються в повному обсязі відповідно до нормативних актів, та декларативні, які зовсім не надаються чи надаються у меншому обсязі, ніж зафіксовано у нормативних актах.

За формою прийнято розрізняти два види пільг: матеріальні і нематеріальні. Суть пільги матеріального характеру полягає в тому, що отримувач пільги звільняється від загальноприйнятої плати за той чи інший товар або послугу чи здійснює оплату за спеціальною пільговою ціною. Пільга нематеріального характеру полягає в праві

[49] Удовенко Е.И. Совершенствование системы предоставления льгот населению: организационно-экономический аспект: автореф. дис. .канд. экон. наук / Е.И. Удовенко. - С. 8.

[50] Пашкова, Г.Г. Понятие и правовые признаки льгот в праве социального обеспечения // Материалы междунар. конф. студентов, аспирантов и молодых ученых. Т.4. 4.1. - Томск: Изд-во Томского гос. пед. ун-та, 2002. - С. 178-182.

позачергового чи першочергового обслуговування там, де припускається певна черговість або у переважній порівняно з іншими особами можливості скористатися тим чи іншим правом. [51]

У залежності від функцій, які виконують пільги, вони поділяються на три групи: компенсаційні, стимулюючі та оціночні.[52]

У залежності від завдань, які виконують пільги, вони поділяються на ті, що покликані: 1) підтримувати людей, що мають особливі заслуги перед державою; 2) здійснювати виплати, які умовно можна назвати страховими (пенсії, допомоги по тимчасовій непрацездатності, пільги за роботу у важких природно-кліматичних і виробничих умовах та ін.); 3) здійснювати функції соціального обслуговування непрацездатних категорій населення, що не мають адекватної підтримки з боку сім'ї. Сюди відносяться і виплати деяких видів допомоги (дитячі допомоги, допомоги багатодітним і неповним сім'ям тощо). [53]

Досить розгорнуту класифікацію соціальних пільг проводить С.М. Синчук. За терміном надання соціальні пільги вона класифікує на постійні, що надаються впродовж тривалого часу та тимчасові, що надаються на певний обумовлений період. Окремо виділяються, так звані, надзвичайні пільги, які надаються у зв'язку з певними обставинами. За ступенем персоніфікації соціальні пільги поділяються на одноособові (наприклад, пільги щодо оплати медикаментів, забезпечення санаторно-курортним лікуванням) та сімейні (пільги на оплату житлово-комунальних послуг). З огляду на періодичність виплати, виокремлюють одноразові (забезпечення спецтранспортом) та щомісячні (оплата житла) пільги. За суб'єктами, яким вони надаються, розрізняються такі групи:

[51] Сулейманова Г.В. Право социального обеспечения / Г.В.Сулейманова. – М.: Юрайт, 2011. – с.526

[52] Зверева Н.В. Проблема реформирования системы льгот в России /Н.В.Зверева //Вестник Московского университета. - Сер.6. Экономика. – 2001. – №2. – С.76.

[53] Александрова А.Л. Бедность и льготы: мифы и реальность / Александрова А.Л., Овчарова Л.Н., Шишкин С.В. Москва, 2003. – С.26.

ветерани війни; ветерани праці; особи, що мають особливі заслуги перед державою; багатодітні сім'ї; особи, які постраждали від Чорнобильської катастрофи; діти-сироти; реабілітовані особи; пенсіонери; інваліди; діти-інваліди та ін. За змістом усі соціальні пільги науковець поділяє на: 1) житлово-комунальні; 2) медико-реабілітаційні; 3) транспортні; 4) соціально-побутові; 5) пенсійні; 6) соціально-трудові.[54] З врахуванням такої класифікації, дослідниця поділяє соціальні пільги на такі групи: житлово-комунальні: 1) звільнення або зменшення плати за житло та (або) комунальні послуги; 2) першочергове або позачергове забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов; 3) надання бюджетних кредитів та позик на індивідуальне житлове будівництво; медико-реабілітаційні: 1) безоплатне або пільгове придбання ліків; 2) безоплатне або пільгове санаторно-курортне лікування; 3) виплата компенсації за невикористане право на пільгове санаторно-курортне лікування; транспортні: право безкоштовного проїзду громадян усіма видами пасажирського міського (комунального) та приміського транспорту; соціально-побутові: 1) безкоштовне чи пільгове встановлення телефонів; 2) безоплатне або пільгове користування телефоном; 3) безоплатне або пільгове забезпечення автомобілем; 4) позачергове влаштування до закладів соціального захисту, а також на обслуговування службами соціального захисту вдома; 5) надання безпроцентної позики для організації підприємницької діяльності, фермерського господарства тощо); соціально-трудові: 1) позаконкурсне зарахування до вищих навчальних закладів при одержанні позитивних оцінок; 2) позачергове працевлаштування за спеціальністю; 3) переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності або штату працівників та на працевлаштування у випадку ліквідації

[54] Синчук С.М. Соціальні пільги / Синчук С.М. // Право соціального забезпечення України: навч. посібник / за ред. П.Д. Пилипенка. – Вид.2-е. – К.: Ін Юре, 2008. – с.440.

підприємства; 4) підвищений розмір допомоги в разі тимчасової непрацездатності; 5) використання щорічної відпустки в зручний для працівника час та ін.

Інші науковці за соціально-економічними підставами, залежно від ролі пільг у вирішенні соціальних і економічних проблем суспільства поділяються їх на такі групи: 1) пільги – зобов'язання (суспільства, держави, підприємства та ін.); 2) пільги – економічний механізм вирішення економічних (фінансових, виробничих, організаційних) або соціальних (рівності, нужденність, виживання) проблем; 3) пільги-привілеї.[55]

Деякі дослідники пропонують і таку класифікацію соціальних пільг: 1) з пенсійного забезпечення, податків, виплат допомог; 2) з отримання, придбання, будівництва і утримання житлових приміщень; 3) з оплати комунально-побутових послуг і торгового обслуговування; 4) з медичного, протезно-ортопедичного обслуговування, санаторно-курортного лікування, забезпечення ліками і виробами медичного призначення; 5) з забезпечення транспортними засобами та оплати проїзду; 6) з працевлаштування, навчання, перепідготовки й умов праці; 7) з користування послугами установ зв'язку культурно-видовищних і спортивно-оздоровчих установ; 8) з отримання послуг установ соціального обслуговування, соціальної і юридичної допомоги.[56]

Досить поширеною є класифікація соціальних пільг за трьома підставами: 1) пільги, що надаються за заслуги перед державою; 2) пільги, що надаються малозабезпеченим; 3) пільги, що надаються за професійною ознакою.[57] Ця класифікація застосовується у

[55] Землянухина Н.С. Социально-экономические основания классификации льгот / Н.С.Землянухина // Вестник ВГУ. Серия: экономика и управление. – 2005. – №1. – с.22-36.
[56] Зинин В.Г. Социальные гарантии, льготы, выплаты и пути их реформирования /В.Г.Зинин, С.А.Поздняков. – М.: Издательство ВЦУЖ, 2001. – с.10.
[57] Калашников С. В. Становление социального государства в России / Калашников С.В. – М.: Экономика, 2003. – с.149.

нормативних актах і в публікаціях, які торкаються реформування системи соціальних пільг. Крім цього у літературі зустрічається класифікація пільг за такими критеріями, як: соціально-правові підстави надання пільг, конкретний зміст пільг, мета пільг, форма надання пільг, суб'єктивний склад отримувачів пільг, нормативні джерела, порядок фінансування, сфера дії. Більшість із цих критеріїв стосуються групування окремих видів соціального забезпечення, а не пільг.

Заслуговує на увагу думка І. Бадовської, яка зазначає що в процесі модернізації системи соціальних пільг в Україні основним критерієм диференціації пільговиків повинна виступати нужденність.[58] Оскільки пільги потрібно вважати формою соціальної підтримки, в питанні визначення кола осіб, які її потребують, потрібно звертатися до європейського досвіду і співвідносити умови, які дають право на пільги з тими соціальними ризиками, які окреслені в Європейській системі інтегрованої статистики соціального захисту (ESSPROS).[59] Наприклад, ветерани праці, маючи трудові заслуги перед державою, одночасно підпадають під соціальний ризик «похилий вік»; частина осіб, постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС, які дійсно зазнали її впливу, підпадає під соціальні ризики «захворювання» чи «інвалідність»; жителі гірських районів підпадають під соціальний ризик «безробіття». Таким чином, у колі пільговиків залишаться тільки ті особи, які зазнали на своєму життєвому шляху вплив соціального ризику і дійсно потребують державної підтримки. Що стосується осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною та інші заслуги перед суспільством, знак їх відмінності та вдячності

[58] Бадовська І. Класифікація вихідних параметрів системи соціальних пільг у вимірі суперечностей соціальної політики та бюджетних можливостей держави /Україна. Аспекти праці. – 2013. - №7. С.17-22

[59] ESSPROS Manual – The European System of integrated Social Protection Statistics (ESSPROS) // Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012. – 207 pp

держави повинен виражатися не у формі соціальної підтримки у вигляді пільг, а у формі реальної щомісячної матеріальної винагороди. Тому до пільгових категорій населення потрібно відносити тільки тих осіб, для яких соціальні пільги приймають форму винятково соціальної підтримки у зв'язку з нужденністю, спровоковану настанням соціального ризику.

В науковій літературі зустрічається класифікація пільг за змістом (житлово-комунальні, медико-реабілітаційні, транспортні, соціально-побутові, пенсійні, соціально-трудові),[60] а також за категоріальним принципом, тобто відповідно до належності громадянина до певної пільгової категорії залежно від соціального статусу чи професійної діяльності, визначеної законодавством.[61] На думку Г. Лопушняк, пільги за змістом (залежно від виду блага чи права) доцільно поділити на такі групи: житлові (забезпечення житловим приміщенням, пільгове забезпечення житлом у разі переїзду в іншу місцевість, першочергове забезпечення житлом, безоплатне отримання у приватну власність займаного житла; переважне право на поліпшення умов проживання; придбання житла у місцевих рад зі знижкою 50%; обов'язкове відведення місцевими радами земельних ділянок, право на отримання пільгової позики для купівлі чи будівництва житла тощо); житлово-комунальні (пільги на квартирну плату; пільги на оплату житлово-комунальних послуг; пільги на оплату за використаний природний газ, пільги на використану електроенергію, пільги на придбання твердого побутового палива та скрапленого газу та ін.); медичні (безоплатне (на пільгових умовах) забезпечення ліками, першочергове (безоплатне) медичне обслуговування та госпіталізація чи

[60] Коваль О. Я. Реформування пільг і привілеїв в Україні – наближення до європейських стандартів / Коваль О. Я., Тарасенко Л. Л., Яцків Т. Г. – Львів : Галицький друкар, 2009. – с. 9.
[61] Кравченко М. Основні підходи до реформування системи пільг в Україні / Мілена Кравченко // Державне управління та місцеве самоврядування. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2010. – Вип. 3(6). – с. 156.

диспансеризація, безоплатне проходження щорічного медичного обстеження та госпіталізація, позачергове безоплатне щорічне санітарно-курортне лікування (оздоровлення), забезпечення протезами на пільгових умовах тощо); освітні (зарахування до інших вищих навчальних закладів у разі ліквідації навчального закладу чи скорочення державного замовлення, позачергово забезпечення дітей місцями у дошкільних закладах, право на поза конкурсний прийом до вищих навчальних закладів, переважне право на вступ до професійно-технічних училищ і на курси для одержання відповідних професій, безоплатне навчання у ВНЗ та ПТУ та ін.) трудові (право на вибір місця роботи після закінчення вищого навчального закладу, позачергове працевлаштування за спеціальністю, право на повернення до попереднього місця роботи, переважне право при прийомі на роботу і залишення на роботі в разі вивільнення працівників, скорочений робочий день, надання щорічної додаткової відпустки тощо); транспортні (безоплатний проїзд усіма видами транспорту міського і приміського сполучення (крім таксі), безоплатний проїзд по Україні всіма видами транспорту міжміського сполучення, право на першочергове придбання квитків на всі види транспорту, безоплатне забезпечення транспортом у сільській місцевості до місця навчання і додому, безоплатне позачергове забезпечення авто (у т.ч. зручним керуванням та ін.); фінансово-кредитні (пільгове кредитування для обзаведення селянським господарством, право на позачергове придбання акцій підприємств, установ і організацій, виплата стипендії в повному розмірі); податкові (звільнення від сплати податків, загальнообов'язкових платежів та зборів, зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу); телекомунікаційні (безоплатний телефонний зв'язок для створених благодійних громадських об'єднань, право на безоплатне встановлення позавідомчої

охоронної сигналізації, пільги на оплату за користування позавідомчою охоронною сигналізацією, пільги на позачергове встановлення індивідуального квартирного телефону, пільги на оплату за користування індивідуальним квартирним телефоном та ін.); пенсійні (достроковий вихід на пенсію, надбавки до пенсії; зменшена вимога щодо необхідного трудового чи страхового стажу особи); інші (першочерговий прийом керівниками та іншими посадовими особами державних органів влади, органів місцевого самоврядування, поховання з військовими почестями, безоплатне поховання та спорудження надгробка тощо).[62] Класифікуючи пільги за категоріями пільговиків, дослідниця зауважує, що їх є надзвичайно багато, тому вважає за доцільне згрупувати їх у такі групи: військовослужбовці, працівники ОВС, прокуратури, а також члени їх сімей та прирівняні до них особи; працівники гірничих підприємств, шахтарі та сім'ї загиблих на виробництві; медичні і фармацевтичні працівники; працівники освіти, науки і культури та споживачі їх послуг; працівники агропромислового комплексу; журналісти; жертви політичних репресій та нацистських переслідувань; постраждалі внаслідок бойових дій та (або) війни; ветерани праці та інші громадяни похилого віку; особи, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; ветерани військової служби, служби в органах внутрішніх справ і деякі інші особи та члени їх сімей; сільські жителі та жителі гірських районів; діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування; багатодітні матері і матері інвалідів з дитинства; інваліди; особи, нагороджені відповідними державними нагородами. Крім перелічених критеріїв класифікації пільг, можна виокремити ознаку

[62] Лопушняк Г. Удосконалення класифікації соціальних пільг в Україні / Г.Лопушняк // Вісник ЛНАУ Економіка АПК. – 2011. – №18. (1). // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Chem_Biol/.../11 lgsbiu.pdf

(за професійною ознакою, за соціальною ознакою, за певні заслуги перед державою) та форму їх надання (грошові і натуральні).[63]

Як цілком справедливо зазначають деякі дослідники, що стосується безпосередньої класифікації соціальних пільг, то вони надаються у випадку соціальної незахищеності, професійної діяльності, приналежності до статусу, наявності особливих заслуг перед Батьківщиною та інших заслуг перед суспільством. Внаслідок цього соціальні пільги можуть виконувати функцію соціальної підтримки, привілею, компенсації або винагороди. Така ситуація провокується внутрішніми проблемами в економіці, які повинні вирішуватись шляхом її структурної трансформації, а не наданням численних пільг. Сьогоднішня організація системи соціальних пільг суперечить першочерговому змісту соціальної пільги, оскільки за своєю суттю вона має виконувати винятково функцію соціальної підтримки.[64]

Тема 2. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАВОВИХ ПІЛЬГ.

2.1. Критерії ефективності правових пільг.

Дослідження ефективності правових норм тісно пов’язане з поняттям «ефективність», її критеріями, показниками і умовами. В даний час питання ефективності правових норм не достатньо вивчене в юридичній літературі, хоча має досить велике значення. І це не випадково, оскільки доцільність існування правового інституту, галузі права і всієї правової системи можна пояснити здатністю відповідним чином ефективно регулювати суспільні відносини.[65]

---

[63] Там само

[64] Бадовська І. Класифікація вихідних параметрів системи соціальних пільг у вимірі суперечностей соціальної політики та бюджетних можливостей держави / Україна. Аспекти праці. – 2013. - №7. С.22

[65] Лустова О.С. Понятие, критерии и условия эффективности правовых норм / О. С. Лустова // Вестник Челябинского университета. Сер. 9, Право. - 2004. - N 1. – с.22 .

У юридичній літературі висловлюється точка зору, що критерієм ефективності правових норм є міра досягнення цілей, поставлених перед ними. Цілі правового регулювання передбачають закріплення існуючих суспільних відносин, які його потребують, стимулювання та розвиток тих відносин, котрі на даний момент відповідають вимогам суспільства та створення умов для розвитку і закріплення нових суспільних відносин.[66]

Як зазначають деякі науковці, [67] коли мова йде про вироблення методики вивчення ефективності правових явищ, виникає питання: ефективність чого вивчає дослідник - «ефективність в праві», «ефективність права» або «ефективність норм права» («норм законодавства»)? Думається, що постановка цього питання носить не тільки теоретичний, але й практичний характер.

На рівні теоретичного дослідження про співвідношень цих понять, заслуговує на увагу підхід, згідно з яким термін «ефективність в праві» є досить широкою категорією. Що стосується понять «ефективність права» і «ефективність норм права» їх слід чітко розмежовувати і не допускати змішування. Якщо виходити з розуміння права як системи загальнообов'язкових, встановлених і забезпечуваних державою норм, призначених для регулювання відносин у суспільстві, то очевидно, мова йде про ефективність норм законодавства. [68] Отже, основним елементом в тріаді «ефективність в праві», «ефективність права» і «ефективність правових норм» є поняття «ефективність правових норм». Таким чином, одним з основних питань, яке є дискусійним у зв'язку з

---

[66] Теорія держави і права. Академічний курс [Текст] : підручник / О. В. Зайчук [та ін.] ; ред. О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. - К. : Юрінком Інтер, 2008. //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www. ebk .net.ua/Book/law/zaychuk_tdp/part3/1204.htm

[67] Куксин, И.Н. О понятии эффективности норм права в контексте укрепления государственного суверенитета / И.Н. Куксин ; НИУ БелГУ // Публичные механизмы обеспечения государственного суверенитета: юридические императивы и практика : материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. Дню России, Белгород, 5-6 июня 2014 г. / гл. ред. Е.Е. Тонков. - Белгород, 2014. - с. 37-41.

[68] Жинкин, С. А. Психологические проблемы эффективности права / С. А.Жинкин. – Юридический центр Пресс;.Санкт-Петербург. - СПб., 2009. – с.20

розробкою методології вивчення ефективності законодавства, є зміст поняття «ефективність правових норм».

Аналізуючи наукові підходи, можна зробити висновок, що вчені-юристи, розробляючи методологію вивчення ефективності законодавства, поняття «ефективність правових норм» і «ефективність права» не розривали. На перших порах, коли правова наука ще тільки починала обговорення зазначеної проблеми, це поняття повністю або частково ототожнювалося з оптимальністю, правильністю, відокремленістю, доцільністю самих норм права.[69] Ефективність права також трактувалося як результат його дії, як оптимальне досягнення цілей які закладені в основу відповідних норм.[70] Деякі автори включали в зазначене поняття всі результати дії права, інші тільки ті, які корисні для суспільства.[71]

На думку І.М. Куксина, найбільш розробленою в теоретичному плані є концепція, яка заснована на співвідношенні між фактично досягнутим результатом і тією метою, для досягнення якої були прийняті відповідні норми. Доказом такого твердження є та обставина, що будь-яка правова норма приймається заради того, щоб забезпечити певні, заздалегідь заплановані зміни або приписи в правових відносинах. Це означає, що давати оцінку результатів дії правових норм можна тільки на основі їх співставлення з прогнозованими, тобто ступенем досягнення відповідних цілей правового регулювання.[72] Під ефективністю норм права, І.М.

---

[69] Керимов Д.А. Свобода, право и законность в социалистическом обществе / Керимов Д.А. - М.: Госюриздат, 1960. - 223 с.

[70] Алексеев С.С. Механизм правового регулирования *в* социалистическом государстве. М.*:* Юрид. лит., 1966. - 187 с.; Лебедев М.П. Об эффективности воздействия социалистического права *на* общественные отношения // Сов. гос-во и право. – 1963. – № 1. – С. 31-35.

[71] Пашков А.С., Чечет Д.М. Эффективность правового регулирования и методы ее выявления. // Советское государство и право, 1965, № 8. С. 3-11.; Самощенко И. С., Никитинский В. И. О понятии эффективности правовых норм // Ученые записки ВНИИСЗ. – М., 1969. Вып. 18. С.3-19

[72] Куксин, И.Н. О понятии эффективности норм права в контексте укрепления государственного суверенитета / И.Н. Куксин ; НИУ БелГУ // Публичные механизмы обеспечения государственного суверенитета: юридические императивы и практика : материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. Дню России, Белгород, 5-6 июня 2014 г. / гл. ред. Е.Е. Тонков. - Белгород, 2014. - с. 40.

Куксин розуміє співвідношення між фактичним результатом їх дії і тими соціальними цілями, для досягнення яких ці норми були прийняті.

Таке розуміння ефективності може бути застосовано і до правових пільг. Однак, слід мати на увазі, що коли говорять про ефективність пільг, то мова йде про ефективність їх дії. Тому ефективною може бути лише та пільга, яка викликає потрібні, позитивні результати. Необхідно визнати, що законодавець, закріплюючи в нормативному акті ту чи іншу пільгу, не може мати на меті досягнення негативних наслідків. Тому здається неправильною висловлена в юридичній літературі точка зору, згідно з якою існує так звана негативна ефективність. [73] Ефективність пільг передбачає саме позитивну результативність їх дії, переважання позитивних наслідків над негативними. Термін «ефективність», власне кажучи, і означає властивість кого, чого-небудь, що приводить до потрібних результатів. Саме тому, деякі вчені-правознавці не без підстав визначають ефективність стосовно норм права, як здатність сприяти досягненню бажаних змін та відповідного позитивного результату за певних соціальних витрат. [74]

Ефективність показує як задовольняються інтереси, в якій мірі, як реалізується соціальна цінність пільг, ступінь досягнення цінності. Це можна вважати, відповідним чином, коефіцієнтом корисної дії, «продуктивністю праці» соціальної цінності правових переваг. Однак, слід погодитися з тим, що здавалося б, на перший погляд, ефективні пільги, часом, призводять до негативних побічних

[73] Кудрявцев В.Н., Никитинский В.И., Самощенко И.С., Глазырин В.В. Эффективность правовых норм. М., 1980. С. 55-56; Алексеев С.С. Проблемы теории права. Курс лекций. Т.1. Свердловск. 1972.С.99; Эффективность правоприменительных актов. Вопросы теории / Лазарев В.В.; Науч. ред.: Безина А.К. - Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1975, с.99.

[74] Прозоров В.Ф. Качество и эффективность хозяйственного законодательства в условиях рынка. М. 1991. с.77, 95-96.

ефектів. Вони можуть виникнути в силу зміни умов, в яких діє цей закон, відсутності належного механізму його реалізації, впливу інших правових і неправових чинників, як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру.

Ефективність пільг не передбачає повного збігу поставленої законодавцем мети та фактичного результату їх реалізації. На наш погляд, є вірною позиція авторів, що диференціюють ефективність за різними рівнями. Ефективність залежно від тих чи інших обставин, моментів «роботи» пільг має певну ступінь, яка представляє собою міру здатності даного юридичного засобу за певних соціальних витратах викликати досягнення позитивного результату.[75] Тому, необхідно розмежовувати такі поняття як «ефективність» і «оптимальність». Оптимальність - це найкраща якісна і кількісна характеристика здатності пільги забезпечувати досягнення поставлених цілей. Про оптимальність стосовно данного явища, можна говорити, якщо воно дозволяє отримати позитивний результат найбільш раціональним і економічним способом. Це означає, що правові переваги повною мірою досягли поставлених перед ними цілей в найкоротші строки, при мінімальних соціальних витратах та ін. Оптимальність пільги завжди передбачає її високу ефективність, однак висока ефективність не у всіх випадках означає оптимальність даного юридичного засобу. Оптимальність є певною «вершиною» ефективності, до якої прагне законодавець при встановленні тих чи інших пільг. Вірогідність її досягнення, багато в чому, залежить від дотримання загальних умов ефективності.

У контексті визначення ефективності правової пільги В.В. Лазарєв вважає, що цілком логічним, є визначення еталоном оцінки ефективності будь-якої правової пільги співвідношення між метою і

[75] Баранов В.М Поощрительные нормы советского социалистического права / Баранов В.М.; Под ред.: Байтин М.И.- Саратов: Изд-во Сарат. ун-та, 1978. - С.94 (147 с.); Эффективность правоприменительных актов. Вопросы теории / Лазарев В.В.; Науч. ред.: Безина А.К. - Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1975. – с. 111.

фактичним результатом дії відповідної пільги. Тобто, основним критерієм (мірою) ефективності нормативно правового припису, слід визнати певну ступінь досягнення поставленої у даному нормативно правовому приписі цілі на практиці.[76] Це відповідає існуючій в юридичній літературі позиції, згідно з якою мірою визначення ефективності правозастосовного акту, а відповідно і норми права, «може бути лише ціль». [77]

Підтримує зазначену позицію і вважає її цілком справедливою О.В. Мурза.[78] На її погляд, принципової різниці між висловленими точками зору щодо міри оцінки ефективності правової норми немає. Цілком логічним є те, що ефективність правової норми залежить від цілі норми права, від ступеня її досягнення (чим більше результат дії правової норми наближається до поставленої законодавцем цілі, з метою якої була прийняття дана норма права, тим вища ефективність правової пільги). В підтвердження цієї думки, дослідниця наводить твердження В.М. Кудрявцева, В.І. Нікітського, І.С. Самощенко, В.В. Глазиріна, які зазначають, що еталоном ефективності правової норми є лише її ціль і визнають мірою дієвості даного юридичного засобу ступінь досягнення цілі у реальному житті. Таким чином, авторка константує, що еталон оцінки ефективності правової пільги складається, щонайменше, з двох основних компонентів: поставленої законодавцем цілі і досягнутим дією правової пільги, результатом. Це свідчить, у свою чергу, про те, що ступінь ефективності правової пільги і її ефективність, у загальному вигляді, залежать від: 1) досягнутих у процесі реалізації правової пільги результатів, тих наслідків (позитивних і негативних), які мають

[76] Лазарев В. В. Эффективность правоприменительных актов. Вопросы теории / Лазарев В. В. – Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1975. – с.96-98.
[77] Алексеев С. С. Проблемы теории права : курс лекций : в 2-х т. / Алексеев С.С. – Свердловск : Свердл. юрид. ин-т, 1972. – Т.1. Основные вопросы общей теории социалистического права. – с.166
[78] Мурза О.В. Критерії ефективності правових пільг / О. В. Мурза // Форум права. - 2012. - № 4. - С. 675-681. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

місце в результаті дії правової пільги; 2) ступеня співвідношення результату і цілі, яку законодавець ставив перед собою, приймаючи даний засіб юридичної диференціації.[79] При цьому, у даному випадку, мова йде про вплив одночасно двох вищезазначених критеріїв на висновок щодо ефективності правової пільги. Тобто, під час визначення ефективності будь-якої правової пільги, необхідно зважати і на результати її дії, і на рівень співвідношення цих результатів із метою правової пільги. Лише однієї мети правових пільг, або результатів дії правових пільг для визначення їх ефективності не достатньо. У реальному житті існують випадки, коли ступінь досягнення цілі правової пільги не завжди свідчить про рівень їх ефективності. Тобто не у всіх випадках досягнення цілі правової пільги дає підстави стверджувати, що правова пільга є ефективною.

На ступінь співвідношення фактичного результату дії правової пільги з тією соціальною ціллю, для досягнення якої дані правові пільги були встановленні законодавцем, безпосередньо впливають різного роду фактори. Такі чинники, з однієї сторони, можуть сприяти, обумовлювати, досягнення цілей правових пільг, а, з іншої - перешкоджати у досягненні останніх.

Варто підтримати позицію відомих науковців, які зазначають, що ні високі, ні низькі показники ступеня досягнення цілі норм ще не свідчать про ефективність самих норм: норма може бути неефективною, але ступінь досягнення цілі високою за рахунок дії інших факторів, і, навпаки, норма забезпечує певний «приріст» ступеню досягнення цілі, але за рахунок дії інших факторів відповідні показники будуть все одно незадовільними. [80] Це означає,

[79] Мурза О.В. Критерії ефективності правових пільг / О. В. Мурза // Форум права. - 2012. - № 4. - С. 676 - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

[80] Кудрявцев В. Н. Эффективность правовых норм / [Кудрявцев В. Н., Никитский В. И., Самощенко И. С., Глазырин В. В.]. – М. : Юрид. лит., 1980. – с.178.

що досягнення цілей правових пільг, у деяких випадках, пов'язано не лише зі змістом та властивостями самої правової пільги. Рівень співвідношення фактичного результату з ціллю правової пільги може бути обумовлений як недосконалістю механізму правового регулювання, так і різними зовнішніми факторами.

Прикладом зовнішніх факторів, які стоять на заваді досягнення цілей правових пільг, як вбачається, є низький рівень інформованості населення щодо існування різного роду правових пільг, низький рівень політичної і правової культури населення, правосвідомості суспільства, різні форми деформації юридичної свідомості суспільства, соціальних груп, окремих громадян. Так, відсутність інформації у осіб, які відповідно до норм чинної системи законодавства є суб'єктами пільг і мають право на: грошову допомогу з боку держави, звільнення від сплати податків, субсидію, соціальну допомогу і т. ін., є основним визначальним чинником, котрий стоїть на заваді досягнення цілей певних правових пільг. Особа, яка не знає про свої додаткові права (правові пільги), відповідно не має можливості скористатися ними, що у свою чергу призводить до відсутності результату і виконання мети правової пільги. Зважаючи на мету правових пільг та еталон ефективності правових пільг, основним критерієм оцінки ефективності правових пільг є ступінь, у якій правові пільги дозволяють узгодити (гармонізувати) інтереси особи, окремих соціальних груп, держави та суспільства. Невід'ємною частиною будь-якого демократичного суспільства і українського у тому числі, є зіткнення різних соціальних інтересів, наявність соціальних конфліктів. Саме правові пільги є одним із основних державних засобів, які дозволяють урегулювати такого роду соціальні конфлікти, примирити кардинально протилежні соціальні інтереси різних груп населення. При цьому, гармонізація соціальних інтересів правовими пільгами

має здійснюватися з урахуванням і у межах загального суспільного інтересу, який виражає загальну волю населення нашої держави. Тобто, ефективними будуть лише ті правові пільги, які, створюючи додаткові юридичні можливості для одних суб'єктів, не «порушують» інтереси всіх інших суб'єктів права, діють у межах загального державного та суспільного інтересу.[81]

Для того, щоб правова пільга була ефективною, вона повинна максимізувати бажані і мінімізувати небажані для суспільства явища. Тобто, у межах гармонізації інтересів суспільства, окремих соціальних груп і особистості, правова пільга є своєрідним каталізатором або юридичним знаряддям, за допомогою якого держава досягає бажаних результатів, виконує поставленні завдання (забезпечення гідного людини рівня життя, подолання бідності, компенсація особі шкідливих наслідків, які були їй завдані в результаті «прорахунків» держави тощо). При цьому ступінь співвідношення результатів із метою правових пільг буде тим вищим, чим могутнішим буде вплив правових пільг на негативні чинники. Іншими словами, чим більше правові пільги будуть нейтралізувати негативні чинники, мінімізувати їх, тим більше вони будуть впливати на бажані для суспільства явища, вищою буде їх ефективність. У свою чергу, якщо дія правових пільг буде менш інтенсивною, у порівнянні з дією негативних факторів, результат дії правових пільг буде іншим, ніж запланований.

Як зазначає О.В. Мурза, категорія ефективності правових пільг безпосередньо пов'язана та залежить від обсягу витрат, які необхідно здійснити для того, щоб запланований законодавцем результат було досягнуто. На рівень ефективності правових пільг впливає також розмір витрат, необхідних для їх закріплення на

[81] Там само

законодавчому рівні та реалізації у житті. [82] Економічний та юридичний результат дії нормативно-правових приписів стосовно економічності правових норм як показника їх ефективності, виділяє і Я.Я. Страутманіс,[83] яка економічний результат правового регулювання умовно називає об'єктивним результатом, оскільки він показує економічну обґрунтованість правових норм. На її думку, лише ті правові норми, які відповідають об'єктивним економічним законам, можуть дати потрібний економічний результат у процесі правового регулювання.

З огляду на зазначене, О.В. Мурза робить висновок, що ступінь ефективності правових пільг залежить від розміру їх всіх витрат, починаючи від витрат пов'язаних із правоутворенням, нормотворчим процесом, закінчуючи реалізацією норм права, втіленням їх змісту у правомірній поведінці суб'єктів права. Тобто сума всіх витрат, пов'язаних із встановленням і реалізацією будь-якої правової пільги, у порівнянні з результатом, який суспільство в цілому та соціальні групи і громадяни окремо отримають від них, є одним із показників ефективності даного юридичного засобу. У зв'язку з цим, цілком логічно, дослідниця пропонує визнати правові пільги, цінність яких перевищує цінність запланованого результату, не достатньо ефективними, такими, що потребують перегляду, зміни, скасування, удосконалення. [84]

Наступним критерієм ефективності правових пільг є об'єктивність їх цілей, оскільки правові норми виникають на базі фактичних відносин, вони відображають їх у перетвореному, залежно від волі законодавця виді, з урахуванням тенденцій

[82] Мурза О.В. Критерії ефективності правових пільг / О. В. Мурза // Форум права. - 2012. - № 4. - С. 677 - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

[83] Страутманис Я. Я. Эффективность земельного законодательства / Я. Я. Страутманис // Советское государство и право. – 1974. – № 12. – с.32

[84] Мурза О.В. Критерії ефективності правових пільг / О. В. Мурза // Форум права. - 2012. - № 4. - С. 677 - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

суспільного розвитку, інтересів, потреб і завдань громадянського суспільства та держави. При цьому наскільки правильно правові норми відображають вимоги життя, реальний стан речей, сприяють подальшому розвиткові фактичних суспільних відносин, закріплюють ті відносини, які повинні бути закріплені – настільки соціально ефективними вони є. Однією з підстав, яка впливає на ефективність правової пільги, є об'єктивність її цілі, відповідність цілі правової пільги рівню розвитку суспільства, його потребам. Цілі правових пільг мають відповідати об'єктивним потребам суспільства. Лише за даних умов вони, як самостійний юридичний засіб диференціації, зможуть забезпечити виконання, поставлених перед ними завдань.

Основною загальною метою правових пільг є покращення положення окремих категорій осіб та створення умов для задоволення інтересів певних категорій осіб у більш сприятливому режимі, порівняно з загальновстановленим. Проте, залежно від виду правової пільги (соціальні пільги, привілеї) їх цілі можуть бути диференційовані за різними підставами. Для рівня ефективності правової пільги особливо важливим є об'єктивність кожної цілі будь-якої правової пільги. Тобто, на результативність виконання основної мети правових пільг впливає об'єктивність конкретних цілей окремих правових пільг.

Базуючись на загальнотеоретичних уявленнях, цілком справедливою є думка про те, що одним із основних критеріїв оцінки ефективності правової пільги є якість юридичної норми, статті закону.[85] Правова характеристика якості закону і його статей включає як правовий характер його змісту, так і його відповідність

[85] Сырых Е. В. Технико-юридические критерии качества закона / Е. В. Сырых // Проблемы юридической техники : сборник статей /под ред. Баранова В. М. – Нижний Новгород, 2000. – С. 162–164.

певним техніко-юридичним критеріям.[86] Основними критеріями оцінки якості закону, статті нормативно-правового акту, як вбачається, є: чіткість лаконічність, ясність, цілісність та закінченість норми права; правильність коректність та належний стиль викладу юридичної норми у статті закону.

Доречно зауважити, що на ефективність правових пільг впливає і якість юридичної норми, статті закону (законів), у яких закріплена відповідна правова пільга. Відсутність чіткості, лаконічності, ясності, цілісності, закінченості юридичної норми, а також не коректність та використання неналежного стилю законодавцем під час викладу юридичної норми у статті закону, можуть стати причиною зниження ефективності правової пільги.

Жоден з перерахованих критеріїв не має абсолютного значення, їх необхідно враховувати у сукупності. Зазначені критерії можна трактувати не тільки як показники, але і як передумови ефективності правових пільг. Якщо мова йде про розробку проекту нормативного акта, який встановлює ті чи інші переваги, то зазначені обставини виступають в якості умов, передумов майбутньої ефективності даного юридичного засобу. Якщо піддається аналізу чинна пільга, вони носять характер критеріїв, показників її ефективності. Названі критерії багато в чому вирішуються загальними критеріями, але мають і самостійне значення, оскільки є неодмінною передумовою соціальної ефективної дії правових пільг.

2.2. Шляхи оптимізації правових пільг.

[86] Косович В. Якість нормативно-правових актів України: загальнотеоретична характеристика / В. Косович // Вісник Львівськ. унту. Серія юридична. – 2012. – Вип. 55. – С. 20–27.

Оптимізація - це термін, який використовується в різних науках і видах діяльності. Оптимізація - в найбільш загальному випадку: вибір найкращого (оптимального) варіанту з безлічі можливих.[87]

З метою вдосконалення, оптимізації інституту правових пільг доцільно, на наш погляд, здійснити відповідні заходи. Перш за все, необхідно забезпечити пільги матеріальними та юридичними гарантіями, які сприяють їх законному, справедливому, своєчасному і реальному отримання суб'єктами права.

Як відомо, в даний час однієї з головних проблем пільг є відсутність налагодженого механізму їх фінансування, що робить багато законодавчих рішень відповідного змісту, простою юридичної декларацією. В зв'язку з цим, досить важливо перед встановленням тих чи інших пільг, заздалегідь передбачити витрати по ним у відповідних статтях бюджетів. Таким же чином, необхідно задіяти механізм реалізації пільг, який забезпечує втілення подібних правових настанов у життя. Законодавець, надаючи певні правові переваги конкретним суб'єктам, повинен одночасно покладати обов'язки на осіб, відповідальних за їх практичне втілення. У реальному житті не можуть існувати пільги як додаткові права, якщо вони не «права» по відношенню до кого-небудь, тобто якщо вони так чи інакше не пов'язані з обов'язками. Переваги, не підкріплені правом вимоги перетворюються в ніщо.

Для підвищення ефективності пільг важливо встановити заходи відповідальності для зобов'язаних осіб. На практиці, інколи трапляються випадки, коли внаслідок бюрократичної тяганини громадяни з власників юридично оформленого права перетворюються у прохачів відповідних благ. Саме тому, фіксація заходів відповідальності для осіб і організацій, які навмисне або через недбалість перешкоджають отриманню і використанню

[87] Борисов А.Б. Большой экономический словарь. — М.: Книжный мир, 2003. — 895 с. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tochka.com/info/glossary?srch

суб'єктами пільг є неодмінною умовою ефективної реалізації правових переваг. Це дозволить посилити юридичну гарантованість даного правового явища, надати йому відповідну соціальну спрямованість.

Оптимізації потребує і сам порядок надання пільг, вони повинні використовуватися за призначенням, необхідно виключити всі зловживання на цьому грунті. Важливо, щоб кожна пільги була адресною, виваженою, мала відповідні правові підстави. Їх необхідно встановлювати тільки для осіб, що дійсно потребують їх надання.

Адресність, в більшості випадків, передбачає надання соціальної допомоги найбільш нужденним громадянам або сім'ям з урахуванням матеріального стану та середньомісячного сукупного доходу, що підтверджується відповідними документами і перевіряється у ході обстеження матеріального стану осіб, у тому числі їх доходів. [88] Тобто, сутність адресності полягає в підвищенні доходу певної «цільової групи» нужденних при мінімальних затратах та максимальній віддачі від витрачених засобів. Як зазначають деякі науковці, при усій важливості, складності та у деякій мірі експериментальності та творчості, методи забезпечення адресності активно впроваджуються різними країнами. Така тенденція повинна мати право на підвищення, тому що все гостріше постає питання отримання найвищої ефективності від обмежених наявних ресурсів для скорочення бідності. Під методами адресності соціальної допомоги розуміються механізми, якими охоплюється певна цільова група. У світовій практиці існує наступний поділ методів адресності: прямого оцінювання, бальний метод оцінки нужденності, метод забезпечення адресності силами громадськості; метод забезпечення адресності за категоріальним принципом; метод

[88] Інформаційно-аналітичні матеріали щодо реформування вітчизняної системи соціального захисту [Текст] / М-во соціальної політики України. – Луганськ : ДУ НДІ СТВ, 2012. – с. 26.

самовідбору.[89] Саме за категоріальним принципом в Україні за радянських часів була призначена значна кількість видатків соціального призначення, в тому числі і пільги. Зрозуміло, що сучасні умови є непридатними для використання такого принципу, призводячи до загострення дефіциту бюджету за причин невідповідності виплат декларованому рівню. Слід зазначити, що адресність, все ж таки, не є панацеєю, а лише – інструментарієм боротьби з бідністю, якому присутня і витратна сторона і у деяких моментах недосконаліть. Практична сторона адресності вимагає неминучих витрат і втрат, пов'язаних з її реалізацією. Безумовно, вид витрат залежатиме не тільки від тих механізмів, які будуть використані при забезпеченні адресності, а й від умов політичного та суспільного характеру. Однак, необхідно враховувати, що витратна сторона виконання програми забезпечення адресності має відповідати її результативності. Дієвість адресності підвищується зі зростанням відповідальності органів державної влади, прибутку країни, рівнем нерівності. Саме тому, соціальні пільги повинні надаватися не всім поголовно, а тільки самим незахищеним верствам населення - інвалідам, пенсіонерам, малозабезпеченим сім'ям та ін. Тільки тоді дане правове явище буде розглядатися в суспільстві як соціально справедливе. Якщо говорити про зміни в соціальній сфері, а саме, в яких межах повинна проходити відповідна реформа, то як вбачають деякі дослідники, можливі три варіанти відповіді на це питання: система соціального захисту повинна зазнати «косметичні» зміни, інтенсифікуючи свою роботу з урахуванням ускладнених завдань; система повинна бути зламана і на її місці створено нову,

[89] Піскун К. Адресність соціальної допомоги як напрям покращення методики планування видатків соціального призначення / К. Піскун // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2013. — Вип. 1 (8). — С. 212-221. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://sepd.tntu.edu.ua/images/ stories/pdf/2013/13 pkvvsp.pdf.

здатну вирішити проблеми, що відповідають новій системі соціальних відносин; система повинна зберегтися в тих її частинах, які можуть діяти результативно і в сучасних умовах. У цьому випадку ряд елементів повинні бути добудовані, а інші адаптовані до конкретних умов.[90]

Отже, соціальні пільги, як один з важливих компонентів системи соціального захисту населення, як ніколи, потребує реформування. Пільга не може надаватися в порядку державної компенсації громадянам за заподіяну матеріальну та/або моральну шкоду, а також у зв'язку з виконанням ними певних державних, службових або громадських обов'язків (тут повинні діяти форми соціального страхування та інші соціальні виплати). Соціальні трансферти, встановлені для окремих категорій державних службовців, військовослужбовців та працівників правоохоронних органів, необхідно переводити в форму оплати праці та грошового забезпечення. Необхідна поступова відмова від традиційно сформованого зрівняльного надання пільг до персонального їх призначенням на основі єдиних критеріїв потребу з урахуванням сукупного доходу, відомостей про склад і структуру домогосподарства. По кожному виду соціальної пільги повинен бути закріплений нормативними правовими документами джерело фінансування. Це і кошти бюджетів різних рівнів, і соціальне страхування, а також альтернативні джерела. Відповідно до цього слід визначити механізми переведення низки пільг з бюджетного фінансування на соціальне страхування. Перевага обов'язкового колективного страхування полягає в тому, що акумульовані в якості загальних засобів страхові внески потім перерозподіляються на користь тих, у кого настає страховий випадок. Це забезпечує безпеку

[90] Куряшкин А.Н. Трансформация системы социальных льгот в России начала XXI века. Автореф. дисс… канд. социологических наук. – М. 2012. 24 с.

і підтримку застрахованим у важких життєвих ситуаціях і одночасно знижує потребу в бюджетних коштах. Тому необхідно підвищити роль і значення соціального страхування (державного і недержавного) з розширенням участі самих застрахованих.

Таким чином, зміни, що відбулися в соціально-економічному житті суспільства, вимагають оптимізації управління надання соціальних пільг, оскільки існують як переваги, так і недоліки монетизації пільг, що необхідно обов'язково враховувати в майбутньому.

РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВИХ ПІЛЬГ В УКРАЇНІ

Тема 3. НЕОБХІДНІСТЬ ТА ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНИХ ПІЛЬГ В УКРАЇНІ

3.1. Необхідність реформування системи надання соціальних пільг в Україні.

В українському суспільстві питання щодо ефективного надання пільг та визначення кола осіб, які належать до пільгових категорій громадян, дискутується з початку 90-х рр. минулого століття. З одного боку, внаслідок обмежених матеріально-фінансових можливостей держава виявилась неспроможною забезпечити фінансування всіх задекларованих і закріплених у законодавстві пільг, а з іншого - перманентно збільшується кількість категорій осіб, які претендують на пільги, а також їх кількість.

До основних проблем чинної системи соціальних пільг можна віднести: відсутність єдиної чітко обґрунтованої класифікації соціальних пільг; величезну кількість законодавчих актів, якими вони встановлені; низьку адресність; недосконаліть механізмів обліку; невідповідність державних зобов'язань з надання пільг і фінансових ресурсів на їх забезпечення; існування
пільг, які не є актуальними або малоефективними в умовах сьогодення; недосконаліть механізму надання пільг; відсутність послідовних, чітких кроків у реформуванні системи пільг.[91]

Такий стан значно порушує принцип соціальної справедливості в суспільстві, нівелює соціальний захист тих осіб, які дійсно його

[91] Лопушняк Г. Удосконалення класифікації соціальних пільг в Україні / Г.Лопушняк //Вісник ЛНАУ Економіка АПК. – 2011. – №18. (1). // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/old_ jrn/ Chem_Biol/.../11 lgsbiu.pdf

потребують, свідчить про неефективність та нераціональне використання державних коштів, породжує зловживання, створює соціальну нестабільність та напруження в суспільстві, стає об'єктом політичних маніпуляцій перед черговими виборами.

Відповідно необхідно реформувати й систематизувати систему пільг у нашій державі, посилити адресну підтримку саме малозабезпечених категорій населення. Реформування системи пільг в Україні обумовлено необхідністю посилення ролі адресної соціальної допомоги; забезпечення реального права окремих категорій осіб на пільги від суспільства й держави з урахуванням їх сукупного доходу, індивідуалізації цього права, особливо за професійною ознакою, а також з метою створення стимулів до ресурсозбереження та економії бюджетних коштів.[92]

За оцінкою експертів, для фінансування усіх пільг, передбачених чиним законодавством України, необхідна сума, що у декілька разів перевищує обсяг бюджетних коштів, які виділяються на їх фінансування зараз. Кількість пільговиків визначити точно неможливо. Частина пільг прописана в законодавстві, частина передбачена підзаконними актами.

За цих умов важливим є питання обліку наданих пільг, оскільки за відсутності ефективного механізму такого обліку, необхідного для розрахунків з організаціями, що надають послуги (зокрема транспортні), часто виникають серйозні фінансові суперечності між цими організаціями і державою. У зв'язку з цим, складнощі виникають і на етапі підготовки проектів бюджетів на черговий фінансовий рік під час розрахунку потреби в коштах на надання пільг.

Варто зазначити, що певні кроки у цьому напрямку вже зроблено. З 2003 р. в Україні ведеться пошук рішення щодо

[92] Кравченко М. Основні підходи до реформування системи пільг в Україні / Мілена Кравченко // Державне управління та місцеве самоврядування. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2010. – Вип. 3(6). – С. 155-164.

реформування системи надання та обліку соціальних пільг. Одним з перших документів, що отримав офіційний статус в цій сфері, стала Стратегія заміни системи пільг на адресну грошову допомогу населення, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2002 року № 253.[93] У ній зазначалося, що через відсутність достатніх бюджетних ресурсів витрати на надання неоплачених пільг та субсидій перекладаються на підприємства, які надають послуги, що робить їх фінансово-економічну діяльність збитковою. Частина населення, особливо в сільській місцевості, взагалі не отримує задекларованих пільг. Щорічні спроби зупинити надання пільг окремим категоріям населення створюють у суспільстві соціальну напругу. Система надання пільг, що ґрунтується на принципі відшкодування витрат підприємствам, які надають послуги (житлово-комунальні, транспортні, зв'язку тощо), залежить від тарифної політики надавачів послуг, а не від державного регулювання, що створює можливості для різноманітних зловживань під час використання бюджетних коштів. Стратегією ставились такі завдання: 1) реалізувати принцип адресності, тобто надавати допомогу малозабезпеченим громадянам; 2) забезпечити прозорість проходження коштів з бюджетів різних рівнів від громадянина-отримувача пільги до надавача послуг; 3) ліквідувати основи взаємозаліків між бюджетами та підприємствами-надавачами послуг; 4) оздоровити фінансово-економічну діяльність підприємств і організацій, що надають послуги населенню, звільнивши їх від невластивих їм функцій; 5) покласти на органи праці та соціального захисту населення функції організації практичного впровадження і супроводження заміни пільг на адресну грошову допомогу, ведення єдиного реєстру осіб, що мають право

[93] Стратегія заміни системи пільг на адресну грошову допомогу населення, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2002 року № 253 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws / show/253-2002-п

на пільги, визначення обсягу відповідних витрат та здійснення контролю за використанням бюджетних коштів; 6) реалізувати збалансовану політику визначення розміру допомоги. У Стратегії зроблено висновок, що заміна діючих пільг на адресну грошову допомогу населенню суттєво змінить баланс соціально-економічних інтересів населення і потребуватиме формування певних економічних та соціальних передумов, а саме: 1) зростання реальних грошових доходів населення за рахунок підвищення середнього розміру заробітної плати, грошового забезпечення, допомоги та пенсій, рівня зайнятості населення; 2) стабілізації фінансової та банківської системи; 3) стабілізації споживчих цін у сфері послуг; 4) збільшення частки видатків бюджету на соціальне забезпечення та захист населення на основі продовження тенденції поліпшення макроекономічних показників; 5) забезпечення надання пільг і субсидій населенню у грошовій формі; 6) введення мораторію на запровадження нових видів пільг або розширення категорій їх отримувачів; 7) припинення практики списання або реструктиризації боргів за надані послуги; 8) удосконалення механізму фінансування адресної грошової соціальної допомоги; 9) наявності у користувачів пільг та субсидій засобів обліку споживання житлово-комунальних послуг; 10) проведення тарифної реформи для запобігання перекладанню підприємствами оплати своїх збитків на користувачів послуг шляхом підвищення вартості послуг; 11) перегляду норм споживання послуг за пільговими тарифами; 12) внесення відповідних змін до актів законодавства; 13) удосконалення інституційної та організаційної структури органів праці та соціального захисту населення місцевого рівня; 14) створення необхідного для виконання цих функцій інформаційного і матеріального забезпечення, зокрема, для органів праці та соціального захисту населення. Для запровадження адресної

грошової допомоги населенню замість діючих пільг планувалось до 2006 року здійснити такі заходи: 1) розроблення законодавчої та іншої нормативно-правової бази, включаючи внесення змін до законодавства; 2) розроблення й запровадження механізму заміни діючих пільг на адресну грошову допомогу з оплати житлово-комунальних послуг на базі існуючого механізму надання житлово-комунальних субсидій; 3) затвердження розрахункових норм споживання послуг (житлово-комунальних, транспортних, зв'язку, забезпечення побутовим паливом тощо), у межах яких надаватиметься адресна грошова допомога населенню; 4) формування реєстру отримувачів адресної грошової допомоги; 5) розроблення механізму притягнення до відповідальності громадян за несплату отриманих послуг; 6) підвищення розмірів грошового забезпечення, заробітної плати та запровадження інших грошових виплат особам, які мають право на пільги за службовою ознакою (військовослужбовці, працівники правоохоронних органів, судді, працівники освіти, культури та охорони здоров'я, ветеринарні працівники, які працюють у сільській місцевості, тощо), з одночасною відміною пільг з оплати спожитих послуг; 7) зміцнення та підтримання інституційної структури проведення заміни системи пільг на адресну грошову допомогу (компенсацію); 8) проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення щодо переваг адресної грошової допомоги; 9) поширення адресної грошової допомоги на громадян, які мають пільги на медичне обслуговування, послуги транспорту, зв'язку тощо; 10) завершення у 2006 році переходу до системи надання пільг, за соціальною ознакою, передбачених законодавством, до системи надання адресної грошової допомоги населенню.

На жаль, у 2004 р. Постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2004 р. №457 [94] втратила чинність Постанова Кабінету Міністрів України від 2 березня 2002 року № 253 і вищевказана Стратегія так і не була реалізована. Однак, деякі її положення все ж таки були втілені. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 29.01.2003 р. № 117 [95] запроваджено Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги (ЄДАРП). На кожного громадянина, який має право на пільги, створено персональну облікову картку в паперовому та електронному вигляді, до якої внесено інформацію про особу (паспортні дані), категорію пільговика та дані посвідчення, склад його сім'ї (на кого поширюється пільга), характеристики житла, види пільгових послуг, якими користується особа. Зазначена система забезпечує проведення розрахунків з підприємствами та організаціями за фактично надані конкретному пільговику пільги з оплати житлово-комунальних послуг, послуг зв'язку, санаторно-курортного лікування, капітального ремонту житла, на придбання твердого палива та скрапленого газу тощо. Найбільш поширеними є пільги на оплату послуг ЖКП і електроенергії, а також на оплату транспортних перевезень.

Указом Президента України від 5 травня 2004 року № 506 «Про додаткові заходи щодо вдосконалення системи здійснення соціальних виплат громадянам» [96] передбачалось організувати до 1 вересня 2004 року проведення публічного обговорення пропозицій щодо заміни порядку надання допомоги, пільг, компенсацій громадянам, які потребують соціального захисту. На виконання

[94] Про визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова КМУ від 14.04.2004 р. №457 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/457-2004-п

[95] Про Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги: Постанова КМУ від 29.01.2003 р. № 117//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/117-2003-п

[96] Про додаткові заходи щодо вдосконалення системи здійснення соціальних виплат громадянам: Указ Президента України від 05.05.2004 р. №506 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/ laws/show/506/2004

цього Указу Міністерством праці та соціальної політики України було розроблено проект Концепції забезпечення адресного надання пільг окремим категоріям громадян, що неодноразово обговорювався на різних рівнях, але так і не був схвалений.[97]

У проекті Концепції зазначалося, що відсутність системного нормативно-правового забезпечення надання державних соціальних пільг громадянам зумовлює труднощі під час практичного застосування порядку надання пільг, установлених законом. Через відсутність реальних даних про кількість осіб, які мають право на пільги, та вартість послуг, які повинні надаватися пільговикам, унеможливлюється впровадження уніфікованих підходів до визначення розміру видатків державного бюджету на відшкодування витрат надавачам послуг. Відповідно відшкодування вартості наданих пільг юридичним особам здійснюється в межах фінансових можливостей держави, внаслідок чого знижується якість і порушується порядок надання послуг.

Основними завданнями Концепції були: 1) забезпечення цілісності розвитку системи державного соціального захисту населення країни на засадах створення прозорих механізмів надання пільг у грошовій формі; 2) створення інституційного механізму поступового переходу на надання пільг окремим категоріям громадян у грошовій формі; 3) розроблення соціально та економічно обґрунтованих розрахункових норм споживання послуг за видами пільг на одну особу диференційовано по регіонах; 4) уніфікація порядку обрахування вартості пільг за соціально-економічними розрахунковими нормами споживання послуг; 5) запровадження електронного соціального паспорту пільговика на базі Єдиного державного реєстру осіб, які мають право на пільги; 6) реалізація системного підходу до визначення розміру видатків державного

[97] Соціальний захист. – 2004. – №5. – С.4.

бюджету на належне фінансове забезпечення надання пільг у грошовій формі; 7) посилення контролю за використанням бюджетних призначень, що передбачені у державному бюджеті на надання пільг у грошовій формі окремим громадянам за соціальною ознакою; 8) створення умов злагодженої роботи різних міністерств та відомств у реалізації завдань соціального захисту населення; 9) додержання прав і законних інтересів юридичних осіб, які надають послуги громадянам на пільгових умовах, шляхом своєчасного відшкодування їх втрат за фактично надані послуги у готівковій формі; 10) підготовка пропозицій про внесення змін до законодавчих актів стосовно доопрацювання механізму надання пільг у грошовій формі; 11) розроблення правових основ Соціального кодексу України.

Вказана Концепція ґрунтувалась на рішеннях Кабінету Міністрів України щодо: 1) запровадження системи персоніфікованого обліку громадян, які мають право на пільги; 2) визначення головними розпорядниками коштів місцевих бюджетів, що спрямовуються на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту структурних підрозділів місцевих держадміністрацій, виконавчих органів рад, до компетенції яких належить вирішення питань соціального захисту населення; 3) створення Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги.

На погляд розробників, Концепція передбачала найбільш соціально виправданий варіант удосконалення системи соціального захисту громадян шляхом збереження надання пільг у безготівковій формі на базі ведення місцевими органами праці та соціального захисту населення персоніфікованого обліку громадян, які мають право на пільги, та поступового запровадження адресного надання пільг у грошовій формі (надання пільг з оплати проїзду в транспорті

загального користування за карткою пільговика та одночасне запровадження механізму надання пільг у грошовій формі за згодою осіб). Це могло дати змогу забезпечити: 1) розроблення і запровадження соціально та економічно обґрунтованих розрахункових норм споживання послуг за видами пільг на одну особу диференційовано по регіонах; 2) впровадження уніфікованого порядку обрахування пільг у грошовій формі на базі соціально-економічних норм споживання послуг; 3) зменшення витрат на реалізацію соціальних програм за рахунок автоматизації складових процесів та всебічного контролю за наданням і використанням пільг; 4) ефективне використання програм соціального захисту населення шляхом ведення персоніфікованого обліку громадян, які мають право на пільги за соціальною ознакою; 5) поступовий перехід до адресного надання пільг у грошовій формі за згодою громадян, які мають право на пільги.

На основі Концепції передбачалося здійснити розроблення заходів щодо: 1) створення інституційного механізму поступового переходу на надання пільг окремим категоріям громадян у грошовій формі через запровадження картки пільговика; 2) удосконалення механізму розрахунків між органами праці та соціального захисту населення і надавачем послуг за фактично надані послуги за карткою пільговика; 3) проведення апробації механізму надання пільг окремим категоріям громадян у грошовій формі з оплати житлово-комунальних, транспортних послуг, послуг зв'язку та інших; 4) проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення щодо доцільності переходу на надання пільг у грошовій формі; 5) запровадження постійного моніторингу надання пільг окремим категоріям громадян у грошовій формі; 6) розроблення соціально та економічно обґрунтованих розрахункових норм споживання послуг за видами пільг на одну особу диференційовано

по регіонах; 7) підготовки пропозицій про внесення змін до відповідних законодавчих актів та розроблення законопроекту про надання пільг окремим категоріям громадян у грошовій формі.

Чергова зміна Кабінету Міністрів України не дала можливості схвалити цю Концепцію та приступити до її практичного втілення.

Наступним програмним документом стала розроблена у 2009 році Міністерством праці та соціальної політики України Стратегія упорядкування системи пільг окремим категоріям громадян до 2012 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 червня 2009 року № 594-р. [98] Зазначений документ закріпив перелік основних категорій громадян, які мають право на пільги. В ньому пропонується запровадити класифікацію пільг залежно від їх соціального призначення, а саме: а) як форми урахування заслуг перед Батьківщиною; б) як соціальної підтримки для забезпечення достатнього життєвого рівня найменш захищених верств населення; в) як засобу додаткових гарантій за особливі умови праці. Мета Стратегії передбачала: 1) визначення напрямів реформування системи надання пільг; 2) підвищення ефективності та посилення адресної системи надання пільг на основі оптимізації розгалуженої системи надання пільг та обліку реалізованих пільг; 3) визначення фактичних розмірів відповідних бюджетних витрат. На підставі цієї мети основними завданнями реалізації Стратегії є: 1) упорядкування системи надання пільг, зокрема, шляхом підготовки пропозицій щодо внесення змін до законів України, відповідно до яких надаються пільги та державні гарантії окремим категоріям громадян; 2) надання пільг, компенсацій і гарантій лише тим категоріям громадян, які найбільше їх потребують або мають заслуги перед Батьківщиною; 3) уніфікація підходів щодо надання пільг з оплати

[98] Стратегія упорядкування системи пільг окремим категоріям громадян до 2012 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 червня 2009 року № 594-р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/594-2009-р

всіх видів послуг особам, які мають на них право, в межах встановлених норм споживання; 4) запровадження процедури публічного обговорення з громадськими організаціями нових підходів до посилення адресності надання пільг; 5) здійснення постійного моніторингу та інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення стосовно упорядкування системи надання пільг. Передбачалося, що для реалізації Стратегії необхідні узгоджені дії органів законодавчої та виконавчої влади щодо: 1) збереження існуючого порядку отримання пільг з оплати житлово-комунальних, транспортних послуг і послуг зв'язку, санаторно-курортного лікування тощо для осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною або особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, вдів (вдівців) та батьків померлих (загиблих) осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною або особливі трудові заслуги перед Батьківщиною; ветеранів війни, осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та їх вдів (вдівців), а також для інвалідів з дитинства та дітей-інвалідів, яким надається державна соціальна допомога; 2) забезпечення конституційних прав громадян на соціальний захист; 3) надання пільг особам, для яких пільги виконують функцію соціальної підтримки, спрямованої на забезпечення достатнього рівня життя, за умови, якщо їх дохід не перевищує встановленої величини; 4) надання пільг особам, для яких пільги є засобом додаткових гарантій за особливі умови праці, та скорочення переліку категорій отримувачів пільг за професійною ознакою за умови адекватного підвищення рівня їх доходу; 5) прийняття актів законодавства щодо удосконалення системи надання пільг, підвищення її адресності; 6) встановлення норм і нормативів споживання послуг, у межах яких надаються пільги з їх оплати

громадянам, які мають на них право; 7) запровадження мораторію щодо встановлення нових видів пільг та розширення категорій їх отримувачів; 8) удосконалення інформаційно-технічного забезпечення органів праці та соціального захисту населення з метою ефективного виконання завдань, визначених Стратегією. В документі зазначено, що Стратегія буде реалізовуватись у два етапи. На першому етапі реалізації Стратегії (2009 – 2010 роки) передбачається забезпечити: підготовку та прийняття змін до законодавства щодо надання пільг громадянам, які найбільше їх потребують або мають заслуги перед Батьківщиною, виходячи з єдиних принципів та критеріїв за встановленими законодавством нормами і нормативами споживання; покращення інформаційно-технічного забезпечення органів праці та соціального захисту населення; інформаційну підтримку заходів щодо реалізації Стратегії; діалог органів законодавчої та виконавчої влади з громадськими організаціями та соціальними партнерами щодо реалізації Стратегії. На другому етапі (2011 – 2012 роки) передбачається забезпечити: застосування критерію доходу при наданні окремим категоріям громадян пільг з оплати послуг в межах встановлених норм споживання (житлово-комунальні послуги, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу); здійснення моніторингу відповідності фактично спожитих послуг та реалізованих громадянами пільг і вдосконалення механізму їх надання.

Отже, є цілком очевидним, що держава в цілому, намагається поступово реформувати систему надання соціальних пільг, допомоги та послуг. У теперішній час в Україні продовжується процес реалізації «Концепції реформування системи соціальних послуг», затвердженої розпорядженням КМУ від 13 квітня 2007 р. № 178-р, та Стратегії упорядкування системи надання пільг окремим

категоріям громадян до 2012 р., затвердженої розпорядженням КМУ від 3 червня 2009 р. № 594-р.

Запровадження ЄДАРП певним чином сприяє прозорості, ефективності використання та заощадженню бюджетних коштів соціальної спрямованості. На стадії завершення запровадження в промислову експлуатацію Інформаційно-аналітичної системи соціального захисту населення (ІАССЗН), яка покликана забезпечити роботу управлінь сфери соціального захисту в єдиному програмно-аналітичному просторі. Це та необхідна база, що дасть змогу забезпечити ефективність прийняття рішень під час удосконалення системи соціальної підтримки населення.

Упродовж останніх років питання реформування системи пільг дискутується досить гостро. Серед шляхів реалізації Стратегії упорядкування системи надання пільг окремим категоріям громадян зазначено скорочення переліку категорій отримувачів пільг за професійною ознакою за умови адекватного підвищення рівня їх доходів, і більше того, запровадження класифікації пільг залежно від їх соціального призначення – як форми визнання заслуг перед Батьківщиною, соціальної підтримки для забезпечення достатнього життєвого рівня найменш захищених верств населення чи додаткової гарантії у зв’язку з особливими умовами праці

У той же час, відсутній облік фактично наданих пільговикам транспортних послуг з проїзду у міському та приміському транспорті. Найбільш чисельна категорія пільговиків має право на безкоштовний проїзд у міському пасажирському транспорті загального користування та приміських маршрутах. Облік кількості поїздок на пільгових умовах ведеться тільки управлінням залізничного транспорту, частково пільгові категорії враховуються при виробництві та розповсюдженні учнівських і студентських квитків на проїзд в міському громадському транспорті. Вартість

пільгових послуг компенсується організаціям, що їх надають, з місцевих бюджетів за рахунок дотацій з центрального бюджету, виходячи з підрахунків цими організаціями збитків за послуги, надані на пільгових умовах, а також з наявності коштів у бюджеті. Ситуація, що склалася, не влаштовує ні розпорядників державного бюджету (оскільки розміри компенсаційних виплат неможливо ні підтвердити, ні переглянути), ні управління організацій, що надають пільгові послуги (оскільки з огляду на дефіцит бюджетних коштів існують постійні заборгованості з виплати компенсацій).

3.2. Сучасний стан запровадження системи монетизації пільг в Україні.

Ще в грудні 2014 року в уряді України заговорили про необхідність переходу від радянської моделі надання пільг до їх монетизації та адресності. Замінити пільги грошовою компенсацією – такий намір уряд планує здійснити в найближчому майбутньому.

Міністерство соціальної політики має намір внести до Верховної Ради законопроект щодо монетизації пільг всім категоріям населення. Кабінет міністрів після повторного розгляду цього законопроекту планує внести його на розгляд парламенту. Як зазначив, профільний міністр А. Рева, необхідно перейти від системи натурального надання преференцій до грошових компенсацій за ті чи інші пільги. У нашому суспільстві є різні пільгові категорії, які мають право на різні види пільг. Якщо їх всіх систематизувати і потім ці пільги монетизувати, тобто виплачувати в грошовій формі, то після цього можна буде сказати, що гроші, виплачені людині, вона може використовувати, як вважає за необхідне, але при цьому платить за послуги на рівні з іншими. [99]

[99] Українське право. 20 вересня 2016 р. //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrainepravo.com

Міністерство соціальної політики наполягає на впровадженні системи монетизації пільг усім категоріям населення, оскільки це пріоритетний напрямок нашої роботи. На думку, політика, Україна з цим вже запізнилися на 20 років. Законопроект передбачає, що кожний пільговик отримає певну суму коштів відповідно до можливостей державного бюджету. Використовувати гроші людина зможе на власний розсуд, але за всі послуги платитиме повну вартість. Мова йде про оплату транспортних витрат, комунальних платежів тощо. Це буде справедливо і стосовно сільського населення, яке, наприклад, має пільги на проїзд в електротранспорті, але не користується ними через відсутність такого.

Більшість експертів сходяться в думці, що усі пільги та дотації, які ми робимо для населення мають бути монетизовані. Механізми надання соціальної допомоги весь час ускладнюються і Мінсоцполітики має бути готовим до цього. Зараз усе працює за радянськими нормами, де допомагали всім. Сама ж радянська платформа мала на меті зібрати побільше податків, внаслідок чого перерозподіл відбувався через публічні фінанси десь 52% від ВВП. Ліберальні системи передбачають, що в людей не повинні забирати стільки податків. Щоб людині потім не допомагати, для початку потрібно не забирати. [100]

Зламати ці суспільні відносини - надзвичайно складна робота для уряду, в першу чергу. Інше питання, чи готовий уряд до цього. Але монетизація має бути. Якщо сьогодні вона не в змозі, то виходити на монетизацію потрібно в найближчий час. Має бути намагання зробити українця, що працює, не жебраком. Якщо людям, які не мають джерел існування, ми додатково даємо кошти, які вони начебто мають пустити на сплату за газ, то ця дотація має бути не за газ. За її словами, дотуватися повинні люди, які не мають

[100] Третякова Г. Субсидії готівкою: чи запрацює монетизація пільг //Слово і діло //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.slovoidilo.ua

достатнього заробітку для того, щоб існувати. Це основа соціальної справедливості. Тобто, дотувати потрібно не газ, а тих, хто отримує дохід менш ніж, умовно кажучи, 60% від середньої зарплати в країні. Але для того, щоб їх дотувати, ті, хто працює, мають сплачувати податки. З них потрібно направляти суму на тих, хто недоотримує. Цей баланс порушений і відновити його потрібно в нових пропорціях. Питання стосується також і реформи системи оподаткування, не набирати надмірно, не перерозподіляти через Держбюджет, а допомагати тим, хто дійсно є бідним. Для вирішення питання хто є бідняком, а не «паразитує», необхідно створити базу, що своєю чергою виходить із декларації доходів. Зрозумілі побоювання, що дотація не буде йти на закриття збитків, наприклад, газової галузі. З іншого боку, якщо людина отримує дотацію з газу, а в нас поки що поки не вирівняні підходи до соціальної політики, й виділені кошти людина витрачає на їжу, тому що їй не вистачає на життя, це навряд чи можна вважати загрозою.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) передбачає економічне та секторальне співробітництво у 28 сферах. Беручи до уваги Главу 21 («Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей») Розділу V («Економічне та галузеве співробітництво») цієї Угоди, Сторони налагоджують діалог та співробітництво щодо забезпечення гідної праці, політики зайнятості, безпечних та здорових умов праці, соціального діалогу, соціального захисту, соціального залучення, гендерної рівності та недискримінації.

В контексті імплементації Угоди Україною, слід звернути увагу на два важливі моменти: 1) можливі труднощі, пов’язані з виконанням вимог Угоди в частині модернізації соціального захисту; 2) опосередкований вплив економічної складової Угоди на

соціальну сферу. Варто зауважити, що соціальний захист належить до тих сфер соціальної політики, в рамках якої держави-члени ЄС користуються власними національними політиками. При цьому, використовуючи відкритий метод координації (Open Method of Coordination), [101] що є способом адаптації європейських соціальних вимірів у всіх країнах-членах ЄС, відбувається обмін інформацією, імплементація кращих практик та їхня координація в рамках співпраці. Зважаючи на функціональні розбіжності в ухваленні рішень та їх виконанні, в контексті модернізації соціального захисту України, вкрай важливим та необхідним є питання про співвідношення національної й наднаціональної соціальної політики. Враховуючи той факт, що базовим був і залишається національний рівень, слід звернути увагу на відсутність комплексного бачення перспектив реформування системи соціального захисту урядом України. План заходів Міністерства соціальної політики України з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, на 2014-2017 роки передбачає комплекс тактичних заходів, спрямованих на модернізацію соціального захисту, а саме:[102]

- модернізацію системи соціального страхування з метою підвищення ефективності управління, вдосконалення механізму призначення страхових виплат, забезпечення фінансової стабільності фондів соціального страхування;

- реформування інтернатних закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; профілактика та попередження підліткової злочинності, потрапляння у складні

77

Європейська політика і соціальне партнерство в ЄС : довідник / Н.Г. Діденко, І.Я. Тодоров, О.Р. Чуг ріна, О.К. Міхеєва / за заг. ред. Н.Г. Діденко. – Донецьк : ДонДУУ, 2012. – 150 с.

[102] План заходів Міністерства соціальної політики України з реалізації Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом на 2014-2017 рр. //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article

життєві обставини шляхом утворення та організації діяльності центрів соціальної підтримки дітей та сімей у адміністративно-територіальних одиницях України;

- забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, розв'язання соціально-економічної проблеми у забезпеченні житлом осіб зазначеної категорії;

- збільшення влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в сімейні форми виховання шляхом недопущення влаштування посиротілих дітей до інтернатних закладів;

- вжиття заходів щодо посилення адресності надання пільг передбачається з метою запровадження надання пільг окремим категоріям громадян за соціальною ознакою з урахуванням їх доходів;

- реалізацію пілотного проекту Світового банку «Модернізація системи соціальної підтримки населення» щодо залучення до зайнятості непрацюючих працездатних одержувачів допомоги малозабезпеченим сім'ям;

- вивчення та аналіз міжнародного досвіду (держав-членів ЄС) щодо запровадження методів вимірювання інвестиційного ризику, процесів управління ризиком та розподілу стратегічних активів, забезпечення фінансової стабільності пенсійної системи;

- з метою вдосконалення сфери пенсійного забезпечення опрацювання змін до законодавства.

Відповідно до зазначених вище положень, протягом 6-ти років Міністерством соціальної політики України буде впроваджуватись проект «Модернізація системи соціальної підтримки населення України», за сприяння Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР).

Метою проекту є покращення результатів діяльності системи соціальної допомоги та соціальних послуг в Україні для малозабезпечених сімей, що має бути досягнуто завдяки: розширенню програми державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям для поліпшення доступу вкрай бідного населення до цієї програми; підтримці заходів, спрямованих на підвищення ефективності адміністрування соціальних виплат та послуг шляхом: підвищення ефективності роботи через запровадження інформаційної системи управління; вдосконалення запровадження державного контролю за дотриманням законодавства при наданні соціальної підтримки; інтеграції даних про виплати і послуги в єдиній інформаційній системі управління, яка охоплюватиме усі місцеві органи та установи соціальної сфери; поширенню сімейних форм виховання для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також соціальній підтримці сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, для недопущення влаштування дітей у інтернатні заклади, попередження соціального сирітства та підвищення якості соціальних послуг, впровадження альтернативних форм опіки дітей та догляду дітей-інвалідів.

Проект сприятиме проведенню соціальних реформ, які спрямовані на зменшення рівня бідності та підвищення соціальної захищеності найбільш соціально вразливих верств населення.

Реалізація проекту передбачає забезпечити розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у сфері соціального захисту населення: побудова нової моделі надання соціальної підтримки населенню; реформування інституту соціального інспектора; виведення сімей із бідності та стимулювання їх до економічної незалежності, реформування дитячих інтернатних

закладів; підвищення ролі громади у забезпеченні соціальних потреб та ін.

Нині з боку Мінсоцполітики триває підготовка проекту Закону України «Про забезпечення державного контролю у сфері соціальної підтримки»; проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію пілотного проекту із залучення до роботи непрацюючих працездатних членів малозабезпечених сімей та внутрішньо переміщених осіб»; дослідження діяльності дитячих будинків сімейного типу і прийомних сімей та ін. Мінсоцполітики працює над доопрацюванням старої системи. У результаті обидві системи будуть об'єднані в єдину базу даних, що врахує всі пільги, компенсації, субсидії, види соціальної допомоги, доходи, власність та інше.

Реформа соціальних виплат має базуватися на трьох принципах: 1) ефективності; 2) адресності; 3) монетизації.

На першому етапі реалізації мають бути ліквідовані всі неефективні пільги (їх точна кількість поки що невідома). Після усунення неефективних пільг уряд планує перейти до адресної допомоги і монетизованих пільг. За різними оцінками, для надання всіх існуючих пільг державі потрібно від 180 до 500 млрд. грн. При цьому, від 17 млрд. до 25 млрд. грн. державної допомоги виділяється людям, які не належать до незаможних і претендувати на пільги не можуть. Але для цього, з одного боку, треба буде провести моніторинг за рівнем доходів людей, які претендують на пільги, а з іншого - об'єднати всі види допомоги в одну програму соціального захисту зі створенням єдиної бази даних одержувачів.

Важливою проблемою соціальної політики в Україні є те, що невідома точна кількість пільговиків. Одна людина може одержувати пільги за кількома законами і проходити по різних реєстрах.

В нашій країні вже були зроблені перші кроки у реалізації реформи з монетизації пільг. Львівська область оголосила себе реалізатором пілотного проекту з монетизації пільг. Але справжнім піонером монетизації пільг стала Волинська область, де з жовтня 2010 р. монетизовано всі пільги з оплати електроенергії. Експеримент можна вважати успішним, заборгованостей з виплат та оплати електроенергії немає. Люди, які одержують монетизовані пільги, - гроші на оплату електроенергії - стали більш ощадливими, бо сума грошової компенсації виплачується в повному обсязі, незалежно від реального споживання електрики.

з 1 квітня 2017 року на Львівщині, планують впроваджувати пілотний проект щодо монетизації пільгового перевезення. Крім цього в 2017 р., планується експеримент з монетизації субсидій в м. Калуші Івано-Франківської області, які отримує населення на енергоносії, суть якого полягає у використанні електронних енергетичних карток. Тобто на картці Ощадбанку знаходиться вся субсидія, людина може розраховуватися цією карткою тільки за ті послуги, які надаються по теплу, іншим комунальним послугам, в загальному по тому, що покриває субсидія. Під кінець опалювального сезону гроші, які залишилися на картці, людина зможе монетизувати: зняти готівкою і використовувати на свій розсуд.

Недоліком експериментів, які вже проводилися було те, що експеримент проводився щодо послуги, якою користуються всі. Тому, наприклад, людина, що є одночасно і інвалідом і чорнобильцем, за обома категоріями має однакові пільги. На безплатний проїзд претендують понад 12 млн. українців. Проте не всі цим правом користуються в однаковій мірі. Пенсіонер, який живе в селі, користується проїздом у громадському транспорті набагато рідше, ніж пенсіонер, яки проживає у місті. Або ж в одному

населеному пункті громадський транспорт їздить набагато частіше, ніж в іншому, відповідно більша кількість пільговиків зможе скористатися послугою. В такому випадку виникає багато спірних запитань: як у такому разі пільги монетизувати, в якому обсязі, як виключити корупцію, як правильно розподілити кошти?

Отже, на порядку денному досить гостро стоїть питання трансформування чинної системи пільг, яка є фінансово необгрунтованою, соціально несправедливою і значно декларативною. Необхідно замінити пільги, що виконують функцію соціальної підтримки вразливих верств населення, адресною соціальною допомогою, гарантувати запобіганню необґрунтованому відтворенню контингенту пільговиків, і надавати пільги, пов'язані із компенсацією шкоди здоров'ю, у формі та розмірах, безпосередньо пов'язаних із масштабами та видом нанесеної шкоди. Надання професійних пільг повинні бути зведені до мінімуму або ж узагалі скасовані. На нашу думку, лише пільги за заслуги перед державою та соціальним вразливим верствам населення повинні мати місце в умовах ринку. Перехід до адресної соціальної допомоги в Україні не лише неминучий, а й життєво необхідний. Однак адресність варто розуміти не як масову монетизацію пільг і скасування або скорочення привілеїв, а як диференціацію підходів у взаємодії держави з різними суспільними групами. Лише у такий спосіб держава зможе уникнути зрівнялівки і гарантувати гідний рівень життя для усіх громадян, не перетворюючи водночас соціальні зобов'язання на критичні ризики для національної економіки.

Тема 4. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВОВИХ ПІЛЬГ

4.1. Міжнародний досвід запровадження монетизації пільг.

Аналіз міжнародного досвіду запровадження системи монетизації пільг базується на вивченні досвіду надання пільг у різних країнах. Багато розвинених країн вирішило проблеми надання та обліку різних соціальних послуг через впровадження соціальних електронних карток (СЕК). Соціальні електронні картки здобули широке визнання як засіб надання, обліку і контролю за наданням пільг певним категоріям населення. Такі картки мають вигляд традиційних кредитних карток чи карток посвідчення особи, на додачу вони надають можливість безконтактно оплачувати спожиті послуги, визначати особу власника та засвідчувати право на отримання певного виду пільги. Використання СЕК дозволяє розв'язати ще одне важливе питання – завдяки вбудованій в картку мікропроцесорній системі такі картки здатні, наприклад, обмежити перелік товарів, які можна придбати безкоштовно чи зі знижкою, адже постачальники соціальної допомоги не лише прагнуть забезпечити її надання виключно тим, хто має на неї право, але й переконатися, що допомога витрачається за призначенням, тобто виключно на придбання товарів і послуг першої необхідності.

Наведемо деякі приклади найбільш успішного використання карток в різних країнах світу.[103]

Картки з магнітною стрічкою – використовуються лише для запису і збереження певної інформації. Зчитування відбувається протягом більш ніж трьох секунд, перезапис інформації на картку не застосовується, оскільки є технологічно складним. Такі картки

[103] Савчук О., Кушніренко В. Монетизація пільг: досвід інших країн та висновки для України. Європейський інформаційно-дослідницький центр. Київ. – 2015. 32 с.

застосовуються переважно як банківські картки, а також як тимчасові проїзні документи.

Оптичні картки – дозволяють перезапис інформації за допомогою лазерного пристрою, але не можуть зберігати значних обсягів інформації. Використовуються переважно як дисконтні картки.

Смарт-картки – таким терміном позначають карти пам'яті та мікропроцесорні карти. Карти пам'яті дозволяють записувати і зберігати значні обсяги різноманітної інформації, проте не спроможні до обробки інформації. Мікропроцесорні карти обладнані як мікромодулем з пам'яттю, так і мікропроцесором, що робить можливим запис, обробку і збереження даних у енергонезалежній фізично захищеній області пам'яті. Смарт-картки можуть мати форму контактних, безконтактних і гібридних карток. Наявність досить значних обсягів пам'яті (до кількох десятків МБ) дозволяє акумулювати дані про кожного користувача картки на кшталт «кредитної історії». Виплата соціальної допомоги через пластикові платіжні картки є глобальною тенденцією. З використанням банківських платіжних карток для надання соціальної допомоги держава може бути певною в тому, що допомогу доставлено людині вірно. Розрахунки здійснюються із застосовуванням стандартної технології, що передбачає використання персональних ідентифікаційних номерів (ПІН кодів) для реєстрації картки та визначення, чи карткою користується її власник. Звісно, система захисту інформації таких карт повністю не усуває можливості шахрайства і зловживань у системі соціальної допомоги, але в будь-якому разі карти допомагають спрямувати переказ державних коштів до визначених одержувачів.

Зазвичай масштабне запровадження пластикових (платіжних) карток здійснюється спільно з операторами карткових платіжних

систем. Наприклад, компанія Visa допомагає виплачувати соціальну допомогу у Філіппінах, Мексиці, Бразилії, Коста-Ріці та Домініканській Республіці, де 800 тис. осіб одержують на спеціальні платіжні картки «Солідарність» (Solidarity Cards) допомогу на придбання продуктів харчування, палива і навіть оплату навчання у школі. Карткова платіжна система Master Card використовується в системі соціальної допомоги в Польщі та Перу.

У більшості країн в основі системи соціальної допомоги лежить принцип, згідно з яким соціальна допомога має надаватися на задоволення базових потреб людей, наприклад на придбання необхідних для життя продуктів харчування (молока, хліба, сиру) та/або оплату житлово-комунальних послуг. Але, як виявилося, відстежити витрати одержувачів і забезпечити цільове використання виплачених їм коштів в умовах чинних систем соціальної допомоги в більшості країн надзвичайно складно. Окрім того, у багатьох країнах існує «чорний» ринок, на якому можна конвертувати соціальну допомогу, надану в негрошовій формі, у готівку, наприклад продати талони на харчування.

Практика інших країн щодо використання електронних карток.

Нова Зеландія. Картки Super Gold видаються безкоштовно всім громадянам Нової Зеландії віком 65 років і старшим, а також тим, хто отримує пенсію за віком або пенсію військового. В серпні 2007 р., коли почалася видача карток Super Gold, вони не мали жодного відношення до транспорту. Картки Super Gold запроваджувалися з метою надання їх держателям доступу до багатьох знижок і пільгових послуг, наданих державними і місцевими органами влади. Починаючи з 1 жовтня 2008 року всі держателі карток Super Gold мають право на безкоштовний проїзд у громадському транспорті не в години пік: в автобусі, залізницею та

паромними переправами місцевого сполучення. Від держателів карток не вимагається пред'являти посвідчення особи.

Австралія. Аналогічна програма існує і в сусідній з Новою Зеландією Австралії. Цікавою особливістю австралійської програми є диференціація за видами транспорту і днями тижня. Картки надаються всім громадянам відповідних категорій (віком 65 років і старшим, пенсіонерам тощо). Держателі СЕК мають право на безкоштовний проїзд трамваями і поїздами міського сполучення, а також міськими автобусами найбільших регіональних центрів по неділях. Крім того, держателі карток мають право на проїзд зі знижкою поїздами та автобусами міжміського сполучення в будь-який час.

Великобританія. Відсутність обліку безоплатного проїзду та належного електронного реєстру пільговиків є поширеною і загальновизнаною проблемою. Такий облік відсутній, наприклад, в Англії, де з квітня 2008 р. 11 млн. осіб віком понад 60 років та інвалідам було видано спеціальні посвідчення, що надають право безкоштовного проїзду автобусом по всій країні не в години пік. Раніше право пільгового проїзду діяло лише в межах території місцевого органу влади за місцем проживання. Центральний уряд надав місцевим радам додатково 212 млн. фунтів стерлінгів на рік на фінансування системи пільгового проїзду. При цьому місцеві органи влади зобов'язані компенсувати автобусним компаніями вартість перевезення пільгових пасажирів. В результаті ті регіони країни, в яких перебуває багато пенсіонерів, – морські курорти, туристичні й торгові осередки, – одержали недостатньо коштів для покриття вартості пільг. Станом на весну 2010 р. електронні картки застосовувалися для оплати проїзду автобусом лише в межах Лондона. В інших регіонах країни продовжують використовуватися паперові проїзні документи.

В рамках програми «Транспорт для Лондона» (ТдЛ) місцеві органи влади впровадили універсальний електронний квиток для оплати проїзду різними видами транспорту в межах Лондона: метро, автобусом, трамваєм, деякими видами річкового транспорту і більшістю видів рейкового транспорту. Перша картка (її назвали Устрицею), яку було випущено в липні 2003 р., мала обмежений набір функціональних можливостей. Протягом часу, що минув, цей набір поступово розширився. Звичайний проїзний документ являє собою картку на пред'явника і не містить фотографії його держателя, а Устриця є іменною карткою з фотографією власника на лицьовому боці. Устриці видаються особам з тих категорій населення, які мають право пільгового проїзду в громадському транспорті (безоплатного чи зі знижкою). Устриця є типовим прикладом соціальної електронної картки – технічного засобу, що уможливлює використання права пільгового проїзду на громадському транспорті зареєстрованим у системі громадянам. Для різних категорій пасажирів встановлено різні розміри знижок на оплату проїзду. До таких пасажирів належать діти, підлітки, студенти, громадяни похилого віку, ветерани війни, певні групи інвалідів, безробітні та малозабезпечені громадяни. ТдЛ скористався можливостями електронної бази даних пасажирів-пільговиків, створеної для більшої безпеки і зручності пасажирів, і прийняв Кодекс поведінки на громадському транспорті, який є обов'язковим до виконання всіма пасажирами-пільговиками, молодшими за 18 років. Порушників кодексу позбавляють права на безоплатний чи зі знижкою проїзд, наприклад, за антисоціальну поведінку. Після запровадження у системі електронних карток каральних заходів транспортна влада Лондона пішла ще далі, дозволивши громадянам повертати собі право безоплатного проїзду в громадському транспорті шляхом участі в громадських роботах. Ініціатива була

започаткована у серпні 2009 р. Відтоді особи віком до 18 років, які були позбавлені права на безоплатний проїзд через погану поведінку, можуть повернути собі це право, добровільно відпрацювавши в рамках природоохоронних проектів поблизу Лондона. У такий спосіб молодь заохочується цінувати надані їм пільг на проїзд і залучається до добровільних робіт на благо місцевих громад.

США. У США діє декілька соціальних програм: ***Програма «Жінки, немовлята, діти» (WIC).*** Сьогодні в рамках програми «Жінки, немовлята, діти» смарт-картками користується 8,7 млн. громадян. У 2008 р. Конгрес США виділив на реалізацію даного проекту 6,191 млн. доларів. З цих коштів покривалися витрати на управління, адміністрування, закупівлю необхідного обладнання, навчання й експлуатацію системи по всій території. За цією федеральною програмою вагітним жінкам, породіллям та жінкам, що годують грудьми, немовлятам і дітям віком до п’яти років надаються: допомога на придбання продуктів харчування, безкоштовні консультації з питань харчування та направлення до медичних закладів і організацій, що надають соціальні послуги. Допомога за програмою оцінюється не у грошовому виразі, а як набір продуктів харчування певного обсягу, впорядкований за категоріями та підкатегоріями. У центральній базі даних ведеться облік одержувачів допомоги і придбаних ними продуктів. При здійсненні покупки смарт-картка одержувача соціальної допомоги зчитується на встановленому в магазині терміналі, інформація про придбаний товар передається до центральної бази даних, і після проведення перевірки дається дозвіл чи заборона на здійснення покупки, а запис держателя смарт-картки у базі даних відповідним чином оновлюється. Поки що одержувачі допомоги можуть придбати за допомогою смарт-карток лише певні харчові продукти

в обмеженому обсязі. На наступному етапі розвитку програми планується створити можливість придбання держателя-ми карток на суму допомоги свіжих фруктів та овочів довільної ваги. Запропоновані нові правила забороняють купувати за рахунок соціальної допомоги такі продукти: свіжі фрукти з додаванням цукру; консервовані фрукти й овочі з додаванням цукру, жиру, олії та солі; білу картоплю; кетчуп та інші приправи, мариновані овочі та оливки; супи; трави і прянощі; їстівні суцвіття тощо. Сьогодні електронну систему розрахунків програми «Жінки, немовлята, діти» впроваджено у п'яти штатах. У штатах Нью Мексіко, Невада, Техас і Вайомінг система розрахунків функціонує в режимі офлайн, у штаті Мічіган – в режимі онлайн. Штат Вайомінг – єдиний штат, в якому електронну систему розрахунків програми «Жінки, немовлята, діти» впроваджено по всій території штату. У більшості інших штатів для надання допомоги за цією програмою використовуються паперові ваучери та чеки. Зарахування коштів на смарт-картки здійснюється у медичних закладах. Успішне впровадження смарт-карток в рамках програми «Жінки, немовлята, діти» стало можливим завдяки участі в проекті великих мереж підприємств роздрібної торгівлі, які також одержують вигоди від використання смарт-карток. Оскільки облік інформації про товари, продані держателям смарт-карток, ведеться в електронній формі, розрахунки з магазинами за проданий товар здійснюються з мінімальними затримками. Касирам більше не потрібно пояснювати, на які саме продукти дозволяється витрачати кошти, одержані як допомога за програмою «Жінки, немовлята, діти». Вся процедура одержання коштів з державного бюджету істотно спрощена. Кошти переказуються оперативно, а адміністративні обов'язки стали менш обтяжливими.

Програма *«Тимчасова допомога малозабезпеченим сім'ям».* За цією програмою малозабезпеченим сім'ям надається тимчасова грошова допомога на придбання певних груп товарів, зокрема продуктів харчування, а також талони на харчування. Впровадження платіжних карток у системі соціальної допомоги дозволило заощадити значні суми бюджетних коштів. У минулому найбільша ефективність спостерігалась на етапі виплати коштів, яка здійснювалася через банківські чеки, оформлені на одержувачів соціальної допомоги. Вартість переказу коштів на рахунок, пов'язаний з карткою, близька до нуля, порівняно з вартістю оформлення одного чека, що становить 60 центів. Крім того, перехід на платіжні картки дозволив наполовину скоротити штат центрів підтримки одержувачів соціальної допомоги малозабезпеченим завдяки істотному зменшенню кількості запитів у зв'язку з втратою чеків. Після переходу на платіжні картки скоротилися й масштаби шахрайства і зловживань. Для впровадження цих програм в США було також створено і застосовано окрему систему електронних платежів. «Електронна система розрахунків» (Electronic benefits transfer, EBT) розробляється спільно з операторами платіжних систем, урядовими органами і підприємствами роздрібної торгівлі, що беруть участь у проекті.

4.2. Зарубіжний досвід застосування деяких транспортних пільг.

Як зазначають дослідники, одним із найпоширеніших видів підтримки найбільш уразливих верств населення є надання пільг на проїзд у транспорті. [104] Країни з розвинутою економікою відмовилися від надання права безоплатного проїзду окремим

[104] Кривошеєва Т.О. Зарубіжний досвід застосування пільг на пасажирські перевезення автомобільним транспортом загального користування / Т. О. Кривошеєва // Вісник Національного транспортного університету. - 2013. - № 28. – с. 249 С. 248-256. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vntu_2013_28_37

категоріям громадян, тому що така система пільг визнана нежиттєздатною і не відповідає цілям політики соціального захисту населення. Тому в цих країнах використовується часткова знижка з ціни послуги для окремих категорій населення або надання пільг в окремі години. Наприклад, в США застосовується знижка вартості квитка на проїзд для людей похилого віку за виключенням годин «пік», що дозволяє більш рівномірно використовувати транспортні потужності.[105]

У Європейському Союзі існують відповідні програми захисту сімейного доходу, який є нижчим за встановлений мінімум. У скандинавських країнах такі програми отримали загальнодержавний статус, а в центрально-європейських – регіональний або ж місцевий. Незважаючи на те, що у формах соціальної підтримки населення превалюють грошові компенсації, доплати чи допомога, ні Європа, ні США ще не можуть повністю відмовитися від пільг. [106]

Так, скажімо, в Іспанії, право на пільги мають окремі категорії: молодь, багатодітні родини та пенсіонери. [107] У молоді пільг майже немає. Багатодітним родинам надається знижка на проїзд у міському та міжміському транспорті у межах країни, що складає близько від 20% до 60% і залежить від району та можливостей місцевих бюджетів. Безплатно їздять діти до 4 років, від 4 до 11 років – за 50%. Найбільше преференцій мають люди похилого віку. Знижки для інвалідів різних груп становлять від 20% до 50%. Іспанським пенсіонерам, за рахунок дотацій місцевої влади, значно дешевше коштує проїзд у міському транспорті, а в деяких провінціях проїзд

[105] Назаренко Я.Я. Вітчизняний та світовий досвід формування компенсацій за перевезення пільгових категорій пасажирів.// Вісник Національного транспортного університету. – № 17, ч. 2, 2008. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vntu/2008_17_2/32.pdf

[106] Атаманюк Р.Ф., Климчук І.Г., Козік О.М. Стан соціального захисту населення в Україні // Вісник Хмельницького національного університету 2009, № 4, Т. 1. – С. 55.

[107] Кошелева Г., Крютченко В. Пільги в країнах ЄС і система соціального забезпечення у США // Соціальний захист. – 2005. – № 5. – С. 42.

для них взагалі безкоштовний. Суттєво економити на проїзді дозволяють бони (на зразок проїзних квитків). Усі витрати перевізникам повністю компенсують держава і мерії через транспортний консорціум.

У Франції пільги на проїзд встановлені для наступних категорій пасажирів: для дітей до 4-х років – безкоштовний проїзд; для дітей від 4-х до 10 років – 50% вартості; для інвалідів - 50% вартості на міському і 70% на залізничному транспорті; для студентів та учнів – 50% вартості. Компенсація пільг студентам та учням відбувається за рахунок коштів, що перераховуються міністерством освіти, департаментами. Однак, пільги на проїзд для будь-якої категорії не перевищують 50% вартості. Відповідно до законодавства Франції компенсацію витрат по пільговим тарифам здійснює 70% – держава, 30% – департаменти регіону Іль-де-Франс.[108]

В Італії, після реформування транспортного комплексу право на безкоштовний проїзд у міському транспорті мають лише працівники транспортних компаній. Знижки на проїзд у пасажирському транспорті мають члени родин працівників транспортних компаній, а також студенти для яких розроблений пільговий річний проїзний квиток. В Австрії пенсіонери мають право на безкоштовний проїзд скрізь – від автобуса до літака місцевої авіалінії.[109] У Фінляндії має місце розвинута система надання державою різних видів допомог та дотацій з державного бюджету. Пільги ж застосовуються для ветеранів війни, інвалідів, депутатів парламенту, багатодітних сімей, пенсіонерів і ще деяких категорій. При тому, що пільг небагато, вони мають ще й низку

[108] Назаренко Я.Я. Вітчизняний та світовий досвід формування компенсацій за перевезення пільгових категорій пасажирів.// Вісник Національного транспортного університету. – № 17, ч. 2, 2008. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vntu/2008_17_2/32.pdf

[109] Система пільг в Україні потребує зваженого реформування. Актуальне інтерв'ю //[Електронний ресурс] / С. Мельник // Укрінформ. – Режим доступу: http://www.ukrinform.ua/ukr/order/?id=777320

обмежень.[110] Пільги на проїзд у фінських потягах і міжміських автобусах мають усі пенсіонери, деякі категорії інвалідів, журналісти та учні. Знижка коливається від 30% до 50% вартості проїзду. Учням надається 25% знижка на проїзд у міському транспорті, але виключно на багаторазові проїзні квитки. Ветерани війни мають право на безкоштовний проїзд у міському транспорті (м.Хельсінкі), але для цього вони повинні подати відповідні довідки та отримати безкоштовний багаторазовий квиток – електронну картку. [111] У Німеччині пільг, практично не існує. Право на деякі пільги мають лише ті, хто й так отримує від держави соціальну допомогу. Регулювання всіх привілеїв і пільг для окремих груп населення Німеччини покладено на пільгове податкове законодавство. Безкоштовний проїзд у транспорті, безкоштовний телефон тощо у Німеччині неможливі, оскільки більшість компаній є приватними. Для пенсіонерів та інвалідів можна купувати квитки дешевше на 50% , придбавши дисконтну картку, якщо існує така ініціатива правління відповідної компанії.[112] Проте, у Мюнхені студенти за проїзд в міському транспорті платять на 25% менше, ніж звичайні городяни, а студенти з околиць Мюнхена – на 75% менше.

У Литві після проведення соціальної реформи у 2000 р., досить суттєво було скорочено транспортні субсидії, а у новому законі містилися такі положення, як: ¾ скасування пільг за професійною ознакою (7 категорій); ¾ пільговий безкоштовний проїзд соціальним категоріям замінений на проїзд із знижками 80% або 50% (залежно від категорії); ¾ пільги на проїзд в місцевому транспорті (міський, місцевого значення і водний) децентралізовані – фінансуються

[110] Паулі Макела Організація пасажирського транспорту: досвід Фінляндії та можливості його застосування в Україні // Економічний часопис. //[Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.soskin.info/ea/2004/6/20040602.html

[111] Кошелева Г., Крютченко В. Пільги в країнах ЄС і система соціального забезпечення у США // Соціальний захист. – 2005. – № 5. – с.42.

[112] Атаманюк Р.Ф., Климчук І.Г., Козік О.М. Стан соціального захисту населення в Україні //Вісник Хмельницького національного університету 2009, № 4, Т. 1. – с.55.

місцевими органами влади (за місцем реєстрації транспортних підприємств); ¾ пільги в приміських автобусах найкрупніших міст компенсуються відповідним міським бюджетом і бюджетом прилеглого муніципалітету згідно із взаємною угодою; ¾ державний бюджет фінансує пільги лише на залізничний і міжміський автомобільний транспорт. У липні 2008 року у Литві впроваджено Закон про пільги на транспорті, відповідно до якого правом на придбання одноразового проїзного квитка на автобуси далекого регулярного прямування, а також одноразового або місячного іменного проїзного квитка на автобуси й тролейбуси місцевого (міського та приміського) регулярного сполучення, пасажирські поїзди, судна й пороми регулярного сполучення з 80-відсотковою знижкою володіють: 1) особи, яким встановлено рівень недуги, або особи, визнані до 1 липня 2005 року дітьми-інвалідами, та особи, які їх супроводжують (для однієї особи – один супроводжуючий); 2) особи, визнані непрацездатними, або особи, які досягли віку для отримання пенсії внаслідок старості, яким у встановленому правовими актами порядку визначений рівень великих спеціальних потреб, або особи, визнані до 1 липня 2005 року інвалідам 1 групи, і особи, які їх супроводжують (для однієї особи – один супроводжуючий). Стосовно людей працездатного віку, яким раніше були встановлені 2 і 3 групи інвалідності, та які нині визнані частково працездатними (згідно з новою редакцією Закону про пільги на транспорт), встановлена знижка в 50,0%. Вони мають право на придбання одноразового проїзного квитка на автобуси далекого регулярного прямування, а також одноразового або місячного іменного проїзного квитка на автобуси й тролейбуси місцевого (міського та приміського) регулярного сполучення, на пасажирські поїзди, судна й пороми регулярного сполучення. Згідно із законодавством Литви транспортні пільги надаються у вигляді

знижки на проїзд. В Латвії пільговиками вважаються школярі, студенти, пенсіонери, учасники опору. 100 - відсоткову знижку на транспорті, Ризька дума надає учням 1–4 класів, 75% – учням 5–12 класів шкіл, що розташовані на адміністративній території Риги. Школярі-інваліди користуються міським громадським транспортом безкоштовно, пред'явивши інвалідне посвідчення.

Всі категорії пільговиків визначено законодавством.[113]

У 2000 році в Молдові всі пільги були скасовані, включаючи транспортні. Замість транспортних пільг було введено грошові компенсації на проїзд у громадському транспорті, але тільки для інвалідів I, II груп та дітей-інвалідів. Грошові компенсації фінансуються місцевими бюджетами, а їх розмір встановлюється місцевими органами влади і залежать від можливостей місцевих бюджетів, тому варіює від району до району. Єдина професійна категорія, що користується пільгами – Дорожня поліція (не більше 50 км. за 1 поїздку). Пільги для пенсіонерів, інвалідів, студентів та ін., що фінансуються міським бюджетом, збереглися тільки у м. Кишиневі.

У Киргизстані реформа була проведена у 2007 році, коли транспортні пільги були скасовані. У травні 2007 року введені грошові компенсації, які фінансуються державним бюджетом і розмір яких залежить від категорії пільговика. У Бішкеку транспортні пільги збережені та фінансуються міським бюджетом.

У Польщі з 1 травня 2004 року система натуральних пільг замінена на грошові виплати, що дозволило надати допомогу тим, хто її найбільше потребує. Найбільше пільг у Польщі отримують ветерани війни та колишні репресовані, що мають 37 % знижки з оплати проїзду залізничним та міжміським автобусним транспортом

[113] Орлова І. Пілотний проект соціальної допомоги «Реформування транспортних пільг в Україні з урахуванням міжнародного досвіду» [:Електронний ресурс] – Режим доступу:http://www.case-ukraine.com.ua CASE Україна Центр соціально-економічних досліджень

і 50 % – у міському. Усі ж інші пільги (зменшення оплати за телефонні переговори, страхування автомобіля, викуп квартири тощо) нині замінено єдиною компенсаційною виплатою, що дозволяє вирішувати особі самій визначатися з тим, як витрачати ці кошти. У м. Варшава право безплатного користування громадським транспортом мають учасники Варшавського повстання, нагороджені Варшавським Хрестом Повстання, особи, нагороджені медаллю «За Варшаву 1939–1945», діти дошкільного віку, діти із сімей, де 5 і більше учнів перебувають на утриманні батьків, діти-інваліди до 26 років, опікун таких дітей, який супроводжує їх, їде за дитиною або повертається додому – лише на трасі від місця проживання до навчального закладу або терапевтичного центру, поліклініки. Безкоштовні їздять також особи з постійною непрацездатністю, визнані інвалідами у значному ступені, сліпі і супроводжуючі їх особи, душевно хворі та супроводжуючі їх особи, потерпілі від націонал-соціалізму під час Другої світової війни, почесні донори, які здали 18 (чоловіки) або 15 (жінки) літрів крові, особи, яким понад 70 років. За половину вартості їздять студенти і учні зарубіжних середніх і вищих шкіл віком до 26 років, які пред'явили міжнародний студентський квиток ISIC, а також ще 10 інших категорій.

4.3. Перспективи покращення чинної системи пільг в Україні.

Розгляд міжнародного досвіду систем соціальної допомоги, є корисним для реформування системи надання соціальної допомоги в Україні. Адже аналіз такого досвіду дає можливість знайти конструктивні моменти і результативні методики, які можна реалізувати в сучасному українському суспільстві. На прикладі вищезгаданих країн ми можемо бачити, що системи надання пільг

різняться, немає однієї системи: в одній країні ефективною виявилася система монетизації пільг, в іншій змішана система, коли кожна пільга розглядається окремо і відповідно визначається, чи цю пільгу монетизувати, чи подати у іншому вигляді.

Основні проблеми чинної системи пільг в Україні (пільги на транспорті):

• численні категорії пільговиків, що мають право на необмежений безоплатний проїзд, та неможливість контролю достовірності їх посвідчень;

• недостовірний облік фактично наданих пільг та неможливість його проконтролювати;

• невідповідність бюджетних можливостей реальним перевезенням пільговиків;

• «ручний» розподіл компенсації коштів місцевої влади за перевезення пільгових громадян;

• обмеження доступу до пільг осіб з обмеженою мобільністю та в сільській місцевості;

• повна відсутність компенсації на міжобласних перевезеннях;

• отримання пільг без прив'язки до доходів отримувача.

Переваги переходу на систему монетизації пільг:

• грошова виплата розраховується на норму послуги, а пільговик платитиме за фактичне її споживання;

• адресність надання пільг;

• рівномірність доступу до них усіх пільговиків;

• прозорість використання бюджетних коштів.

Окрім того, монетизація пільг покращить фінансовий стан підприємств, які надають пільгові послуги.

Система реформування та монетизації пільг має неоднозначні відгуки з боку різних експертів, щоб зрозуміти потребу у реформуванні, потрібно врахувати міжнародний досвід.

Пропозиції щодо реформування системи пільг в Україні:

• децентралізація (досвід ЄС) - делегування відповідальності за регулювання і фінансування пільг місцевим бюджетам;

• врегулювання взаємовідносин: державний бюджет - місцеві бюджети, щодо відповідальності за окремі пільги;

• регулювання пільг єдиним законодавчим актом;

• розробка та запровадження обов'язкової системи обліку спожитих пільг (впровадження електронних систем оплати проїзду та соціальних карток).

Варіанти реалізації системи реформування соціальних пільг в Україні:

1. Аналіз пільговиків, яким буде нараховуватись адресна грошова допомога.

2. Підготовка змін до Державного бюджету та бюджетного кодексу.

3. Підготовка PR-кампанії та формування суспільної думки.

4. Впровадження змін до Бюджетного Кодексу та Державного бюджету.

5. Проведення масштабної PR-кампанії та роз'яснювальної роботи серед населення.

6. Підготовка місцевої влади до запровадження адресної грошової допомоги.

7. Моніторинг та оцінка результативності адресної грошової допомоги.

Цілі та основні учасники впровадження адресної допомоги в Україні, зокрема введення в обіг соціальних електронних карток.

1. Підвищення ефективності використання бюджетних коштів та спрямування пільг тим особам, які ними дійсно користуються.

2. Підвищення ефективності роботи державних та комунальних підприємств, які надають послуги пільговим категоріям громадян, і

створення прозорої системи їх взаємодії з органами державного управління на основі обміну достовірною інформацією про реальні обсяги наданих послуг.

3. Забезпечення принципу соціальної справедливості при наданні послуг пільговим категоріям громадян, забезпечення високої якості таких послуг завдяки створенню єдиного уніфікованого механізму надання адресної соціальної допомоги.

Сторони, що мають взяти участь у впровадженні нової системи надання соціальної допомоги:

1. Органи держаного управління України, а також інші організації державної та приватної форм власності, які беруть учать у наданні коштів чи послуг пільговим категоріям населення.

2. Міністерство соціальної політики України, а також регіональні управління праці та соціального захисту населення.

3. Міністерство інфраструктури України, а також управління організацій державної, комунальної та приватної власності, які надають транспортні послуги і послуги зв'язку.

4. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України та Міністерство енергетики та вугільної промисловості, регіональні управління з питань житлово-комунального та паливно-енергетичного забезпечення населення.

5. Міністерство освіти і науки України та Міністерство охорони здоров'я України, а також місцеві управління освіти і науки та охорони здоров'я, аптечні установи державної та приватної власності.

6. Міністерство аграрної політики та продовольства України, а також підприємства торгівлі державної та приватної власності.

7. Міністерство фінансів України, Національний банк України, Ощадбанк та управління комерційних банків.

Підхід до заміни пільг грошовою компенсацією повинен бути зваженим, продуманим і ретельно підготовленим з тим, щоб реалізувався принцип «не погіршити, не нашкодити». Реформа, яка торкнеться інтересів більшості громадян, має пройти експериментальну апробацію та широко обговорюватися. Також міжнародний досвід вчить нас схилятися до вироблення системи запровадження електронних карт. Автоматизовану систему надання пільг на основі використання електронної соціальної картки можна створювати як територіально розподілену інформаційну систему, що функціонує на державному, регіональному та місцевому рівнях. Альтернативним шляхом вирішення проблеми монетизації пільг називають адекватне підвищення пенсій і зарплат. Одним з аргументів на користь монетизації системи соціальних пільг є підвищення фінансової забезпеченості організацій, що надають послуги (зокрема транспортних організацій).

РОЗДІЛ 3. ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ПІЛЬГИ

Тема 5. ПІЛЬГИ ДЛЯ УЧАСНИКІВ ВІЙНИ ТА ЧЛЕНІВ ЇЇ СІМЕЙ І ДІТЕЙ ВІЙНИ.

Пам’ять про Велику Вітчизняну війну та Перемогу, турбота про ветеранів є важливим чинником, об'єднуючим країни й народи Співдружності Незалежних Держав. Питання підтримки гідної соціальної забезпеченості учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни постійно знаходяться в полі зору держав – учасників Співдружності Незалежних Держав, найвищих органів Співдружності.

З огляду на норми національного законодавства, треба зазначити щодо необхідності особливого соціально-правового захисту, спрямованого на певну категорію осіб, які, зважаючи на свій вік та стан здоров’я, потребують особливої уваги з боку держави, – це особи, які під час Другої світової війни були примусово вивезені на роботи до Німеччини та її союзників та зазнали найбільших моральних і фізичних страждань.

Правове регулювання соціального захисту жертв нацистських переслідувань, які постраждали внаслідок Великої Вітчизняної та Другої світової війн пройшло відповідний шлях свого формування та розвитку. Щоб усвідомити важливість зазначеного права, простежити його ґенезу, закономірності історичного розвитку, необхідно здійснити історико-правове дослідження цього соціально-правового явища[114].

Становлення та розвиток національного законодавства щодо соціального захисту жертв нацистських переслідувань почалися з розпадом СРСР. На сьогодні держава, здійснюючи соціальну

[114] Сіньова Л.М. Правове регулювання соціального захисту жертв нацистських переслідувань : монографія / Л.М. Сіньова. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. – 239 с., С. 8.

політику, має регулювати процес розподілу матеріальних благ і забезпечувати юридично встановлені правила та норми суспільного життя. Одним із компонентів соціальної політики має бути розвиток системи соціальних гарантій та соціального захисту жертв нацистських переслідувань. Україна з перших років незалежності прагне законодавчо врегулювати та встановити гарантії соціального захисту для жертв нацистських переслідувань, створити таку правову систему, яка б відповідала міжнародним принципам і нормам. Норми Конституції України, які визначають принципові засади державної політики у соціальній сфері, законодавства щодо соціальної допомоги, в основному, відповідають вимогам міжнародно-правових норм.

В наш час, коли на сході країни ведуться бойові дії, гинуть наші воїни та мирне населення, дуже важливим постає питання про захист цієї категорії осіб. Своєчасним і важливим є підписання змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» Президентом України Петром Порошенко, згідно якого ветеранами війни визнаються всі задіяні в АТО військовослужбовці. Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» визнано ветеранами війни військовослужбовців, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, брали участь в АТО, забезпеченні її проведення, а також працівників підприємств, установ, організацій, які залучались до участі в антитерористичній операції, у порядку, встановленому законодавством. Законом делегуються Кабінету Міністрів Україниповноваження щодо визначення порядку надання статусу учасника бойових дій зазначеним особам. Слід зазначити, що даним законом регламентується надання такого статусу і співробітникам Держприкордонслужби, УДО, цивільним співробітникам Міноборони.

Ветеранами війни є особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав. До ветеранів війни належать: учасники бойових дій, інваліди війни, учасники війни.

Учасниками бойових дій є особи, які брали участь у виконанні бойових завдань по захисту Батьківщини у складі військових підрозділів, з'єднань, об'єднань всіх видів і родів військ Збройних Сил діючої армії (флоту), у партизанських загонах і підпіллі та інших формуваннях як у воєнний, так і у мирний час.

Учасниками бойових дій визнаються:

- військовослужбовці, які проходили службу у військових підрозділах, частинах, штабах і установах, що входили до складу діючої армії в період громадянської та Великої Вітчизняної воєн, під час інших бойових операцій по захисту Батьківщини, партизани і підпільники громадянської та Великої Вітчизняної воєн;

- учасники бойових дій на території інших країн - військовослужбовці Радянської Армії, Військово-Морського Флоту, Комітету державної безпеки, особи рядового, начальницького складу і військовослужбовці Міністерства внутрішніх справ колишнього Союзу РСР (включаючи військових та технічних спеціалістів і радників), працівники відповідних категорій, які за рішенням Уряду колишнього Союзу РСР проходили службу, працювали чи перебували у відрядженні в державах, де в цей період велися бойові дії, і брали участь у бойових діях чи забезпеченні бойової діяльності військ (флотів). Військовослужбовці Збройних Сил України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, поліцейські, особи рядового, начальницького складу і військовослужбовці Міністерства внутрішніх справ України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, які за рішенням відповідних державних органів були направлені для

участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки або у відрядження в держави, де в цей період велися бойові дії.

- військовослужбовці, а також особи начальницького і рядового складу органів Міністерства внутрішніх справ і органів Комітету державної безпеки колишнього Союзу РСР, які в період Великої Вітчизняної війни проходили службу в містах, участь в обороні яких зараховується до вислуги років для призначення пенсії на пільгових умовах, встановлених для військовослужбовців частин діючої армії;

- особи вільнонайманого складу Збройних Сил, військ і органів Міністерства внутрішніх справ і Комітету державної безпеки колишнього Союзу РСР, які займали штатні посади у військових підрозділах, частинах, штабах і установах, що входили до складу діючої армії в період Великої Вітчизняної війни та інші періоди ведення бойових дій або перебували в ці періоди у містах, участь в обороні яких зараховується до вислуги років для призначення пенсії на пільгових умовах, встановлених для військовослужбовців частин діючої армії;

- колишні військовослужбовці, особи вільнонайманого складу, а також колишні бійці винищувальних батальйонів, взводів і загонів захисту народу та інших формувань, що брали безпосередню участь у бойових операціях по ліквідації диверсійно-терористичних груп фашистської Німеччини та інших незаконних формувань і груп на території колишнього Союзу РСР;

- працівники спеціальних формувань Народного комісаріату шляхів, Народного комісаріату зв'язку, Народного комісаріату охорони здоров'я, плаваючого складу промислових і транспортних суден і льотно-підйомного складу авіації Народного комісаріату рибної промисловості колишнього Союзу РСР, морського і річкового флоту, льотно-підйомного складу авіації Головного управління Північного морського шляху, переведені у період

Великої Вітчизняної війни на становище осіб, що перебували у лавах Червоної Армії і виконували завдання в інтересах армії та флоту в межах тилових кордонів діючих фронтів або оперативних зон діючих флотів, а також члени екіпажів суден транспортного флоту, які були захоплені в портах фашистської Німеччини 22 червня 1941 року на порушення Конвенції про становище ворожих торгових суден на початку воєнних дій (Гаага, 1907 рік);

- особи, які в період Великої Вітчизняної війни перебували у складі частин і підрозділів діючої армії та флоту як сини, вихованці полків і юнги до досягнення ними повноліття;

- особи, які брали участь у бойових діях проти фашистської Німеччини та її союзників у роки другої світової війни на території інших держав у складі армій союзників колишнього СРСР, партизанських загонів, підпільних груп та інших антифашистських формувань;

- працівники сфери культурного обслуговування фронтів, які в період Великої Вітчизняної війни або в період ведення бойових дій в інших державах виступали перед воїнами діючих армій, флотів, військових з'єднань і контингентів;

- особи, які в період з 8 вересня 1941 року по 27 січня 1944 року працювали на підприємствах, в установах і організаціях міста Ленінграда і нагороджені медаллю «За оборону Ленінграда», та особи, нагороджені знаком «Жителю блокадного Ленінграда», а також особи, які з 30 жовтня 1941 року по 4 липня 1942 року брали участь у обороні міста Севастополя і нагороджені медаллю «За оборону Севастополя»;

- особи, які у складі груп піротехнічних робіт (груп розмінування) залучалися до безпосереднього виконання завдань щодо розмінування (виявлення, знешкодження та знищення) вибухонебезпечних предметів на території України, та особи, які на

мінних тральщиках брали участь у траленні бойових мін у територіальних і нейтральних водах у воєнний і повоєнний час;

- особи, які у неповнолітньому віці були призвані чи добровільно вступили до лав Радянської Армії і Військово-Морського Флоту під час військових призовів 1941 - 1945 років;

- військовозобов'язані, які призивалися на навчальні збори і направлялися до Афганістану в період ведення там бойових дій;

- військовослужбовці автомобільних батальйонів, які направлялися до Афганістану для доставки вантажів у цю країну в період ведення там бойових дій;

- військовослужбовці льотного складу, які здійснювали вильоти на бойові завдання до Афганістану з території колишнього Союзу РСР;

- вояки Української повстанчої армії, які брали участь у бойових діях проти німецько-фашистських загарбників на тимчасово окупованій території України в 1941-1944 роках, які не вчинили злочинів проти миру і людства та реабілітовані відповідно до Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні»;

- військовослужбовці та особи, які були зараховані до частин місцевої протиповітряної оборони Народного Комісаріату внутрішніх справ колишнього Союзу РСР і брали безпосередню участь у відбиванні ворожих нальотів, ліквідації наслідків бомбардувань та артилерійських обстрілів, що здійснювалися спеціально сформованими частинами;

- особи, які у складі формувань народного ополчення брали участь у бойових діях під час Великої Вітчизняної війни;

- військовослужбовці (резервісти, військовозобов'язані) та працівники Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України,

Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, військовослужбовці військових прокуратур, особи рядового та начальницького складу підрозділів оперативного забезпечення зон проведення антитерористичної операції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, поліцейські, особи рядового, начальницького складу, військовослужбовці, працівники Міністерства внутрішніх справ України, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної пенітенціарної служби України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення.

- особи, які у складі добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, за умови, що в подальшому такі добровольчі формування були включені до складу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів.

До інвалідів війни належать особи з числа військовослужбовців діючої армії та флоту, партизанів, підпільників, працівників, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва,

захворювання, одержаних під час захисту Батьківщини, виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) чи пов'язаних з перебуванням на фронті, у партизанських загонах і з'єднаннях, підпільних організаціях і групах та інших формуваннях, визнаних такими законодавством України, в районі воєнних дій, на прифронтових дільницях залізниць, на спорудженні оборонних рубежів, військово-морських баз та аеродромів у період громадянської та Великої Вітчизняної воєн або з участю в бойових діях у мирний час.

До інвалідів війни належать також інваліди з числа:

- військовослужбовців, осіб вільнонайманого складу, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час захисту Батьківщини, виконання інших обов'язків військової служби, пов'язаних з перебуванням на фронті в інші періоди, з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи, ядерних аварій, ядерних випробувань, з участю у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, іншим ураженням ядерними матеріалами;

- осіб начальницького і рядового складу органів Міністерства внутрішніх справ і органів Комітету державної безпеки колишнього Союзу РСР, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України та інших військових формувань, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час виконання службових обов'язків, ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, ядерних аварій, ядерних випробувань, участі у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, інших уражень ядерними матеріалами;

- осіб, які стали інвалідами внаслідок поранень чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних у районах бойових дій у період

Великої Вітчизняної війни та від вибухових речовин, боєприпасів і військового озброєння у повоєнний період, а також під час виконання робіт, пов'язаних з розмінуванням боєприпасів часів Великої Вітчизняної війни незалежно від часу їх виконання;

- осіб, які стали інвалідами внаслідок воєнних дій громадянської та Великої Вітчизняної воєн або стали інвалідами від зазначених причин у неповнолітньому віці у воєнні та повоєнні роки;

- військовослужбовців, осіб вільнонайманого складу, а також колишніх бійців винищувальних батальйонів, взводів і загонів захисту народу та інших осіб, які брали безпосередню участь у бойових операціях по ліквідації диверсійно-терористичних груп та інших незаконних формувань на території колишнього Союзу РСР і стали інвалідами внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час виконання службових обов'язків у цих батальйонах, взводах і загонах у період з 22 червня 1941 року по 31 грудня 1954 року;

- учасників бойових дій на території інших держав, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, пов'язаних з перебуванням у цих державах;

- осіб, які брали безпосередню участь у бойових діях під час Великої Вітчизняної війни та війни з Японією, та осіб, які у неповнолітньому віці були призвані чи добровільно вступили до лав Радянської Армії і Військово-Морського Флоту під час військових призовів 1941 - 1945 років і стали інвалідами внаслідок загального захворювання або захворювання, отриманого під час проходження військової служби чи служби в органах внутрішніх справ, державної безпеки, інших військових формуваннях;

- осіб, залучених до складу формувань Цивільної оборони, які стали інвалідами внаслідок захворювань, пов'язаних з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи;

- осіб, які стали інвалідами внаслідок поранень, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі у масових акціях громадського протесту в Україні з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року за євроінтеграцію та проти режиму Януковича (далі - Революція Гідності), та які звернулися за медичною допомогою у період з 21 листопада 2013 року по 30 квітня 2014 року. Вищезазначене не поширюється на працівників міліції, осіб, які проходили службу в правоохоронних органах спеціального призначення, військовослужбовців внутрішніх військ, Збройних Сил України та інших військових формувань, які отримали інвалідність внаслідок поранень, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних при виконанні службових обов'язків, пов'язаних з подіями Революції Гідності.

- військовослужбовців (резервістів, військовозобов'язаних) та працівників Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, військовослужбовців військових прокуратур, осіб рядового та начальницького складу підрозділів оперативного забезпечення зон проведення антитерористичної операції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, поліцейських, осіб рядового, начальницького складу, військовослужбовців, працівників Міністерства внутрішніх справ України, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної пенітенціарної служби України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України та стали інвалідами внаслідок

поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, а також працівників підприємств, установ, організацій, які залучалися до забезпечення проведення антитерористичної операції та стали інвалідами внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час забезпечення проведення антитерористичної операції безпосередньо в районах та у період її проведення;

- осіб, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення у складі добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, за умови, що в подальшому такі добровольчі формування були включені до складу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Національної гвардії України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів;

- осіб, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах її проведення у складі добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, але в подальшому такі добровольчі формування не були включені до складу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Національної гвардії України

та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів, і виконували завдання антитерористичної операції у взаємодії із Збройними Силами України, Міністерством внутрішніх справ України, Національною поліцією, Національною гвардією України та іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями та правоохоронними органами.

- осіб, які добровільно забезпечували (або добровільно залучалися до забезпечення) проведення антитерористичної операції (у тому числі здійснювали волонтерську діяльність) та стали інвалідами внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час забезпечення проведення антитерористичної операції (у тому числі волонтерської діяльності), перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення.

Учасниками війни визнаються військовослужбовці, які в період війни проходили військову службу у Збройних Силах колишнього СРСР, трудівники тилу, а також інші особи, передбачені законодавством.

Учасниками війни вважаються:

- військовослужбовці, які проходили військову службу у Збройних Силах, військах і органах Міністерства внутрішніх справ, Комітету державної безпеки колишнього Союзу РСР чи в арміях його союзників у період Великої Вітчизняної війни 1941 - 1945 років та війни 1945 року з імперіалістичною Японією або навчались у цей період у військових училищах, школах і на курсах;

- особи, які в період Великої Вітчизняної війни 1941 - 1945 років та війни 1945 року з імперіалістичною Японією працювали в тилу на підприємствах, в установах, організаціях, колгоспах, радгоспах, індивідуальних сільських господарствах, на спорудженні оборонних рубежів, заготівлі палива, продуктів, переганяли худобу,

навчались у цей період в ремісничих, залізничних училищах, школах і училищах фабрично-заводського навчання та інших закладах професійно-технічної освіти, на курсах професійної підготовки або під час навчання в школах, вищих і середніх спеціальних навчальних закладах працювали в народному господарстві та на відбудові об'єктів господарського і культурного призначення. До учасників війни належать також особи, які в період Великої Вітчизняної війни працювали на територіях, що після 1944 року ввійшли до складу колишнього Союзу РСР, а також громадяни, які за направленням державних органів колишнього Союзу РСР працювали в державах - союзницях СРСР. Учасниками війни визнаються особи, нагороджені орденами і медалями колишнього Союзу РСР за самовіддану працю і бездоганну військову службу в тилу в роки Великої Вітчизняної війни та війни з імперіалістичною Японією;

- члени груп самозахисту об'єктових і аварійних команд місцевої протиповітряної оборони, народного ополчення, що діяли в період Великої Вітчизняної війни;

- особи, які в період Великої Вітчизняної війни перебували у складі армії та флоту як сини, вихованці полків та юнги до досягнення ними повноліття;

- працівники, які на контрактній основі направлялися на роботу в держави, де велися бойові дії (включаючи Республіку Афганістан у період з 1 грудня 1979 року по грудень 1989 року), і не входили до складу обмеженого контингенту радянських військ;

- дружини (чоловіки) військовослужбовців, які працювали за наймом в державах, зазначених у пункті 6 цієї статті, в період ведення бойових дій у них і не входили до складу обмеженого контингенту радянських військ;

- особи, які в період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років відбували покарання в місцях позбавлення волі або перебували в

засланні і реабілітовані відповідно до чинного законодавства України та колишнього СРСР;

- особи, які в період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років добровільно подавали матеріальну, фінансову чи іншу допомогу військовим частинам, госпіталям, партизанським загонам, підпільним групам, іншим формуванням та окремим військовослужбовцям у їх боротьбі проти німецько-фашистських загарбників за умови незаперечного підтвердження цих фактів;

- особи, які після 9 вересня 1944 року були переселені на територію України з території інших країн;

- особи, які під час оборони міста Севастополя з 30 жовтня 1941 року по 4 липня 1942 року проживали на його території. Доказами перебування на території обложеного Севастополя можуть визнаватися посвідчення «Мешканець обложеного Севастополя 1941 - 1942 років» і «Юний захисник Севастополя 1941 - 1942 років», довідки, показання свідків та інші документи, які подаються до комісій, зазначених у абзаці третьому пункту 2 цієї статті;

- працівники підприємств, установ, організацій, які залучалися та брали безпосередню участь у забезпеченні проведення антитерористичної операції, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у порядку, встановленому законодавством.

Особи, на яких поширюються пільги, встановлені Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»:

- сім'ї військовослужбовців, партизанів, підпільників, учасників бойових дій на території інших держав, прирівняних до них осіб, зазначених у статтях 6 і 7 цього Закону, які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час захисту Батьківщини або виконання

інших обов'язків військової служби (службових обов'язків), а також внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті або одержаного в період проходження військової служби чи на території інших держав під час воєнних дій та конфліктів;

- сім'ї військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу, які призивалися на збори військовозобов'язаних Міністерства оборони, органів внутрішніх справ і державної безпеки колишнього Союзу РСР і загинули (померли) під час виконання завдань по охороні громадського порядку при надзвичайних ситуаціях, пов'язаних з антигромадськими проявами;

- сім'ї загиблих під час Великої Вітчизняної війни осіб із числа особового складу груп самозахисту об'єктових та аварійних команд місцевої протиповітряної оборони, а також сім'ї загиблих внаслідок бойових дій працівників госпіталів, лікарень та інших медичних закладів;

- сім'ї осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України, поліцейських, які загинули або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час участі в антитерористичній операції, захищаючи незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України;

- сім'ї осіб, які добровільно забезпечували (або добровільно залучалися до забезпечення) проведення антитерористичної операції (у тому числі здійснювали волонтерську діяльність) та загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час забезпечення проведення антитерористичної операції (у тому числі волонтерської діяльності), перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення;

- сім'ї осіб, які, перебуваючи у складі добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності,

суверенітету та територіальної цілісності України, загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, за умови, що в подальшому такі добровольчі формування були включені до складу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів;

- сім'ї осіб, які, перебуваючи у складі добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету, територіальної цілісності України, але в подальшому такі добровольчі формування не були включені до складу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів, загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час виконання такими добровольчими формуваннями завдань антитерористичної операції у взаємодії із Збройними Силами України, Міністерством внутрішніх справ України, Національною гвардією України та іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями та правоохоронними органами, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення;

- сім'ї військовослужбовців (резервістів, військовозобов'язаних) та працівників Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту,

військовослужбовців військових прокуратур,осіб рядового та начальницького складу підрозділів оперативного забезпечення зон проведення антитерористичної операції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, поліцейських, осіб рядового, начальницького складу, військовослужбовців, працівників Міністерства внутрішніх справ України, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної пенітенціарної служби України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, та загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, а також сім'ї працівників підприємств, установ, організацій, які залучалися до забезпечення проведення антитерористичної операції та загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час забезпечення проведення антитерористичної операції безпосередньо в районах та у період її проведення.

- сім'ї осіб, які загинули або померли внаслідок поранень, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі у Революції Гідності. Даний абзац не поширюється на сім'ї працівників міліції, осіб, які проходили службу в правоохоронних органах спеціального призначення, військовослужбовців внутрішніх

військ, Збройних Сил України та інших військових формувань, які загинули або померли внаслідок поранень, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних при виконанні службових обов'язків, пов'язаних з подіями Революції Гідності.

До членів сімей загиблих (тих, які пропали безвісти) військовослужбовців, партизанів та інших осіб, зазначених вище, належать: утриманці загиблого або того, хто пропав безвісти, яким у зв'язку з цим виплачується пенсія; батьки; один з подружжя, який не одружився вдруге, незалежно від того, виплачується йому пенсія чи ні; діти, які не мають (і не мали) своїх сімей; діти, які мають свої сім'ї, але стали інвалідами до досягнення повноліття; діти, обоє з батьків яких загинули або пропали безвісти;

- дружин (чоловіків) померлих інвалідів Великої Вітчизняної війни, а також дружин (чоловіків) померлих учасників війни і бойових дій, партизанів і підпільників, визнаних за життя інвалідами від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, які не одружилися вдруге. На дружин (чоловіків) померлих інвалідів війни, учасників бойових дій, партизанів, підпільників і учасників війни, нагороджених орденами і медалями колишнього Союзу РСР за самовіддану працю і бездоганну військову службу, визнаних за життя інвалідами, чинність цієї статті поширюється незалежно від часу смерті інваліда;

- дружин (чоловіків), які не одружилися вдруге, батьків, неповнолітніх дітей померлих учасників бойових дій, партизанів, підпільників, військовослужбовців та учасників війни, які проходили службу у військових підрозділах, частинах, штабах і установах, що входили до складу діючої армії в період Великої Вітчизняної війни 1941 - 1945 років та війни 1938, 1939, 1945 років з імперіалістичною Японією, нагороджених за бойові дії державними нагородами та орденами і медалями колишнього Союзу РСР (крім

ювілейних);

- дітей померлих учасників бойових дій, які навчаються за денною формою навчання у вищих навчальних закладах I - IV рівнів акредитації та професійно-технічних навчальних закладах, до закінчення цих навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років.

Особами, які належать до числа жертв нацистських переслідувань, є:

колишні в'язні концентраційних таборів, гетто та інших місць примусового тримання та місць примусових робіт у роки Великої Вітчизняної війни та Другої світової війни;особи, які були насильно вивезені з території колишнього Союзу РСР на примусові роботи на територію Німеччини або її союзників, що перебували у стані війни з колишнім Союзом РСР, або на території окупованих ними інших держав; діти, які народилися в місцях примусового тримання їх батьків та в місцях відбування батьками примусових робіт; діти партизанів, підпільників, інших учасників боротьби з націонал-соціалістським режимом у тилу ворога, яких у зв'язку з патріотичною діяльністю їх батьків було піддано репресіям, фізичним розправам, гонінням. До жертв нацистських переслідувань належать також особи, які у роки Великої Вітчизняної війни та Другої світової війни були насильно вивезені з території інших держав, що після 1944 року увійшли до складу колишнього Союзу РСР, а також особи, які після звільнення з концентраційних таборів, гетто, інших місць примусового тримання та місць примусових робіт були переселені на територію України.

Реабілітованими є особи, які з політичних мотивів були необгрунтовано засуджені судами або піддані репресіям позасудовими органами, в тому числі «двійками», «трійками», особливими нарадами і в будь-якому іншому позасудовому порядку,

за вчинення на території України діянь, кваліфікованих як контрреволюційні злочини за кримінальним законодавством України до набрання чинності Законом СРСР «Про кримінальну відповідальність за державні злочини» від 25 грудня 1958 року, за винятком осіб, щодо яких у матеріалах кримінальних справ є сукупність доказів, які підтверджують обгрунтованість притягнення їх до відповідальності за: зраду батьківщини, шпигунство, диверсії, шкідництво, саботаж, терористичні акти; злочини проти людства і людяності, каральні акції щодо мирного населення, вбивства, мордування громадян і пособництво в цьому окупантам у період Великої Вітчизняної війни; збройні вторгнення на територію України, організацію збройних формувань, які чинили вбивства, розбої, грабежі й інші насильства, та особисту участь у вчиненні цих злочинів. Не підлягають реабілітації також особи, засуджені за злочини проти правосуддя, пов'язані з застосуванням репресій, навіть якщо вони самі згодом зазнали репресій.

Визнаються реабілітованими також громадян, засуджених за:

- антирадянську агітацію і пропаганду за статтею 7 Закону СРСР «Про кримінальну відповідальність за державні злочини» від 25 грудня 1958 року і статтею 62 Кримінального кодексу України в редакціях до прийняття Закону Української РСР від 28 жовтня 1989 року «Про затвердження Указу Президії Верховної Ради Української РСР від 14 квітня 1989 року «Про внесення змін і доповнень до Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів Української РСР»;

- поширення завідомо неправдивих вигадок, що порочать радянський державний і суспільний лад, тобто за статтею 187-1 Кримінального кодексу України;

- порушення законів про відокремлення церкви від держави і школи від церкви, посягання на особу та права громадян під

приводом справляння релігійних обрядів, якщо вчинені дії не були поєднані з заподіянням шкоди здоров'ю громадян чи статевою розпустою.

Реабілітованими також вважаються громадяни України, які постійно проживали в Україні і яких з різних причин було переміщено за межі колишнього Радянського Союзу, необгрунтовано засуджено військовими трибуналами, Верховним Судом Союзу РСР чи піддано репресіям позасудовими органами. Підлягають реабілітації також особи, щодо яких з політичних мотивів застосовано примусові заходи медичного характеру.

Дитина війни - особа, яка є громадянином України та якій на час закінчення (2 вересня 1945 року) Другої світової війни було менше 18 років.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців

Верховна Рада України постановляє:

Угоду про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців, підписану в м. Москві 15 квітня 1994 року державами - учасницями Співдружності Незалежних Держав, ратифікувати.

26 квітня 1996 року

№ 144/96-ВР

УГОДА

про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 15.04.94 р.
ДАТА РАТИФІКАЦІЇ УКРАЇНОЮ: 26.04.96 р.*
ДАТА НАБРАННЯ ЧИННОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ: 27.06.96 р.
Додатково див. Довідку
станом на 1 вересня 2004 року,
Протокол
від 26 травня 1995 року,
Відомість
станом на 15 січня 2008 року,
консультативний висновок
Економічного Суду Співдружності Незалежних Держав
від 24 вересня 2008 року № 01-1/1-08

Уряди держав - учасниць цієї Угоди, далі - Сторони, усвідомлюючи особливу важливість соціального захисту інвалідів і учасників громадянської та Великої Вітчизняної воєн, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців,
керуючисьнеобхідністювзаємноговизнаннянатериторіїсвоїхдержав пільгігарантійдлявищевказанихкатегорійосіб,
погодилисяпронаступне:

Стаття 1 Дія цієї Угоди поширюється на інвалідів і учасників громадянської та Великої Вітчизняної воєн, учасників бойових дій на території інших держав, родини загиблих військовослужбовців та на інші категорії осіб, яким надані пільги законодавством колишнього Союзу РСР згідно з додатком 1 цієї Угоди.

Стаття 2 Категорії осіб, зазначених в статті 1 цієї Угоди, незалежно від того, на території держави якої із Сторін вони проживають, користуються пільгами і гарантіями, передбаченими національним законодавством Сторін і цієї Угодою.

Сторони не будуть установлювати на території своїх держав обсяг пільг і гарантій нижче, ніж передбачено додатком 2 цієї Угоди.

Стаття 3 Категорії осіб, зазначені в статті 1 цієї Угоди, які тимчасово перебувають на території держав Сторін, мають наступні пільги та гарантії:

1. Безкоштовне одержання швидкої та невідкладної медичної допомоги до повного одужання або, як мінімум, до часу, коли транспортування хворого до місця проживання безпечне для його здоров'я і життя, без взаємної компенсації витрат Сторонами.

2. Безкоштовне або з 50-відсотковою знижкою отримання ліків за рецептами лікарів поліклініки держави, перебування при амбулаторному (поліклінічному) лікуванні, якщо зазначені категорії осіб мають пільги з лікарського забезпечення, встановлені додатком 2 цієї Угоди, без взаємної компенсації витрат Сторонами на основі взаємної домовленості між ними.

3. Пільгове обслуговування підприємствами й організаціями служби побуту, торгівлі, суспільного харчування, житлово-комунального господарства, транспорту, надання пільг при відвідуванні культурно-просвітніх установ у порядку, передбаченому Стороною перебування, якщо зазначені категорії осіб мають ці пільги відповідно до додатка 2 цієї Угоди.

Стаття 4 Права інвалідів і учасників Великої Вітчизняної війни на пільговий проїзд на відповідних видах транспорту визначаються Угодою про взаємне визнання прав на пільговий проїзд для інвалідів і учасників Великої Вітчизняної війни, а також осіб, прирівняних до

них, підписаною главами урядів Співдружності Незалежних Держав 12 березня 1993 року.

Стаття 5 Фінансування витрат, пов'язаних з наданням пільг і гарантій категоріям осіб, що зазначені у статті 1 цієї Угоди, здійснюється Сторонами згідно з їх національним законодавством.

Стаття 6 Сторони вживатимуть заходів для забезпечення охорони могил, пам'ятників інвалідам і учасникам Великої Вітчизняної війни, учасникам бойових дій на території інших держав та інших категорій осіб, які зазначені у статті 1 цієї Угоди.

Стаття 7 Сторони інформують один одного про зміни в діючому в їхніх державах законодавстві в галузі соціального захисту категорій осіб, зазначених у статті 1 цієї Угоди, через Консультативну Раду з праці, міграції та соціального захисту населення держав - учасниць Співдружності Незалежних Держав.

Стаття 8 Підставою для надання пільг є документи, видані відповідними органами колишнього Союзу РСР або Сторонами за формами, що діяли на 1 січня 1992 року, за місцем постійного проживання особи, яка має право на пільги.

У випадку видачі згідно з національним законодавством Сторін зазначених документів особам, не згаданих у додатку 1 цієї Угоди, уповноважені органи Сторін роблять у них відмітку про дію цих документів тільки на території держави вказаної Сторони.

Стаття 9 За взаємною домовленістю Сторони можуть вносити у цю Угоду необхідні зміни у формі додаткових протоколів до Угоди.

Стаття 10 Контроль за дотриманням цієї Угоди здійснюється уповноваженими органами Сторін згідно з їх національним законодавством. Спірні питання вирішуються Сторонами шляхом взаємних консультацій.

Стаття 11 Ця Угода набуває чинності з дня здачі депозитарію повідомлень від трьох Сторін, що підтверджують виконання державами - учасницями внутрішньодержавних процедур, необхідних для вступу її в силу.

Стаття 12 Ця Угода відкрита для приєднання до неї інших держав, що поділяють її цілі і принципи, шляхом передачі депозитарію документів про приєднання.

Стаття 13 Ця Угода укладається строком на п'ять років і буде автоматично продовжуватися щоразу на п'ять років. Кожна із Сторін може заявити про свій намір вийти з цієї Угоди шляхом письмового повідомлення депозитарію про це не менш ніж за шість місяців до закінчення відповідного періоду.

Складено в місті Москві 15 квітня 1994 року в єдиному оригінальному примірнику російською мовою. Оригінальний примірник зберігається в Архіві Уряду Республіки Білорусь, що надасть державам, які підписали цю Угоду, його завірену копію.

* Ратифіковано Законом України від 26 квітня 1996 року № 144/96-ВР.

За Уряд Азербайджанської Республіки

За Уряд Республіки Молдова

За Уряд Республіки Білорусь

За Уряд Російської Федерації

За Уряд Республіки Вірменія

За Уряд Республіки Таджикистан

За Уряд Грузії

За Уряд Туркменистану

За Уряд Республіки Казахстан

За Уряд Республіки Узбекистан

За Уряд Киргизької Республіки

За Уряд України

Додаток 1
до Угоди про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, родин загиблих військовослужбовціввід 15 квітня 1994 року

КАТЕГОРІЇ ОСІБ,
на які поширюється дія угоди про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів великої вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців

1. Учасники Великої Вітчизняної війни

1.1. Військовослужбовці, які проходили службу у військових частинах, штабах і установах, що входили до складу діючої армії в період громадянської та Великої Вітчизняної воєн, а також під час інших бойових операцій із захисту колишнього Союзу РСР, партизани і підпільники громадянської та Великої Вітчизняної воєн.

1.2. Військовослужбовці, а також особи начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ і державної безпеки колишнього Союзу РСР, що проходили в період Великої Вітчизняної війни службу в містах, участь в обороні яких зараховується у вислугу років для призначення пенсії на пільгових умовах, встановлених для військовослужбових частин діючої армії.

1.3. Особи вільнонайманого складу Радянської Армії, Військово-Морського Флоту, військ і органів внутрішніх справ і державної безпеки колишнього Союзу РСР, які посідали штатні посади у військових частинах, штабах і установах, що входили до складу діючої армії у період Великої Вітчизняної війни, або, що знаходились у відповідні періоди в містах, брали участь в обороні

яких зараховується у вислугу років для призначення пенсії на пільгових умовах, встановлених для військослужбових частин діючої армії.

1.4. Особи, які у період Великої Вітчизняної війни знаходились у складі військових частин, штабів і установ, що входили до складу діючої армії і флоту як синів (вихованців) полків і юнг.

1.5. Особи, які брали участь у бойових діях проти фашистської Німеччини та її союзників у роки Другої світової війни на території іноземних держав у складі партизанських загонів, підпільних груп та інших антифашистських формувань.

2. Інваліди війни

2.1. Особи з числа військовослужбовців діючої армії, партизанів і підпільників громадянської та Великої Вітчизняної воєн, а також робітників та службовців відповідних категорій, що стали інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, отриманих у період громадянської та Великої Вітчизняної воєн на фронті, у районі бойових дій, на прифронтових ділянках залізниць, на спорудженні оборонних рубежів, військово-морських баз і аеродромів, і прирівняних за пенсійним забезпеченням до військовослужбовців.

2.2. Особи з числа військовослужбовців, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва, отриманих під час оборони колишнього Союзу РСР, при виконанні інших обов'язків військової служби в інші періоди або внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті, а також під час проходження військової служби в Афганістані або в інших державах, у яких велися бойові дії.*

* Тут і далі перелік держав із вказівкою періодів бойових дій у них визначається за взаємною домовленістю Сторін.

2.3. Особи начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ і державної безпеки колишнього Союзу РСР, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва, отриманих під час виконання службових обов'язків, або внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті чи виконанням службових обов'язків у державах, де велися бойові дії.

2.4. Особи з числа бійців і командного складу винищувальних батальйонів, взводів і загонів захисту народу, які діяли у період з 1 січня 1944 року по 31 грудня 1951 року на території Української РСР, Білоруської РСР, Литовської РСР, Латвійської РСР, Естонської РСР, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії або каліцтва, отриманих під час виконання службових обов'язків у цих батальйонах, взводах і загонах.

2.5. Робітники та службовці відповідних категорій, які обслуговували діючі військові контингенти в інших країнах і стали інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, отриманих у період ведення бойових дій.

3. Учасники бойових дій на території інших держав

3.1. Військовослужбовці Радянської Армії, Військово-Морського Флоту, Комітету державної безпеки, особи рядового і начальницького складу Міністерства внутрішніх справ колишнього Союзу РСР (включаючи військових фахівців і радників), які відповідно до рішень урядових органів колишнього Союзу РСР брали участь у бойових діях на території інших держав.

3.2. Військовозобов'язані, які призивалися на навчальні збори та спрямовувалися в Афганістан у період ведення бойових дій.

3.3. Військовослужбовці автомобільних батальйонів, які направлялися в Афганістан для доставки вантажів у цю країну в період ведення бойових дій.

3.4. Військовослужбовці льотного складу, які робили вильоти на бойові завдання в Афганістан з території колишнього Союзу РСР.

3.5. Працівники та службовці, які обслуговували радянський військовий контингент в Афганістані, що одержали поранення, контузії чи каліцтва, або нагороджені орденами і медалями колишнього Союзу РСР за участь у забезпеченні бойових дій.

4. Сім'ї загиблих військовослужбовців

4.1. Родини військовослужбовців, партизан, підпільників і осіб, зазначених у п.п. 1, 2 цього додатку, що загинули (зниклих без звістки) або померлих внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, отриманих під час оборони колишнього Союзу РСР, або під час виконання інших обов'язків військової служби (службових обов'язків), або внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті.

4.2. Сім'ї загиблих у Велику Вітчизняну війну та осіб з числа особового складу груп самозахисту об'єктових і аварійних команд місцевої протиповітряної оборони, сім'ї загиблих працівників госпіталів та лікарень міста Ленінграда.

4.3. Сім'ї військовослужбовців, осіб керівного і рядового складу, покликаних на збори військовозобов'язаних Міністерства оборони, органів внутрішніх справ і державної безпеки колишнього Союзу РСР, які загинули (померли) під час виконання завдань з охорони суспільного порядку у разі надзвичайних ситуацій, пов'язаних з антигромадськими проявами.

4.4. Сім'ї військовослужбовців, які загинули або померли внаслідок поранення, каліцтва, контузії, захворювання, отриманих у період бойових дій в Афганістані або в інших державах, де велися бойові дії.

4.5. До членів сімей загиблих (зниклих без звістки) військовослужбовців, партизанів та інших осіб, перерахованих у цьому додатку, належать:

діти та інші утриманці загиблих або зниклих без звістки, яким у зв'язку з цим виплачується пенсія з нагоди втрати годувальника, загиблого військовослужбовця;

батьки; дружина (чоловік), що не вступили у повторний шлюб.

5. Герої Радянського Союзу й особи, нагороджені орденом Слави трьох ступенів, Герої Соціалістичної Праці

6. Інші категорії осіб

6.1. Працівники спеціальних формувань Народного комісаріату шляхів сполучення, Народного комісаріату зв'язку, плаваючого складу промислових і транспортних суден та льотно-піднімального складу авіації, Народного комісаріату рибної промисловості колишнього Союзу РСР, Морського і річкового флоту, льотно-піднімального складу авіації Головного управління північноморського шляху, переведених у період Великої Вітчизняної війни на положення військовослужбовців, які виконували завдання в інтересах діючої армії і флоту в межах тилових кордонів діючих фронтів, оперативних зон флотів, а також членів екіпажів суден транспортного флоту, інтернованих на початку Великої Вітчизняної війни в портах інших держав.

6.2. Колишні неповнолітні в'язні концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання, створених фашистами та їх союзниками в період Другої світової війни.*

* Порядок і умови віднесення осіб до даної категорії визначаються законодавством Сторін.

6.3. Дружини (чоловіки) померлих інвалідів Великої Вітчизняної війни і прирівняних до них інвалідів, а також дружини (чоловіки) померлих учасників війни, партизанів і підпільників,

громадян, які працювали в період блокади в місті Ленінграді на підприємствах та організаціях міста і нагороджених медаллю «За оборону Ленінграда» і знаком «Житель блокадного Ленінграда», які визнавалися інвалідами в результаті загального захворювання, трудового каліцтва та іншими причинами (за винятком осіб, інвалідність яких наступила внаслідок протиправних дій), які не вступали у повторний шлюб.

6.4. Громадяни, які працювали у період блокади в місті Ленінграді на підприємствах, в установах та організаціях міста і нагороджені медаллю «За оборону Ленінграда», і особи, нагороджені знаком «Житель блокадного Ленінграда».

6.5. Особи, нагороджені орденами і медалями колишнього Союзу РСР за самовіддану працю і бездоганну військову службу у тилу в роки Великої Вітчизняної війни.

6.6. Робітники та службовці, які направлялися на роботу в Афганістан у період з 1 грудня 1979 року по грудень 1989 року, та в інші країни, у яких велися бойові дії.

6.7. Робітники та службовці Комітету державної безпеки колишнього Союзу РСР, які тимчасово знаходилися на території Афганістану і не входили до складу обмеженого контингенту радянських військ.

Додаток 2

до Угоди про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовціввід 15 квітня 1994 року

ПЕРЕЛІК

пільг і гарантій, встановлених для категорій осіб, на яких поширюється дія Угоди про взаємне визнання пільг і гарантії для

учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців*

* Пільги з проїзду визначені Угодою про взаємне визнання прав на пільговий проїзд для інвалідів і учасників Великої Вітчизняної війни, а також осіб, прирівняних до них, підписаним главами урядів Співдружності Незалежних Держав 12 березня 1993 року.

1. Учасники Великої Вітчизняної війни

1.1. Безкоштовне одержання ліків за рецептами лікарів.

1.2. Безкоштовне виготовлення і ремонт зубних протезів у поліклініках за місцем проживання (за винятком протезів з дорогоцінних металів), а також безкоштовне забезпечення протезами та іншими протезно-ортопедичними виробами у порядку, передбаченому кожною із Сторін.

1.3. Користування при виході на пенсію поліклініками, за якими вони були закріплені в період роботи.

1.4. Переважне забезпечення за місцем роботи путівками в санаторії, профілакторії, будинки відпочинку, а непрацюючих - безкоштовне забезпечення путівками в порядку, передбаченому кожною із Сторін.

1.5. Право на використання чергової щорічної відпустки в зручний для них час, а також на одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік.

1.6. Першочергове забезпечення житловою площею.

1.7. Учасники війни не можуть бути виселені зі службових житлових приміщень без надання іншого житлового приміщення.

1.8. Право на одержання позики на індивідуальне житлове будівництво на пільгових умовах відповідно згідно з законодавством Сторін.

1.9. Право на одержання позики на пільгових умовах для будівництва будинків житлово-будівельних кооперативів згідно з законодавством Сторін.

1.10. Право на одержання позики на пільгових умовах членам садівничих товариств для придбання і будівництва садових будинків і благоустрою садових ділянок згідно з законодавством Сторін.

1.11. Переважне право на прийом до садівничих товариств (кооперативів).

1.12. Право на позачергове користування усіма видами послуг зв'язку.

1.13. Право на позачергове встановлення квартирних телефонів.

1.14. Пільги на податок на додану вартість згідно з законодавством Сторін.

1.15. Влаштування у будинки-інтернати та прийом на надомне обслуговування в першочерговому порядку.

1.16. Пільгове обслуговування підприємствами й організаціями служби побуту, торгівлі, суспільного харчування, житлово-комунального господарства, транспорту.

Надання пільг під час відвідування культурно-просвітніх установ у порядку, передбаченому кожною із Сторін.

1.17. Додаткові пільги учасникам Великої Вітчизняної війни, визнаних інвалідами внаслідок загального захворювання, трудового каліцтва та інших причин (за винятком осіб, інвалідність яких наступила внаслідок протиправних дій):

1.17.1. Житлова площа (у межах норм, передбачених чинним законодавством Сторін), займана цією категорією осіб, оплачується у розмірі 50 відсотків квартирної плати згідно з законодавством Сторін, а зайва житлова площа (до 15 кв. метрів) - в одинарному розмірі.

1.17.2. Учасникам війни та спільно проживаючим з ними членам їх сімей надається знижка у розмірі 50 відсотків з установленої плати за користування опаленням, водопроводом, газом і електроенергією в порядку, передбаченому кожною із Сторін.

1.17.3. Проживаючим у будинках, що не мають центрального опалення, надається 50-відсоткова знижка з вартості палива, що використовується в межах норм, встановлених для продажу населенню.

2. Для інвалідів війни

2.1. Безкоштовне одержання ліків за рецептами лікарів.

2.2. Безкоштовне виготовлення і ремонт зубних протезів (за винятком протезів з дорогоцінних металів), а також безкоштовне забезпечення протезами та іншими протезно-ортопедичними виробами в порядку, передбаченому кожною із Сторін.

2.3. Користування під час виходу на пенсію поліклініками, за якими вони були закріплені у період роботи.

2.4. Першочергове обслуговування в амбулаторно-поліклінічних установах і позачерговій госпіталізації.

Ліквідація госпіталів для інвалідів Вітчизняної війни допускається тільки за згодою кожної із Сторін.

2.5. Забезпечення в першочерговому порядку за місцем роботи путівками в санаторії, профілакторії та будинки відпочинку, безкоштовне забезпечення путівками непрацюючих у порядку, передбаченому кожною із Сторін.

2.6. Виплата за бажанням замість путівки в санаторій або будинок відпочинку один раз на два роки грошової компенсації в порядку і розмірах, обумовлених кожною із Сторін.

2.7. Право на використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також на одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати терміном до двох тижнів на рік.

2.8. Допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю внаслідок загального захворювання видається до чотирьох місяців підряд або до п'яти місяців календарного року.

2.9. Допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю видається у розмірі 100 відсотків заробітку, незалежно від стажу роботи.

Інвалідам першої і другої груп при недостатності чергової та додаткової відпусток для лікування і проїзду в санаторій і назад дозволяється видавати лікарняні листки на необхідне число днів і робити виплату допомоги з державного соціального страхування, незалежно від того, ким і за чий рахунок надана путівка.

2.10. Особи, які потребують поліпшення житлових умов у першочерговому порядку забезпечуються житловою площею, їм надаються різного роду сприяння у будівництві індивідуальних житлових будинків, відпускаються місцеві будівельні матеріали на індивідуальне житлове будівництво і капітальний ремонт будинків у першочерговому порядку.

Інваліди війни не можуть бути виселені із службових житлових приміщень без надання іншого житлового приміщення.

2.11. Житлова площа (у межах норм, передбачених чинним законодавством Сторін), займана інвалідами та спільно проживаючими з ними членами їх сімей, оплачується у розмірі 50 відсотків квартирної плати відповідно до законодавства Сторін, а зайва житлова площа (до 15 кв. метрів) - в одинарному розмірі.

2.12. Інвалідам і спільно проживаючим з ними членам їх сімей надається знижка в розмірі 50 відсотків із встановленої плати за

користування опаленням, водопроводом, газом і електроенергією в порядку, передбаченому кожною із Сторін.

2.13. Проживаючим у будинках, що не мають центрального опалення, надається 50-відсоткова знижка з вартості палива, придбаного в межах норм, встановлених для продажу населенню. Забезпечення паливом провадиться в першочерговому порядку.

2.14. Капітальний ремонт індивідуальних житлових будинків здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів у порядку, передбаченому кожною із Сторін.

2.15. Одержання на пільгових умовах позик на індивідуальне або кооперативне житлове будівництво і капітальний ремонт приналежних їм будинків, на придбання або будівництво садових будинків і на благоустрій садових ділянок згідно з законодавством Сторін.

2.16. Переважне право на вступ у житлово-будівельні кооперативи, садівничі товариства (кооперативи), на придбання садових будинків або матеріалів для їхнього будівництва.

2.17. За наявності встановлених медичних показань видаються безкоштовно легковий автомобіль типу «Запорожець» з ручним керуванням на семирічний термін або мотоколяска на п'ятирічний термін експлуатації в порядку, передбаченому кожною із Сторін.

2.18. Забезпечення транспортними засобами, виплата компенсації витрат на транспортне обслуговування, а також компенсація витрат, пов'язаних з експлуатацією транспортних засобів, здійснюється в порядку і розмірах, обумовлених кожною із Сторін.

2.19. Технічне обслуговування автомобілів і мотоколясок здійснюється в порядку, передбаченому кожною зі Сторін.

2.20. Пільгове оподатковування відповідно до законодавства Сторін.

2.21. Позачергове користування усіма видами послуг зв'язку, позачергове, безкоштовне встановлення квартирних телефонів.

2.22. Відпустка деревини на корені для будівництва індивідуальних житлових будинків здійснюється в порядку, передбаченому кожною із Сторін.

2.23. Право на першочергове влаштування у будинки-інтернати та першочергове обслуговування службою соціальної допомоги вдома.

2.24. Пільгове обслуговування підприємствами й організаціями служби побуту, торгівлі, суспільного харчування, житлово-комунального господарства, транспорту.

Надання пільг під час відвідування культурно-просвітніх установ у порядку, передбаченому кожною із Сторін.

3. Пільги учасникам бойових дій на території інших держав

3.1. Для військовослужбовців Радянської Армії і Військово-Морського Флоту*, Комітету державної безпеки, осіб рядового і керівного складу Міністерства внутрішніх справ колишнього Союзу РСР, включаючи військових фахівців, радників, які брали участь у бойових діях:

3.1.1. Безкоштовне одержання ліків за рецептами лікарів.

3.1.2. Право на безкоштовне позачергове протезування.

3.1.3. Переважне право на забезпечення путівками в санаторії, профілакторії та будинки відпочинку.

3.1.4. Право на першочергове забезпечення житловою площею, а визнаним інвалідами першої групи внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, отриманих у бойових діях або під час виконання інших обов'язків військової служби - на забезпечення житловою площею позачергово.

Не можуть бути виселені зі службових житлових приміщень без надання іншого житлового приміщення категорії осіб, зазначених у пункті 3.1.

3.1.5. Право на одержання позики на пільгових умовах на індивідуальне (кооперативне) житлове будівництво відповідно до законодавства Сторін.

3.1.6. Переважне право на прийом до садівничих товариств (кооперативів), встановлення телефонів.

3.1.7. Право на використання чергової щорічної відпустки в зручний для них час, а також на одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік.

3.1.8. Право на поза конкурсний вступ у вищі та середні спеціальні навчальні заклади та переважне право на вступ в професійно-технічні навчальні заклади і на курси з навчання відповідним професіям.

3.1.9. Виплата стипендії в підвищеному розмірі інвалідам внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, отриманих під час участі в бойових діях, і особам, що знаходяться на повному державному забезпеченні.

3.1.10. Оплата праці при освоєнні нової професії (підготовці нових робітників) у розмірі 100 відсотків тарифної ставки робітника за весь період навчання.**

3.1.11. При перепідготовці, навчанні другої професії та підвищенні кваліфікації збереження на весь період навчання з відривом від роботи середньої заробітної плати за наявної професії та кваліфікації.**

* В тому числі для військовослужбовців льотного складу, які здійснювали бойові вильоти на бойові завдання в Афганістан з території колишнього Союзу РСР.

** Для військовослужбовців, звільнених у запас (відставку).

3.1.12. Пільги із стягненням податку на додану вартість згідно з законодавством Сторін.

3.1.13. Надання пільг під час культурно-просвітницьких установ у порядку, передбаченому кожною із Сторін.

3.2. Для військовозобов'язаних, які призивалися на навчальні збори і направлялися в Афганістан, і військовослужбовців автомобільних батальйонів, які здійснювали доставку вантажів в Афганістан у період ведення бойових дій:

3.2.1. Право на безкоштовне позачергове протезування.

3.2.2. Переважне право на забезпечення за місцем роботи путівками в санаторії, профілакторії та будинки відпочинку, а також на прийом до садівничих товариств (кооперативів).

3.2.3. Право на використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також на одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік.*

* І для військовослужбовців, звільнених у запас (відставку).

3.2.4. Право на першочергове забезпечення житловою площею, а визнаним інвалідами першої групи внаслідок поранення, контузії, каліцтва чи захворювання, отриманих у бойових діях або під час виконання інших обов'язків військової служби, на забезпечення житловою площею позачергово.

Не можуть бути виселені зі службових житлових приміщень без надання іншого житлового приміщення категорії осіб, зазначених у пункті 3.2. і такі, що стали інвалідами 1 і 2 груп.

3.2.5. Право на одержання позики на пільгових умовах на індивідуальне житлове будівництво згідно з законодавством Сторін.

3.2.6. Право на поза конкурсний вступ у вищі та середні спеціальні навчальні заклади і переважне право на вступ у професійно-технічні навчальні заклади і на курси для навчання відповідним професіям.

3.2.7. Оплата праці за час виробничо-економічного навчання в об'єднаннях, на підприємствах, в організаціях і установах:

у разі освоєння нової професії (підготовки нових робітників) 100 відсотків тарифної ставки робітника;

у разі перепідготовки, навчанні другої професії та підвищенні кваліфікації зберігати на весь період навчання з відривом від роботи середню заробітну плату за наявною професією та кваліфікацією.

3.2.8. Право на одержання позики на пільгових умовах для будівництва будинків житлово-будівельних кооперативів згідно з законодавством Сторін.

3.3. Для робітників та службовців, які обслуговували радянський військовий контингент в Афганістані, одержали поранення, контузії чи каліцтва або нагороджених орденами і медалями колишнього Союзу РСР за участь у забезпеченні бойових дій:

3.3.1. Право на користування під час виходу на пенсію поліклініками, за якими вони були закріплені у період роботи.

3.3.2. Першочергове забезпечення за місцем роботи путівками в санаторії, профілакторії та будинки відпочинку.

3.3.3. Право на використання чергової щорічної відпустки в зручний для них час, а також на одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік.

3.3.4. Право на одержання позики на пільгових умовах на індивідуальне житлове будівництво відповідно до законодавства Сторін.

3.3.5. Переважне право на прийом до садівничих товариств (кооперативів), встановлення телефонів.

3.3.6. Оплата праці за час виробничо-економічного навчання в об'єднаннях, на підприємствах, в організаціях і установах:

у разі освоєння нової професії (підготовки нових робітників) виплачувати 100 відсотків тарифної ставки робітника за весь період навчання;

у разі перепідготоки, навчанні другої професії та підвищенні кваліфікації зберігати на весь період навчання з відривом від роботи середню заробітну плату за наявною професією і кваліфікацією.

3.3.7. Право на встановлення підвищеної стипендії студентам вищих та учням середніх спеціальних навчальних закладів, а також учням професійно-технічних училищ, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, отриманих у бойових діях.

3.3.8. Не можуть бути виселені зі службових житлових приміщень без надання іншого житлового приміщення категорії осіб, зазначені в пункті 3.3. і такі, що стали інвалідами 1 і 2 груп.

4. Пільги сім'ям загиблих військовослужбовців

4.1. Батькам і дружинам військовослужбовців, які загинули внаслідок поранення, контузії або каліцтва, отриманих під час захисту колишнього Союзу РСР або під час виконання обов'язків військової служби або внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті надаються:

4.1.1. Безкоштовне одержання ліків за рецептами лікарів.

4.1.2. Користування у разі виходу на пенсію поліклініками, за якими вони були закріплені у період роботи.

4.1.3. Право на використання чергової щорічної відпустки в зручний для них час, а також на одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік.

4.1.4. Переважне забезпечення за місцем роботи путівками в санаторії, профілакторії, будинки відпочинку, а непрацюючих - безкоштовне забезпечення путівками в порядку, передбаченому кожною із Сторін.

4.2. Надати дружинам військовослужбовців, які загинули або померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, отриманих під час виконання інтернаціонального обов'язку в Афганістані, або іншим особам, на утриманні яких знаходяться діти цих військовослужбовців, переважне право на одержання за місцем роботи путівок у будинки відпочинку і пансіонати для спільного відпочинку з дітьми, а також на одержання для дітей зазначених військовослужбовців путівок у дитячі оздоровчі установи.

4.3. Пільгове оподатковування родинам загиблих військовослужбовців відповідно до законодавства Сторін.

4.4. Пільги під час сплати державного збору членам родин загиблих військовослужбовців за видачу їм посвідчень про право на спадщину надаються згідно з законодавством Сторін.

4.5. Сім'ї загиблих військовослужбовців, які потребують поліпшення житлових умов, забезпечуються житловою площею в першочерговому порядку.

Для них можуть бути передбачені підстави визнання такими, що потребують поліпшення житлових умов, якщо забезпеченість житловою площею на одного члена родини вище рівня, установлюваного місцевим органом влади Сторін.

Сім'ї військовослужбовців, які загинули або пропали без звістки під час захисту колишнього Союзу РСР або під час виконання інших обов'язків військової служби, не можуть бути виселені в судовому порядку із займаних ними житлових приміщень без надання житлової площі.

4.6. Батькам і не вступившим в повторний шлюб дружинам загиблих (зниклих без звістки) військовослужбовців незалежно від виду одержуваної пенсії, дітям та іншим утриманцям загиблих (зниклого без звістки) військовослужбовця, яким виплачується пенсія у зв'язку з втратою годувальника, загиблого

військовослужбовця, а також спільно проживаючими з ними члени їх родини, надається знижка за оплату житлової площі (у межах норм, передбачених чинним законодавством Сторін) у розмірі 50 відсотків квартирної плати, а зайва житлова площа (до 15 кв. метрів) оплачується в одинарному розмірі.

Особам, передбаченим у цьому пункті, і проживаючим разом з ними членами їх родин, надається знижка в розмірі 50 відсотків з встановленої плати за користування опаленням, водопроводом, газом і електроенергією.

Зазначені пільги надаються незалежно від того, хто з членів сім'ї є наймачем житлового приміщення.

Порядок надання 50 відсоткової знижки з оплати житлової площі та комунальних послуг визначається законодавством Сторін.

4.7. Сім'ям, які одержують пенсії у зв'язку з втратою годувальника, загиблого військовослужбовця, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення, надається 50-відсоткова знижка з вартості палива, що надається в межах норм, встановлених для продажу населенню.

Забезпечення сімей загиблих військовослужбовців паливом провадиться в першочерговому порядку.

4.8. Члени сімей загиблих військовослужбовців мають право:

4.8.1. На одержання позики на пільгових умовах на індивідуальне або кооперативне житлове будівництво згідно з законодавством Сторін.

4.8.2. На одержання позики на пільгових умовах членам садівничих товариств для придбання і будівництва садових будинків і благоустрій садових ділянок згідно з законодавством Сторін.

4.8.3. На переважний (першочерговий) вступ у житлово-будівельні кооперативи.

4.8.4. Одержання місцевих будівельних матеріалів на індивідуальне житлове будівництво і капітальний ремонт будинків у першочерговому порядку.

4.8.5. Капітальний ремонт будинків вказаної категорії осіб провадиться за рахунок коштів місцевого бюджету в порядку, передбаченому кожною із Сторін.

4.8.6. На відпустку деревини на корені для будівництва будинків у порядку, передбаченому кожною із Сторін.

4.8.7. Першочерговий прийом до будинків-інтернатів для перестарілих та інвалідів, обслуговування в домашніх умовах, а також на обслуговування територіальними центрами соціального обслуговування.

4.9. У випадку смерті інваліда Великої Вітчизняної війни членам його родини виплачується допомога на поховання в розмірі, передбаченому законодавством кожної зі Сторін, але не менше двомісячної суми призначеної йому пенсії. При відсутності членів родини допомога видається іншим особам, які прийняли на себе обов'язок щодо поховання померлого інваліда.

4.10. Сім'ям загиблих (померлих) військовослужбовців, запрошених на збори військовозобов'язаних, осіб керівного і рядового складу органів внутрішніх справ, одноразова допомога виплачується в розмірах, встановлених законодавством Сторін.

4.11. У випадку смерті військовослужбовця його сім'я має право на проїзд до місця поховання і назад (але не більш трьох чоловік), а також на проїзд до обраного сім'єю нового місця проживання (протягом шести місяців із дня смерті військовослужбовця) за рахунок коштів міністерств оборони Сторін.

4.12. Поховання померлого (загиблого) військовослужбовця здійснюється за місцем його останньої служби за рахунок коштів міністерств оборони Сторін. У виняткових випадках перевезення

тіла військовослужбовця, що загинув у мирний час за умов виконання військового (цивільного) обов'язку або померлого від загальних захворювань, до інших місць поховання (перепоховання) може провадитися за рішенням Міністерства оборони або командуючого військами округу (групою військ, флотом), командуючого внутрішніх військ Сторін.

4.13. За дружинами померлих генералів, адміралів і пенсіонерів з числа цих військовослужбовців, які одержують пенсії у зв'язку з втратою годувальника, зберігається довічно право на відповідні пільги, встановлювані законодавством Сторін для військовослужбовців, військовозобов'язаних, осіб, звільнених з військової служби у відставку, та їх сімей.

4.14. Після смерті інваліда Вітчизняної війни, який отримав безкоштовно легковий автомобіль або мотоколяску, автомобіль або мотоколяска залишається у власності його сім'ї.

5. Пільги для Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці й осіб, нагороджених орденом Слави трьох ступенів

5.1. Користування у разі виходу на пенсію поліклініками, за якими вони були закріплені у період роботи (служби).

5.2. Особам, які потребують санаторно-курортного лікування, за висновком лікувальної установи, щорічно видається безкоштовна путівка в санаторій або будинок відпочинку за місцем роботи (служби), а непрацюючим пенсіонерам - органами, що призначили пенсії в порядку, передбаченому кожною із Сторін.

5.3. Першочергове забезпечення житловою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов.

5.4. Житлова площа (у межах норм, передбачених чинним законодавством Сторін), займана цією категорією осіб і членами їхніх сімей, оплачується в розмірі 50 відсотків квартирної плати

відповідно до законодавства Сторін, а зайва житлова площа (до 15 кв. метрів) - в одинарному розмірі.

5.5. Пільги щодо податків, зборів і мита відповідно до законодавства Сторін.

5.6. Право на позачергове обслуговування видовищними і комунально-побутовими підприємствами, культурно-просвітницькими установами.

5.7. Додаткові пільги для Героїв Радянського Союзу й осіб, нагороджених орденом Слави трьох ступенів:

5.7.1. Право на додаткову житлову площу в розмірі до 20 кв. м Додаткова житлова площа, займана цією категорією осіб, оплачується в одинарному розмірі.

5.7.2. Зазначеній категорії осіб і спільно проживаючим з ними членам їхніх сімей надається знижка в розмірі 50 відсотків із встановленої плати за користування опаленням, водопроводом, газом і електроенергією в порядку, передбаченому кожною із Сторін.

6. Для інших категорій осіб

6.1. Для працівників спеціальних формувань Народного комісаріату шляхів сполучення, Народного комісаріату зв'язку, плаваючого складу промислових і транспортних судів і льотно-піднімального складу авіації, Народного комісаріату рибної промисловості колишнього Союзу РСР, Морського і річкового флоту, льотно-піднімального складу авіації Головного північноморського управління, переведених у період Великої Вітчизняної війни на положення військовослужбовців, які виконували завдання в інтересах діючої армії і флоту в межах тилових кордонів діючих фронтів, оперативних зон флотів, а також членів екіпажів суден транспортного флоту, інтернованих на початку Великої Вітчизняної війни в портах інших держав:

6.1.1. Безкоштовне одержання ліків за рецептами лікарів.

6.1.2. Користування при виході на пенсію поліклініками, за якими вони були закріплені у період роботи.

6.1.3. Першочергове безкоштовне зубне протезування в поліклініках за місцем проживання (за винятком протезування з дорогоцінних металів).

6.1.4. Переважне право на забезпечення за місцем роботи путівками в санаторії, профілакторії, будинки відпочинку.

6.1.5. Право на використання чергової щорічної відпустки в зручний для них час, а також одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік.

6.1.6. Одержання позики на пільгових умовах на індивідуальне житлове будівництво відповідно до законодавства Сторін.

6.1.7. Одержання позики на пільгових умовах членам садівничих товариств для придбання і будівництва садових будинків і благоустрій садових ділянок відповідно до законодавства Сторін.

6.1.8. Переважне право на прийом до садівничих товариств (кооперативів).

6.1.9. Не можуть бути виселені зі службових житлових приміщень без надання іншого житлового приміщення категорії осіб, зазначених у пункті 6.1. і такі, що стали інвалідами 1 і 2 груп.

6.1.10. Пільгове оподатковування згідно з законодавством Сторін.

6.1.11. Переважне право на встановлення квартирних телефонів.

6.1.12. Пільгове обслуговування підприємствами й організаціями служби побуту, торгівлі, суспільного харчування, житлово-комунального господарства, транспорту.

Надання пільг при відвідуванні культурно-просвітницьких установ у порядку, передбаченому кожною із Сторін.

6.1.13. Першочергове влаштування у будинки-інтернати для перестарілих та інвалідів, обслуговування в домашніх умовах, а також обслуговування територіальними центрами соціального обслуговування.

6.2. Для колишніх неповнолітніх в'язнів концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання, створених фашистами і їх союзниками в період Другої світової війни:

6.2.1. 50-відсоткова знижка з вартості ліків, що одержують за рецептами лікарів.

6.2.2. Користування у разі виходу на пенсію поліклініками, за якими вони були закріплені у період роботи.

6.2.3. Право на використання чергової щорічної відпустки в зручний для них час, а також на одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік.

6.2.4. Переважне право на забезпечення за місцем роботи путівок в санаторії, профілакторії і будинки відпочинку, а також на прийом до садівничих товариств (кооперативів), встановлення телефону.

6.2.5. Одержання позики на індивідуальне житлове будівництво на пільгових умовах відповідно до законодавства Сторін.

6.2.6. Одержання позики членам садівничих товариств для придбання або будівництва садових будинків і на благоустрій садових ділянок на пільгових умовах відповідно до законодавства Сторін.

6.2.7. Додаткові пільги колишнім неповнолітнім в'язням концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання, створених фашистами та їх союзниками в період Другої світової війни, визнаних інвалідами внаслідок загального захворювання,

трудового каліцтва та інших причин (за винятком осіб, інвалідність яких наступила внаслідок протиправних дій):

6.2.7.1. Безкоштовне одержання ліків за рецептами лікарів.

6.2.7.2. Житлова площа (у межах норм, передбачених чинним законодавством Сторін), займана цією категорією осіб і членам сімей, які проживають разом з ними, оплачується в розмірі 50 відсотків квартирної плати в порядку, передбаченому законодавством Сторін, а зайва житлова площа (до 15 кв. метрів) - в одинарному розмірі.

50-відсоткова знижка з встановленої плати за користування опаленням, водопроводом, газом і електроенергією в порядку, передбаченому кожною із Сторін.

6.2.7.3. Не можуть бути виселені з службових житлових приміщень без надання іншого житлового приміщення категорії осіб, зазначені у цьому пункті і такі, що стали інвалідами 1 і 2 груп.

6.3. Дружини (чоловіки) померлих інвалідів Великої Вітчизняної війни і прирівняних до них інвалідів, а також дружини (чоловіки) померлих учасників війни, партизанів і підпільників, громадян, що працювали в період блокади в місті Ленінграді на підприємствах, установах і організаціях міста та нагороджених медаллю «За оборону Ленінграда» і знаком «Житель блокадного Ленінграда», що визнавалися інвалідами від масштабного захворювання, трудового каліцтва та інших причин (за винятком осіб, інвалідність яких наступила внаслідок протиправних дій), що не вступали в інший шлюб:

6.3.1. Житлова площа (у межах норм, передбачених чинним законодавством Сторін), займана цією категорією осіб, оплачується в розмірі 50 відсотків квартирної плати відповідно до законодавства Сторін, а зайва житлова площа (до 15 кв. метрів) - в одинарному розмірі.

6.3.2. Учасникам війни і спільно проживаючим з ними членам їх родин надається знижка в розмірі 50 відсотків із установленої плати за користування опаленням, водопроводом, газом і електроенергією в порядку, передбаченому кожної зі Сторін.

6.3.3. Проживаючої в будинках, що не мають центрального опалення, надається 50-процентна знижка з вартості палива, що здобувається в межах норм, установлених для продажу населенню.

6.4. Для громадян, що працювали в період блокади в місті Ленінграді на підприємствах, в установах і організаціях міста і нагороджених медаллю «За оборону Ленінграда» і знаком «Житель блокадного Ленінграда»:

6.4.1. 50-відсоткова знижка з вартості ліків, що отримують за рецептами лікарів.

6.4.2. Користування у разі виходу на пенсію поліклініками, за якими вони були закріплені у період роботи.

6.4.3. Переважне забезпечення за місцем роботи путівками в санаторії, профілакторії та будинки відпочинку.

6.4.4. Право на використання чергової щорічної відпустки в зручний для них час, а також на одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік.

6.4.5. Право на одержання позики на пільгових умовах на індивідуальне житлове будівництво в порядку, передбаченому для інвалідів Великої Вітчизняної війни згідно з законодавством Сторін.

6.4.6. Право на одержання позики на пільгових умовах членам садівничих товариств для придбання або будівництва садових будинків і на благоустрій садових ділянок згідно з законодавством Сторін.

6.4.7. Переважне право на прийом до садівничих товариств (кооперативів).

6.4.8. Переважне право на встановлення квартирних телефонів.

6.4.9. Додаткові пільги громадянам, що працювали в період блокади у місті Ленінграді на підприємствах, в установах і організаціях міста та нагороджених медаллю «За оборону Ленінграда» і знаком «Житель блокадного Ленінграда», визнаними інвалідами внаслідок масштабного захворювання, трудового каліцтва та інших причин (за винятком осіб, інвалідність яких настала внаслідок протиправних дій):

6.4.9.1. Безкоштовне одержання ліків за рецептами лікарів.

6.4.9.2. Житлова площа (у межах норм, передбачених чинним законодавством Сторін), займана цією категорією осіб і членами їх родин, що проживають разом з ними, оплачується в розмірі 50 відсотків квартирної плати в порядку, передбаченому законодавством Сторін, а зайва житлова площа (до 15 кв. метрів) - в одинарному розмірі.

50-відсоткова знижка з встановленої плати за користування опаленням, водопроводом, газом і електроенергією в порядку, передбаченому кожною із Сторін.

6.4.9.3. Не можуть бути виселені зі службових житлових приміщень без надання іншого житлового приміщення категорії осіб, зазначені у цьому пункті і такі особи, які стали інвалідами 1 і 2 груп.

6.5. Для осіб, нагороджених орденами і медалями СРСР за самовіддану працю і бездоганну військову службу в тилу у роки Великої Вітчизняної війни:

6.5.1. 50-відсоткова знижка з вартості ліків, що надаються за рецептами лікарів, для пенсіонерів, що одержують пенсію в мінімальному розмірі.

6.5.2. Користування у разі виходу на пенсію поліклініками, за якими вони були закріплені у період роботи.

6.5.3. Право на використання чергової щорічної відпустки в зручний для них час, а також на одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік.

6.5.4. Право на одержання позики на індивідуальне житлове будівництва на пільгових умовах згідно з законодавством Сторін.

6.5.5. Право на одержання позики членам садівничих товариств для придбання і будівництва садових будинків і благоустрій садових ділянок на пільгових умовах згідно з законодавством Сторін.

6.5.6. Переважне право на прийом до садівничих товариств (кооперативів), встановлення телефону, ремонт квартири.

6.5.7. Не можуть бути виселені зі службових житлових приміщень без надання іншого житлового приміщення категорії осіб, зазначених у пункті 6.5. і осіб, які стали інвалідами 1 і 2 груп.

6.6. Для робітників та службовців, які направлялися в Афганістан у період з 1 грудня 1979 року по грудень 1989 року та в інші країни, де велися бойові дії:

6.6.1. Користування у разі виходу на пенсію поліклініками, за якими вони були закріплені у період роботи.

6.6.2. Переважне право на забезпечення за місцем роботи путівками в санаторії, профілакторії та будинки відпочинку.

6.6.3. Право на використання чергової щорічної відпустки в зручний для них час.

6.6.4. Право на одержання позики на пільгових умовах на індивідуальне житлове будівництво згідно з законодавством Сторін.

6.6.5. Переважне право на прийом до садівничих товариств (кооперативів), встановлення телефонів.

6.6.6. Не можуть бути виселені зі службових житлових приміщень без надання іншого житлового приміщення категорії осіб, зазначених у пункті 6.6. і особи, що стали інвалідами 1 і 2 груп.

6.7. Для робітників та службовців Комітету державної безпеки колишнього Союзу РСР, що тимчасово знаходилися на території Афганістану і не входили до складу обмеженого контингенту радянських військ:

6.7.1. Право на безкоштовне забезпечення позачергово протезуванням.

6.7.2. Переважне право на забезпечення за місцем роботи путівками в санаторії, профілакторії і будинки відпочинку, а також на прийом до садівничих товариств (кооперативів).

6.7.3. Право на використання чергової щорічної відпустки в зручний для них час, а також на одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік.

6.7.4. Право на першочергове забезпечення житловою площею, а інвалідам першої групи внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювань, отриманих у бойових діях або під час виконання інших обов'язків військової служби, - на забезпечення житловою площею позачергово.

6.7.5. Не можуть бути виселені зі службових житлових приміщень без надання іншого житлового приміщення категорії осіб, зазначених у пункті 6.7. і особи, які стали інвалідами 1 і 2 груп.

6.7.6. Право на одержання позики на індивідуальне житлове будівництво на пільгових умовах згідно з законодавством Сторін.

6.7.7. Право на позачерговий вступ у вищі і середні спеціальні навчальні заклади і переважне право на вступ у професійно-технічні навчальні заклади і на курси для навчання відповідним професіям.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди про встановлення для учасників Великої Вітчизняної війни, трудівників тилу воєнних років та вдів загиблих воїнів додаткових пільг і матеріальної допомоги у

зв'язку з 50-річчям Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 - 1945 років

Верховна Рада України постановляє:

Угоду про встановлення для учасників Великої Вітчизняної війни, трудівників тилу воєнних років та вдів загиблих воїнів додаткових пільг і матеріальної допомоги у зв'язку з 50-річчям Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 - 1945 років, підписану в м. Москві 9 грудня 1994 року, ратифікувати.

26 квітня 1996 року

№ 145/96-ВР

УГОДА

про встановлення для учасників Великої Вітчизняної війни, трудівників тилу військових років і вдів загиблих воїнів додаткових пільг і матеріальної допомоги в зв'язку з 50-річчям Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 - 1945 років

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 09.12.94 р.

ДАТА РАТИФІКАЦІЇ УКРАЇНОЮ: 26.04.96 р.

ДАТА НАБРАННЯ ЧИННОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ: 27.06.96 р.

Додатково див. Відомість

станом на 15 січня 2008 року

Уряди держав - учасниць Співдружності Незалежних Держав, далі - Сторони, відзначаючи всесвітньо-історичне значення подвигу народів колишнього Союзу РСР і його Збройних Сил у Великій Вітчизняній війні 1941 - 1945 років, їх вирішальну роль у досягненні Перемоги над фашизмом, у захисті волі та незалежності Батьківщини й у порятунку людства від фашистського поневолення, віддаючи данину глибокої поваги і вдячності героїзму і

самовідданості учасників війни і трудівників тилу військових років, вдовам загиблих воїнів, виражаючи загальний обов'язок держав зі створення їм гідних умов життя, погодилися про нижченаведене:

Стаття 1 Сторони, з урахуванням фінансових можливостей своїх держав, розглянуть питання про підвищення розмірів пенсій учасникам, інвалідам Великої Вітчизняної війни, батькам і вдовам (удівцям), які не вступали в повторний шлюб загиблих воїнів, особам, нагородженим орденами і медалями колишнього Союзу РСР за самовіддану працю і бездоганну військову службу в тилу в роки Великої Вітчизняної війни.

Стаття 2 Кожна зі Сторін визнає доцільним згідно з національним законодавством надати учасникам Великої Вітчизняної війни, що досягли 70-річного віку, пільги, передбачені законодавством колишнього Союзу РСР для інвалідів Великої Вітчизняної війни третьої групи.

Стаття 3 Сторони вживатимуть заходів щодо безкоштовного забезпечення в 1995 - 1996 роках житловими приміщеннями інвалідів і учасників Великої Вітчизняної війни за нормами і в порядку, встановленому їхнім законодавством.

Стаття 4 Сторони нададуть учасникам Великої Вітчизняної війни 50 - відсоткову знижку на встановлені тарифи абонентної плати за квартирні телефони.

Стаття 5 У зв'язку з 50-річчям Перемоги у Великій Вітчизняній війні кожна із Сторін надасть одноразову матеріальну допомогу громадянам своєї держави: учасникам Великої Вітчизняної війни, а також батькам і вдовам (удівцям) загиблих воїнів, які не вступали у повторний шлюб;

особам, нагородженим орденами і медалями колишнього Союзу РСР за самовіддану працю і бездоганну військову службу в тилу в роки Великої Вітчизняної війни.

Стаття 6 Кожна зі Сторін надасть право на безкоштовне поховання з військовими почестями і встановлення надгробків на могилах померлих Героїв Радянського Союзу і кавалерів ордену Слави трьох ступенів, а також передбачить у нормативних актах держав - учасниць Співдружності з врахуванням їхніх фінансових можливостей мінімальний перелік ритуальних послуг під час поховання померлих учасників Великої Вітчизняної війни, що відшкодовуються державою.

Стаття 7 Ця Угода тимчасово застосовується з дня підписання і набуває чинності з дня здачі на збереження державі - депозитарію третього повідомлення про виконання Сторонами внутрішньодержавних процедур, необхідних для її вступу в силу.

Складено в місті Москві 9 грудня 1994 року в єдиному оригінальному примірнику російською мовою. Оригінальний примірник зберігається в Архіві Уряду Республіки Білорусь, що надасть кожній державі, що підписала цю Угоду, його завірену копію.

За Уряд Азербайджанської Республіки
За Уряд Республіки Молдова
За Уряд Республіки Білорусь
За Уряд Російської Федерації
За Уряд Республіки Вірменія
За Уряд Республіки Таджикистан
За Уряд Грузії
За Уряд Туркменистану
За Уряд Республіки Казахстан
За Уряд Республіки Узбекистан
За Уряд Киргизької Республіки
За Уряд України

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про жертви нацистських переслідувань

(витяг)

Стаття 6. Державні гарантії жертвам нацистських переслідувань та їх громадським організаціям

Держава забезпечує соціальний захист жертв нацистських переслідувань та їх громадських організацій шляхом надання пільг:

колишнім неповнолітнім (яким на момент ув'язнення не виповнилося 18 років) в'язням концентраційних таборів, гетто, інших місць примусового тримання, створених фашистською Німеччиною та її союзниками в період Великої Вітчизняної війни та Другої світової війни, а також дітям, які народилися в зазначених місцях примусового тримання їх батьків, - відповідно до статті 6-1цього Закону;

колишнім малолітнім (яким на момент ув'язнення не виповнилося 14 років) в'язням концентраційних таборів, гетто та інших місць примусового тримання, які визнані інвалідами від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, - відповідно до статті 6-2цього Закону;

колишнім в'язням концентраційних таборів, гетто та інших місць примусового тримання в період Великої Вітчизняної війни та Другої світової війни; особам, які були насильно вивезені на примусові роботи на територію Німеччини або її союзників, що перебували у стані війни з колишнім Союзом РСР, або на території окупованих Німеччиною інших держав; дітям партизанів, підпільників, інших учасників боротьби з націонал-соціалістським режимом у тилу ворога, яких у зв'язку з патріотичною діяльністю їх батьків було піддано репресіям, фізичним розправам, гонінням, - відповідно до статті 6-3 цього Закону;

дружинам (чоловікам) померлих жертв нацистських переслідувань, визнаних за життя інвалідами від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, які не одружилися вдруге, - відповідно до статті 6-4 цього Закону;

громадським організаціям жертв нацистських переслідувань - відповідно до статті 6-5 цього Закону.

Передбачені законодавством пільги не надаються особам, які у роки Великої Вітчизняної війни та Другої світової війни під час перебування у концентраційних таборах, гетто, інших місцях примусового тримання та місцях примусових робіт вчинили злочин проти Батьківщини і людства, а також особам, які добровільно виїхали до Німеччини або її союзників, що перебували у стані війни з колишнім Союзом РСР.

Фінансування витрат, пов'язаних з наданням пільг жертвам нацистських переслідувань, здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

Стаття 6-1. Пільги колишнім неповнолітнім в'язням концентраційних таборів, гетто, інших місць примусового тримання

Колишнім неповнолітнім (яким на момент ув'язнення не виповнилося 18 років) в'язням концентраційних таборів, гетто, інших місць примусового тримання, створених фашистською Німеччиною та її союзниками в період Великої Вітчизняної війни та Другої світової війни, а також дітям, які народилися у зазначених місцях примусового тримання їх батьків, надаються такі пільги:

1) безоплатне одержання ліків за рецептами лікарів;

2) першочергове безоплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);

3) безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір та порядок

виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України;

4) 75-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у жилому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

5) 75-відсоткова знижка плати за користування комунальними послугами (газопостачання, електропостачання та інші послуги) в межах середніх норм споживання.

Площа житла, на яку надається знижка, під час проведення розрахунків плати за опалення становить 21 кв. метр опалюваної площі на кожну особу, яка постійно проживає у жилому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

Для сімей, що складаються лише з непрацездатних осіб, надається 75-відсоткова знижка за користування газом для опалювання житла на подвійний розмір нормативної опалюваної площі (42 кв. метри на кожну особу, яка має право на знижку плати, та 21 кв. метр на сім'ю);

6) 75-відсоткова знижка вартості палива, у тому числі рідкого, у межах норм, установлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

8) користування в разі виходу на пенсію (незалежно від часу виходу) чи зміни місця роботи закладами охорони здоров'я, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

9) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;

10) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

11) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

12) використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати терміном до двох тижнів на рік;

13) переважне право на залишення на роботі в разі скорочення чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування в разі ліквідації підприємства, установи та організації;

14) першочергове забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом;

15) одержання позики на індивідуальне (кооперативне) житлове будівництво з погашенням її протягом десяти років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва, а також одержання позики для будівництва або придбання дачних будинків і благоустрою садових ділянок;

16) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів з будівництва та експлуатації колективних гаражів, стоянок для транспортних засобів та їх технічне обслуговування, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і спорудження садових будинків;

18) позачергове користування всіма послугами зв'язку та позачергове встановлення на пільгових умовах квартирних телефонів (оплата в розмірі 20 відсотків тарифів на основні та 50 відсотків - на додаткові роботи). Абонентна плата за користування

телефоном установлюється в розмірі 50 відсотків затверджених тарифів;

19) першочергове обслуговування підприємствами, установами та організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;

20) позачергове влаштування до закладів соціального захисту населення, а також обслуговування службами соціального захисту населення вдома. У разі неможливості здійснення такого обслуговування заклади соціального захисту населення відшкодовують витрати, пов'язані з доглядом за цією особою, в порядку і розмірах, установлених законодавством.

Особам, зазначеним у цій статті, пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються на 25 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Особам, зазначеним у цій статті, щороку до 5 травня виплачується разова грошова допомога у розмірі, який визначається Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України.

Пільги щодо плати за житло, комунальні послуги та паливо, передбачені пунктами 4-6 частини першої цієї статті, надаються колишнім в'язням та членам їх сімей, що проживають разом з ними, незалежно від виду житла чи форми власності на нього.

Площа житла, на яку нараховується 75-відсоткова знижка плати, передбачена пунктами 4 і 5 частини першої цієї статті, визначається у максимально можливому розмірі в межах загальної площі жилого приміщення (будинку) згідно з нормами користування (споживання), встановленими цими пунктами, незалежно від наявності у складі сім'ї осіб, які не мають права на знижку плати. Якщо у складі сім'ї є особи, які мають право на знижку плати в

розмірі, меншому ніж 75 відсотків, спочатку обчислюється у максимально можливому розмірі 75-відсоткова відповідна знижка плати.

Установити, що пільги, передбачені пунктами 1, 2, 4, 5, 6 та 18 частини першої цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 6-2. Пільги колишнім малолітнім в'язням концентраційних таборів, гетто та інших місць примусового тримання, визнаним інвалідами

Колишнім малолітнім (яким на момент ув'язнення не виповнилося 14 років) в'язням концентраційних таборів, гетто та інших місць примусового тримання, визнаним інвалідами від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, надаються такі пільги:

1) безоплатне одержання ліків за рецептами лікарів;

2) позачергове безоплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів), безоплатне забезпечення іншими протезами і протезно-ортопедичними виробами;

3) безоплатне позачергове забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання замість путівки грошової компенсації. Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації визначаються Кабінетом Міністрів України.

Інваліди забезпечуються путівками відповідно органами соціального захисту населення, охорони здоров'я та іншими органами за місцем перебування на обліку або за місцем роботи;

4) 100-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених законодавством (21

кв. метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

5) 100-відсоткова знижка плати за користування комунальними послугами (газопостачання, електропостачання та інші послуги) в межах середніх норм споживання.

Площа житла, на яку надається знижка, під час проведення розрахунків плати за опалення становить 21 кв. метр опалюваної площі на кожну особу, яка постійно проживає у жилому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

Для сімей, що складаються лише з непрацездатних осіб, надається 100-відсоткова знижка за користування газом для опалювання житла на подвійний розмір нормативної опалюваної площі (42 кв. метри на кожну особу, яка має право на знижку плати, та 21 кв. метр на сім'ю);

6) 100-відсоткова знижка вартості палива, у тому числі рідкого, у межах норм, установлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

8) позачерговий безоплатний капітальний ремонт власних жилих будинків та квартир і першочерговий поточний ремонт жилих будинків та квартир;

9) позачергове обслуговування амбулаторно-поліклінічними закладами, а також позачергова госпіталізація;

10) позачергове безоплатне встановлення квартирних телефонів і позачергове користування всіма послугами зв'язку. Абонентна плата за користування квартирним телефоном установлюється в розмірі 50 відсотків затверджених тарифів;

11) користування в разі виходу на пенсію (незалежно від часу виходу) чи зміни місця роботи закладами охорони здоров'я, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

12) право на щорічне медичне обстеження і диспансеризацію із залученням необхідних спеціалістів;

13) позачергове працевлаштування за спеціальністю відповідно до підготовки та висновків медико-соціальної експертизи.

Праця інвалідів регулюється відповідними нормами законодавства України про працю і соціальний захист інвалідів;

14) переважне право на залишення на роботі в разі скорочення чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування в разі ліквідації підприємств, установ та організацій;

15) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності працюючим інвалідам у розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

16) виплата працюючим інвалідам допомоги по тимчасовій непрацездатності до чотирьох місяців підряд або до п'яти місяців протягом календарного року, а також за весь період перебування в санаторії з урахуванням проїзду туди та назад у разі, коли для лікування не вистачає щорічної і додаткової відпустки;

17) використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати терміном до двох тижнів на рік;

18) позачергове забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами та організаціями у розпорядження органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій. Особи, зазначені у цій статті,

забезпечуються житлом протягом двох років з дня взяття на квартирний облік.

Органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування зобов'язані надавати допомогу інвалідам у будівництві індивідуальних жилих будинків. Земельні ділянки для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва відводяться зазначеним особам у першочерговому порядку;

19) одержання позики на індивідуальне (кооперативне) житлове будівництво з погашенням протягом десяти років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок;

20) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів з будівництва та експлуатації колективних гаражів, стоянок для транспортних засобів та їх технічне обслуговування, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і спорудження садових будинків. Гаражі, стоянки для транспортних засобів інвалідів, які мають медичні показання на забезпечення транспортом, як правило, будуються поблизу будинків;

22) позачергове безоплатне забезпечення автомобілем з ручним керуванням за наявності медичних показань або за бажанням інваліда забезпечення на пільгових умовах автомобілем із звичайним керуванням - у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

23) звільнення від орендної плати за нежилі приміщення, що орендуються інвалідами під гаражі для спеціальних засобів пересування (автомобілів, мотоколясок, велоколясок тощо), та безоплатне надання для цих засобів гаражів-стоянок незалежно від їх форми власності;

24) позачергове влаштування до закладів соціального захисту населення, а також обслуговування службами соціального захисту населення вдома. У разі неможливості здійснення такого обслуговування заклади соціального захисту населення відшкодовують витрати, пов'язані з доглядом за цим інвалідом, у порядку і розмірах, установлених законодавством;

25) позачергове обслуговування підприємствами, установами та організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;

26) позачергове забезпечення продовольчими товарами поліпшеного асортименту та промисловими товарами підвищеного попиту згідно з переліком та нормами, що встановлюються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.

Пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються: інвалідам I групи - на 50 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, інвалідам II групи - на 40 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, інвалідам III групи - на 30 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Щороку до 5 травня інвалідам виплачується разова грошова допомога у розмірах, які визначаються Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України.

Пільги щодо плати за житло, комунальні послуги та паливо, передбачені пунктами 4-6 частини першої цієї статті, надаються інвалідам та членам їх сімей, які проживають разом з ними, незалежно від виду житла чи форми власності на нього.

Площа житла, на яку нараховується 100-відсоткова знижка плати, передбачена пунктами 4 і 5 частини першої цієї статті, визначається у максимально можливому розмірі в межах загальної площі жилого приміщення (будинку) згідно з нормами користування (споживання), встановленими цими пунктами, незалежно від наявності у складі сім'ї осіб, які не мають права на знижку плати. Якщо у складі сім'ї є особи, які мають право на знижку плати в розмірі, меншому ніж 100 відсотків, спочатку обчислюється в максимально можливому розмірі 100-відсоткова відповідна знижка плати.

Установити, що пільги, передбачені пунктами 1, 2, 4, 5, 6 та 10 частини першої цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім’ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 6-3. Пільги колишнім в'язням концентраційних таборів, гетто та інших місць примусового тримання

Колишнім в'язням концентраційних таборів, гетто та інших місць примусового тримання в період Великої Вітчизняної війни та Другої світової війни; особам, які були насильно вивезені на примусові роботи на територію Німеччини або її союзників, що перебували у стані війни з колишнім Союзом РСР, або на території окупованих Німеччиною інших держав; дітям партизанів, підпільників, інших учасників боротьби з націонал-соціалістським режимом у тилу ворога, яких у зв'язку з патріотичною діяльністю їх батьків було піддано репресіям, фізичним розправам, гонінням, надаються такі пільги:

1) безоплатне одержання ліків за рецептами лікарів;

2) безоплатне першочергове зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);

3) безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України;

4) 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у жилому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

5) 50-відсоткова знижка плати за користування комунальними послугами (газопостачання, електропостачання та інші послуги) в межах середніх норм споживання.

Площа житла, на яку надається знижка, під час проведення розрахунків плати за опалення становить 21 кв. метр опалюваної площі на кожну особу, яка постійно проживає у жилому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

Для сімей, що складаються лише з непрацездатних осіб, надається 50-відсоткова знижка за користування газом для опалювання житла на подвійний розмір нормативної опалюваної площі (42 кв. метри на кожну особу, яка має право на знижку плати, та 21 кв. метр на сім'ю);

6) 50-відсоткова знижка вартості палива, у тому числі рідкого, у межах норм, установлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

8) користування в разі виходу на пенсію (незалежно від часу виходу) чи зміни місця роботи закладами охорони здоров'я, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

9) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;

10) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

11) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

12) використання чергової відпустки у зручний для них час; одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати терміном до двох тижнів на рік;

13) першочергове забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва та городництва, першочерговий ремонт жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом;

14) одержання позики на індивідуальне (кооперативне) житлове будівництво з погашенням її протягом десяти років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва, а також одержання позики для будівництва або придбання дачних будинків і благоустрою садових ділянок;

15) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів з будівництва та експлуатації колективних гаражів, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і спорудження садових будинків, технічне обслуговування та забезпечення стоянками транспортних засобів;

17) позачергове користування всіма послугами зв'язку та позачергове встановлення телефонів (оплата у розмірі 20 відсотків тарифів на основні та 50 відсотків - на додаткові роботи). Абонентна плата за користування телефоном установлюється в розмірі 50 відсотків затверджених тарифів.

Порядок користування послугами та оплати за встановлення квартирних телефонів визначається Кабінетом Міністрів України;

18) першочергове обслуговування підприємствами, установами та організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;

19) позачергове влаштування до закладів соціального захисту населення, а також обслуговування службами соціального захисту населення вдома. У разі неможливості здійснення такого обслуговування заклади соціального захисту населення відшкодовують витрати, пов'язані з доглядом за особами, зазначеними в цій статті, в порядку і розмірах, що визначаються Кабінетом Міністрів України.

Особам, зазначеним у цій статті, нагородженим орденами і медалями колишнього Союзу РСР за самовіддану працю і бездоганну військову службу в тилу в роки Великої Вітчизняної війни, пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються на 15 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, іншим особам, зазначеним у цій статті, - на 10 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Щороку до 5 травня особам, зазначеним у цій статті, які нагороджені орденами і медалями колишнього Союзу РСР за самовіддану працю та бездоганну військову службу в тилу в роки Великої Вітчизняної війни, а також іншим особам, зазначеним у цій

статті, виплачується разова грошова допомога у розмірі, який визначається Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України.

Пільги щодо плати за житло, комунальні послуги та паливо, передбачені пунктами 4-6 частини першої цієї статті, надаються особам, зазначеним у цій статті, та членам їх сімей, що проживають разом з ними, незалежно від виду житла чи форми власності на нього.

Площа житла, на яку нараховується 50-відсоткова знижка плати, передбачена пунктами 4 і 5 частини першої цієї статті, визначається у максимально можливому розмірі в межах загальної площі жилого приміщення (будинку) згідно з нормами користування (споживання), встановленими цими пунктами, незалежно від наявності у складі сім'ї осіб, які не мають права на знижку плати.

Установити, що пільги, передбачені пунктами 1, 2, 4, 5, 6 та 17 частини першої цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім’ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 6-4. Пільги дружинам (чоловікам) померлих жертв нацистських переслідувань

Дружинам (чоловікам) померлих жертв нацистських переслідувань, визнаних за життя інвалідами від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, які не одружилися вдруге, надаються такі пільги:

1) безоплатне одержання ліків за рецептами лікарів;

2) безоплатне першочергове зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);

3) безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України;

4) 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у жилому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

5) 50-відсоткова знижка плати за користування комунальними послугами (газопостачання, електропостачання та інші послуги) в межах середніх норм споживання.

Площа житла, на яку надається знижка, під час проведення розрахунків плати за опалення становить 21 кв. метр опалюваної площі на кожну особу, яка постійно проживає у жилому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

Для сімей, що складаються лише з непрацездатних осіб, надається 50-відсоткова знижка за користування газом для опалювання житла на подвійний розмір нормативної опалюваної площі (42 кв. метри на кожну особу, яка має право на знижку плати, та 21 кв. метр на сім'ю);

6) 50-відсоткова знижка вартості палива, у тому числі рідкого, у межах норм, установлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

8) позачерговий безоплатний капітальний ремонт власних жилих будинків і першочерговий поточний ремонт жилих будинків та квартир;

9) користування в разі виходу на пенсію (незалежно від часу виходу) чи зміни місця роботи закладами охорони здоров'я, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

10) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;

11) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

12) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

13) використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час; одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати терміном до двох тижнів на рік;

14) переважне право на залишення на роботі в разі скорочення чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування в разі ліквідації підприємства, установи та організації;

15) позачергове забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами та організаціями в розпорядження органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій. Особи, зазначені в цій статті, забезпечуються житлом протягом двох років з дня взяття на квартирний облік.

Органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування зобов'язані надавати допомогу особам, зазначеним у цій статті, у будівництві індивідуальних жилих будинків. Земельні ділянки для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва відводяться зазначеним особам у першочерговому порядку;

16) одержання позики на індивідуальне (кооперативне) житлове будівництво з погашенням її протягом десяти років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва, а також одержання позики для будівництва або придбання дачних будинків і благоустрою садових ділянок;

17) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів з будівництва та експлуатації колективних гаражів, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і спорудження са дових будинків, технічне обслуговування та забезпечення стоянками транспортних засобів;

19) позачергове користування всіма послугами зв'язку та позачергове встановлення на пільгових умовах квартирних телефонів (оплата в розмірі 20 відсотків від тарифів на основні та 50 відсотків - на додаткові роботи). Абонентна плата за користування телефоном установлюється в розмірі 50 відсотків затверджених тарифів.

Порядок користування послугами зв'язку та оплати встановлення квартирних телефонів визначається Кабінетом Міністрів України;

20) першочергове обслуговування підприємствами, установами та організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;

21) позачергове влаштування до закладів соціального захисту населення, а також обслуговування службами соціального захисту населення вдома. У разі неможливості здійснення такого обслуговування заклади соціального захисту населення відшкодовують витрати, пов'язані з доглядом за особами, зазначеними у цій статті, в порядку і розмірах, що визначаються Кабінетом Міністрів України.

Дружинам (чоловікам) померлих інвалідів, зазначених у статті 6-^{2} цього Закону, які не одружилися вдруге, пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються на 25 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність. Дружинам (чоловікам) померлих інших жертв нацистських переслідувань, визнаних за життя інвалідами від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, які не одружилися вдруге, пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються на 10 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Щороку до 5 травня дружинам (чоловікам) померлих інвалідів, зазначених у статті 6-2 цього Закону, а також дружинам (чоловікам) померлих інших жертв нацистських переслідувань, визнаних за життя інвалідами від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, які не одружилися вдруге, щорічна разова грошова допомога виплачується у розмірах, які визначаються Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України.

Пільги щодо плати за житло, комунальні послуги та паливо, передбачені пунктами 4-6 частини першої цієї статті, надаються особам, зазначеним у цій статті, та членам їх сімей, які проживають разом з ними, незалежно від виду житла чи форми власності на нього.

Площа житла, на яку нараховується 50-відсоткова знижка плати, передбачена пунктами 4 і 5 частини першої цієї статті, визначається в максимально можливому розмірі в межах загальної площі жилого приміщення (будинку) згідно з нормами користування

(споживання), встановленими цими пунктами, незалежно від наявності у складі сім'ї осіб, які не мають права на знижку плати.

Установити, що пільги, передбачені пунктами 1, 2, 4, 5, 6 та 19 частини першої цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 6-5. Пільги громадським організаціям жертв нацистських переслідувань

Центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, Рада міністрів Автономної Республіки Крим у межах своєї компетенції надають організаціям жертв нацистських переслідувань фінансову підтримку, кредити з коштів відповідних бюджетів, а також безоплатно будинки, приміщення, обладнання та інше майно, необхідне для виконання їх статутних завдань. Організації жертв нацистських переслідувань звільняються від плати за користування комунальними послугами (газопостачання, електропостачання та інші послуги) в межах середніх норм споживання (надання), телефоном у приміщеннях та будинках, які вони займають.

22 березня 2000 року

№1584-III

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні

Стаття 6. Реабілітованим громадянам відповідно до статті 1 цього Закону час тримання під вартою, відбування покарання в місцях позбавлення волі, заслання або перебування на примусовому

лікуванні зараховується у потрійному розмірі в стаж роботи для призначення трудових пенсій.

Реабілітованим громадянам, які потребують поліпшення житлових умов, надається право на першочергове одержання житла.

В разі смерті реабілітованої особи це право зберігається за одним з подружжя, якщо вони не створили нову сім'ю, а також за батьками і дітьми, які проживали спільно до арешту і у зв'язку з застосуванням репресій втратили право на займане жиле приміщення та потребують поліпшення житлових умов.

Реабілітовані особи, які проживають у сільській місцевості, мають право на одержання безпроцентної позики та першочергове забезпечення будівельними матеріалами для будівництва житла.

Якщо реабілітована особа згідно з статтею 1 цього Закону стала інвалідом внаслідок репресій або є пенсіонером, їй надається також право на:

- одержання пільгових путівок для санаторно-курортного лікування та відпочинку;

- за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем і відсутності протипоказань до керування ним - забезпечення автомобілем безоплатно, за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем і протипоказань до керування ним - забезпечення автомобілем з правом передачі керування автомобілем члену сім'ї на пільгових умовах, що визначаються Кабінетом Міністрів України.

- безплатний проїзд всіма видами міського пасажирського транспорту (крім таксі) та на автомобільному транспорті загального користування (за винятком таксі) в сільській місцевості в межах адміністративного району;

- зниження оплати жилої площі та комунальних послуг на 50 процентів в межах норм, передбачених чинним законодавством;

- позачергове надання медичної допомоги і 50-процентне зниження вартості ліків за рецептом;

- переважне право на вступ до садівницьких товариств,першочергове право на вступ до житлово-будівельних кооперативів;

- першочергове встановлення телефону.

Особи, реабілітовані відповідно до цього Закону, мають право на безплатну консультацію адвокатів з питань, пов'язаних з реабілітацією.

Реабілітованим, які мають право на передбачені цим Законом пільги, видається посвідчення єдиного зразка, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Видача цього посвідчення проводиться за місцем проживання виконавчими комітетами відповідних місцевих Рад народних депутатів.

Чинність статей 4, 5 та 6 цього Закону поширюється на жертви політичних репресій, що були реабілітовані до прийняття цього Закону.

Пільги з оплати жилої площі, комунальних послуг та проїзду надаються за умови, якщо середньомісячний сукупний доход сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищував величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 7. Встановити такий порядок застосування статей 1 і 2 цього Закону.

Органи прокуратури у взаємодії з органами державної безпеки проводять перевірки та складають відповідні висновки щодо всіх кримінальних справ, зазначених у статтях 1 і 2 цього

Закону, рішення по яких не були скасовані до моменту його прийняття.

На реабілітованих осіб органи прокуратури видають відповідні довідки.

При наявності підстав для визнання особи такою, що згідно з статтею 2 цього Закону не підлягає реабілітації, прокурор надсилає справу з висновком:

щодо засуджених судами - до тих же судів, які виносили останнє судове рішення. Справи, по яких вироки, ухвали, постанови було винесено ліквідованими або розформованими судами, а також військовими трибуналами щодо цивільних осіб, передаються на розгляд тих судів, до підсудності яких ці справи віднесено чинним законодавством. Територіальна підсудність справи визначається за місцем винесення останнього судового рішення;

щодо підданих покаранню за рішенням позасудових органів - до Верховного Суду України, обласних та Київського міського судів, військових трибуналів округів, Чорноморського флоту, на території яких застосовувались репресії.

Внаслідок розгляду справи суд може прийняти одне з таких рішень:

- визнати, що особу обгрунтовано засуджено або піддано покаранню позасудовим органом і на неї не поширюється дія статті 1 цього Закону;

- визнати, що особу необгрунтовано засуджено або піддано покаранню позасудовим органом і вона підлягає реабілітації згідно з статтею 1 цього Закону.

При розгляді справи суд може також внести зміни до раніше винесених вироку, ухвали і постанови судів чи до рішення позасудових органів.

Надати Верховному Суду України повноваження щодо перегляду в порядку нагляду і за нововиявленими обставинами кримінальних справ, розглянутих Верховними Судами України, Союзу РСР, військовими трибуналами та позасудовими органами, в тому числі за межами територій колишнього Радянського Союзу, щодо осіб, які на момент застосування репресій були громадянами України.

Надати право судам поширювати дію статей 4-6 цього Закону на осіб, реабілітованих в загальному порядку, коли є підстави розглядати факт притягнення їх до кримінальної відповідальності за статтями 58-1 та 80 Кримінального Кодексу Української РСР 1927 року як політичну репресію.

Стаття 8. Особі, яку визнано судом чи військовим трибуналом такою, що не підлягає реабілітації, вручається копія ухвали (постанови), а в разі визнання необгрунтовано засудженою або підданою покаранню за рішенням позасудового органу - довідка про реабілітацію.

Ухвалу (постанову) суду чи військового трибуналу може бути опротестовано прокурором або головою відповідного суду чи оскаржено особою, якій відмовлено в реабілітації.

Протести в порядку нагляду і за нововиявленими обставинами розглядаються у звичайному порядку, передбаченому нормами Кримінально-процесуального кодексу України.

Стаття 9. Вирішення питань, пов'язаних з встановленням факту розкуркулювання, адміністративного виселення, з відшкодуванням матеріальних збитків, поновленням трудових, житлових, пенсійних та інших прав громадян, реабілітованих відповідно до цього Закону, покласти на обласні, міські і районні Ради народних депутатів. З цією метою Радам народних депутатів

утворити штатні комісії, положення про які затверджується Кабінетом Міністрів України.

За дорученням цих комісій органи внутрішніх справ встановлюють факти безпідставності заслання і вислання, направлення на спецпоселення, а також конфіскації і вилучення майна у зв'язку з необгрунтованими репресіями і матеріали перевірки надсилають комісіям.

17 квітня 1991 року

№ 962-XII

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту

Стаття 12. Пільги учасникам бойових дій та особам, прирівняним до них

Учасникам бойових дій (статті 5, 6) надаються такі пільги:

1) безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;

2) першочергове безплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);

3) безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України;

4) 75-процентна знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу,

яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

5) 75-процентна знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленим балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання.

Площа житла, на яку надається знижка, при розрахунках плати за опалення становить 21 кв. метр опалювальної площі на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

Для сімей, що складаються лише з непрацездатних осіб, надається 75-процентна знижка за користування газом для опалювання житла на подвійний розмір нормативної опалювальної площі (42 кв. метри на кожну особу, яка має право на знижку плати, та 21 кв. метр на сім'ю);

6) 75-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

7) безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі внутрірайонних, внутрі- та міжобласних незалежно від відстані та місця проживання;

8) користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпіталями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

9) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;

10) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

11) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

12) використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також одержання додаткової відпустки із збереженням заробітної плати строком 14 календарних днів на рік;

13) переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування у разі ліквідації підприємства, установи, організації;

14) першочергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом.

Учасники бойових дій, які дістали поранення, контузію або каліцтво під час участі в бойових діях чи при виконанні обов'язків військової служби, забезпечуються жилою площею, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями у розпорядження місцевих рад та державних адміністрацій, - протягом двох років з дня взяття на квартирний облік;

15) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і подвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року

після закінчення будівництва. Зазначені позики надаються у порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України;

16) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів по будівництву та експлуатації колективних гаражів, стоянок для транспортних засобів та їх технічне обслуговування, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і садових будинків;

17) безплатний проїзд один раз на два роки (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, незалежно від наявності залізничного сполучення, або проїзд один раз на рік (туди і назад) вказаними видами транспорту з 50-процентною знижкою;

18) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;

19) позачергове користування всіма послугами зв'язку та позачергове встановлення на пільгових умовах квартирних телефонів (оплата у розмірі 20 процентів від тарифів вартості основних та 50 процентів - додаткових робіт). Абонементна плата за користування телефоном встановлюється у розмірі 50 процентів від затверджених тарифів;

20) першочергове обслуговування підприємствами, установами та організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;

21) позачергове влаштування до закладів соціального захисту населення, а також обслуговування службами соціального захисту населення вдома. У разі неможливості здійснення такого обслуговування закладами соціального захисту населення відшкодовуються витрати, пов'язані з доглядом за цим ветераном війни, в порядку і розмірах, встановлених чинним законодавством;

22) учасникам бойових дій на території інших держав надається право на позаконкурсний вступ до вищих навчальних закладів та переважне право на вступ до професійно-технічних навчальних закладів і на курси для одержання відповідних професій.

Пільги щодо плати за житло, комунальні послуги та паливо, передбачені пунктами 4-6 цієї статті, надаються учасникам бойових дій та членам їх сімей, що проживають разом з ними, незалежно від виду житла чи форми власності на нього.

Площа житла, на яку нараховується 75-процентна знижка плати, передбачена пунктами 4 і 5 частини першої цієї статті, визначається в максимально можливому розмірі в межах загальної площі житлового приміщення (будинку) згідно з нормами користування (споживання), встановленими цими пунктами, незалежно від наявності в складі сім'ї осіб, які не мають права на знижку плати. Якщо в складі сім'ї є особи, які мають право на знижку плати в розмірі, меншому ніж 75 процентів, спочатку обчислюється в максимально можливому розмірі 75-процентна відповідна знижка плати.

Учасникам бойових дій пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються в розмірі 25 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Щорічно до 5 травня учасникам бойових дій виплачується разова грошова допомога у розмірі, який визначається Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України.

Учасникам бойових дій у період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років та війни 1945 року з імперіалістичною Японією, яким виповнилося 85 років і більше, надаються пільги, передбачені статтею 13 цього Закону для інвалідів війни I групи.

Держава забезпечує учасникам бойових дій, зазначеним у пункті 19 частини першої статті 6 цього Закону, та їхнім дітям, у тому числі дітям, які навчаються за денною формою навчання у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, - до закінчення навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, державну цільову підтримку для здобуття професійно-технічної та вищої освіти у державних та комунальних навчальних закладах.

Державна цільова підтримка для здобуття професійно-технічної та вищої освіти надається у вигляді:

повної або часткової оплати навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;

пільгових довгострокових кредитів для здобуття освіти;

соціальної стипендії;

безоплатного забезпечення підручниками;

безоплатного доступу до мережі Інтернет, систем баз даних у державних та комунальних навчальних закладах;

безоплатного проживання в гуртожитку;

інших заходів, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Порядок та умови надання державної цільової підтримки для здобуття професійно-технічної та вищої освіти зазначеним категоріям громадян визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13. Пільги інвалідам війни

Інвалідам війни та прирівняним до них особам (стаття 7) надаються такі пільги:

1) безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;

2) позачергове безплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів), безплатне забезпечення іншими протезами і протезно-ортопедичними виробами;

3) безплатне позачергове щорічне забезпечення санаторно-курортним лікуванням з компенсацією вартості проїзду до санаторно-курортного закладу і назад.

Інваліди війни з числа осіб, які брали безпосередню участь у бойових діях під час Великої Вітчизняної війни та війни з Японією, безплатно забезпечуються санаторно-курортним лікуванням першочергово із числа позачерговиків.

Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації визначаються Кабінетом Міністрів України.

Інваліди війни забезпечуються путівками відповідно Міністерством оборони України, Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, центральними органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах охорони здоров'я, соціального захисту населення, захисту державного кордону, та іншими органами за місцем перебування інваліда на обліку або за місцем його роботи.

За бажанням інвалідів замість путівки на санаторно-курортне лікування вони можуть один раз на два роки одержувати грошову компенсацію: інваліди війни I-II груп - у розмірі середньої вартості путівки, інваліди війни III групи - у розмірі 75 процентів середньої вартості путівки. Грошова компенсація надається незалежно від наявності медичного висновку про необхідність санаторно-курортного лікування або медичних протипоказань;

4) 100-процентна знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу,

яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

5) 100-процентна знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленим балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання.

Площа житла, на яку надається знижка, при розрахунках плати за опалення становить 21 кв. метр опалювальної площі на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

Для сімей, що складаються лише з непрацездатних осіб, надається 100-процентна знижка за користування газом для опалювання житла на подвійний розмір нормативної опалювальної площі (42 кв. метри на кожну особу, яка має право на знижку плати, та 21 кв. метр на сім'ю);

6) 100-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

7) безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі внутрірайонних, внутрі- та міжобласних незалежно від відстані та місця проживання. Це право поширюється і на особу, яка супроводжує інваліда I групи;

8) позачерговий безплатний капітальний ремонт власних жилих будинків і квартир та першочерговий поточний ремонт жилих будинків і квартир у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

9) позачергове обслуговування амбулаторно-поліклінічними закладами, а також позачергова госпіталізація.

Ліквідація госпіталів для інвалідів Великої Вітчизняної війни здійснюється лише за погодженням з Кабінетом Міністрів України;

10) позачергове безплатне встановлення квартирних телефонів і позачергове користування всіма послугами зв'язку. Абонементна плата за користування квартирним телефоном встановлюється у розмірі 50 процентів від затверджених тарифів, а для інвалідів Великої Вітчизняної війни та війни з Японією зі 100-процентною знижкою від затверджених тарифів;

11) користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпіталями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

12) право на щорічне медичне обстеження і диспансеризацію із залученням необхідних спеціалістів;

13) позачергове працевлаштування за спеціальністю відповідно до підготовки та висновків медико-соціальної експертизи.

Праця інвалідів війни регулюється відповідними нормами законодавства України про працю і соціальний захист інвалідів;

14) переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування у разі ліквідації підприємств, установ, організацій;

15) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності працюючим інвалідам війни в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

16) виплата працюючим інвалідам допомоги по тимчасовій непрацездатності до 4 місяців підряд або до 5 місяців протягом календарного року, а також допомоги по державному соціальному

страхуванню за весь період перебування в санаторії з урахуванням проїзду туди і назад у разі, коли для лікування не вистачає щорічної і додаткової відпусток;

17) використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також одержання додаткової відпустки із збереженням заробітної плати строком 14 календарних днів на рік;

18) позачергове забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами та організаціями у розпорядження місцевих рад та державних адміністрацій. Особи, зазначені в цій статті, забезпечуються жилою площею протягом двох років з дня взяття на квартирний облік, а інваліди I групи з числа учасників бойових дій на території інших країн - протягом року.

Органи виконавчої влади, виконавчі комітети місцевих рад зобов'язані подавати допомогу інвалідам війни у будівництві індивідуальних жилих будинків. Земельні ділянки для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва відводяться зазначеним особам у першочерговому порядку;

19) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і подвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва. Зазначені позики надаються в порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України;

20) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів по будівництву та експлуатації колективних гаражів, стоянок для транспортних засобів та їх технічне обслуговування, до садівницьких товариств, на

придбання матеріалів для індивідуального будівництва і садових будинків. Гаражі, стоянки для транспортних засобів інвалідів війни, які мають медичні показання на забезпечення транспортом, як правило, споруджуються поблизу будинків;

21) інвалідам I і II груп надається право безплатного проїзду один раз на рік (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, а особам, які супроводжують інвалідів I групи (не більше одного супроводжуючого), - 50-процентна знижка вартості проїзду один раз на рік (туди і назад) зазначеними видами транспорту.

Інвалідам III групи надається право безплатного проїзду один раз на два роки (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом незалежно від наявності залізничного сполучення або проїзду один раз на рік (туди і назад) зазначеними видами транспорту з 50-процентною знижкою вартості проїзду.

Інвалідам війни та особам, які супроводжують у поїздках інвалідів I групи (не більше одного супроводжуючого), надається право користування міжміським транспортом зазначених видів у період з 1 жовтня по 15 травня з 50-процентною знижкою вартості проїзду без обмеження кількості поїздок;

22) позачергове безоплатне забезпечення автомобілем (за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем) на термін експлуатації до десяти років (з наступною заміною на новий), виплата компенсації на бензин (пальне), ремонт, технічне обслуговування автомобілів або на транспортне обслуговування в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Інваліди війни з числа осіб, які брали безпосередню участь у бойових діях під час Великої Вітчизняної війни та війни з Японією, за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем,

безоплатно забезпечуються автомобілем першочергово із числа позачерговиків у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

23) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;

24) звільнення від орендної плати за нежилі приміщення, що орендуються інвалідами війни під гаражі для спеціальних засобів пересування (автомобілів, мотоколясок, велоколясок тощо) та безплатне надання для цих засобів гаражів-стоянок незалежно від їх форми власності;

25) позачергове влаштування до закладів соціального захисту населення, а також обслуговування службами соціального захисту населення вдома. У разі неможливості здійснення такого обслуговування закладами соціального захисту населення відшкодовуються витрати, пов'язані з доглядом за цим інвалідом, в порядку і розмірах, встановлених чинним законодавством;

26) позачергове обслуговування підприємствами, установами, організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;

27) право на позачергове забезпечення продовольчими товарами поліпшеного асортименту та промисловими товарами підвищеного попиту згідно з переліком та нормами, що встановлюються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.

Для продажу цих товарів створюються спеціалізовані салони-магазини, секції, відділи та інші види пільгового торговельного обслуговування. Продаж товарів здійснюється за соціально доступними цінами за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України.

Магазини, секції, відділи та інші торговельні підприємства, що обслуговують інвалідів та ветеранів війни, звільняються від сплати податку на добавлену вартість.

Пільги щодо плати за житло, комунальні послуги та паливо, передбачені пунктами 4-6 цієї статті, надаються інвалідам війни та членам їх сімей, які проживають разом з ними, незалежно від виду житла чи форми власності на нього.

Площа житла, на яку нараховується 100-процентна знижка плати, передбачена пунктами 4 і 5 частини першої цієї статті, визначається в максимально можливому розмірі в межах загальної площі житлового приміщення (будинку) згідно з нормами користування (споживання), встановленими цими пунктами, незалежно від наявності в складі сім'ї осіб, які не мають права на знижку плати. Якщо в складі сім'ї є особи, які мають право на знижку плати в розмірі, меншому ніж 100 процентів, спочатку обчислюється в максимально можливому розмірі 100-процентна відповідна знижка плати.

Інвалідам війни пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються: інвалідам I групи - у розмірі 50 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, II групи - 40 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, III групи - 30 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Щорічно до 5 травня інвалідам війни виплачується разова грошова допомога у розмірах, які визначаються Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України.

Інвалідам війни II і III груп з числа учасників бойових дій у період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років та війни 1945 року

з імперіалістичною Японією, яким виповнилося 85 років і більше, надаються пільги, передбачені цією статтею для інвалідів війни I групи.

Особам, зазначеним у пунктах 11-14 частини другої статті 7 цього Закону, за рахунок коштів державного бюджету призначається і виплачується одноразова грошова допомога у зв'язку з встановленням інвалідності у розмірі, визначеному підпунктом «б» пункту 1 статті 16-2 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». Якщо особа у зв'язку з встановленням інвалідності одночасно має право на отримання одноразової грошової допомоги, передбаченої цією частиною, та одноразової грошової допомоги відповідно до інших законів України, виплата грошових сум здійснюється за однією з підстав за вибором такої особи. Порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Пільги для учасників війни

Учасникам війни (статті 8, 9) надаються такі пільги:

1) безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;

2) безплатне першочергове зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);

3) безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України;

4) 50-процентна знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним

законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

5) 50-процентна знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленим балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання.

Площа житла, на яку надається знижка, при розрахунках плати за опалення становить 21 кв. метр опалювальної площі на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

Для сімей, що складаються лише з непрацездатних осіб, надається 50-процентна знижка за користування газом для опалювання житла на подвійний розмір нормативної опалювальної площі (42 кв. метри на кожну особу, яка має право на знижку плати, та 21 кв. метр на сім'ю);

6) 50-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

8) користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпіталями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

9) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;

10) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

11) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

12) використання чергової відпустки у зручний для них час; одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік;

13) першочергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом;

14) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і подвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва. Зазначені позики надаються в порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України;

15) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів по будівництву та експлуатації колективних гаражів, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і садових будинків, технічне обслуговування та забезпечення стоянками транспортних засобів;

17) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;

18) позачергове користування всіма послугами зв'язку та позачергове встановлення телефонів (оплата у розмірі 20 процентів від тарифів вартості основних та 50 процентів - додаткових робіт). Абонементна плата за користування телефоном встановлюється у розмірі 50 процентів від затверджених тарифів.

Порядок користування послугами та оплати за встановлення квартирних телефонів визначається Кабінетом Міністрів України;

19) першочергове обслуговування підприємствами, установами та організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;

20) позачергове влаштування до закладів соціального захисту населення, а також обслуговування службами соціального захисту населення вдома. У разі неможливості здійснення такого обслуговування закладами соціального захисту населення відшкодовуються витрати, пов'язані з доглядом за учасником війни, в порядку і розмірах, що визначаються Кабінетом Міністрів України.

Пільги щодо плати за житло, комунальні послуги та паливо, передбачені пунктами 4-6 цієї статті, надаються учасникам війни та членам їх сімей, що проживають разом з ними, незалежно від виду житла чи форми власності на нього.

Площа житла, на яку нараховується 50-процентна знижка плати, передбачена пунктами 4 і 5 частини першої цієї статті, визначається в максимально можливому розмірі в межах загальної площі житлового приміщення (будинку) згідно з нормами користування (споживання), встановленими цими пунктами, незалежно від наявності в складі сім'ї осіб, які не мають права на знижку плати.

Учасникам війни, нагородженим орденами і медалями колишнього Союзу РСР за самовіддану працю і бездоганну військову службу в тилу в роки Великої Вітчизняної війни, пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються на 15 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, іншим учасникам війни - на 10 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Щорічно до 5 травня учасникам війни, нагородженим орденами і медалями колишнього Союзу РСР за самовіддану працю та

бездоганну військову службу в тилу в роки Великої Вітчизняної війни, та іншим учасникам війни виплачується разова грошова допомога у розмірах, які визначаються Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України.

Установити, що пільги, передбачені пунктами 1, 2, 4, 5, 6 та 18 частини першої цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 15. Пільги особам, на яких поширюється чинність цього Закону

Особам, на яких поширюється чинність цього Закону (стаття 10), надаються такі пільги:

1) безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;

2) безплатне першочергове зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);

3) безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України;

4) 50-процентна знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

5) 50-процентна знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленим балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання.

Площа житла, на яку надається знижка, при розрахунках плати за опалення становить 21 кв. метр опалювальної площі на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

Для сімей, що складаються лише з непрацездатних осіб, надається 50-процентна знижка за користування газом для опалювання житла на подвійний розмір нормативної опалювальної площі (42 кв. метри на кожну особу, яка має право на знижку плати, та 21 кв. метр на сім'ю);

6) 50-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

8) позачерговий безплатний капітальний ремонт власних жилих будинків і першочерговий поточний ремонт жилих будинків і квартир;

9) користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпіталями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

10) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;

11) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

12) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

13) використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час; одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік;

14) переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування в разі ліквідації підприємства, установи, організації;

15) позачергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами та організаціями у розпорядження місцевих рад та державних адміністрацій. Особи, зазначені в цій статті, забезпечуються жилою площею протягом двох років з дня взяття на квартирний облік.

Органи виконавчої влади, виконавчі комітети місцевих рад зобов'язані подавати допомогу інвалідам війни і сім'ям загиблих військовослужбовців у будівництві індивідуальних жилих будинків. Земельні ділянки для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва відводяться зазначеним особам у першочерговому порядку;

16) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і подвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва. Зазначені позики надаються в порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України;

17) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів по будівництву та експлуатації колективних гаражів, до садівницьких товариств, на

придбання матеріалів для індивідуального будівництва і садових будинків, технічне обслуговування та забезпечення стоянками транспортних засобів;

19) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;

20) позачергове користування всіма послугами зв'язку та позачергове встановлення на пільгових умовах квартирних телефонів (оплата у розмірі 20 процентів від тарифів вартості основних та 50 процентів - додаткових робіт). Абонементна плата за користування телефоном встановлюється у розмірі 50 процентів від затверджених тарифів.

Порядок користування послугами зв'язку та оплати за встановлення квартирних телефонів визначається Кабінетом Міністрів України;

21) першочергове обслуговування підприємствами, установами та організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;

22) позачергове влаштування до закладів соціального захисту населення, а також обслуговування службами соціального захисту населення вдома. У разі неможливості здійснення такого обслуговування закладами соціального захисту населення відшкодовуються витрати, пов'язані з доглядом за ветераном війни, в порядку і розмірах, що визначаються Кабінетом Міністрів України;

23) вступ поза конкурсом до державних та комунальних вищих навчальних закладів на спеціальності, підготовка за якими здійснюється за рахунок коштів відповідно державного та місцевих бюджетів.

Пільги щодо плати за житло, комунальні послуги та паливо, передбачені пунктами 4-6 цієї статті, надаються особам, на яких поширюється чинність цього Закону, та членам їх сімей, які

проживають разом з ними, незалежно від виду житла чи форми власності на нього.

Площа житла, на яку нараховується 50-процентна знижка плати, передбачена пунктами 4 і 5 частини першої цієї статті, визначається в максимально можливому розмірі в межах загальної площі житлового приміщення (будинку) згідно з нормами користування (споживання), встановленими цими пунктами, незалежно від наявності в складі сім'ї осіб, які не мають права на знижку плати.

Членам сімей, зазначеним у пункті 1 статті 10 цього Закону, а також дружинам (чоловікам) померлих інвалідів Великої Вітчизняної війни, які не одружилися вдруге, пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються на 25 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність. Дружинам (чоловікам) померлих учасників війни і бойових дій, партизанів і підпільників, визнаних за життя інвалідами від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, які не одружилися вдруге, пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються на 10 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Щорічно до 5 травня членам сімей, зазначеним у пункті 1 статті 10 цього Закону, а також дружинам (чоловікам) померлих інвалідів війни, які не одружилися вдруге, та дружинам (чоловікам) померлих учасників бойових дій, учасників війни, визнаних за життя інвалідами від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, які не одружилися вдруге, виплачується разова грошова допомога у розмірах, які визначаються Кабінетом Міністрів

України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України.

Пільга щодо вступу до вищих навчальних закладів, передбачена пунктом 23 цієї статті, надається зазначеним у пункті 1 статті 10 цього Закону дітям учасників бойових дій на території інших держав, які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час воєнних дій та конфліктів на території інших держав, а також внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на території інших держав під час цих дій та конфліктів.

Членам сімей осіб, зазначених в абзацах четвертому - восьмому пункту 1 статті 10 цього Закону, за рахунок коштів державного бюджету призначається і виплачується одноразова грошова допомога у зв’язку із загибеллю (смертю) члена сім’ї у розмірі, визначеномупідпунктом «а» пункту 1 статті 16-2 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». Якщо особа у зв’язку із загибеллю (смертю) члена сім’ї одночасно має право на отримання одноразової грошової допомоги, передбаченої цією частиною, та одноразової грошової допомоги відповідно до інших законів України, виплата грошових сум здійснюється за однією з підстав за вибором такої особи. Порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги визначається Кабінетом Міністрів України.

Установити, що пільги, передбачені пунктами 1, 2, 4, 5, 6 та 20 частини першої цієї статті надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Положення частини восьмої цієї статті не поширюється на осіб, визначених в абзацах четвертому - восьмому та чотирнадцятому пункту 1 статті 10 цього Закону.

Стаття 16. Пільги для осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною

Особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною (стаття 11) надаються такі пільги:

1) надбавки до пенсій або щомісячного довічного грошового утримання чи державної соціальної допомоги, що виплачується замість пенсії, які вони отримують, у розмірі 70 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, разова грошова допомога у розмірі, який визначається Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України, яка виплачується щорічно до 5 травня;

2) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;

3) першочергове безплатне особисте і безплатне членів сім'ї (дружини (чоловіка) і дітей віком до 18 років) обслуговування в амбулаторно-поліклінічних закладах усіх типів та видів, позачергова безплатна особиста і безплатна членів сім'ї (дружини (чоловіка) і дітей віком до 18 років) госпіталізація і лікування у стаціонарах, госпіталях, лікарнях, а також збереження безплатного обслуговування зазначених осіб у поліклініках та інших медичних закладах, до яких вони були прикріплені у період роботи до виходу на пенсію. Зазначені пільги зберігаються за одним із подружжя, що пережило, і дітьми віком до 18 років;

4) першочергове безплатне забезпечення ліками, лікарськими засобами, імунобіологічними препаратами та виробами медичного

призначення, що придбані за рецептами лікаря, доставка за його висновком ліків додому;

5) безплатне виготовлення і ремонт зубних протезів (крім виготовлених з дорогоцінних металів);

6) безоплатне першочергове забезпечення санаторно-курортним лікуванням. Порядок надання путівок визначаються Кабінетом Міністрів України;

7) звільнення передбачених цією статтею осіб і членів їх сімей, які проживають разом з ними, від квартирної плати незалежно від форми власності житлового фонду, від оплати комунальних послуг (водопостачання, каналізація, газ, електроенергія, гаряче водопостачання, центральне опалення, а в будинках, що не мають центрального опалення, - надання палива, придбаного у межах норм, установлених для продажу населенню, та інші види комунальних послуг), від оплати скрапленого балонного газу для побутових потреб, від плати за користування домашнім телефоном і позавідомчою охоронною сигналізацією житла незалежно від виду житлового фонду. Зазначені пільги зберігаються за дружиною (чоловіком), батьками померлих осіб, нагороджених орденом Героїв Небесної Сотні, Героїв Радянського Союзу, повних кавалерів ордена Слави, осіб, нагороджених чотирма і більше медалями «За відвагу», а також Героїв Соціалістичної Праці незалежно від часу їх смерті;

8) першочергове поліпшення житлових умов при наданні житла у будинках державного, у тому числі відомчого, і громадського житлового фонду з наданням при цьому додаткової жилої площі до 20 квадратних метрів;

9) звільнення від оплати послуг за оформлення документів на право власності на квартиру при її приватизації;

10) безплатний капітальний ремонт жилих будинків (квартир), що знаходяться у їх власності, відповідно до Положення про систему

технічного обслуговування, ремонту та реконструкції жилих будинків;

10-1) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і подвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва. Зазначені позики надаються в порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України;

11) першочерговий відпуск місцевих будівельних матеріалів на будівництво індивідуальних жилих будинків і на капітальний ремонт житла;

12) позачергове користування всіма видами послуг зв'язку, позачергове і безплатне встановлення домашніх телефонів, позачергове і безплатне обладнання житла засобами позавідомчої охоронної сигналізації;

13) першочергове придбання акцій за їх номінальною вартістю на суму і за рахунок приватизаційних майнових сертифікатів, виданих Герою Радянського Союзу, повному кавалеру ордена Слави, особі, нагородженій чотирма і більше медалями «За відвагу», Герою Соціалістичної Праці, членам їх сімей, які проживають разом з ними;

14) першочергове придбання за рахунок власних коштів акцій за їх номінальною вартістю на половину суми виданих зазначеним в цій статті особам і членам їх сімей, що спільно проживають з ними, приватизаційних майнових сертифікатів;

17) позачергове придбання квитків на всі види залізничного, водного, повітряного і автомобільного транспорту;

18) щомісячна виплата грошової компенсації витрат на автомобільне паливо з розрахунку 50 літрів високооктанового

бензину на місяць відповідно до діючих цін на паливо за наявності особистого транспортного засобу;

19) позачергове користування усіма видами послуг підприємств торговельно-побутового обслуговування, при відвідуванні культурно-видовищних і спортивно-оздоровчих закладів;

20) переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників незалежно від часу роботи на даному підприємстві, в установі чи організації, першочергове працевлаштування при ліквідації підприємства, установи чи організації;

21) безплатне навчання і перенавчання нових професій за місцем роботи в учбових закладах системи державної підготовки і перепідготовки кадрів, а також у платних навчальних закладах і на курсах;

22) надання зазначеним особам щорічної оплачуваної відпустки, а також додаткової відпустки без збереження заробітної плати терміном до трьох тижнів на рік у зручний для них час;

23) безплатне поховання з військовими почестями померлої (загиблої) особи, нагородженої орденом Героїв Небесної Сотні, померлого (загиблого) Героя Радянського Союзу, повного кавалера ордена Слави, особи, нагородженої чотирма і більше медалями «За відвагу», Героя Соціалістичної Праці;

24) спорудження на могилі померлого (загиблого) незалежно від часу смерті надгробка за встановленим Урядом України зразком. Додаткові витрати, пов'язані із зміною встановленого Урядом України зразка надгробка, оплачуються сім'єю померлого (загиблого) чи організацією-спонсором;

25) виплата дружині (чоловіку) і дітям віком до 18 років у разі смерті (загибелі) одноразової допомоги в розмірі п'яти прожиткових

мінімумів, затверджених законом на день смерті (загибелі), у розрахунку на місяць на одну особу;

26) першочергове безоплатне забезпечення автомобілем осіб з числа інвалідів (за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем) на термін експлуатації до десяти років (з наступною заміною на новий), виплата компенсації на бензин (пальне), ремонт, технічне обслуговування автомобілів або на транспортне обслуговування в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, незалежно від виплати компенсації, передбаченої пунктом 18 цієї статті.

Установити, що пільги, передбачені пунктами 4, 5, 7 та 12 цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

22 жовтня 1993 року

№ 3551-XII

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 20 травня 2009 р. № 565

Київ

Про затвердження Порядку проведення безоплатного капітального ремонту власних житлових будинків і квартир осіб, що мають право на таку пільгу, а також першочерговий поточний ремонт житлових будинків і квартир осіб, які мають на це право

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок проведення безоплатного капітального ремонту власних житлових будинків і квартир осіб, що мають право на таку пільгу (додається).

2. Установити, що першочерговий поточний ремонт житлових будинків і квартир осіб, що мають на це право згідно із Законами України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» та «Про жертви нацистських переслідувань», проводиться відповідно до Правил користування приміщеннями житлових будинків і гуртожитків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 1992 р. № 572 «Про механізм впровадження Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» (ЗП України, 1992 р., № 11, ст. 270; Офіційний вісник України, 2006 р., № 4, ст. 159; 2009 р., № 3, ст. 78).

3. Визнати таким, що втратив чинність, пункт 10 постанови Кабінету Міністрів України від 16 лютого 1994 р. № 94 «Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (ЗП України, 1994 р., № 6, ст. 147).

Прем'єр-міністр України

Ю. ТИМОШЕНКО

Інд. 21

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 20 травня 2009 р. № 565

ПОРЯДОК

проведення безоплатного капітального ремонту власних житлових будинків і квартир осіб, що мають право на таку пільгу

1. Відповідно до цього Порядку проводиться безоплатний капітальний ремонт житлових будинків і квартир тих осіб, що мають право:

1) згідно із Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»:

на безоплатний капітальний ремонт власних житлових будинків і квартир (пункт 8 частини першої статті 13) - інвалідів війни та прирівняних до них осіб;

на безоплатний капітальний ремонт власних житлових будинків (пункт 8 частини першої статті 15) - осіб, на яких поширюється чинність зазначеного Закону;

на безоплатний капітальний ремонт житлових будинків і квартир, що перебувають у їх власності (пункт 10 частини першої статті 16), - осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною;

2) згідно із Законом України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» на безоплатний капітальний ремонт житлових будинків і квартир, що перебувають у їх власності, або компенсацію пов'язаних з цим витрат у разі його проведення власними силами (пункт 10 частини першої статті 9) - осіб, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною;

3) згідно із Законом України «Про жертви нацистських переслідувань»:

на безоплатний капітальний ремонт власних житлових будинків і квартир (пункт 8 частини першої статті 62) - колишніх

малолітніх в'язнів концентраційних таборів, гетто та інших місць примусового тримання, визнаних інвалідами;

на безоплатний капітальний ремонт власних житлових будинків (пункт 8 частини першої статті 64) - дружин (чоловіків) померлих жертв нацистських переслідувань.

2. Безоплатний капітальний ремонт власних житлових будинків і квартир (далі - безоплатний капітальний ремонт) проводиться за місцем постійного проживання і реєстрації особи, що має право на зазначені у пункті 1 цього Порядку пільги (далі - особа, що має право на пільгу).

Безоплатному капітальному ремонту підлягає житловий будинок чи квартира, які належать особі, що має право на пільгу, на праві приватної, зокрема спільної, власності.

Безоплатний капітальний ремонт проводиться виходячи з розрахунку 21 кв.метр загальної площі будинку, квартири на кожну особу, що має право на пільгу.

3. Для проведення безоплатного капітального ремонту особа, що має право на пільгу, подає до органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування за місцем свого постійного проживання і реєстрації письмову заяву за формою згідно з додатком 1 (далі - заява).

У разі коли серед членів сім'ї особи, що має право на пільгу, які проживають і зареєстровані у тому самому будинку, квартирі, є особи, що мають право на таку саму пільгу, вони також подають заяву до органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування.При цьому подані заяви розглядаються разом.

4. Періодичність проведення безоплатного капітального ремонту визначається органом виконавчої влади або органом місцевого самоврядування за місцем постійного проживання і реєстрації особи, що має право на пільги (далі - орган виконавчої

влади або орган місцевого самоврядування), але не частіше одного разу на 10 років.

Особа, що має право на пільгу, яка проживає в будинку, квартирі менш як 10 років, для підтвердження факту її невикористання протягом останніх 10 років подає довідку з попереднього місця проживання, що додається до заяви.

5. Для вирішення питання щодо проведення безоплатного капітального ремонту орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування утворює комісію у складі спеціалістів житлово-експлуатаційних і ремонтно-будівельних організацій, представників органу, що фінансує виконання ремонтних робіт (є головним розпорядником коштів місцевого бюджету), органу технічної інвентаризації та інших уповноважених осіб.

Співголовами комісії призначаються заступник керівника органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування та керівник органу, що є головним розпорядником коштів місцевого бюджету.

Рішення про проведення безоплатного капітального ремонту приймається у місячний строк після подання заяви особою, що має право на пільгу, на підставі результатів обстеження комісією будинку, квартири.Обстеження проводиться у присутності особи, яка подала заяву.

6. Облік житлових будинків і квартир осіб, що мають право на пільгу, в яких проведено безоплатний капітальний ремонт, ведуть відповідно орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування за формою згідно з додатком 2.

7. Комісія після обстеження будинку, квартири складає перелік, визначає види і обсяги робіт, які необхідно виконати, з урахуванням строку проведення останнього капітального ремонту та виходячи з переліку основних робіт згідно з додатками 3 і 4, орієнтовної

тривалості ефективної експлуатації елементів будинку, квартири, визначеної правилами утримання житлових будинків та прибудинкових територій.

8. За результатами обстеження будинку, квартири складаються дефектний акт, кошторисний розрахунок і визначається загальна вартість капітального ремонту.

Загальна вартість капітального ремонту розраховується згідно з вимогами ДБН Д.1.1-1-2000 «Правила визначення вартості будівництва» та ДБН Д.2.4-2000 «Ресурсні елементні кошторисні норми на ремонтно-будівельні роботи».

На підставі визначеної загальної вартості капітального ремонту розраховується вартість капітального ремонту 1 кв.метра будинку, квартири.

Вартість безоплатного капітального ремонту визначається як добуток вартості капітального ремонту 1 кв.метра будинку, квартири та площі, яка належить особі, що має право на пільгу, на праві приватної, зокрема спільної, власності у таких будинку, квартирі. При цьому площа не може перевищувати 21 кв.метра загальної площі будинку, квартири.

9. За заявою особи, щодо якої прийнято рішення про проведення безоплатного капітального ремонту, комісія приймає рішення про виконання в межах вартості безоплатного капітального ремонту одного чи кількох видів ремонтних робіт, визначених за результатами обстеження (перекриття всієї площі покрівлі, заміна віконних рам, перекриття всієї площі підлоги будинку тощо).

10. Кошторисний розрахунок і вартість безоплатного капітального ремонту затверджуються рішенням органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування за поданням комісії і не підлягають зміні.

11. Затверджені кошторисний розрахунок і вартість безоплатного капітального ремонту передаються у встановленому законодавством порядку до органу, що є головним розпорядником коштів місцевого бюджету, для подальшої роботи.

12. Безоплатний капітальний ремонт проводиться у встановленому порядку суб'єктами господарювання, які відповідно до законодавства мають право на виконання таких робіт, на замовлення органу, що є головним розпорядником коштів місцевого бюджету.

13. Строки проведення безоплатного капітального ремонту обумовлюються в договорі між замовником та виконавцем робіт, узгоджуються з особою, що має право на пільгу.

14. Прийняття в експлуатацію будинків і квартир після закінчення безоплатного капітального ремонту проводиться в установленому законодавством порядку.

15. Особам, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, у разі проведення капітального ремонту власними силами виплачується компенсація витрат, пов'язаних з його проведенням.

Розмір компенсації визначається у тому самому порядку, що і загальна вартість капітального ремонту, і не може перевищувати розміру документально підтверджених фактичних витрат, пов'язаних з проведенням капітального ремонту.

16. Фінансування витрат, пов'язаних з проведенням безоплатного капітального ремонту і складенням проектно-кошторисної документації, здійснюється за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам у межах затверджених бюджетних призначень на відповідний рік.

17. Контроль за дотриманням цього Порядку здійснюється відповідно до законодавства.

Додаток 1
до Порядку

_____
_____

(орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, до якого подається заява)

_____
_____

(прізвище, ім'я та по батькові особи, що має право на пільгу)

_____
_____

(адреса місця постійного проживання і реєстрації)

_____
_____

(документ, що підтверджує право на пільгу)

ЗАЯВА

Прошу провести безоплатний капітальний ремонт будинку, квартири за місцем мого постійного проживання і реєстрації з ____ року.Склад сім'ї - _____.

(кількість осіб)

Рік будівництва (прийняття в експлуатацію) будинку - _____ (для квартири не зазначається).

Документ, яким встановлено право приватної, зокрема спільної, власності на будинок, квартиру, - _____
_____,

(назва документа, номер і дата видачі)

зареєстрований у _____ _____ .

(найменування органу, що здійснює державну реєстрацію

прав на нерухоме майно, дата та реєстраційний номер)

Особа, що має право на пільги, є власником (співвласником) будинку, квартири (необхідне підкреслити).

Останній капітальний ремонт проводився у _____ році.

_____

(підпис особи, що має право на пільгу)

___ _____ 20_ р.

Додаток 2
до Порядку

КНИГА ОБЛІКУ

житлових будинків, квартир осіб, які мають право на проведення безоплатного капітального ремонту згідно із Законами України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» і «Про жертви нацистських переслідувань», в яких проведено такий ремонт

_____ _____

(найменування органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування за місцем

постійного проживання і реєстрації особи, що має право на пільгу)

Порядковий номер

Прізвище, ім'я та по батькові

Підстава для надання пільги (номер і дата видачі посвідчення)

Адреса місця постійного проживання і реєстрації

Характеристика будинку, квартири

Номер і дата прийняття рішення органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування про проведення ремонту, його затверджена вартість, гривень

Фактичні витрати на ремонт, гривень

Відмітка про проведення ремонту (номер і дата складення акта приймальної комісії, дата приймання будинку, квартири після закінчення ремонту)

Примітка

Примітка. Книга обліку нумерується, прошнуровується, скріплюється печаткою і зберігається постійно.

Додаток 3
до Порядку

ПЕРЕЛІК
основних робіт, що виконуються під час проведення безоплатного капітального ремонту житлових будинків

1. Ремонт, заміна зношених елементів будинку:

конструкцій даху;

віконних рам, дверних коробок і полотен;

підлоги.

2. Ремонт, заміна пошкодженої покрівлі.

3. Ремонт, переобладнання кухонних плит, печей і димоходів до них; заміна печей на котли для обігріву житлових приміщень.

4. Ремонт, заміна пошкодженого технічного обладнання, що використовується в системах водопроводу, каналізації, гарячого

водопостачання, центрального (місцевого) опалення та інших внутрішньобудинкових (внутрішньоквартирних) мережах.

5. Ремонт, заміна не придатних до експлуатації газових приладів (плит, колонок, водонагрівачів), електроплит.

6. Ремонт, заміна сантехнічних приладів (ванн, унітазів, умивальників, мийок).

7. Ремонт електромережі із заміною арматури (вимикачів, розеток тощо), не придатної до експлуатації.

8. Ремонт, заміна пошкодженого покриття підлоги.

9. Ремонт штукатурки, стін, стелі, перегородок.

10. Ремонт дверей із заміною окремих частин, ремонт стулок віконних рам.

11. Роботи з внутрішнього опорядження будинку або квартири без підвищення існуючого рівня благоустрою - відновлення штукатурки, фарбування, часткова заміна облицювальної плитки, передбаченої проектом будівництва, обклеювання звичайними шпалерами.

12. Роботи із зовнішнього опорядження одноповерхових одноквартирних житлових будинків - відновлення штукатурки, облицювання, фарбування, ремонт і заміна пошкоджених водостічних жолобів.

13. Ремонт вимощення, сходів.

Додаток 4
до Порядку

ПЕРЕЛІК
основних робіт, що виконуються під час проведення
безоплатного капітального ремонту квартир

1. Ремонт, заміна зношених елементів:

віконних рам, дверних коробок і полотен;

підлоги.

2. Ремонт, переобладнання кухонних плит, печей і димоходів до них; заміна печей на котли для обігріву житлових приміщень.

3. Ремонт, заміна пошкодженого технічного обладнання, що використовується в системах водопроводу, каналізації, гарячого водопостачання, центрального (місцевого) опалення та інших внутрішньоквартирних мережах.

4. Ремонт, заміна не придатних до експлуатації газових приладів (плит, колонок, водонагрівачів), електроплит.

5. Ремонт, заміна сантехнічних приладів (ванн, унітазів, умивальників, мийок).

6. Ремонт електромережі із заміною арматури (вимикачів, розеток тощо), не придатної до експлуатації.

7. Ремонт, заміна пошкодженого покриття підлоги.

8. Ремонт штукатурки, стін, стелі, перегородок.

9. Ремонт дверей із заміною окремих частин, ремонт стулок віконних рам.

10. Роботи з внутрішнього опорядження квартири без підвищення існуючого рівня благоустрою - відновлення штукатурки, фарбування, часткова заміна облицювальної плитки, передбаченої проектом будівництва, обклеювання звичайними шпалерами.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 16 лютого 1994 р. № 94
Київ

Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»

На виконання постанови Верховної Ради України від 22 жовтня 1993 р. «Про введеня в дію Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Установити, що передбачені Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» пільги щодо оплати житла та комунальних послуг надаються ветеранам війни, особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, і особам, на яких поширюється чинність зазначеного Закону, незалежно від того, хто є наймачем і яка форма власності житлового фонду, з урахуванням членів їх сім'ї, які проживають разом з ними, виходячи із встановлених чинним законодавством норм житла та розміру плати за користування ним.

До комунальних послуг належать: водопостачання, включаючи постачання привізною водою для господарсько-побутових потреб; гаряче водопостачання; користування тепловою енергією; вивезення побутових відходів; водовідведення, включаючи обслуговування вигрібних ям загального та особистого користування в садибах житлових будинків; газ, у тому числі зріджений, що використовується для опалення житлових приміщень, підігріву води в будинках, які не мають централізованого гарячого водопостачання; користування електроенергією.

Пільги щодо плати за користування електроенергією в гаражах, дачних будинках і на садових ділянках не надаються, за винятком, коли споруди знаходяться на присадибних ділянках за місцем проживання.

2. Пільги щодо абонементної плати за користування квартирним телефоном і погодинної оплати місцевих розмов надаються за умови перейменування абонемента на особу, яка має право на пільги, з дня її звернення.

3. Пільги на безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту (за винятком таксі), автомобільним транспортом загального користування (за винятком таксі) в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів надаються незалежно від місця проживання осіб, яким надані пільги.

Пільги на проїзд залізничним, водним, повітряним, міжміським автомобільним транспортом можуть надаватися на території інших держав, якщо укладено відповідні міждержавні договори (угоди).

4. Інвалідам війни, особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною та особам, на яких поширюється чинність Закону «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», надається право на позачергове забезпечення продовольчими товарами поліпшеного асортименту та промисловими товарами підвищеного попиту відповідно до переліку і норм, встановлених Радою Міністрів Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.

Першочергове обслуговування учасників бойових дій, учасників війни, осіб, на яких поширюється чинність зазначеного Закону, підприємствами, установами й організаціями служби побуту, громадського харчування, торгівлі, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту, а також у лікувально-профілактичних закладах, аптеках здійснюється незалежно від форми власності. Інваліди війни та особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, обслуговуються цими закладами позачергово.

Для продажу зазначеним особам продовольчих і промислових товарів створюються спеціальні салони-магазини, секції, відділи та інші види пільгового торговельного обслуговування.

5. Пільга на позачергове влаштування до закладів соціального захисту населення, а також на обслуговування службами соціального захисту населення вдома надається за висновками медичних закладів особам, які потребують постійного стороннього догляду.

У разі неможливості здійснення такого обслуговування їм відшкодовуються витрати, пов'язані з доглядом.Рішення про відшкодування витрат приймають районні (міські) відділи соціального захисту населення.

Для призначення відшкодування таких витрат до відділу соціального захисту населення за місцем проживання подаються:

- заява;

- довідка, видана житлово-комунальною організацією, а в населених пунктах, де їх немає, - відповідними Радами народних депутатів, про склад сім'ї та умови проживання заявника (за встановленою формою);

- висновок медичного закладу за місцем проживання про наявність медичних показань чи протипоказань (їх характер і тривалість) для влаштування до стаціонарного закладу відповідного профілю та взяття на обслуговування службами соціального захисту населення вдома.

Рішення про відшкодування зазначених витрат приймається у 15-денний термін з дня подання заінтересованою особою заяви з усіма необхідними документами.Розмір відшкодування становить до 25 відсотків посадового окладу соціального працівника.

Конкретні розміри відшкодування витрат встановлюються з урахуванням стану здоров'я особи, яка потребує догляду, обсягу

соціального обслуговування та умов проживання (міська або сільська місцевість, наявність або відсутність комунально-побутових зручностей, транспортної мережі та ін.).

Виплата призначається на термін від 1 до 6 місяців і провадиться щомісячно органами соціального захисту населення за місцем проживання особи, яка потребує догляду.

У разі відмови такої особи у влаштуванні до закладів соціального захисту населення чи обслуговуванні службами соціального захисту населення вдома відшкодування витрат, пов'язаних з доглядом, не провадиться.

Виявлення, облік, обстеження умов життя осіб, які потребують догляду проводяться районними відділами соціального захисту населення.

5-1. Пільги щодо користування поліклініками та госпіталями у разі зміни місця роботи ветеранами війни та особами, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», надаються медичними закладами, до яких були прикріплені зазначені особи на час набуття відповідного статусу.

6. Витрати державних органів, органів місцевого і регіонального самоврядування, підприємств, установ і організацій (далі організації), пов'язані з наданням пільг, передбачених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», покриваються місцевими фінансовими органами на підставі розрахунків, поданих організаціями, шляхом перерахування коштів на їх рахунки в установах банків.

Пільги, передбачені зазначеним Законом, надаються організаціями за рахунок власних коштів з наступним відшкодуванням їх з бюджету за встановленими нормами у погоджені з фінансовими органами терміни.

Відшкодування організаціям витрат, пов'язаних з наданням пільг, фінансові органи провадять за рахунок коштів місцевих бюджетів на підставі перевірених ними розрахунків, поданих організаціями.

Організації в установленому порядку подають фінансовому органу за місцем їх знаходження платіжне доручення на погоджену загальну суму витрат у чотирьох примірниках.Перший примірник доручення підписується керівником або заступником і головним бухгалтером фінансового органу і скріплюється печаткою.Три примірники доручення подаються в установу банку.

Четвертий примірник платіжного доручення і розрахунок до нього залишаються у фінансовому органі, який веде облік відшкодування зазначених витрат. Видатки, пов'язані з наданням пільг відображаються в обліку виконання місцевого бюджету у розділі 207 параграфу II «Пільги учасникам війни» Класифікації доходів і видатків державного і місцевих бюджетів.

Видатки, пов'язані з наданням пільг, щодо користування міським, залізничним та водним транспортом приміського сполучення, а в сільській місцевості - автобусами приміських маршрутів, враховуються при визначенні загальної суми збитків транспорту, яка покривається з бюджету.

7. Громадянам, які набули статусу ветерана війни або особи, яка має особливі заслуги перед Батьківщиною, та особи, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», після прийняття цього Закону, пільги надаються з дня звернення.

8. До виготовлення нових бланків посвідчень ветерана війни та особи, на яку поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», пільги надаються на підставі посвідчень та листків-талонів на пільговий проїзд, що

діяли на 1 січня 1992 р., пенсійного посвідчення з поміткою органу, який призначив пенсію про право на пільги, або відповідної довідки (перелік додається).

9. Міністерству оборони, Міністерству соціального захисту населення, Міністерству фінансів, Міністерству зв'язку, Міністерству транспорту і Державному комітетові по житлово-комунальному господарству давати роз'яснення з відповідних питань щодо застосування цієї постанови.

Виконуючий обов'язки
Прем'єр-міністра України
Ю. ЗВЯГІЛЬСЬКИЙ
Міністр
Кабінету Міністрів України
І. ДОЦЕНКО

Додаток
до постанови Кабінету Міністрів України
від 16 лютого 1994 р. № 94

ПЕРЕЛІК
документів, на підставі одного з яких надаються пільги, передбачені Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»

І. Учасники бойових дій

«Удостоверение участника войны»

«Свидетельство о праве на льготы»

«Удостоверение» (при наявності штампу «Україна. Учасник бойових дій»)

Довідки, видані органами Міністерства оборони, Міністерства внутрішніх справ, Державної служби спеціального зв'язку та захисту

інформації, Міністерства з питань надзвичайних ситуацій, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Управління державної охорони, Міністерства закордонних справ

II. Інвалідивійни

«Удостоверение инвалида Отечественной войны»

«Удостоверение инвалида о праве на льготы»

Довідки, видані органами Міністерства оборони, Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції,Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Міністерства з питань надзвичайних ситуацій, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Управління державної охорони, Міністерства соціального захисту населення України

III. Учасники війни

«Удостоверение» (при наявності штампу «Україна. Учасник війни»)

«Удостоверение о праве на льготы»

«Пенсійне посвідчення» (при наявності штампу чи відповідного запису «Україна. Учасник війни»)

Довідки, видані органами Міністерства оборони, Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції,Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Міністерства з питань надзвичайних ситуацій, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Управління державної охорони, Міністерства соціального захисту населення, Міністерства праці

IV. Особи, на яких поширюється чинність цього Закону

«Пенсійне посвідчення» (при наявності штампу чи відповідного запису «Україна. Сім'я загиблого» або «Україна. Дружина (чоловік) померлого інваліда /учасника Вітчизняної війни»)

Довідки, видані органами Міністерства оборони, Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції,Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Міністерства з питань надзвичайних ситуацій, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Управління державної охорони, Міністерства соціального захисту населення

V. Особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною

Документи, які підтверджують присвоєння звання Героя Радянського Союзу, Героя Соціалістичної Праці, нагородження орденом Слави трьох ступенів та засвідчують особу нагородженого

_____

Примітка.

Довідки, штампи та записи у посвідченнях завіряються підписом військкома, керівника відділу (управління) чи іншого органу, що їх видав, та скріплюються гербовою печаткою.

Міністр

Кабінету Міністрів України

І. ДОЦЕНКО

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про соціальний захист дітей війни

Стаття 5. Пільги дітям війни

Дітям війни надаються такі пільги:

право на переважне залишення на роботі при скороченні чисельності або штату працівників;

використання чергової відпустки в зручний для них час; одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік;

виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва та городництва;

право на 25-відсоткову знижку при платі за користування комунальними послугами (газом, електроенергією тощо) у межах середніх норм споживання за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

діти війни, які є інвалідами, мають право на стаціонарну медичну допомогу в госпіталях ветеранів війни та у військово-медичних закладах охорони здоров'я (госпіталях). Госпіталізація проводиться при відповідних показаннях та наявності вільних місць.

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

2. Особам, які мають право на пільги відповідно до цього Закону та Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», пільги надаються за їх вибором згідно з одним із зазначених законів.

18 листопада 2004 року

№2195-IV

Тема 6. ПІЛЬГИ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ.

Інвалідом є особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист.

Інвалідність як міра втрати здоров'я визначається шляхом експертного обстеження в органах медико-соціальної експертизи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Особі, що визнана інвалідом, залежно від ступеня розладу функцій органів і систем організму та обмеження її життєдіяльності встановлюється I, II чи III група інвалідності. I група інвалідності поділяється на підгрупи А і Б залежно від ступеня втрати здоров'я інваліда та обсягу потреби в постійному сторонньому догляді, допомозі або нагляді.

Причинами інвалідності є: загальне захворювання; інвалідність з дитинства; нещасний випадок на виробництві (трудове каліцтво чи інше ушкодження здоров'я); професійне захворювання; поранення, контузії, каліцтва, захворювання:

- одержані під час захисту Батьківщини, виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) чи пов'язані з перебуванням на фронті, у партизанських загонах і з'єднаннях, підпільних організаціях і групах та інших формуваннях, що визнані такими згідно із законодавством, в районі воєнних дій на прифронтових дільницях залізниць, на спорудженні оборонних рубежів, військово-морських баз та аеродромів у період громадянської та Великої Вітчизняної воєн або з участю у бойових діях у мирний час;

- одержані під час захисту Батьківщини, виконання інших обов'язків військової служби, пов'язаних з перебуванням на фронті в інші періоди;

- одержані в районах бойових дій у період Великої Вітчизняної війни та від вибухових речовин, боєприпасів і військового озброєння у повоєнний період, а також під час виконання робіт, пов'язаних з розмінуванням боєприпасів часів Великої Вітчизняної війни незалежно від часу їх виконання;

- одержані у неповнолітньому віці внаслідок воєнних дій громадянських і Великої Вітчизняної воєн та в повоєнний період;

- пов'язані з участю у бойових діях та перебуванням на території інших держав;

- пов'язані з виконанням службових обов'язків, ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи, ядерних аварій, ядерних випробувань, з участю у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, іншим ураженням ядерними матеріалами;

- одержані внаслідок політичних репресій;

- пов'язані з виконанням обов'язків військової служби або службових обов'язків з охорони громадського порядку, боротьби із злочинністю та ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій;

- одержані під час участі у масових акціях громадського протесту в Україні з 21 листопада 2013 р. по 21 лютого 2014 р. за євроінтеграцію та проти режиму Януковича (у Революції Гідності);

захворювання:

- отримані під час проходження військової служби чи служби в органах внутрішніх справ, державної безпеки, інших військових формуваннях;

- пов'язані з впливом радіоактивного опромінення внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- одержані в період проходження військової служби і служби в органах внутрішніх справ, державній пожежній охороні, органах і підрозділах цивільного захисту, Держспецзв'язку.

Пільги інвалідам надаються на підставі посвідчення, яке підтверджує відповідний статус, пенсійного посвідчення чи посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги відповідно до законів України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам», «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам», в яких зазначено групу та причину інвалідності (для повнолітніх осіб), категорію «дитина-інвалід» (для дітей), а також у відповідних випадках вказано їх основні нозологічні форми захворювань (по зору, слуху та з ураженням опорно-рухового апарату).

Інвалідам, які не мають права на пенсію чи соціальну допомогу відповідно до законів України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам», «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам», пільги надаються на підставі довідки, що безоплатно видається структурними підрозділами соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчими органами міських рад за місцем проживання, в якій зазначаються прізвище, ім'я, по батькові, група та причина інвалідності, а також у відповідних випадках - основні нозологічні форми захворювань (по зору, слуху та з ураженням опорно-рухового апарату). Порядок видачі такої довідки та її форма затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні

Стаття 35. Інваліди забезпечуються засобами спілкування, що полегшують їх взаємодію між собою та з іншими категоріями населення. Порядок і умови такого забезпечення передбачаються місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування за участю громадських організацій інвалідів.

Інваліди першої та другої груп мають право на позачергове і пільгове встановлення квартирних телефонів за рахунок видатків, що здійснюються з місцевих бюджетів і враховуються під час визначення обсягу міжбюджетних трансфертів. Порядок і умови встановлення телефонів інвалідам визначаються Кабінетом Міністрів України з урахуванням пропозицій всеукраїнських громадських організацій інвалідів.

Інвалідам першої, другої груп і сім'ям, у складі яких є два або більше інвалідів, оплата послуг електрозв'язку за місцеві телефонні розмови з квартирних телефонів за почасовим (похвилинним, посекундним) обліком їх тривалості встановлюється тільки за їх згодою.

Інвалідам першої, другої груп по зору надається право безплатного користування радіотрансляційною точкою.

Держава здійснює підтримку засобів масової інформації, видавництв, підприємств та організацій, які випускають спеціальну літературу, звукову та відеопродукцію для інвалідів.

При розробці, виробництві та встановленні засобів зв'язку та інформації враховуються можливості їх використання інвалідами.

Інвалідам по слуху послуги із сурдоперекладу та сурдотехніка надаються відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 38. Інвалідам і дітям-інвалідам надаються безоплатно або на пільгових умовах на підставі індивідуальної програми реабілітації послуги із соціально-побутового і медичного обслуговування, технічні та інші засоби реабілітації (засоби для пересування, протезні вироби, сурдотехнічні засоби, мобільні телефони для письмового спілкування тощо), вироби медичного призначення (індивідуальні пристрої, протези очей, зубів, щелеп, окуляри, слухові та голосоутворювальні апарати, ендопротези, сечо- та калоприймачі тощо), а також автомобілі, крісла колісні з електроприводом - за наявності відповідного медичного висновку.

Інваліду, законному представнику недієздатного інваліда чи дитини-інваліда автомобіль, виданий безоплатно чи на пільгових умовах, у тому числі визнаний гуманітарною допомогою, за бажанням може бути безоплатно переданий у власність після закінчення 10-річного строку експлуатації у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Після смерті інваліда, дитини-інваліда автомобіль, виданий безоплатно чи на пільгових умовах, у тому числі визнаний гуманітарною допомогою, за бажанням членів його сім'ї може бути переданий у їх власність безоплатно у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Технічні та інші засоби реабілітації можуть бути залишені у власності членів сім'ї померлого інваліда, дитини-інваліда в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Інваліди, які отримують пенсію, що не перевищує мінімального розміру пенсії, або державну соціальну допомогу, призначену замість пенсії, діти-інваліди мають право на безплатне придбання лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування.

Інваліди першої і другої груп мають право при амбулаторному лікуванні на придбання лікарських засобів за рецептами лікарів з оплатою 50 відсотків їх вартості.

Інваліди і діти-інваліди за наявності медичних показань мають право на безплатне забезпечення санаторно-курортними путівками.

Інваліди першої та другої груп мають право на позачергове обслуговування в касах міського та міжміського транспорту, а також на підприємствах, установах та організаціях усіх форм власності та підпорядкування, які надають будь-які послуги населенню.

Інформація про право на позачергове обслуговування має бути розташована на видному місці.

Порядок та умови забезпечення інвалідів і дітей-інвалідів лікарськими, технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення, санаторно-курортними путівками, автомобілями, а також переліки технічних та інших засобів реабілітації і виробів медичного призначення визначає Кабінет Міністрів України.

Стаття 38-1. Транспортне обслуговування інвалідів здійснюється на пільгових умовах.

Інваліди I та II групи, діти-інваліди та особи, які супроводжують інвалідів I групи або дітей-інвалідів (не більше однієї особи, яка супроводжує інваліда I групи або дитину-інваліда), мають право на безплатний проїзд у пасажирському міському транспорті (крім таксі).

Інваліди, діти-інваліди та особи, які супроводжують інвалідів першої групи або дітей-інвалідів (не більше однієї особи, яка супроводжує інваліда або дитину-інваліда), мають право на 50-відсоткову знижку вартості проїзду на внутрішніх лініях (маршрутах) повітряного, залізничного, річкового та автомобільного транспорту в період з 1 жовтня по 15 травня.

Пільгове перевезення інвалідів здійснюють усі підприємства транспорту незалежно від форми власності та підпорядкування відповідно до Закону України «Про транспорт».

Звуження змісту та обсягу права осіб з інвалідністю на пільговий проїзд транспортом не допускається.

Порядок транспортного обслуговування інвалідів та дітей-інвалідів на пільгових умовах визначається нормативно-правовими актами, що регламентують правила користування громадянами повітряним, залізничним, річковим, автомобільним та міським електричним транспортом.

Стаття 38-2. Пільги, передбачені цим Законом, зберігаються за інвалідами та дітьми-інвалідами незалежно від виду виплачуваної пенсії або допомоги, призначеної замість пенсії.

У випадках, коли іншими нормативно-правовими актами передбачені норми, що підвищують встановлений цим Законом рівень соціального захисту інвалідів, застосовуються положення тих нормативно-правових актів, які визначають найбільший рівень соціального захисту інвалідів.

Якщо інвалід має право на одну і ту ж пільгу за цим Законом і одночасно за іншим нормативно-правовим актом, пільга йому надається лише за одним з них за його вибором (незалежно від підстави встановлення пільги).

21 березня 1991 року

№ 875-XII

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 8 серпня 2007 р. № 1010
Київ

Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів

Відповідно до статті 142 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити Порядок надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів, що додається.

Прем'єр-міністр України
В. ЯНУКОВИЧ
Інд. 26

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 8 серпня 2007 р. № 1010

ПОРЯДОК
надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів

1. Цей Порядок визначає механізм надання підприємствам та організаціям, які засновані громадськими організаціями інвалідів, дозволу на право користування пільгами з оподаткування (далі -

дозвіл), відмови у його наданні чи скасування дозволу Мінсоцполітики або обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, Міністерством соціальної політики Автономної Республіки Крим.

2. Дозвіл підприємствам з філіями, відокремленими підрозділами (у разі наявності) та організаціям, які засновані громадськими організаціями інвалідів (далі - підприємства, організації), надається за умови їх відповідності таким критеріям:

1) кількість інвалідів, які мають на підприємствах, в організаціях основне місце роботи, становить протягом попереднього звітного (податкового) періоду не менш як 50 відсотків середньооблікової кількості штатних працівників облікового складу;

2) фонд оплати праці інвалідів, які мають на підприємствах, в організаціях основне місце роботи, становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці, що належать до складу витрат згідно з правилами оподаткування податком на прибуток підприємств;

3) сума витрат підприємства, організації з переробки (обробки, інших видів перетворення) сировини, комплектувальних виробів, складових частин, інших покупних товарів (послуг), які використовуються для виготовлення товарів (надання послуг) безпосередньо підприємствами, організаціями, становить не менш як 8 відсотків ціни постачання таких виготовлених товарів (надання послуг).

Зазначений критерій застосовується для надання дозволу згідно з пунктом 197.6 статті 197 та абзацом першим пункту 8 підрозділу 2 розділу XX«Перехідні положення» Податкового кодексу України;

4) розмір середньомісячної заробітної плати в еквіваленті повної зайнятості інвалідів, які мають на підприємствах, в

організаціях основне місце роботи, повинен бути не менше законодавчо встановленого розміру мінімальної заробітної плати;

5) виконання підприємствами, організаціями рішень Мінсоцполітики та обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, Міністерства соціальної політики Автономної Республіки Крим (крім підприємств, організацій, які звернулися вперше).

Філії та відокремлені підрозділи підприємств, які зареєстровані як окремі платники податків, що претендують на пільговий режим оподаткування, повинні відповідати критеріям, зазначеним у підпунктах 1 - 5 цього пункту.

3. Для отримання дозволу підприємство, організація подає до обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, Міністерства соціальної політики Автономної Республіки Крим:

заяву громадської організації інвалідів (далі - засновник) про надання підприємству, організації дозволу за формою, затвердженою Мінсоцполітики;

копії установчих документів підприємства, організації, а також засновника, крім випадків, коли засновником є всеукраїнська громадська організація інвалідів або громадська організація інвалідів, яка підтвердила свій всеукраїнський статус, що самостійно подає копії своїх установчих документів;

копію положення про філію, відокремлений підрозділ підприємства;

довідку про чисельність працюючих інвалідів на підприємстві, в організації, видану територіальним відділенням Фонду соціального захисту інвалідів, за попередній рік та за попередній звітний (податковий) період;

копію державного акта на право постійного користування землею або копію довідки про нормативну грошову оцінку земельної ділянки у разі звернення за отриманням дозволу на право користування пільгами щодо земельного податку;

бізнес-план діяльності підприємства (філії, відокремленого підрозділу);

розрахунок суми витрат підприємства, організації, пов'язаних з переробкою (обробкою, іншими видами перетворення) сировини, комплектувальних виробів, складових частин, інших покупних товарів, для визначення товарів, які безпосередньо виготовляються підприємством, організацією;

довідку про розмір середньомісячної заробітної плати в еквіваленті повної зайнятості працівників та інвалідів, які мають на підприємстві, в організації основне місце роботи, за попередній звітний (податковий) період;

копії податкових та фінансових звітів (податкову декларацію з податку на прибуток підприємства, звіт про суми податкових пільг, баланс підприємства, організації (форма 1) та звіт про фінансові результати (форма 2) за попередній звітний (податковий) період).

Зазначений перелік документів для отримання дозволу є вичерпним.

4. Строк подання документів підприємством, організацією:

які мали дозвіл, - не пізніше ніж за один місяць до закінчення строку дії дозволу;

які не мали дозволу, - не пізніше ніж за один місяць до початку кварталу, з якого підприємство, організація планує отримати дозвіл.

5. Обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, Міністерство соціальної політики Автономної Республіки Крим розглядають подані підприємством, організацією

документи та приймають відповідне розпорядження протягом строку, визначеного пунктом 7 цього Порядку.

6. Обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, Міністерство соціальної політики Автономної Республіки Крим можуть проводити перевірку достовірності інформації, що міститься в поданих підприємством, організацією документах, у межах строків, визначених пунктом 7 цього Порядку.

7. Обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, Міністерство соціальної політики Автономної Республіки Крим:

протягом 15 робочих днів з дня надходження документів підприємства, організації, але не менш як за 15 робочих днів до початку кварталу, з якого підприємство, організація планує отримати дозвіл, приймають розпорядження про доцільність надання або відмови в наданні, скасування дозволу підприємству, організації, що отримали за попередній звітний (податковий) рік дохід, який враховується під час визначення об'єкта оподаткування, в обсязі більш як 8400 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої відповідно до законодавства станом на 1 січня поточного року (далі - 8400 розмірів мінімальної заробітної плати), і протягом трьох робочих днів надсилають Мінсоцполітики відповідне розпорядження, висновок-пропозицію та документи;

протягом 30 робочих днів з дня надходження документів підприємства, організації приймають розпорядження про надання або відмову в наданні, скасування дозволу підприємству, організації, що отримали за попередній звітний (податковий) рік дохід, який враховується під час визначення об'єкта оподаткування, в обсязі менш як 8400 розмірів мінімальної заробітної плати.

8. Мінсоцполітики протягом 30 робочих днів з дня надходження розпорядження, висновку-пропозиції та документів

підприємства, організації приймає рішення про надання або відмову в наданні, скасування дозволу підприємству, організації, що отримали за попередній звітний (податковий) рік дохід, який враховується під час визначення об'єкта оподаткування, в обсязі більш як 8400 розмірів мінімальної заробітної плати, вирішує спірні питання, веде облік підприємств, організацій, яким надано, відмовлено в наданні, скасовано дозволи.

9. Строк дії дозволу може становити квартал, півріччя, три квартали, рік.

Рішення про надання дозволу на строк менше року може прийматися Мінсоцполітики, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, Міністерством соціальної політики Автономної Республіки Крим у разі:

надходження від засновника заяви з обґрунтуванням щодо надання дозволу на строк менше року;

виявлення на підприємстві, в організації простроченої заборгованості із виплати заробітної плати.

10. У дозволі зазначається найменування підприємства, організації, на які поширюється пільговий режим оподаткування.

11. Рішення про відмову в наданні дозволу приймається Мінсоцполітики, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, Міністерством соціальної політики Автономної Республіки Крим у разі:

подання підприємством, організацією документів не в повному обсязі;

виявлення недостовірних даних у поданих підприємством, організацією документах;

невиконання підприємством, організацією вимог пункту 2 цього Порядку.

12. Рішення про скасування дозволу, строк дії якого не закінчився, приймається Мінсоцполітики у разі:

надходження від засновника заяви з обґрунтуванням щодо скасування дозволу;

надходження подання відповідних органів Міндоходів та інших державних органів про порушення підприємством, організацією податкового та митного законодавства, законодавства про соціальний захист інвалідів;

неефективності виробничої діяльності та відсутності соціальної значущості за результатами проведеного Мінсоцполітики, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, Міністерством соціальної політики Автономної Республіки Крим аналізу соціально-економічних показників діяльності підприємства, організації;

ліквідації засновника, підприємства, організації.

13. Мінсоцполітики, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, Міністерство соціальної політики Автономної Республіки Крим повідомляють у семиденний строк підприємства, організації про прийняті рішення щодо надання або відмови в наданні, скасування дозволу.

14. Мінсоцполітики, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, Міністерство соціальної політики Автономної Республіки Крим аналізують діяльність підприємств, організацій, яким надано дозвіл, забезпечують здійснення контролю відповідно до повноважень, визначених законодавством.

15. Підприємства, організації мають право на оскарження рішення про відмову в наданні або скасування дозволу у встановленому законодавством порядку.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА
від 25 травня 2011 р. № 585
Київ

Про затвердження Порядку надання пільг інвалідам, членам їх сімей, законним представникам інвалідів (дітей-інвалідів), підприємствам, установам, організаціям громадських організацій інвалідів та сфери соціального захисту населення на безоплатне паркування і зберігання транспортних засобів

Відповідно д остатті 30 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити Порядок надання пільг інвалідам, членам їх сімей, законним представникам інвалідів (дітей-інвалідів), підприємствам, установам, організаціям громадських організацій інвалідів та сфери соціального захисту населення на безоплатне паркування і зберігання транспортних засобів, що додається.

Прем'єр-міністрУкраїни
М. АЗАРОВ

Інд. 26

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 25 травня 2011 р. № 585

ПОРЯДОК
надання пільг інвалідам, членам їх сімей, законним представникам інвалідів (дітей-інвалідів), підприємствам,

установам, організаціям громадських організацій інвалідів та сфери соціального захисту населення на безоплатне паркування і зберігання транспортних засобів

Загальні питання

1. Цей Порядок визначає механізм надання пільг власникам транспортних засобів, зазначеним у частині шостій статті 30 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», на безоплатне паркування на спеціально обладнаних або відведених майданчиках для паркування (далі - безоплатне паркування) і на безоплатне зберігання на автостоянках, на яких надаються послуги із зберігання транспортних засобів, крім автостоянок - гаражних кооперативів (далі - безоплатне зберігання).

2. Право на безоплатне паркування і зберігання транспортних засобів надається:

інвалідам з ураженням опорно-рухового апарату, які є власниками транспортних засобів, користуються ними за довіреністю або отримали їх відповідно до Порядку забезпечення інвалідів автомобілями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 липня 2006 р. № 999 (Офіційний вісник України, 2006 р., № 30, ст. 2130) (далі - інваліди);

членам сімей інвалідів, яким згідно із зазначеним Порядком передано право на користування автомобілем;

законним представникам недієздатних інвалідів (дітей-інвалідів), які є власниками транспортних засобів, користуються ними за довіреністю або отримали їх відповідно до зазначеного Порядку і перевозять інвалідів (дітей-інвалідів) з ураженням опорно-рухового апарату (далі - законні представники інвалідів);

підприємствам, установам, організаціям громадських організацій інвалідів та сфери соціального захисту населення, які є

власниками транспортних засобів і перевозять інвалідів (дітей-інвалідів) з ураженням опорно-рухового апарату (далі - організації).

Не мають права на безоплатне зберігання транспортних засобів згідно з цим Порядком фізичні та юридичні особи, зазначені в абзацах другому - п'ятому цього пункту, що є власниками гаражів, розташованих у населеному пункті, в якому зареєстровані такі особи.

3. Належність організацій до громадських організацій інвалідів регулюється законодавством та статутами таких організацій.

До установ сфери соціального захисту населення належать:

реабілітаційні центри для інвалідів (дітей-інвалідів);

Міністерство праці та соціальної політики Автономної Республіки Крим, головні управління праці та соціального захисту населення обласних, Київської міської держадміністрацій, управління праці та соціального захисту населення Севастопольської міськдержадміністрації (далі - регіональні органи праці та соціального захисту населення);

управління праці та соціального захисту населення районних, районних у мм. Києві та Севастополі держадміністрацій, структурні підрозділи з питань праці та соціального захисту населення виконавчих органів міських, районних у містах рад (далі - районні органи праці та соціального захисту населення);

будинки-інтернати;

територіальні центри соціального обслуговування;

інші державні та комунальні установи, статутами (положеннями) яких передбачено надання послуг інвалідам з ураженням опорно-рухового апарату.

До транспортних засобів, власникам яких може надаватися право на безоплатне паркування та зберігання, належать легкові

автомобілі і автобуси, що вважаються такими відповідно до Закону України «Про автомобільний транспорт».

Безоплатне паркування транспортних засобів

4. Документом, що посвідчує право на безоплатне паркування транспортного засобу, є пенсійне посвідчення або посвідчення отримувача державної соціальної допомоги, що виплачується замість пенсії, які містять запис про інвалідність у зв'язку з ураженням опорно-рухового апарату.

5. Безоплатне паркування здійснюється шляхом розташування транспортного засобу на місці для безоплатного паркування з урахуванням дорожніх знаків та дорожньої розмітки, а також з дотриманням Правил паркування транспортних засобів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р. № 1342 (Офіційний вісник України, 2009 р., № 96, ст. 3314), і Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306 (Офіційний вісник України, 2001 р., № 41, ст. 1852). При цьому в лівому нижньому куті лобового скла транспортного засобу розміщується зазначене у пункті 4 цього Порядку посвідчення в розгорнутому вигляді.

Безоплатне зберігання транспортних засобів

6. Органи місцевого самоврядування:

встановлюють з урахуванням потреби кількість місць для безоплатного зберігання транспортних засобів інвалідів, членів їх сімей, законних представників інвалідів та організацій (далі - місця для безоплатного зберігання транспортних засобів) на всіх автостоянках незалежно від форми власності, що є суб'єктами господарської діяльності або належать зазначеним суб'єктам, які надають послуги із зберігання транспортних засобів, що належать громадянам (крім автостоянок - гаражних кооперативів), і охороняються;

визначають обсяг видатків місцевого бюджету на відповідний рік, необхідний для облаштування місць для безоплатного зберігання транспортних засобів, та передбачають компенсаційні виплати власникам автостоянок, на яких згідно з рішенням органу місцевого самоврядування виділено зазначені місця, сума яких обчислюється з урахуванням їх кількості, фактичного часу зберігання таких транспортних засобів на автостоянці та економічно обґрунтованих тарифів на послуги з їх зберігання протягом року.

7. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад визначають порядок компенсаційних виплат власникам автостоянок вартості послуг із зберігання транспортних засобів інвалідів, членів їх сімей, законних представників інвалідів та організацій, що надані безкоштовно, а також їх звітування.

8. Власник автостоянки, на якій відповідно до рішення органу місцевого самоврядування надаються місця для безоплатного зберігання транспортних засобів, зобов'язаний розмістити зазначене рішення та інформацію про кількість таких місць у службовому приміщенні, в якому обладнане робоче місце чергового, та на інформаційному стенді автостоянки.

9. Підставою для надання на автостоянці місця для безоплатного зберігання транспортних засобів інвалідів, членів їх сімей, законних представників інвалідів та організацій є видане органом місцевого самоврядування направлення, адресоване її власникові, у якому, зокрема, зазначаються марка і номерний знак такого транспортного засобу.

10. Для отримання права на користування місцем для безоплатного зберігання транспортного засобу на автостоянці інваліди, члени їх сімей, законні представники інвалідів подають до районного органу праці та соціального захисту населення за зареєстрованим місцем проживання такі документи:

заяву, заповнену інвалідом, членом його сім'ї або законним представником інваліда, із зазначенням місця розташування автостоянки, на якій заявник виявив намір отримати місце для безоплатного зберігання транспортного засобу;

оригінал та копію паспорта інваліда, члена його сім'ї, законного представника інваліда;

оригінал та копію пенсійного посвідчення інваліда або посвідчення отримувача державної соціальної допомоги, що виплачується замість пенсії, яке містить запис про інвалідність у зв'язку з ураженням опорно-рухового апарату;

оригінал та копію свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу;

оригінал та копію посвідчення на право керування транспортним засобом відповідної категорії;

оригінал та копію довіреності на керування транспортним засобом (за наявності);

оригінал та копію свідоцтва про шлюб, народження, усиновлення, документів про опіку або піклування, рішень суду та інших документів, що підтверджують взаємні права та обов'язки (для членів сім'ї та законних представників інваліда).

11. Для отримання права на користування місцем для безоплатного зберігання транспортного засобу на автостоянці організація подає до районного органу праці та соціального захисту населення за місцем її державної реєстрації:

заяву за підписом керівника, скріпленим печаткою такої організації, із зазначенням місця розташування автостоянки, на якій заявник виявив намір отримати місце для безоплатного зберігання транспортного засобу;

копію статуту (положення) організації, що засвідчена підписом керівника, скріпленим печаткою такої організації;

копію свідоцтва про реєстрацію організації, що засвідчена підписом керівника, скріпленим печаткою зазначеної організації;

оригінал та копію свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу;

оригінал та копію посвідчення водія на право керування транспортним засобом відповідної категорії;

оригінал та копію довіреності на користування транспортним засобом (за наявності);

інформаційну довідку про надання послуг інвалідам з ураженням опорно-рухового апарату (кількість перевезень, їх маршрут, мета, кілометраж, періодичність протягом року (місяця), прізвище, ім'я, по батькові, підписи та номери телефонів інвалідів, яким надавалися послуги з перевезення), засвідчену підписом керівника, що скріплений печаткою такої організації. Зазначена вимога поширюється тільки на організації недержавної форми власності.

12. Оригінали документів, зазначених у пунктах 10 - 11 цього Порядку, повертаються заявникові після проведення перевірки достовірності відомостей, що в них містяться.

Інваліди, члени їх сімей, законні представники інвалідів, керівники організацій несуть персональну відповідальність за достовірність відомостей, що містяться у поданих документах.

13. Районний орган праці та соціального захисту населення на підставі заяви про надання права на користування місцем для безоплатного зберігання транспортного засобу на автостоянці:

реєструє заяву у спеціальному журналі;

перевіряє достовірність відомостей, що містяться у поданих документах;

перевіряє наявність у пенсійному посвідченні або посвідченні отримувача державної соціальної допомоги, що виплачується

замість пенсії, запису про інвалідність у зв'язку з ураженням опорно-рухового апарату інваліда (дитини-інваліда) - для інвалідів, членів їх сімей та законних представників інвалідів;

перевіряє наявність у статутах (положеннях) організацій інформації про провадження діяльності з надання послуг інвалідам з ураженням опорно-рухового апарату - для організацій;

проводить вибіркову перевірку належності осіб, яким надавалися послуги з перевезення, до інвалідів з ураженням опорно-рухового апарату на підставі використання відомостей Централізованого банку даних з проблем інвалідності та з урахуванням потреби зазначеної категорії осіб у реабілітаційних заходах, а також телефонне опитування таких осіб;

подає у двотижневий строк з дати находження всіх належним чином оформлених документів органові місцевого самоврядування інформацію про наявність підстав для видачі заявникові направлення на безоплатне зберігання транспортного засобу на автостоянці або надсилає мотивовану відмову.

14. Орган місцевого самоврядування на основі поданої районним органом праці та соціального захисту населення інформації приймає у місячний строк рішення щодо видачі інвалідам, членам їх сімей, законним представникам інвалідів та організаціям направлення на безоплатне зберігання транспортного засобу на автостоянці, місце розташування якої задовольняє заявника. У направленні обов'язково зазначаються прізвище, ім'я, по батькові заявника та місце розташування автостоянки.

У разі обмеженої кількості місць для зберігання транспортних засобів на автостоянці під час прийняття такого рішення орган місцевого самоврядування надає перевагу інвалідам, членам їх сімей, законним представникам інвалідів.

15. Власник автостоянки зобов'язаний у місячний строк після видачі інваліду, члену його сім'ї, законному представникові інваліда та організації направлення на безоплатне зберігання транспортного засобу на автостоянці надати місце на строк, зазначений у направленні, про що повідомити у тижневий строк заявника, орган місцевого самоврядування і районний орган праці та соціального захисту.

16. Строк безоплатного зберігання транспортного засобу за умови його наявності в користуванні інвалідів, членів їх сімей, законних представників інвалідів відповідає строку, на який встановлено інвалідність згідно із записом у пенсійному посвідченні або посвідченні отримувача державної соціальної допомоги, що виплачується замість пенсії. Для організацій такий строк становить один рік.

Після закінчення зазначеного строку, якщо його не було продовжено протягом одного місяця, інваліди, члени їх сімей, законні представники інвалідів та організації позбавляються права на безоплатне зберігання транспортного засобу та зобов'язані звільнити надане їм місце.

Кількість місць для безоплатного зберігання транспортних засобів, які надаються організації, не перевищує кількості транспортних засобів, що перебувають у власності організації або використовуються її представниками за довіреністю для перевезення інвалідів (дітей-інвалідів) з ураженням опорно-рухового апарату.

17. Інваліди, члени їх сімей, законні представники інвалідів або організації, які набули права на безоплатне зберігання транспортного засобу на автостоянці, повинні дотримуватися Правил зберігання транспортних засобів на автостоянках, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 115 (ЗП України, 1996 р., № 6, ст. 191).

18. Інваліди, члени їх сімей, законні представники інвалідів або організації, яким надано місця для безоплатного зберігання транспортних засобів, а також власники автостоянок не мають права розміщувати на таких місцях інші транспортні засоби, ніж ті, що зазначені у направленні.

19. Підставою для анулювання направлення на безоплатне зберігання транспортного засобу на автостоянці є реорганізація, ліквідація організації, смерть інваліда, члена його сім'ї або законного представника інваліда, дострокове зняття інвалідності.

У такому разі подальша видача направлень здійснюється в порядку загальної черги, що складається з усіх осіб та організацій, узятих на облік згідно з пунктами 10 - 14 цього Порядку.

Тема 7. ПІЛЬГИ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ.

Аварія на Чорнобильській АЕС є катастрофою планетарного масштабу, негативні наслідки якої відчуватимуться ще довгі роки. І хоча постраждалими від неї можна назвати всіх людей Землі, які вдихають забруднене повітря, п’ють неякісну воду, вживають різноманітні отруєні радіоактивним викидами продукти рослинництва та тваринництва, все ж існує категорія людей, які безпосередньо зіткнулися із жахливим впливом аварії на їхнє життя. Це – учасники ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, а також громадяни, які зазнали безпосереднього радіоактивного опромінення внаслідок аварії (переважно особи, що проживали або проживають на радіоактивно забрудненій території). Саме їх законодавством визнано «особами, які постраждали від Чорнобильської катастрофи». І саме вони, як свідчить практика,

потребують сьогодні додаткової уваги, допомоги та турботи від держави.[115]

Залежно від юридичної сили правового акта, що встановлює пільги для громадян, які постраждали від катастрофи на ЧАЕС, слід поділити на такі, що закріплені в законодавчих актах України, і такі, що закріплені в нормативно-правових актах та на місцевому рівні.

З суб'єктом отримання пільги поділяються на пільги для осіб, які потерпіли від наслідків катастрофи на ЧАЕС, та пільги для осіб, які блали участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

За терміном надання пільги поділяються на постійні (отримання житла), тимчасові (зни жка в оплаті комунальних послуг).

За змістом пільги поділяють на житлово-комунальні (першочергове чи позачергове забезпечення житлом; безоплатна приватизація житла); медико-реабілітаційні (право на безоплатне чи пільгове придбання ліків, безоплатне чи пільгове санаторно-курортне лікування), транспортні (безкоштовний проїзд усіма видами пасажирського міського (комунального) та приміського транспорту); соціально-побутові (безоплатне або пільгове становлення телефону та користування ним, безоплатне або пільгове забезпечення автомобілем, позачергове влаштування у заклади соціального захисту); соціально-трудові (позаконкурсне зарахування до навчальних закладів, переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності працівників, підвищений розмір допомоги з тимчасової непрацездатності, використання щорічної відпустки у зручний час).

[115] Малюга Л.Ю. Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Монографія. – К.: «Хай-Тек Прес», 2013. – 264 с. С.5

За ступенем персоніфікації пільги можна поділити на одноособові (придбання ліків, санаторно-курортне лікування) та сімейні (оплата комунальних послуг).

За періодичністю надання пільги поділяються на одноразові (надання житла, приватизація житла) і щомісячні (оплата комунальних послуг).

Пільги надаються незалежно від інших видів соціального захисту та є переважно грошовими або матеріально-речовими за змістом.[116]

Особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій та випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї, є громадяни, які брали безпосередню участь у ліквідації аварії та її наслідків (учасники ліквідації аварії на ЧАЕС); громадяни, включаючи дітей, які зазнали впливу радіоактивного опромінення внаслідок Чорнобильської катастрофи (потерпілі від ЧК); громадяни, які брали безпосередню участь у ліквідації інших ядерних аварій та їх наслідків, у ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт;громадяни, які постраждали від радіоактивного опромінення внаслідок будь-якої аварії, порушення правил експлуатації обладнання з радіоактивною речовиною, порушення правил зберігання і захоронення радіоактивних речовин, що сталося не з вини потерпілих.

Учасниками ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС вважаються громадяни, які безпосередньо брали участь у будь-яких роботах, пов'язаних з усуненням самої аварії, її наслідків у зоні відчуження у 1986-1987 роках незалежно від кількості робочих днів, а у 1988-1990 роках - не менше 30 календарних днів, у тому числі

[116] Малюга Л.Ю. Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Монографія. – К.: «Хай-Тек Прес», 2013. – 264 с., С.206-207

проведенні евакуації людей і майна з цієї зони, а також тимчасово направлені або відряджені у зазначені строки для виконання робіт у зоні відчуження, включаючи військовослужбовців *, працівники державних, громадських, інших підприємств, установ і організацій незалежно від їх відомчої підпорядкованості, а також ті, хто працював не менше 14 календарних днів у 1986 році на діючих пунктах санітарної обробки населення і дезактивації техніки або їх будівництві. Перелік цих пунктів визначається Кабінетом Міністрів України.

До потерпілих від Чорнобильської катастрофи належать:

1) евакуйовані із зони відчуження (в тому числі особи, які на момент евакуації перебували у стані внутрішньоутробного розвитку після досягнення ними повноліття), а також відселені із зон безумовного (обов'язкового) і гарантованого добровільного відселення;

2) особи, які постійно проживали на територіях зон безумовного (обов'язкового) та гарантованого добровільного відселення на день аварії або прожили за станом на 1 січня 1993 року на території зони безумовного (обов'язкового) відселення не менше двох років, а на території зони гарантованого добровільного відселення - не менше трьох років, та відселені або самостійно переселилися з цих територій;

3) особи, які постійно проживають або постійно працюють чи постійно навчаються у зонах безумовного (обов'язкового) та гарантованого добровільного відселення за умови, що вони за станом на 1 січня 1993 року прожили або відпрацювали чи постійно навчалися у зоні безумовного (обов'язкового) відселення не менше двох років, а у зоні гарантованого добровільного відселення - не менше трьох років;

4) особи, які постійно проживають або постійно працюють чи постійно навчаються на території зони посиленого радіоекологічного контролю, за умови, що вони за станом на 1 січня 1993 року прожили або відпрацювали чи постійно навчалися у цій зоні не менше чотирьох років;

5) особи, які працювали з моменту аварії до 1 липня 1986 року не менше 14 календарних днів або не менше трьох місяців протягом 1986 - 1987 років за межами зони відчуження на роботах з особливо шкідливими умовами праці (за радіаційним фактором), пов'язаними з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи, що виконувалися за урядовими завданнями. Перелік видів робіт і місць, де виконувалися зазначені роботи, встановлюється Кабінетом Міністрів України;

6) особи, які досягли повноліття, з числа зазначених у статті 27 цього Закону, та яким у дитячому віці встановлено причинний зв'язок інвалідності з наслідками Чорнобильської катастрофи, за умови проходження переогляду у спеціалізованій медико-соціальній експертній комісії відповідно до частини п'ятої статті 17 цього Закону.

7) неповнолітні діти, евакуйовані із зони відчуження, у тому числі діти, які на момент евакуації знаходились у стані внутрішньоутробного розвитку; проживали на момент аварії чи прожили або постійно навчалися після аварії не менше одного року у зоні безумовного (обов'язкового) відселення; проживали на момент аварії чи прожили або постійно навчалися після аварії не менше двох років у зоні гарантованого добровільного відселення; проживали на момент аварії чи прожили або постійно навчалися після аварії не менше трьох років у зоні посиленого радіоекологічного контролю; народились після 26 квітня 1986 року від батька, який на час настання вагітності матері мав підстави

належати до категорії 1, 2 або 3 постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, або народжені матір'ю, яка на час настання вагітності або під час вагітності мала підстави належати до категорії 1, 2 або 3 постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи; хворі на рак щитовидної залози незалежно від дозиметричних показників, а також хворі на променеву хворобу; одержали дозу опромінення щитовидної залози внаслідок Чорнобильської катастрофи, яка перевищує рівні, встановлені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи

Стаття 14. Визначення категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи,інших ядерних аварій та випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї для встановлення пільг і компенсацій

Для встановлення пільг і компенсацій визначаються такі категорії осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи:

1) інваліди з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи (статті 10, 11 і частина третя статті 12), щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, хворі внаслідок Чорнобильської катастрофи на променеву хворобу, - категорія 1;

2) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, які працювали у зоні відчуження:

- з моменту аварії до 1 липня 1986 року - незалежно від кількості робочих днів;

- з 1 липня 1986 року по 31 грудня 1986 року - не менше 5 календарних днів;

- у 1987 році - не менше 14 календарних днів, а також потерпілі від Чорнобильської катастрофи;

- евакуйовані у 1986 році із зони відчуження (в тому числі особи, які на момент евакуації перебували у стані внутрішньоутробного розвитку, після досягнення ними повноліття);

- особи, які постійно проживали у зоні безумовного (обов'язкового) відселення з моменту аварії до прийняття постанови про відселення, - категорія 2;

3) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, які працювали:

- у зоні відчуження з 1 липня 1986 року по 31 грудня 1986 року - від 1 до 5 календарних днів;

- у зоні відчуження в 1987 році - від 1 до 14 календарних днів;

- у зоні відчуження в 1988-1990 роках - не менше 30 календарних днів;

- на діючих пунктах санітарної обробки населення і дезактивації техніки або їх будівництві - не менше 14 календарних днів у 1986 році,

а також потерпілі від Чорнобильської катастрофи (не віднесені до категорії 2), які:

- постійно проживали на територіях зон безумовного (обов'язкового) та гарантованого добровільного відселення на день аварії або які за станом на 1 січня 1993 року прожили у зоні безумовного (обов'язкового) відселення не менше двох років, а на

території зони гарантованого добровільного відселення - не менше трьох років та відселені або самостійно переселилися з цих територій;

- постійно проживають або постійно працюють чи постійно навчаються у зонах безумовного (обов'язкового) та гарантованого добровільного відселення за умови, що вони за станом на 1 січня 1993 року прожили або відпрацювали чи постійно навчалися у зоні безумовного (обов'язкового) відселення не менше двох років, а у зоні гарантованого добровільного відселення - не менше трьох років, - категорія 3;

4) особи, які постійно проживають або постійно працюють чи постійно навчаються на території зони посиленого радіоекологічного контролю, за умови, що вони за станом на 1 січня 1993 року прожили або відпрацювали чи постійно навчалися у цій зоні не менше чотирьох років, - категорія 4.

Крім встановлених цією статтею категорій осіб, право на пільги та компенсації, передбачені цим Законом, мають особи, які працювали з моменту аварії до 1 липня 1986 року не менше 14 календарних днів або не менше трьох місяців протягом 1986 - 1987 років за межами зони відчуження на роботах з особливо шкідливими умовами праці (за радіаційним фактором), пов'язаними з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи, що виконувалися за урядовими завданнями.

Громадяни, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт, належать до категорії 1, або 2, або 3. Порядок визначення цих категорій встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Громадяни, які захворіли на променеву хворобу або захворювання яких пов'язане з переопроміненням внаслідок будь-

якої аварії, порушення правил експлуатації обладнання з радіоактивною речовиною, порушення правил зберігання і захоронення радіоактивних речовин, які сталися не з вини потерпілих, якщо такий зв'язок встановлено медичними закладами, належать до категорій, зазначених у частині третій цієї статті.

Стаття 19. Надання компенсацій та пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи

Компенсація та пільги, встановлені в даному розділі, стосуються всіх громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи відповідно до встановлених категорій.

Стаття 20. Компенсації та пільги громадянам, віднесеним до категорії 1 Особам, віднесеним до категорії 1 (пункт 1 статті 14), надаються такі гарантовані державою компенсації та пільги:

1) безплатне придбання ліків за рецептами лікарів;

2) безплатне позачергове зубопротезування (за винятком зубопротезування із дорогоцінних металів та прирівняних по вартості до них, що визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я);

3) першочергове обслуговування у лікувально-профілактичних закладах та аптеках;

4) позачергове щорічне безплатне забезпечення санаторно-курортними путівками шляхом надання щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівок через безготівкове перерахування санаторно-курортним закладам, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, за надання послуг із санаторно-курортного лікування чи одержання за їх бажанням грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні;

право вільного вибору санаторно-курортного закладу відповідного профілю чи закладу відпочинку, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та, за бажанням, здійснення доплати за надання додаткових послуг за рахунок власних коштів у разі недостатності суми щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівок на санаторно-курортне лікування чи відпочинок у вибраному закладі. Санаторно-курортні заклади незалежно від форми власності зобов'язані надавати санаторно-курортні та оздоровчі послуги шляхом безготівкових розрахунків.

Порядок надання щорічної грошової допомоги та здійснення доплат за рахунок власних коштів, виплати грошової компенсації в розмірі середньої вартості путівки в Україні встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Розмір щорічної грошової допомоги, щорічний розмір середньої вартості путівки в Україні визначаються законом про Державний бюджет України на відповідний рік;

5) користування при виході на пенсію та зміні місця роботи поліклініками, до яких вони були прикріплені під час роботи;

6) щорічне медичне обслуговування, диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів, лікування в спеціалізованих стаціонарах;

7) переважне право залишення на роботі при вивільненні працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці, в тому числі при ліквідації, реорганізації або перепрофілюванні підприємства, установи, організації, скороченні чисельності або штату працівників, а також на працевлаштування.

У разі вивільнення працівників у зв'язку з ліквідацією, реорганізацією або перепрофілюванням підприємства, установи, організації, скороченням чисельності або штату працівників їм

виплачується допомога в розмірі трикратної середньомісячної заробітної плати, а також зберігається за їх бажанням посадовий оклад, тарифна ставка (оклад) на новому місці роботи, але не більше одного року. Їм також гарантується працевлаштування з урахуванням їх побажань або можливість навчання нових професій (спеціальностей) із збереженням у встановленому порядку середньої заробітної плати за останнім місцем роботи за весь період перепідготовки, але не більше одного року.

При переведенні у зв'язку із станом здоров'я на нижчеоплачувану роботу зазначеним працівникам виплачується різниця між попереднім заробітком і заробітком на новій роботі до встановлення інвалідності або одужання, але не більше одного року;

8) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від страхового стажу;

9) виплата працюючим інвалідам допомоги по тимчасовій непрацездатності до 4 місяців підряд або до 5 місяців у календарному році;

10) позачергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов (включаючи сім'ї загиблих або померлих громадян). Особи, зазначені в цьому пункті, забезпечуються жилою площею протягом року з дня подання заяви, для чого місцеві ради щорічно виділяють 15 відсотків усього збудованого житла (в тому числі підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності). Кабінет Міністрів України щорічно виділяє обласним державним адміністраціям цільовим призначенням капітальні вкладення відповідно до кількості сімей, що потребують поліпшення житлових умов. Фінансування будівництва здійснюється з Державного бюджету України.

Крім загальних підстав, передбачених законодавством України, такими, що потребують поліпшення житлових умов, визнаються особи, які забезпечені жилою площею нижче рівня середньої забезпеченості громадян у даному населеному пункті або які проживають у комунальних квартирах.

Особам, які перенесли променеву хворобу будь-якого ступеня або стали інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи, які потребують поліпшення житлових умов, надається додаткова жила площа у вигляді окремої кімнати.

Сім'я, що втратила годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи, має право на додаткову жилу площу, порядок надання і розмір якої визначається Кабінетом Міністрів України.

Передбаченими цим пунктом пільгами щодо забезпечення житлом громадяни мають право скористатися лише один раз;

11) 50-процентна знижка плати за користування житлом (квартирної плати, плати за утримання будинків), комунальними послугами (газ, електрична і теплова енергія, водопостачання, водовідведення та інші послуги) у межах середніх норм споживання, передбачених законом, телефоном (абонентна плата, оплата послуг електрозв'язку за місцеві телефонні розмови з квартирних телефонів при посекундному обліку їх тривалості). Зазначені у цьому пункті пільги надаються також членам сімей громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, які проживають у жилих будинках (квартирах) усіх форм власності, в межах норм, передбачених законом. До членів сімей громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, належать: дружина (чоловік), неповнолітні діти, непрацездатні батьки, особа, яка проживає разом з постраждалою внаслідок Чорнобильської катастрофи особою - інвалідом I групи та доглядає за нею, за умови, що ця особа не перебуває у шлюбі; особа, яка знаходиться під опікою або

піклуванням громадянина, що має право на пільги, та проживає разом з ним;

Особам, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення, відшкодовується 50 процентів вартості палива, придбаного в межах норм, встановлених для продажу населенню.

У разі проживання у гуртожитку оплата за проживання провадиться у розмірі 50 процентів встановленої плати;

12) передача безплатно в приватну власність займаних ними та їх сім'ями квартир (будинків) державного та громадського житлового фонду незалежно від того, чи є зазначена особа наймачем чи членом сім'ї наймача. Зазначена пільга може бути використана один раз;

13) позачергове безоплатне забезпечення автомобілем інвалідів I групи незалежно від наявності медичних показань та інвалідів II групи за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем, відсутності у них протипоказань до керування автомобілем; позачергове пільгове забезпечення автомобілем інвалідів II групи за наявності медичних показань та протипоказань до керування з правом передачі керування автомобілем члену сім'ї. Інваліди II групи за відсутності відповідних медичних показань мають право на безоплатне або на пільгових умовах забезпечення автомобілем, а також інваліди III групи за наявності медичних показань - на забезпечення автомобілем та відсутності протипоказань до керування ним - на пільгових умовах у порядку загальної черги. Порядок та умови забезпечення автомобілем визначаються Кабінетом Міністрів України;

14) забезпечення продуктами харчування за медичними нормами з обов'язковим прикріпленням до відповідних магазинів за місцем проживання. Зазначеним особам компенсується 50 процентів

вартості продуктів харчування за медичними нормами, встановлюваними центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

15) безплатне користування всіма видами міського та приміського транспорту (крім таксі, в яких число посадочних місць для пасажирів не більше 9) на території України;

16) одержання лікарняного листка на весь період лікування в санаторіях і спеціалізованих лікувальних закладах з урахуванням часу проїзду туди й назад, з виплатою допомоги по державному соціальному страхуванню незалежно від того, ким і за чий рахунок видано путівку;

17) позачергове обов'язкове забезпечення їх дітей місцями у дошкільних закладах незалежно від відомчої підпорядкованості;

18) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;

19) безплатний проїзд один раз на рік до будь-якого пункту України і назад автомобільним або повітряним, або залізничним, або водним транспортом з правом першочергового придбання квитків;

20) обов'язкове (протягом року після подання заяви) відведення місцевими радами земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва для тих, хто потребує поліпшення житлових умов та перебуває на квартирному обліку, а також відведення земельних ділянок для ведення особистого підсобного господарства, садівництва і городництва, будівництва індивідуальних гаражів і дач;

22) використання чергової відпустки у зручний для них час, а також отримання додаткової відпустки із збереженням заробітної плати строком 14 робочих днів на рік;

23) позачерговий протягом року вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів для тих, хто потребує поліпшення житлових умов, до кооперативів по будівництву та експлуатації колективних гаражів, стоянок для транспортних засобів та їх технічного обслуговування, до садівницьких товариств, а також право на позачергове придбання садових будинків або матеріалів для їх будівництва, для індивідуальної забудови. У випадку одержання житла права, передбачені пунктом 10 цієї статті, втрачаються, якщо житлові умови поліпшились настільки, що відпали підстави для надання іншого жилого приміщення.

Передбаченими цим пунктом пільгами по забезпеченню житлом громадяни мають право скористатися один раз;

24) першочергове обслуговування на підприємствах, в установах, організаціях зв'язку, технічного обслуговування і ремонту транспортних засобів, служби побуту, торгівлі, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;

25) першочергове придбання промислових товарів підвищеного попиту, в тому числі легкового автомобіля, мотоцикла, моторного човна, телевізора, холодильника, меблів, пральної машини, пилососа у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

26) вступ поза конкурсом до державних вищих закладів освіти, професійно-технічних закладів освіти та на курси для професійного навчання з обов'язковим наданням гуртожитку на час навчання тим, хто не має житла, і виплатою підвищеної стипендії в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, незалежно від місця навчання на території України. Особи, які закінчили середні та професійно-технічні заклади освіти з відзнакою (відмінними оцінками), приймаються без екзаменів до державних вищих закладів

освіти за результатами співбесіди. Зазначені особи навчаються в цих закладах освіти за рахунок держави;

27) позачергове влаштування в заклади соціального забезпечення, а також на обслуговування службами соціального захисту вдома, якщо хворий не має близьких родичів, які проживають з ним.

У разі неможливості організації такого обслуговування закладами соціального захисту відшкодовуються витрати, пов'язані з доглядом за хворим;

28) позачергове встановлення телефону з оплатою 50 процентів вартості його встановлення;

31) оплата лікарняних листків по тимчасовій непрацездатності особам, які є учасниками ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, нараховується за їх бажанням з середнього фактичного заробітку, який вони одержували під час роботи по ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, без обмеження двома тарифними ставками або посадовими окладами.

У такому ж порядку оплата лікарняних листків провадиться і особам, тимчасова непрацездатність яких настала внаслідок загального захворювання.

Пільги, передбачені пунктами 1, 2, 17, 26, 27 цієї статті, поширюються на неповнолітніх дітей померлих громадян, віднесених до категорії 1, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою. Пільги, передбачені пунктом 26 цієї статті, поширюються на неповнолітніх дітей громадян, віднесених до категорії 1. Пільги, передбачені пунктами 5, 7, 8, 11, 12, 20, 23 і 27 цієї статті, надаються дружині (чоловіку) померлого громадянина, смерть якого пов'язана з Чорнобильською катастрофою, або опікуну (на час опікунства) дітей померлого. Дружині (чоловіку) померлого громадянина, смерть якого пов'язана з Чорнобильською

катастрофою, а також опікуну дітей померлого видається посвідчення у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Пільги, передбачені пунктами 5, 7, 8, 11, 12, 20, 23 і 27 частини першої цієї статті, надаються дружинам (чоловікам), якщо та (той) не одружилися вдруге, померлих громадян, смерть яких пов'язана з участю у ліквідації інших ядерних аварій, у ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт. Дружинам (чоловікам) зазначеної категорії померлих громадян видається посвідчення у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 21. Компенсації та пільги громадян, віднесеним до категорії 2

Особам, віднесеним до категорії 2 (пункт 2 статті 14), надаються такі гарантовані державою компенсації та пільги:

1) пільги, передбачені пунктами 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31 статті 20;

3) позачергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов.

Крім загальних підстав, передбачених законодавством України, такими, що потребують поліпшення житлових умов, визнаються особи, які забезпечені жилою площею нижче рівня середньої забезпеченості громадян у даному населеному пункті або які проживають у комунальних квартирах.

Сім'я, що втратила годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи, має право на додаткову жилу площу, порядок надання і розмір якої визначається Кабінетом Міністрів України.

Передбаченими цим пунктом пільгами щодо забезпечення житлом громадяни мають право скористатися один раз;

4) 50-процентна знижка вартості проїзду один раз на рік до будь-якого пункту України і назад автомобільним або повітряним, або залізничним, або водним транспортом;

5) першочергове встановлення телефону з оплатою 50 процентів вартості його встановлення;

6) забезпечення продуктами харчування за фізіологічними нормами з обов'язковим прикріпленням до відповідних магазинів за місцем проживання. Зазначеним особам компенсується 25 процентів вартості продуктів харчування за фізіологічними нормами, встановлюваними центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

8) відшкодування у встановленому законодавством порядку втраченого заробітку, який вони мали до ушкодження здоров'я, якщо захворювання або каліцтво, що виникли у зв'язку з виконанням робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, призвели до стійкої втрати професійної працездатності (без встановлення інвалідності), що встановлено уповноваженою медичною комісією;

9) безплатне користування всіма видами міського та приміського транспорту (крім таксі) на території України для учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, які належать до категорії 2.

Пільги, передбачені пунктами 1, 2, 17, 26, 27 статті 20, поширюються на неповнолітніх дітей померлих громадян, віднесених до категорії 2, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою. Пільги, передбачені пунктами 5, 7, 8, 11, 12, 20, 23 і 27 статті 20, надаються дружині (чоловіку) померлого громадянина, смерть якого пов'язана з Чорнобильською катастрофою, або опікуну (на час опікунства) дітей померлого. Дружині (чоловіку) померлого

громадянина, смерть якого пов'язана з Чорнобильською катастрофою, а також опікуну дітей померлого видається посвідчення у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Пільги, передбачені пунктами 5, 7, 8, 11, 12, 20, 23 і 27 частини першої статті 20, надаються дружинам (чоловікам), якщо та (той) не одружилися вдруге, померлих громадян, смерть яких пов'язана з участю у ліквідації інших ядерних аварій, у ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт. Дружинам (чоловікам) зазначеної категорії померлих громадян видається посвідчення у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 22. Компенсації та пільги громадян, віднесеним до категорії 3

Особам, віднесеним до категорії 3 (пункт 3 статті 14), надаються такі гарантовані державою компенсації та пільги:

1) пільги, передбачені пунктами 1, 2, 3, 5, 6, 8, 17, 20, 27 статті 20, а також пунктом 7 статті 20 для учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, які належать до категорії 3;

3) щорічне отримання відпустки строком до 14 робочих днів без збереження заробітної плати одному з батьків, які мають неповнолітніх дітей і проживають на територіях зон радіоактивного забруднення;

4) першочерговий вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів для тих, хто потребує поліпшення житлових умов;

6) зарахування поза конкурсом при одержанні позитивних оцінок на вступних екзаменах у заклади освіти осіб з числа потерпілих від Чорнобильської катастрофи, які проживають на територіях радіоактивного забруднення і направлені на навчання

згідно з планом цільової підготовки або договорами з підприємствами. Зазначені особи навчаються за рахунок держави.

Студентам із числа потерпілих від Чорнобильської катастрофи гарантується надання гуртожитку, якщо вони не мають житла, а також виплата підвищеної стипендії в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, незалежно від місця навчання на території України;

8) пріоритетне забезпечення промисловими товарами тривалого користування, перелік і порядок продажу яких визначається Кабінетом Міністрів України;

9) взяття на квартирний облік громадян, які проживають у комунальних квартирах, незалежно від розміру жилої площі;

10) передача в особисту власність жилих будинків та жилих приміщень державного і громадського житлового фонду, в які відселені або самостійно переселилися громадяни, відповідно до статті 4 цього Закону, незалежно від розміру займаної площі;

11) передача громадянам, які відпрацювали на території зони гарантованого добровільного відселення не менш як три роки, безплатно в приватну власність квартир (будинків) державного та громадського житлового фонду, які вони займають у цій зоні;

14) відшкодування 50 процентів вартості палива, придбаного в межах норм, встановлених для продажу населенню, особам, які проживають на територіях радіоактивного забруднення до відселення у будинках, що не мають центрального опалення;

15) звільнення від плати за землю.

Пільги, передбачені пунктами 1, 2, 17, 26, 27 статті 20, поширюються на неповнолітніх дітей померлих громадян з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, віднесених до категорії 3, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою. Пільги, передбачені пунктами 5, 7, 8, 11, 12, 20, 23 і 27

статті 20, надаються дружині (чоловіку) померлих громадян з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, віднесених до категорії 3, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, або опікуну (на час опікунства) дітей померлих громадян. Дружині (чоловіку) померлого громадянина, смерть якого пов'язана з Чорнобильською катастрофою, а також опікуну дітей померлого видається посвідчення у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Установити, що пільги, передбачені пунктом 1 частини першої та частиною другою цієї статті в частині пільг, передбачених пунктами 1, 2, 11 статті 20, пунктом 14 частини першої цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Пільги, передбачені пунктами 5, 7, 8, 11, 12, 20, 23 і 27 частини першої статті 20, надаються дружинам (чоловікам), якщо та (той) не одружилися вдруге, померлих громадян, смерть яких пов'язана з участю у ліквідації інших ядерних аварій, у ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт. Дружинам (чоловікам) зазначеної категорії померлих громадян видається посвідчення у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 24. Пільги особам, які працювали за межами зони відчуження на роботах з особливо шкідливими умовами праці (за радіаційним фактором), пов'язаними з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

Особи, які працювали з моменту аварії до 1 липня 1986 року не менше 14 календарних днів або не менше трьох місяців протягом 1986 - 1987 років за межами зони відчуження на роботах з особливо шкідливими умовами праці (за радіаційним фактором), пов'язаними з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи, що виконувалися за урядовими завданнями, надаються гарантовані державою пільги та компенсації, передбачені пунктами 1, 6, 8, 20 і 27 статті 20, пунктом 15 статті 22.

Установити, що пільги, передбачені пунктом 1 статті 20, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 25. Проходження військової служби особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи

Особи призовного віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, не направляються для проходження військової служби на території з підвищеними рівнями радіоактивного забруднення, а також у військові частини з ядерними установками або іншими джерелами іонізуючого опромінення, надвисокими частотами і компонентами ракетного пального.

Військовослужбовцям строкової служби, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, надаються обов'язкові щорічні відпустки тривалістю не менш як 30 діб без урахування часу проїзду.

Військовослужбовці строкової служби, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, проходять обов'язкове щорічне медичне обстеження.

Стаття 30. Пільги та компенсації потерпілим дітям та їх батькам

Потерпілим дітям, зазначеним у пунктах 1 - 6 статті 27 цього Закону, та їх батькам надаються такі гарантовані державою компенсації та пільги:

2) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності по догляду за хворою дитиною віком до 14 років - у розмірі 100 процентів середньої заробітної плати (доходу) незалежно від страхового стажу за весь період хвороби, включаючи санаторно-курортне лікування, одному з батьків або особі, яка їх замінює, якщо дитина потребує догляду батьків згідно з медичним висновком закладу охорони здоров'я, в якому дитина лікується чи перебуває на диспансерному обліку;

4) безплатне придбання ліків за рецептами лікарів, а також безплатне позачергове зубопротезування (за винятком зубопротезування із дорогоцінних металів та металів, прирівняних до них за вартістю, що визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я);

10) надання жінкам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, відпустки по вагітності і родах тривалістю 90 календарних днів до родів і 90 календарних днів після родів, яка обчислюється сумарно і надається жінкам повністю незалежно від кількості днів, фактично використаних до родів, з оплатою в розмірі повного заробітку незалежно від страхового стажу та місця роботи.

Вагітні жінки забезпечуються додатковим харчуванням за нормами, що встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

11) безплатне харчування учнів середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних закладів освіти, студентів коледжів та технікумів (училищ), розташованих на територіях радіоактивного забруднення (пункти 2, 3, 4 статті 2 цього Закону), а також дітей, евакуйованих із зони відчуження, дітей, які є інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи, і тих, які проживали у зоні безумовного (обов'язкового) відселення з моменту аварії до прийняття постанови про відселення. Дітям, які не харчуються в зазначених навчальних закладах, а також за всі дні, коли вони не відвідували ці заклади, до досягнення повноліття виплачується грошова компенсація у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України;

13) зарахування до стажу роботи одному з батьків часу догляду за потерпілою дитиною до досягнення нею віку 12 років.

Дітям, зазначеним у пункті 7 статті 27 цього Закону, надаються пільги, передбачені пунктами 3, 4 та 5 частини першої цієї статті. Одному з батьків зазначених дітей або особі, яка їх замінює, надаються пільги, передбачені пунктом 2 частини першої цієї статті.

Дітям, зазначеним у статті 27 цього Закону, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, надаються компенсації та пільги, передбачені пунктами 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11 частини першої цієї статті, а також надаються такі компенсації та пільги:

1) безплатне користування всіма видами міського та приміського транспорту (крім таксі з числом посадочних місць для пасажирів не більше 9), на території України;

2) позачергове обов'язкове забезпечення місцями у дошкільних закладах освіти незалежно від відомчої підпорядкованості;

3) використання чергової відпустки у зручний час для одного з батьків дитини-інваліда або особи, яка їх замінює, а також отримання одним із батьків або особою, яка їх замінює, додаткової

відпустки із збереженням заробітної плати строком на 14 робочих днів на рік;

4) вступ поза конкурсом до державних вищих закладів освіти, професійно-технічних закладів освіти та на курси для професійного навчання з обов'язковим наданням гуртожитку на час навчання тим, хто не має житла, і виплатою підвищеної стипендії в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, незалежно від місця навчання на території України. Особи, які закінчили середні загальноосвітні школи та професійно-технічні заклади освіти з відзнакою (відмінними оцінками), приймаються без екзаменів до державних вищих закладів освіти за результатами співбесіди. Зазначені особи навчаються в цих закладах освіти за рахунок держави;

5) позачергове влаштування в заклади соціального захисту, а також обслуговування службами соціального захисту вдома, якщо дитина-інвалід не має близьких родичів, які проживають разом з нею;

6) розмір державної соціальної допомоги, призначеної дітям-інвалідам віком до 18 років, підвищується на 50 процентів від розміру, передбаченого абзацом п'ятим частини першої статті 2 Закону України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам»;

7) надання додаткової жилої площі у вигляді окремої кімнати дитині, яка стала інвалідом внаслідок Чорнобильської катастрофи та потребує особливого догляду. Відсутність окремої кімнати є підставою для взяття на квартирний облік. Сім'ям, що мають дітей-інвалідів, надається право позачергового одержання жилих приміщень;

8) 50-процентна знижка плати за користування сім'єю, що має дитину-інваліда, житлом (квартирна плата), телефоном (в тому числі

щодо оплати послуг електрозв'язку за місцеві телефонні розмови з квартирних телефонів при похвилинному обліку їх тривалості) та комунальними послугами (водопостачання, газ, електрична, теплова енергія та інші послуги) у жилих будинках (квартирах) усіх форм власності в межах норм, передбачених законодавством, за умови, що дитина проживає разом з сім'єю.

Сім'ям, що мають дітей-інвалідів, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення, відшкодовується 50 процентів вартості палива, придбаного в межах норм, встановлених для продажу населенню;

9) позачергове встановлення сім'ї, що має дитину-інваліда, телефону з оплатою 50 процентів вартості його встановлення;

10) щорічне безплатне забезпечення дитини-інваліда та одного з батьків чи особи, яка їх замінює, путівкою для будь-якого виду оздоровлення чи відпочинку протягом двох місяців шляхом надання щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівки через безготівкове перерахування закладам оздоровлення чи відпочинку, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, за надання послуг із оздоровлення або відпочинку чи одержання грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні.

Батьки потерпілих дітей-інвалідів або особа, яка їх замінює, мають право вільного вибору санаторно-курортного закладу відповідного профілю чи закладу відпочинку, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та, за бажанням, здійснення доплати за надання додаткових послуг за рахунок власних коштів у разі недостатності суми щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівок на санаторно-курортне лікування чи відпочинок у вибраному закладі. Санаторно-курортні заклади незалежно від форми власності зобов'язані

надавати санаторно-курортні та оздоровчі послуги шляхом безготівкових розрахунків.

Порядок надання щорічної грошової допомоги та здійснення доплат за рахунок власних коштів, виплати грошової компенсації в розмірі середньої вартості путівки в Україні встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Розмір щорічної грошової допомоги, щорічний розмір середньої вартості путівки в Україні визначаються законом про Державний бюджет України на відповідний рік;

11) першочергове безкоштовне протезування дітей-інвалідів.

Дітям, які мають підстави для встановлення категорії 2 або 3, до досягнення повноліття, крім компенсацій та пільг, зазначених у частині першій цієї статті, надаються пільги, передбачені пунктами 2, 4 і 5 частини третьої цієї статті.

Після досягнення повноліття (в разі одруження або влаштування на роботу у передбачених чинним законодавством випадках до досягнення повноліття - за їх бажанням, відповідно з часу одруження або влаштування на роботу) особам, зазначеним у статті 27 цього Закону, надаються пільги та компенсації відповідно до встановлених статтею 14 цього Закону категорій.

Дітям до досягнення повноліття, які до вступу в державні вищі заклади освіти, професійно-технічні заклади освіти, розташовані за межами зони забруднення, мали підстави для отримання категорії 4, надаються пільги, передбачені пунктами 4 і 5 частини першої цієї статті та пунктом 4 частини третьої цієї статті, а студентам з числа цих дітей віком до 23 років надаються пільги, передбачені пунктом 6 статті 22 цього Закону.

Установити, що пільги, передбачені пунктом 4 частини першої та пунктами 8, 9 частини третьої цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку

на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 32. Забезпечення громадян, які евакуйовані, відселені (відселяються) або самостійно переселилися (переселяються), жилими приміщеннями

1. Громадяни, які евакуйовані або відселені (відселяються), безплатно забезпечуються жилими приміщеннями, як правило, у спеціально збудованих для цієї мети селищах, будинках і квартирах, які передаються їм в особисту власність.

2. Громадяни, які самостійно переселяються або переселилися відповідно до статті 4 цього Закону за направленнями обласних державних адміністрацій, за новим місцем проживання включаються підприємствами, установами та організаціями, де вони працевлаштовані, або місцевими державними адміністраціями, виконавчими органами сільських, селищних, міських рад до окремих від інших категорій списків для позачергового одержання житла без подання документів про здачу приміщення, яке вони займали. При цьому громадяни, які є інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи, користуються пільгою, передбаченою пунктом 10 статті 20 цього Закону, незалежно від реєстрації місця проживання.

Громадяни, які з різних причин не можуть працевлаштуватися та поселитися за обраним місцем проживання, зараховуються до окремих від інших категорій списків для позачергового одержання житла при районних державних адміністраціях, виконавчих органах сільських, селищних, міських рад на підставі направлення, виданого у встановленому порядку.

Особи, які після відселення або самостійного переселення повернулися на території радіоактивного забруднення, права на повторне одержання направлення не мають.

Проживання без реєстрації місця проживання та неможливість працевлаштування зазначених у цій статті громадян не можуть бути підставою для відмови у взятті на квартирний облік і наданні житла в будь-якому населеному пункті України.

Органи місцевого самоврядування щорічно виділяють для забезпечення жилою площею вказаних громадян 15 процентів всього збудованого житла (в тому числі підприємствами, установами, організаціями), для чого Кабінет Міністрів України щорічно виділяє обласним державним адміністраціям, на території яких самостійно переселяються громадяни з території радіоактивного забруднення, цільовим призначенням капітальні вкладення відповідно до кількості сімей, що самостійно переселилися.

3. Для забезпечення житлом сімей, які відселяються або самостійно переселяються відповідно до статті 4 цього Закону за направленнями обласних державних адміністрацій, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, підприємства, установи та організації, а також самі громадяни можуть купувати в будь-якому населеному пункті України (крім м. Києва та курортних місцевостей) за договірними цінами жилі будинки та квартири у громадян, яким вони належать на праві особистої власності, а також будинки і квартири державного і громадського житлового фонду, що не використовуються, - за їх залишковою балансовою вартістю.

Якщо жила площа будинку (квартири), що купується, перевищує 13,65 квадратного метра на кожного члена сім'ї, вартість зайвої площі і частини надвірних будівель, збудованих не за встановленими проектами, сплачує громадянин.

Громадянам, які збудували чи купили за власні кошти жилі будинки садибного типу з надвірними будівлями, а також жилі

приміщення в будинках житлово-будівельних (житлових) кооперативів, відшкодовується їх вартість у розмірах, визначених місцевими радами за обраним місцем проживання.

Місцеві державні адміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, підприємства, установи, організації, колективні сільськогосподарські підприємства і громадяни, а також власники жилих будинків і квартир звільняються від сплати державного мита при укладенні договорів купівлі-продажу будинків і квартир.

Кабінет Міністрів України виділяє Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській і Севастопольській міським державним адміністраціям, на територію яких самостійно переселяються (переселилися) громадяни відповідно до статті 4 цього Закону, капіталовкладення для придбання житла.

4. Громадяни мають право на індивідуальне житлове будівництво з позачерговим одержанням земельних ділянок з гарантованим забезпеченням необхідними будівельними матеріалами, укладанням договорів з підрядними організаціями на будівництво будинків садибного типу, а також на позачерговий вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів незалежно від строків проживання і реєстрації місця проживання у даному населеному пункті. При цьому громадянам Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською і Севастопольською міськими державними адміністраціями за місцем будівництва житла виділяються кошти з розрахунку 13,65 квадратного метра на кожного члена сім'ї.

Розмір і порядок виділення коштів для будівництва житла встановлюються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською і Севастопольською міськими державними адміністраціями. Кошти на будівництво житла відраховуються з

загальних капіталовкладень, які виділяються Кабінетом Міністрів України для будівництва житла. У цьому разі громадяни втрачають право на забезпечення житлом, передбачене пунктами 1, 2, 3 цієї статті.

За згодою громадян їм можуть передаватись у приватну власність незавершені будівництвом будинки садибного типу для закінчення будівництва за власні кошти. Порядок надання таких будинків визначається Кабінетом Міністрів України. Пільгами, передбаченими цим пунктом, громадяни мають право скористатися один раз.

5. Громадяни, переселені у тимчасові жилі приміщення, мають право на наступне позачергове за окремим списком забезпечення постійним благоустроєним житлом або на створення умов для будівництва відповідно до пункту 4 цієї статті.

Передбаченими цією статтею пільгами по забезпеченню житлом громадяни мають право скористатися один раз.

Стаття 33. Позачергове забезпечення житлом осіб, які самостійно переселяються (переселилися) на жилу площу близьких родичів

Громадяни з числа інвалідів та пенсіонерів, які самостійно переселяються (переселилися) відповідно до статті 4 цього Закону на жилу площу близьких родичів (батьки, діти, онуки, рідні брати і сестри), мають право на позачергове забезпечення житлом як такі, що не мають житла. Житлом вказані громадяни забезпечуються протягом трьох років.

Вказана пільга може бути використана один раз.

Стаття 34. Забезпечення житлом осіб, які евакуйовані в 1986 році за межі республіки і виявили бажання повернутись в Україну

Особи, які евакуйовані в 1986 році за межі республіки і бажають повернутися в Україну, мають право переселитися на жилу

площу близьких родичів (батьки, діти, онуки, рідні брати і сестри) з наступним першочерговим забезпеченням житлом як такі, що не мають житла. Громадяни, які не мають на території України близьких родичів або не бажають переселятися на їх жилу площу, включаються місцевими державними адміністраціями, виконавчими органами сільських, селищних, міських рад за обраним місцем проживання (крім м. Києва та курортних місцевостей) до окремих від інших категорій списків для першочергового одержання житла.

Вказана пільга може бути використана один раз.

Стаття 36. Компенсації та пільги громадянам, які евакуйовані, відселені (відселяються) або самостійно переселилися (переселяються) на нове місце проживання

Громадянам, які евакуйовані, відселені (відселяються) або самостійно переселилися (переселяються) відповідно до статті 4 цього Закону на нове місце проживання, надаються такі компенсації та пільги:

1) виплата одноразової допомоги в порядку та розмірі, встановлених Кабінетом Міністрів України, на кожного члена сім'ї;

2) оплата вартості проїзду, витрат на перевезення майна залізничним, водним або автомобільним транспортом за нормами, встановленими обласною державною адміністрацією;

3) збереження середньої заробітної плати за дні зборів у дорогу і влаштування на новому місці проживання, але не більше 14 робочих днів, а також за час перебування у дорозі виходячи з середньомісячного заробітку за попереднім місцем роботи;

4) оплата витрат, пов'язаних з переїздом, яка здійснюється місцевими радами за попереднім місцем проживання за рахунок коштів, виділених на ліквідацію наслідків Чорнобильської катастрофи;

6) першочергове влаштування на роботу місцевими державними адміністраціями, виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, підприємствами, установами, організаціями за новим місцем проживання з урахуванням професії, спеціальності, кваліфікації. У разі неможливості такого працевлаштування громадянам гарантується надання іншої роботи з урахуванням їх побажань і громадських потреб або можливості навчання нових професій (спеціальностей) із збереженням їм у встановленому порядку середньої заробітної плати на весь період перепідготовки, але не більше одного року.

За громадянами, які працювали на забруднених територіях до відселення або самостійного переселення, зберігається за новим місцем роботи безперервний стаж, стаж роботи за спеціальністю, присвоєна їм кваліфікація та звання в порядку і на умовах, визначених законодавством;

7) позачергове придбання товарів, за які виплачено компенсацію відповідно до пункту 4 статті 35 цього Закону;

8) звільнення від сплати протягом трьох років податку з власників транспортних засобів, а також звільнення осіб, які відселилися або самостійно переселилися в сільські населені пункти, на такий же строк від сплати податку з будівель.

Компенсації та пільги, передбачені цією статтею, надаються один раз.

Стаття 56. Пільги щодо обчислення стажу роботи (служби)

1. Час роботи, служби (в тому числі державної) з ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у зоні відчуження зараховується до стажу роботи, стажу державної служби, вислуги років, яка надає право на пенсію за вислугу років відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»: до 1 січня 1988 року - у

потрійному, а з 1 січня 1988 року до 1 січня 1993 року - у полуторному розмірі (у тому числі за списком № 1). З 1 січня 1993 року та в наступні роки пільги з обчислення стажу роботи у зоні відчуження визначаються Кабінетом Міністрів України.

2. Право на пенсію в повному розмірі мають громадяни, віднесені до категорій 1, 2, 3, 4 за умови стажу роботи не менш як: чоловіки - 20 років, жінки - 15 років, із збільшенням пенсії на один процент заробітку за кожний рік роботи понад встановлений цим пунктом стаж, але не вище 75 процентів заробітку, а громадянам, які відпрацювали за списком № 1, чоловіки - 10 років і більше, жінки - 7 років 6 місяців і більше - не вище 85 процентів заробітку.

3. Громадянам, віднесеним до категорій 1, 2, 3 і 4, надається статус ветерана праці за умови наявності у них стажу роботи на 10 років більшого за встановлений пунктом 2 цієї статті (у жінок - 25 років, у чоловіків - 30 років).

Стаття 57. Пільги по обчисленню середньомісячного заробітку

Обчислення середньомісячного заробітку провадиться відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

У разі обчислення пенсії відповідно до частини другої статті 27 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» за бажанням того, хто звернувся за пенсією, середньомісячний фактичний заробіток для обчислення пенсії може визначатися за будь-які 12 місяців підряд роботи на територіях радіоактивного забруднення.

Якщо особа, яка звернулася за пенсією, пропрацювала на територіях радіоактивного забруднення:

менше 12 місяців, - середньомісячний заробіток визначається шляхом поділу загальної суми заробітку за календарні місяці роботи на кількість цих місяців;

не менше 30 календарних днів у двох місяцях, - середньомісячний заробіток визначається за будь-які фактично відпрацьовані 30 календарних днів роботи;

менше місяця, - середньомісячний заробіток визначається за цей календарний місяць з додаванням до заробітку на основній роботі.

Порядок обчислення середньомісячного заробітку для призначення пенсії по інвалідності, що настала внаслідок каліцтва чи захворювання, і пенсії у зв'язку з втратою годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи, призначеної відповідно до статті 54 цього Закону, визначається Кабінетом Міністрів України.

Особам, які брали участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 році, а також в евакуації населення на добровільній безплатній основі і стали інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи, що підтверджено відповідними документами, пенсія по інвалідності за їх бажанням обчислюється з п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати, що був встановлений на час їхнього перебування в зоні відчуження.

Стаття 60. Право вибору пільг та компенсацій особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи

Особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, які мають одночасно право на інші пільги та компенсації, передбачені законодавством України, надаються за їх вибором пільги та компенсації відповідно до одного із законів України.

Стаття 66. Поширення дії цього Закону на громадян інших держав, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи

Громадяни інших держав, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, користуються всіма пільгами, що

передбачені цим Законом, у разі переїзду на постійне місце проживання в Україну.

Стаття 68. Підстави для припинення виплати компенсацій та надання пільг за проживання на території зони безумовного (обов'язкового) відселення

Виплата компенсацій і надання пільг, передбачених статтями 37 і 46 цього Закону, громадянам, які проживають на території зони безумовного (обов'язкового) відселення, припиняється у разі їх відмови від переселення в збудоване для цієї мети житло (житлові умови повинні відповідати вимогам, передбаченим житловим законодавством). На зазначених громадян у період їх подальшого проживання на радіоактивно забрудненій території не поширюється також пільга щодо зменшення пенсійного віку, передбачена статтею 55 цього Закону.

28 лютого 1991 року

№ 796-XII

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 28 червня 1997 р. № 637
Київ
Про порядок передачі у приватну власність громадян незавершених будівництвом будинків садибного типу

На виконання пункту 4 статті 32 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

Затвердити Положення про порядок передачі у приватну власність громадян незавершених будівництвом будинків садибного типу (додається).

Виконуючий обов'язки
Прем'єр-міністра України
В. ДУРДИНЕЦЬ
Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 28 червня 1997 р. № 637

ПОЛОЖЕННЯ
про порядок передачі у приватну власність громадян незавершених будівництвом будинків садибного типу

1. Це Положення визначає порядок передачі обласними або районними державними адміністраціями незавершених будівництвом будинків садибного типу, що перебувають у державній власності, у приватну власність громадян, які самостійно переселяються із радіоактивно забруднених територій, перебувають на черзі для отримання житла за направленнями на переселення, виданими у встановленому порядку, а також особам, віднесеним до 1 або 2 категорії постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, які перебувають на квартирному обліку для поліпшення житлових умов (незалежно від місця перебування на черзі для отримання житла за направленням на переселення або на квартирному обліку для поліпшення житлових умов).

2. Предметом передачі згідно з цим Положенням є незавершені будівництвом будинки садибного типу, що споруджувалися (споруджуються) за рахунок коштів Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального

захисту населення для переселення громадян із зони безумовного (обов'язкового) відселення та громадян, які переселяються із зони гарантованого добровільного відселення і зони посиленого радіоекологічного контролю за направленнями, виданими згідно з Порядком відселення та самостійного переселення громадян з територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 1992 р. № 706.

3. Незавершені будівництвом будинки садибного типу передаються безоплатно у приватну власність громадян на підставі рішення обласної або районної державної адміністрації за місцем переселення, про що укладається відповідна угода.

4. Незавершені будівництвом будинки передаються у приватну власність разом із необхідною проектно-кошторисною документацією, будівельними матеріалами, конструкціями і земельними ділянками.

При цьому в угоді, передбаченій пунктом 3 цього Положення, зазначаються за оцінкою бюро технічної інвентаризації вартість фактично виконаних проектних і будівельних робіт, обсяги незавершеного будівництва на об'єкті в цінах на час оформлення передачі цього об'єкта громадянину, вартість будівельних матеріалів і конструкцій, що передаються громадянину для подальшої забудови, потреба в коштах для завершення будівництва.

5. Роботи, пов'язані із закінченням будівництва таких будинків, провадяться за рахунок коштів цих громадян. Після закінчення будівництва громадянам відшкодовуються витрачені ними на це кошти згідно з пунктом 3 статті 32 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

6. За наявності бажаючих з вищезгаданих категорій громадян можлива передача їм у власність незавершених будівництвом будинків будь-якого ступеня готовності.

7. Громадяни, які отримали у приватну власність незавершені будівництвом будинки садибного типу, можуть змінювати проект будинку за погодженням з районним архітектором.

8. Після закінчення будівництва громадяни для відшкодування їм коштів подають обласній або районній державній адміністрації акт введення в експлуатацію будинку садибного типу і платіжні документи з оплати вартості робіт, матеріалів, послуг. Сума коштів, що підлягає відшкодуванню, не може бути вищою, ніж зазначена в угоді про безоплатну передачу у приватну власність громадян незавершених будівництвом будинків садибного типу (крім випадків підвищення цін на будівництво, установленого Держбудом).

Не підлягає оплаті понесена громадянами частина витрат на завершення будівництва понад норми, встановлені законодавством про житло та його приватизацію.

9. Переселення громадян у незавершені будівництвом будинки, отримані ними у приватну власність, відбувається після завершення їх спорудження з дотриманням вимог Порядку відселення та самостійного переселення громадян з територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 1992 р. № 706.

10. Спірні питання, що виникають під час передачі та завершення будівництва, вирішуються у встановленому законодавством порядку.

11. Дія цього Положення не поширюється на порядок передачі у приватну власність громадян незавершених будівництвом

будинків садибного типу, які включені органами приватизації до переліку об'єктів, що підлягають приватизації.

Тема 8. ПІЛЬГИ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ЗАЙНЯТІ В ШКІДЛИВИХ ТА НЕБЕЗПЕЧНИХ УМОВАХ ПРАЦІ.

Шкідливі і небезпечні умови і характер праці - умови і характер праці, при яких внаслідок порушення санітарних норм і правил можливий вплив небезпечних і шкідливих факторів виробничого середовища у вимірах, що перевищують гігієнічні нормативи, і психофізіологічні фактори трудової діяльності, що викликають функціональні зміни в організмі і можуть призвести до стійкого зниження працездатності або порушення здоров'я працівників.

Шкідливі умови праці повинні підтверджуватися атестацією, яка проводиться на підприємствах, в організаціях, установах незалежно від форм власності й господарювання, де технологічний процес, використовуване обладнання, сировина та матеріали є потенційними джерелами шкідливих і небезпечних виробничих факторів, що можуть несприятливо впливати на стан здоров'я працівників, а також на їхніх нащадків як тепер, так і в майбутньому.

Атестації підлягають робочі місця, на яких технологічний процес, обладнання, використовувані сировина і матеріали можуть бути потенційними джерелами шкідливих і небезпечних факторів.Для виробництв, робіт, професій та посад, для яких у списках №1 і №2 передбачено показники умов праці, атестацію проводять тільки за цими показниками.

Атестацію проводять для виявлення на робочому місці шкідливих і небезпечних виробничих факторів та причин їх виникнення; дослідження санітарно-гігієнічних факторів виробничого середовища, важкості й напруженості трудового процесу на робочому місці; комплексну оцінку факторів виробничого середовища і характеру праці щодо відповідності їх

вимогам стандартів, санітарних норм і правил; обгрунтування віднесення робочого місця до відповідної категорії за шкідливими умовами праці; підтвердження (встановлення) права працівників на пільгове пенсійне забезпечення, додаткову відпустку, скорочений робочий день, інші пільги і компенсації залежно від умов праці; перевірку правильності застосування списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, що дають право на пільгове пенсійне забезпечення; розв'язання спорів, які можуть виникнути між юридичними особами і громадянами (працівниками) стосовно умов праці, пільг і компенсацій; розроблення комплексу заходів по оптимізації рівня гігієни і безпеки, характеру праці і оздоровлення трудящих; вивчення відповідності умов праці рівневі розвитку техніки і технології, удосконалення порядку та умов установлення і призначення пільг і компенсацій.

Періодичність атестації встановлюється підприємством у колективному договорі, але не рідше одного разу на 5 років.

Відповідальність за своєчасне та якісне проведення атестації покладається на керівника (власника) підприємства, організації.

Санітарно-гігієнічні дослідження факторів виробничого середовища і трудового процесу проводять санітарні лабораторії підприємств і організацій, науково-дослідних і спеціалізованих організацій, атестованих органами Держстандарту і Міністерства охорони здоров'я за списками, узгодженими з органами Державної експертизи умов праці, а також на договірній основі лабораторії територіальних санітарно-епідеміологічних станцій.

Результати атестації за умовами праці є основою для вирішення питань надання пенсій за віком на пільгових умовах відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення», інших пільг та компенсацій, а також розроблення і реалізації організаційних,

технічних, економічних та соціальних заходів колективного договору щодо поліпшення умов трудової діяльності.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про охорону праці

Стаття 7. Право працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці

Працівники, зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, безоплатно забезпечуються лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами, газованою солоною водою, мають право на оплачувані перерви санітарно-оздоровчого призначення, скорочення тривалості робочого часу, додаткову оплачувану відпустку, пільгову пенсію, оплату праці у підвищеному розмірі та інші пільги і компенсації, що надаються в порядку, визначеному законодавством.

У разі роз'їзного характеру роботи працівникові виплачується грошова компенсація на придбання лікувально-профілактичного харчування, молока або рівноцінних йому харчових продуктів на умовах, передбачених колективним договором.

Роботодавець може за свої кошти додатково встановлювати за колективним договором (угодою, трудовим договором) працівникові пільги і компенсації, не передбачені законодавством.

Протягом дії укладеного з працівником трудового договору роботодавець повинен, не пізніш як за 2 місяці, письмово інформувати працівника про зміни виробничих умов та розмірів пільг і компенсацій, з урахуванням тих, що надаються йому додатково.

Стаття 9. Відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я працівників або у разі їх смерті

Час перебування на інвалідності у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням зараховується до стажу роботи для призначення пенсії за віком, а також до стажу роботи із шкідливими умовами, який дає право на призначення пенсії на пільгових умовах і в пільгових розмірах у порядку, встановленому законом.

Стаття 40. Соціальний захист посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці

Посадовим особам центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, держава гарантує соціальний захист.

Працівники правоохоронних органів надають допомогу посадовим особам органів державного нагляду у виконанні ними службових обов'язків та вживають заходів щодо припинення незаконних дій осіб, які перешкоджають виконувати ці обов'язки, вдаються до погроз, шантажу, нанесення тілесних ушкоджень посадовим особам органів державного нагляду або членам їх сімей, завдають шкоди їх майну.

За особами, які звільнені з посад в органах державного нагляду за віком або через хворобу чи каліцтво, а також за членами сім'ї або утриманцями загиблої під час виконання службових обов'язків посадової особи зберігається право на пільги згідно з законодавством.

14 жовтня 1992 року

№ 2694-XII

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про психіатричну допомогу

Стаття 27. Професійні права, обов'язки та пільги лікаря-психіатра, інших працівників, які беруть участь у наданні психіатричної допомоги, у тому числі здійснюють догляд за особами, які страждають на психічні розлади

Професійні права, обов'язки лікаря-психіатра, інших працівників, які беруть участь у наданні психіатричної допомоги, у тому числі здійснюють догляд за особами, які страждають на психічні розлади, при наданні психіатричної допомоги встановлюються Основами законодавства України про охорону здоров'я, цим Законом та іншими законами. Лікар-психіатр, інші працівники, які беруть участь у наданні психіатричної допомоги, в тому числі здійснюють догляд за особами, які страждають на психічні розлади, мають право на пільги, встановлені законодавством України для осіб, зайнятих на важких роботах та з шкідливими і небезпечними умовами праці.

22 лютого 2000 року

№ 1489-III

ГІРНИЧИЙ ЗАКОН УКРАЇНИ

Стаття 43. Права та соціальні гарантії працівників гірничих підприємств

Права працівників гірничих підприємств, зайнятих на важких роботах і роботах з небезпечними та (або) шкідливими умовами праці, пов'язані з оплатою та охороною праці, порядком допуску працівників до важких робіт і робіт з небезпечними та (або) шкідливими умовами праці, тривалістю робочого часу для робітників підземних професій, пільгами та компенсаціями працівникам, які пропрацювали на роботах з небезпечними та (або)

шкідливими умовами праці, та в разі каліцтва, загибелі, професійного захворювання, а також їх соціальним страхуванням і захистом працівників, які вивільняються при ліквідації, консервації гірничих підприємств, визначаються законами України.

Стаття 46. Пільги та компенсації працівникам гірничого підприємства у зв'язку з припиненням діяльності цього підприємства

Працівники гірничого підприємства, що підлягає ліквідації або консервації, відповідно до закону отримують компенсаційні виплати у разі звільнення, а також користуються пільговими умовами працевлаштування і професійної перепідготовки та іншими соціальними гарантіями, передбаченими законами України.

Зазначені гарантії поширюються на:

працівників, які перебували у штаті гірничого підприємства на початок його ліквідації або консервації;

працівників, яким відшкодовувалася шкода, заподіяна їм каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним із виконанням трудових обов'язків;

працівників, обраних до складу виборних органів первинних профспілкових організацій, що діяли на гірничому підприємстві.

Вивільненим працівникам право на працю гарантується шляхом:

переведення на інші гірничі підприємства з урахуванням їх професійної підготовки та спеціалізації або з подальшою професійною перепідготовкою;

працевлаштування на підприємствах інших галузей через державну службу зайнятості населення.

Працівники гірничих підприємств, що ліквідуються або консервуються, мають першочергове право на працевлаштування на новостворюваних і діючих підприємствах незалежно від форми власності.

Працівникам, які звільнені з гірничих підприємств у зв'язку з їх ліквідацією або консервацією і зареєстровані у державній службі зайнятості в установленому законодавством порядку та проходять професійну підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації, за період навчання здійснюється доплата до розміру тарифної ставки за попереднім місцем роботи.

Працівникам гірничих підприємств, які звільняються у зв'язку з виходом на пенсію при ліквідації або консервації гірничого підприємства, виплачується компенсація, передбачена колективним договором (галузевою угодою). Розмір такої компенсації встановлюється залежно від стажу роботи працівника.

Якщо протягом року відповідний орган державної служби зайнятості не може забезпечити працевлаштування зазначених осіб відповідно до частин третьої та четвертої цієї статті, за рішенням місцевого органу виконавчої влади виплата допомоги по безробіттю у розмірі 50 відсотків середньомісячного заробітку продовжується на період до їх працевлаштування. Загальний строк виплати цієї допомоги не може перевищувати двох років. Виплати провадяться за рахунок коштів, передбачених на ліквідацію або консервацію гірничого підприємства, згідно з поданим власнику гірничого підприємства відповідним органом державної служби зайнятості розрахунком потреби у додаткових коштах на виплату допомоги по безробіттю, залучених правонаступником для цих цілей.

Стаття 47. Порядок надання пільг і компенсацій працівникам гірничого підприємства, які вивільняються у зв'язку з його ліквідацією або консервацією

Працівники гірничого підприємства попереджаються у письмовій формі про його ліквідацію або консервацію не пізніше ніж за рік до її проведення, а кожен працівник не пізніше ніж за два

місяці до вивільнення ознайомлюється з відповідним наказом під особистий підпис.

Працівникам, які переводяться на роботу на інше підприємство з подальшою професійною перепідготовкою, у період перепідготовки виплачується матеріальна допомога у розмірі середньомісячної заробітної плати в установленому порядку.

Керівники гірничих підприємств, які за наявності вакансій на цих підприємствах не приймають на роботу вивільнених працівників з урахуванням їх професійної підготовки та спеціалізації, несуть відповідальність згідно з законом.

6 жовтня 1999 року

№ 1127-XIV

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про захист населення від інфекційних хвороб

Стаття 37. Робота в осередках інфекційних хвороб

Обов'язковому епідеміологічному обстеженню підлягає кожен випадок (осередок) особливо небезпечних і небезпечних інфекційних хвороб незалежно від місця виникнення. У дитячих закладах обов'язковому епідеміологічному обстеженню підлягає кожен випадок будь-якої інфекційної хвороби.

Межі осередків інфекційних хвороб визначаються фахівцями державної санітарно-епідеміологічної служби на підставі результатів їх епідеміологічного обстеження.

Роботи в осередках особливо небезпечних і небезпечних інфекційних хвороб (епідеміологічне обстеження, лікувальні, профілактичні та протиепідемічні заходи, у тому числі дезінфекційні) належать до робіт з особливо шкідливими та шкідливими умовами праці. Перелік посад медичних та інших

працівників, які безпосередньо зайняті на роботах із шкідливими та особливо шкідливими умовами праці в осередках інфекційних хвороб, визначається Кабінетом Міністрів України. На цих працівників поширюються встановлені законодавством умови оплати праці, заходи соціального захисту, пільги та компенсації.

6 квітня 2000 року

№ 1645-III

Тема 9. ПІЛЬГИ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ПРАЦІ ТА ІНШИХ ГРОМАДЯН ПОХИЛОГО ВІКУ.

Законодавство гарантує ветеранам праці та громадянам похилого віку рівні з іншими громадянами можливості в економічній, соціальній, політичній сферах, сприятливі умови для повноцінного способу життя. Дискримінація громадян похилого віку в галузі праці, охорони здоров'я, соціального забезпечення, користування житлом та в інших сферах забороняється, а посадові особи, які порушують ці гарантії, притягаються до відповідальності згідно з чинним законодавством.[117]

Ветеранами праці визнаються громадяни, які працювали на підприємствах, в установах, організаціях, об'єднаннях громадян, фізичних осіб, мають стаж роботи 40 років - для чоловіків і 35 років - для жінок і вийшли на пенсію.

Ветеранами праці визнаються також: громадяни, яким призначені пенсії на пільгових умовах:

1. за списком №1 виробництв, робіт, професій, посад і показників на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, зайнятість в яких повний

[117] Тищенко О.В. Соціально-правовий захист вразливих верств населення України: науково-практичний посібник – К.: ВГЛ «Обрії», 2011. – 336 с., С.17

робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах - за наявності стажу роботи у жінок - 25 років і у чоловіків - 30 років;

за списком №2 виробництв, робіт, професій, посад і показників з шкідливими та важкими умовами праці, зайнятість в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах - за наявності стажу роботи у жінок - 30 років і у чоловіків - 35 років;

за наявності стажу роботи у жінок - 30 років і у чоловіків - 35 років:трактористи-машиністи, безпосередньо зайняті у виробництві сільськогосподарської продукції в колгоспах, радгоспах, інших підприємствах сільського господарства, - чоловіки після досягнення 55 років і при загальному стажі роботи не менше 30 років, з них не менше 20 років на зазначеній роботі.За відсутності стажу роботи, встановленого абзацом першим цього пункту, у період до 1 квітня 2024 року пенсія за віком на пільгових умовах призначається за наявності стажу роботи:з 1 квітня 2015 року по 31 березня 2016 року - не менше 25 років 6 місяців;з 1 квітня 2016 року по 31 березня 2017 року - не менше 26 років;з 1 квітня 2017 року по 31 березня 2018 року - не менше 26 років 6 місяців;з 1 квітня 2018 року по 31 березня 2019 року - не менше 27 років;з 1 квітня 2019 року по 31 березня 2020 року - не менше 27 років 6 місяців;з 1 квітня 2020 року по 31 березня 2021 року - не менше 28 років;з 1 квітня 2021 року по 31 березня 2022 року - не менше 28 років 6 місяців;з 1 квітня 2022 року по 31 березня 2023 року - не менше 29 років;з 1 квітня 2023 року по 31 березня 2024 року - не менше 29 років 6 місяців;

за наявності стажу роботи у жінок - 30 років і у чоловіків - 35 роківжінки, які працюють трактористами-машиністами, машиністами будівельних, шляхових і вантажно-розвантажувальних машин, змонтованих на базі тракторів і екскаваторів, - після досягнення 55 років і при загальному стажі роботи не менше 25 років, з них не менше 15 років на зазначеній роботі.За відсутності

стажу роботи, встановленого абзацом першим цього пункту, у період до 1 квітня 2024 року пенсія за віком на пільгових умовах призначається за наявності стажу роботи:з 1 квітня 2015 року по 31 березня 2016 року - не менше 20 років 6 місяців;з 1 квітня 2016 року по 31 березня 2017 року - не менше 21 року;з 1 квітня 2017 року по 31 березня 2018 року - не менше 21 року 6 місяців;з 1 квітня 2018 року по 31 березня 2019 року - не менше 22 років;з 1 квітня 2019 року по 31 березня 2020 року - не менше 22 років 6 місяців;з 1 квітня 2020 року по 31 березня 2021 року - не менше 23 років;з 1 квітня 2021 року по 31 березня 2022 року - не менше 23 років 6 місяців;з 1 квітня 2022 року по 31 березня 2023 року - не менше 24 років;з 1 квітня 2023 року по 31 березня 2024 року - не менше 24 років 6 місяців.

за наявності стажу роботи у жінок - 30 років і у чоловіків - 35 років жінки, які працюють доярками (операторами машинного доїння), свинарками-операторами в колгоспах, радгоспах, інших підприємствах сільського господарства, - після досягнення 55 років і при стажі зазначеної роботи не менше 20 років за умови виконання встановлених норм обслуговування.Норми обслуговування для цих цілей встановлюються в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

за наявності стажу роботи у жінок - 30 років і у чоловіків - 35 років жінки, зайняті протягом повного сезону на вирощуванні, збиранні та післязбиральній обробці тютюну, - після досягнення 55 років і при стажі зазначеної роботи не менше 20 років.

за наявності стажу роботи у жінок - 30 років і у чоловіків - 35 років робітниці текстильного виробництва, зайняті на верстатах і машинах, - за списком виробництв і професій, затверджуваним у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, - після досягнення 55 років і при стажі зазначеної роботи не менше 20 років.

за наявності стажу роботи у жінок - 30 років і у чоловіків - 35 років жінки, які працюють у сільськогосподарському виробництві та виховали п'ятеро і більше дітей, - незалежно від віку і трудового стажу, в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України;

за наявності стажу роботи у жінок - 30 років і у чоловіків - 35 років водії міського пасажирського транспорту (автобусів, тролейбусів, трамваїв) і великовагових автомобілів, зайнятих у технологічному процесі важких і шкідливих виробництв, після досягнення 55 років і при стажі роботи:для чоловіків - не менше 30 років, у тому числі на зазначеній роботі не менше 12 років 6 місяців;для жінок - не менше 25 років, у тому числі на зазначеній роботі не менше 10 років;

за наявності стажу роботи у жінок - 30 років і у чоловіків - 35 роківокремі категорії працівників авіації та льотно-випробного складу; робітники локомотивних бригад і окремі категорії працівників, які безпосередньо здійснюють організацію перевезень і забезпечують безпеку руху на залізничному транспорті та метрополітені; водії вантажних автомобілів, безпосередньо зайнятих в технологічному процесі на шахтах, у рудниках, розрізах і рудних кар'єрах на вивезенні вугілля, сланцю, руди, породи; механізатори (докери-механізатори) комплексних бригад на вантажно-розвантажувальних роботах у портах, а також плавсклад морського, річкового флоту і флоту рибної промисловості (крім суден портових, що постійно працюють на акваторії порту, службово-допоміжних, роз'їзних, приміського і внутріміського сполучення); працівники експедицій, партій, загонів, дільниць і бригад, безпосередньо зайняті на польових геологорозвідувальних, пошукових, топографо-геодезичних, геофізичних, гідрографічних, гідрологічних, лісовпорядних і розвідувальних роботах; робітники і майстри (у тому числі старші майстри), безпосередньо зайняті на лісозаготівлях

і лісосплаві, включаючи зайнятих на обслуговуванні механізмів і обладнання; артисти театрально-концертних та інших видовищних закладів, підприємств і колективів при стажі творчої діяльності від 20 до 35 років за переліком та у порядку, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, незалежно від віку, але не раніше досягнення 55 років.До досягнення вищезазначеного віку, право на пенсію за вислугу років мають артисти театрально-концертних та інших видовищних закладів, підприємств і колективів:які в період до 1 січня 2016 року мали вислугу років на відповідних посадах не менше вищезазначеної тривалості, 1971 року народження і старші за наявності вищезазначеної тривалості стажу творчої діяльності, та після досягнення ними віку, 50 років - які народилися з 1 січня 1966 року по 30 червня 1966 року;50 років 6 місяців - які народилися з 1 липня 1966 року по 31 грудня 1966 року;51 рік - які народилися з 1 січня 1967 року по 30 червня 1967 року;51 рік 6 місяців - які народилися з 1 липня 1967 року по 31 грудня 1967 року;52 роки - які народилися з 1 січня 1968 року по 30 червня 1968 року;52 роки 6 місяців - які народилися з 1 липня 1968 року по 31 грудня 1968 року;53 роки - які народилися з 1 січня 1969 року по 30 червня 1969 року;53 роки 6 місяців - які народилися з 1 липня 1969 року по 31 грудня 1969 року;54 роки - які народилися з 1 січня 1970 року по 30 червня 1970 року;54 роки 6 місяців - які народилися з 1 липня 1969 року по 31 грудня 1970 року;55 років - які народилися з 1 січня 1971 року;

за наявності стажу роботи у жінок - 30 років і у чоловіків - 35 роківпрацівники освіти, охорони здоров'я, а також соціального забезпечення, які в будинках-інтернатах для престарілих та інвалідів і спеціальних службах безпосередньо зайняті обслуговуванням пенсіонерів та інвалідів, після досягнення 55 років і за наявності спеціального стажу роботи за переліком, що затверджується у

порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України, станом на 1 квітня 2015 - не менше 25 років та після цієї дати:з 1 квітня 2015 року по 31 березня 2016 року - не менше 25 років 6 місяців;з 1 квітня 2016 року по 31 березня 2017 року - не менше 26 років;з 1 квітня 2017 року по 31 березня 2018 року - не менше 26 років 6 місяців;з 1 квітня 2018 року по 31 березня 2019 року - не менше 27 років;з 1 квітня 2019 року по 31 березня 2020 року - не менше 27 років 6 місяців;з 1 квітня 2020 року по 31 березня 2021 року - не менше 28 років;з 1 квітня 2021 року по 31 березня 2022 року - не менше 28 років 6 місяців;з 1 квітня 2022 року по 31 березня 2023 року - не менше 29 років;з 1 квітня 2023 року по 31 березня 2024 року - не менше 29 років 6 місяців;з 1 квітня 2024 року або після цієї дати - не менше 30 років.До досягнення вищезазначеного віку, право на пенсію за вислугу років мають працівники освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення:які в період до 1 січня 2016 року мали вислугу років на відповідних посадах не менше тривалості, передбаченої абзацами першим та другим цього пункту;1971 року народження і старші за наявності вислуги років на цих посадах, передбаченої абзацами другим - одинадцятим цього пункту, та після досягнення ними такого віку:50 років - які народилися з 1 січня 1966 року по 30 червня 1966 року;50 років 6 місяців - які народилися з 1 липня 1966 року по 31 грудня 1966 року;51 рік - які народилися з 1 січня 1967 року по 30 червня 1967 року;51 рік 6 місяців - які народилися з 1 липня 1967 року по 31 грудня 1967 року;52 роки - які народилися з 1 січня 1968 року по 30 червня 1968 року;52 роки 6 місяців - які народилися з 1 липня 1968 року по 31 грудня 1968 року;53 роки - які народилися з 1 січня 1969 року по 30 червня 1969 року;53 роки 6 місяців - які народилися з 1 липня 1969 року по 31 грудня 1969 року;54 роки - які народилися з 1 січня 1970 року по 30 червня 1970 року;54 роки 6 місяців - які

народилися з 1 липня 1969 року по 31 грудня 1970 року;55 років - які народилися з 1 січня 1971 року;

за наявності стажу роботи у жінок - 30 років і у чоловіків - 35 роківспортсмени - заслужені майстри спорту, майстри спорту міжнародного класу - члени збірних команд при загальному стажі роботи не менше 25 років - у порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України, незалежно від віку.

за наявності стажу роботи у жінок - 25 років і у чоловіків - 30 років особи, хворі на гіпофізарний нанізм (ліліпути), і диспропорційні карлики чоловіки - після досягнення 45 років і при стажі роботи не менше 20 років; жінки - після досягнення 40 років і при стажі роботи не менше 15 років.

2. пенсіонери, нагороджені медаллю «Ветеран праці» за законодавством колишнього Союзу РСР.

3. інваліди I і II груп, які одержують пенсії по інвалідності, якщо вони мають стаж роботи не менше 15 років.

Особами, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, вважаються Герої Соціалістичної Праці, Герої України та повні кавалери ордена Трудової Слави.

Громадянами похилого віку визнаються особи, які досягли та мають право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років та наявності страхового стажу не менше 15 років. До досягнення віку, встановленого абзацом першим цієї статті, право на пенсію за віком мають жінки 1961 року народження і старші після досягнення ними такого віку:55 років - які народилися до 30 вересня 1956 року включно;55 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1956 року по 31 березня 1957 року;56 років - які народилися з 1 квітня 1957 року по 30 вересня 1957 року;56 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1957 року по 31 березня 1958 року;57 років - які народилися з 1 квітня 1958 року по 30 вересня 1958 року;57 років

6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1958 року по 31 березня 1959 року;58 років - які народилися з 1 квітня 1959 року по 30 вересня 1959 року;58 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1959 року по 31 березня 1960 року;59 років - які народилися з 1 квітня 1960 року по 30 вересня 1960 року;59 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1960 року по 31 березня 1961 року;60 років - які народилися з 1 квітня 1961 року по 31 грудня 1961 року, а також особи, яким до досягнення зазначеного пенсійного віку залишилося не більш як півтора року.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні

Стаття 7. Пільги ветеранам праці

Ветеранам праці надаються такі пільги:

1) користування при виході на пенсію чи зміні місця роботи поліклініками, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

2) першочергове безплатне зубопротезування (за винятком протезування із дорогоцінних металів) за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

3) переважне право на забезпечення санаторно-курортним лікуванням, а також на компенсацію вартості самостійного санаторно-курортного лікування в порядку і розмірах, що визначаються Кабінетом Міністрів України;

4) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;

5) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

6) використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік;

7) переважне право на забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом;

8) першочергове одержання позики на індивідуальне (кооперативне) житлове будівництво з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва, а також першочергове одержання позики для будівництва або придбання дачних будинків і благоустрою садових ділянок;

9) переважне право на вступ до садівницьких товариств (кооперативів), кооперативів по будівництву та експлуатації колективних гаражів;

10) переважне право на встановлення домашніх телефонів;

11) звільнення від плати за землю.

Стаття 9. Пільги для осіб, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною

Особам, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, надаються такі пільги:

1) надбавки до пенсій, які вони отримують, у розмірі 200 процентів мінімальної пенсії за віком, фінансування яких здійснюється за рахунок Державного бюджету України;

2) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;

3) першочергове безплатне особисте і безплатне членів їх сімей (дружини (чоловіка) і дітей віком до 18 років) обслуговування в амбулаторно-поліклінічних закладах усіх типів та видів, позачергова безплатна особиста і безплатна членів їх сімей (дружини (чоловіка) і дітей віком до 18 років) госпіталізація і лікування в стаціонарах, госпіталях, лікарнях, а також збереження безплатного обслуговування зазначених осіб у поліклініках та інших медичних закладах, до яких вони були прикріплені у період роботи до виходу на пенсію. Зазначені пільги зберігаються за одним із подружжя, що пережило, і дітьми віком до 18 років;

4) першочергове безплатне забезпечення ліками, що придбані за рецептами лікаря, доставка за його висновком ліків додому;

5) безплатне виготовлення і ремонт зубних протезів (крім виготовлених з дорогоцінних металів);

6) безоплатне першочергове забезпечення санаторно-курортним лікуванням. Порядок надання путівок визначаються Кабінетом Міністрів України;

7) звільнення передбачених цією статтею осіб і членів їх сімей, що спільно проживають з ними, від квартирної плати, незалежно від форм власності житлового фонду, оплати комунальних послуг у межах норм, встановлених законодавством (водопостачання, каналізація, газ, електроенергія, гаряче водопостачання, центральне опалення, а в будинках, що не мають центрального опалення, - надання палива, придбаного у межах норм, встановлених для продажу населенню, та інші види комунальних послуг), від плати за користування домашнім телефоном і позавідомчою охоронною сигналізацією житла незалежно від виду житлового фонду. Зазначені пільги зберігаються за одним із подружжя, що пережило, і батьками

Героїв Соціалістичної Праці, Героїв України, повних кавалерів ордена Трудової Слави;

8) першочергове поліпшення житлових умов при наданні житла у будинках державного, у тому числі відомчого, і громадського житлового фонду з наданням при цьому додаткової жилої площі до 20 квадратних метрів;

9) звільнення від оплати послуг за оформлення документів на право власності на квартиру при її приватизації;

10) безплатний капітальний ремонт жилих будинків (квартир), що знаходяться у їх власності, або компенсація витрат на його проведення при виконанні власними силами відповідно до Положення про систему технічного обслуговування, ремонту та реконструкції жилих будинків;

11) першочерговий відпуск місцевих будівельних матеріалів на будівництво індивідуальних жилих будинків і на капітальний ремонт житла;

12) позачергове користування всіма видами послуг зв'язку, позачергове і безплатне встановлення домашніх телефонів, позачергове і безплатне обладнання житла засобами позавідомчої охоронної сигналізації;

13) першочергове придбання акцій за їх номінальною вартістю на суму і за рахунок виданих Герою Соціалістичної Праці, Герою України, повному кавалеру ордена Трудової Слави, членам їх сімей, що спільно проживають з ними, приватизаційних майнових сертифікатів;

14) першочергове придбання за рахунок власних коштів акцій за їх номінальною вартістю на половину суми виданих зазначеним у цій статті особам і членам їх сімей, що спільно проживають з ними, приватизаційних майнових сертифікатів;

15) пункт 15 частини першої статті 9 виключено(пункт 15 частини першої статті 9 виключенозгідно із Законом України від 28.12.2014 р. № 76-VIII)

16) пункт 16 частини першої статті 9 виключено

17) позачергове придбання квитків на всі види залізничного, водного, повітряного і автомобільного транспорту;

18) щомісячна виплата грошової компенсації витрат на автомобільне паливо з розрахунку 50 літрів високооктанового бензину на місяць відповідно до діючих цін на паливо (за наявності особистого автотранспорту);

19) позачергове користування усіма видами послуг підприємств торговельно-побутового обслуговування, при відвідуванні культурно-видовищних і спортивно-оздоровчих закладів;

20) переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників незалежно від часу роботи на даному підприємстві, в установі або організації, першочергове працевлаштування при ліквідації підприємства, установи або організації;

21) безплатне навчання і перенавчання нових професій за місцем роботи в учбових закладах системи державної підготовки і перепідготовки кадрів, а також у платних навчальних закладах і на курсах;

22) надання зазначеним особам щорічної оплачуваної відпустки, а також додаткової відпустки без збереження заробітної плати терміном до трьох тижнів на рік у зручний для них час;

23) безплатне поховання померлого (загиблого) Героя Соціалістичної Праці, Героя України, повного кавалера ордена Трудової Слави;

24) спорудження на могилі померлого (загиблого) надгробка за встановленим Урядом України зразком. Додаткові витрати, пов'язані із зміною встановленого Урядом України зразка надгробка, оплачуються сім'єю померлого (загиблого) чи організацією-спонсором;

25) виплата дружині (чоловіку) і дітям віком до 18 років у разі смерті (загибелі) одноразової допомоги в розмірі п'яти прожиткових мінімумів, затверджених законом на день смерті (загибелі), у розрахунку на місяць на одну особу.

Установити, що пільги, передбачені пунктами 4, 5, 7 та 12 частини першої цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 34. Забезпечення протезною допомогою

В необхідних випадках громадяни похилого віку забезпечуються протезами, слуховими апаратами, зубопротезуванням.

Зазначені види протезної допомоги надаються їм безплатно або на пільгових умовах (за винятком зубних протезів з дорогоцінних металів) в порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 40. Житлово-комунальне обслуговування

Місцеві ради, місцеві державні адміністрації, підприємства, установи і організації незалежно від форм власності та господарювання допомагають одиноким громадянам похилого віку в ремонті жилих приміщень і санітарно-технічного обладнання.

Громадянам похилого віку, які проживають в жилих будинках, що не мають центрального опалення, надається переважне право на

забезпечення паливом в межах норм, встановлених для продажу населенню, та на пільгових умовах, встановлених Урядом України.

Стаття 46. Посвідчення та нагрудні знаки для осіб, на яких поширюється чинність цього Закону

Ветеранам праці видаються посвідчення про право на пільги та нагрудні знаки.

Порядок виготовлення і видачі посвідчень та нагрудних знаків встановлюється Кабінетом Міністрів України.

16 грудня 1993 року

№ 3721-XII

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 12 серпня 1994 р. № 552
Київ
Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»

На виконання постанови Верховної Ради України від 16 грудня 1993 р. «Про порядок введення в дію Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Установити, що особам, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, пільги, передбачені статтею 9 Закону України

«Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» (щодо комунальних послуг, проїзду на транспорті, користування квартирним телефоном тощо), надаються відповідно до пунктів 1 - 4 постанови Кабінету Міністрів України від 16 лютого 1994 р. № 94 «Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», у порядку, визначеному зазначеною постановою для осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною.

2. Обслуговування ветеранів праці та громадян похилого віку здійснюється підприємствами, установами й організаціями служби побуту, громадського харчування, торгівлі, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту, лікувально-профілактичними закладами та аптеками незалежно від форм власності.

3. Влаштування ветеранів праці та громадян похилого віку до стаціонарних закладів, а також на обслуговування службами соціального захисту населення здійснюється відповідно до чинного законодавства.

Виявлення, взяття на облік, обстеження умов життя громадян похилого віку, які потребують догляду, проводиться районними відділами соціального захисту населення, територіальними центрами і відділеннями соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян.

4. Пільги, передбачені Законом України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», надаються державними органами, органами місцевого і регіонального самоврядування, підприємствами, установами й організаціями (далі - організації) за рахунок власних коштів з наступним відшкодуванням їх з місцевого бюджету за

встановленими нормами у погоджені з фінансовими органами терміни.

Витрати організацій, пов'язані з наданням пільг, передбачених зазначеним Законом, покриваються місцевими фінансовими органами на підставі перевірених ними розрахунків, поданих організаціями, шляхом перерахування коштів на їхні рахунки в установах банків.

Організація в установленому порядку подає фінансовому органові за своїм місцезнаходженням платіжне доручення на погоджену загальну суму витрат у чотирьох примірниках.Перший примірник доручення підписується керівником або заступником і головним бухгалтером фінансового органу і скріплюється печаткою.Три примірники доручення подаються в установу банку.

Четвертий примірник платіжного доручення і розрахунок до нього залишаються у фінансовому органі, який веде облік відшкодування зазначених витрат. Видатки, пов'язані з наданням пільг, відображаються в обліку виконання місцевого бюджету у розділі 207 параграфу 11 «Пільги ветеранам та інвалідам війни» класифікації доходів і видатків державного і місцевих бюджетів.

Видатки, пов'язані з наданням пільг щодо користування міським, залізничним та водним транспортом приміського сполучення, а в сільській місцевості - автобусами приміських маршрутів, враховуються при визначенні загальної суми збитків транспорту, яка покривається з бюджету.

5. Громадянам, які набули статусу ветерана праці, та особам, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, пільги надаються з дня їх звернення про надання пільг.

6. До виготовлення бланків посвідчення «Ветеран праці» пільги надаються на підставі пенсійного посвідчення з поміткою «Україна.

Ветеран праці», зробленої органом, який призначив пенсію, або відповідної довідки.

7. Міністерству соціального захисту населення, Міністерству фінансів, Міністерству праці, Міністерству зв'язку, Міністерству транспорту, Державному комітетові по житловокомунальному господарству давати роз'яснення з питань застосування цієї постанови.

Прем'єр-міністр України

В. МАСОЛ

Тема 10. ПІЛЬГИ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ НА ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ.

Публічна служба – це діяльність на державних політичних посадах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, дипломатична служба, інша державна служба, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування.

Підставою організованості держави є її кадровий корпус, який утворюється службовцями, об’єднаними загальною державною метою і виконуючими службові обов’язки на постійній, професійній основі. Сталість такого обєднання можлива за умови сталої зацікавленості службовців до служби саме в державних органах. Визначальними факторами, що формують цей інтерес, є прагнення службовців реалізувати себе в управлінській діяльності, зайняти

гідне місце в суспільстві, впевненість у стабільності службового стану, можливість службового зростання, достатня й регулярна грошова винагорода, деякі пільги в отриманні медичної допомоги та пенсійному забезпеченні.[118]

Соціально-правовий захист є основою системи юридичних гарантій службово-трудової діяльності державних службовців, оскільки саме його види та засоби (заходи, методи) дозволяють компенсувати моральні та фізичні затрати державних службовців, свідчать про престиж статусу державного службовця, є гарантіями нормальної життєдіяльності як самого службовця, так і членів його сім'ї, близьких.[119]

Зазначені у даному розділі пільги, передбачені Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» поширюються на наступні категорії військовослужбовців:

- військовослужбовців Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення (далі - правоохоронних органів), Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, які проходять військову службу на території України, і військовослужбовців зазначених вище військових формувань та правоохоронних органів - громадян України, які виконують військовий обов'язок за межами України, та членів їх сімей;

- військовослужбовців, які стали інвалідами внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням військової служби, чи

[118] Іншин М.І. Правове регулювання службово-трудової діяльності державних службовців як особливої категорії зайнятого населення України: Навчальний посібник / М.І.Іншин. – Харків: Вид-во «ФІНН», 2010. – 672 с., С.515

[119] Там само, С.531

внаслідок захворювання після звільнення їх з військової служби, пов'язаного з проходженням військової служби, та членів їх сімей, а також членів сімей військовослужбовців, які загинули, померли чи пропали безвісти;

- військовозобов'язаних та резервістів, призваних на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, і членів їх сімей.

Дія Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» не поширюється на членів сімей військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які загинули чи померли під час проходження військової служби (зборів), проходження служби у резерві внаслідок вчинення ними злочину чи адміністративного правопорушення, або якщо загибель (смерть) військовослужбовця, військовозобов'язаного чи резервіста сталася внаслідок вчинення ними дій у стані алкогольного, наркотичного або токсичного сп'яніння, чи є наслідком навмисного заподіяння собі військовослужбовцем, військовозобов'язаним чи резервістом тілесного ушкодження.

Дія Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» не поширюється на іноземців та осіб без громадянства, які проходять військову службу у Збройних Силах України.

Ветеранами військової служби, ветеранами органів внутрішніх справ, ветеранами Національної поліції, ветеранами податкової міліції, ветеранами державної пожежної охорони, ветеранами Державної кримінально-виконавчої служби України, ветеранами служби цивільного захисту, ветеранами Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України визнаються громадяни України:

- які бездоганно прослужили на військовій службі, в органах внутрішніх справ, Національній поліції, податковій міліції,

державній пожежній охороні, Державній кримінально-виконавчій службі України, органах і підрозділах цивільного захисту, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України 25 і більше років у календарному або 30 та більше років у пільговому обчисленні (з яких не менше 20 років становить вислуга у календарному обчисленні) і звільнені в запас або у відставку відповідно до законодавства України або колишнього Союзу РСР чи держав СНД;

-інваліди I та II групи, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, пов'язаних з виконанням обов'язків військової служби, служби у військовому резерві під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення чи при виконанні службових обов'язків по охороні громадського порядку, боротьбі із злочинністю та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

- інваліди I та II групи, інвалідність яких настала внаслідок захворювання, одержаного в період проходження військової служби і служби в органах внутрішніх справ, Національній поліції, податковій міліції, державній пожежній охороні, Державній кримінально-виконавчій службі України, органах і підрозділах цивільного захисту, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, і які мають вислугу військової служби і служби в органах внутрішніх справ, Національній поліції, державній пожежній охороні, Державній кримінально-виконавчій службі України, органах і підрозділах цивільного захисту, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України 20 років і більше;

- військові пенсіонери, нагороджені медаллю «Ветеран Збройних Сил СРСР» за законодавством колишнього Союзу РСР;

- які бездоганно прослужили на військовій службі 20 і більше років у календарному або 25 та більше років у пільговому обчисленні і звільнені з військової служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей

Стаття 8. Основні права військовослужбовців, пов'язані з проходженням служби

Час перебування громадян України на військовій службі зараховується до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби. Час проходження строкової військової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу, а також час проходження військової служби в особливий період, що оголошується відповідно до Закону України «Про оборону України», зараховуються до стажу роботи, що дає право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, якщо на момент призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу в особливий період, що оголошується відповідно до Закону України «Про оборону України», особа навчалася за фахом у професійно-технічному навчальному закладі, працювала за професією або займала посаду, що дає право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах. Час навчання в професійно-технічному навчальному закладі, час проходження строкової військової служби, а також час проходження військової служби в особливий період, що оголошується відповідно до Закону України «Про оборону

України», які зараховуються до стажу роботи, що дає право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, не повинні перевищувати наявного стажу роботи, що дає право на пенсію за віком на пільгових умовах. Час проходження військовослужбовцями військової служби в особливий період, що оголошується відповідно до Закону України «Про оборону України», зараховується до їх вислуги років, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби на пільгових умовах у порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 9. Грошове забезпечення військовослужбовців

7. За військовослужбовцями, відрядженими до державних органів, підприємств, установ, організацій, зберігаються всі види забезпечення, передбачені статтями 9 і 91 цього Закону, гарантії та пільги, що надаються за рахунок коштів, призначених у Державному бюджеті України на утримання Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів, Державної спеціальної служби транспорту. Перелік посад, які можуть бути заміщені військовослужбовцями у цих державних органах, підприємствах, установах, організаціях, затверджується Президентом України.

Стаття 11. Право військовослужбовців на охорону здоров'я та медичну допомогу

3. Військовослужбовці (крім військовослужбовців строкової військової служби) та члени їх сімей мають право не більше одного разу на рік на санаторно-курортне лікування та відпочинок у санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах і на туристських базах Міністерства оборони України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів з пільговою оплатою вартості путівок у розмірах та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України. Таким же правом

користуються члени сімей військовослужбовців, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження військової служби. До таких членів сімей належать: батьки, дружина (чоловік), неповнолітні діти, а також діти - інваліди з дитинства (незалежно від їх віку).

Пільги, передбачені першим реченням абзацу першого цього пункту, надаються військовослужбовцям та членам їх сімей за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує трьох прожиткових мінімумів.

Військовослужбовцям, які направляються до санаторно-курортного закладу для продовження лікування відповідно до висновку військово-лікарської комісії після стаціонарного лікування в госпіталі, путівки надаються безоплатно.

У разі направлення до санаторно-курортного закладу для продовження лікування після стаціонарного лікування в госпіталі військовослужбовця, який за станом здоров'я потребує сторонньої допомоги відповідно до висновку військово-лікарської комісії, особі, яка його супроводжує, безоплатно надається путівка до цього санаторно-курортного закладу без права лікування.

Особою, яка супроводжує військовослужбовця до санаторно-курортного закладу, не може бути інвалід I групи та особа, яка не досягла 16-річного віку.

Військовослужбовцям, які направляються до санаторію для продовження лікування відповідно до висновків військово-лікарської комісії після лікування в госпіталях, путівки надаються безоплатно.

Військовослужбовці строкової військової служби, курсанти (слухачі) вищих військових навчальних закладів та курсанти вищих навчальних закладів, які мають військові навчальні підрозділи,

навчальних центрів (частин), військовослужбовці-жінки за наявності медичних показань забезпечуються безоплатним санаторно-курортним лікуванням.

Військовослужбовці, які отримали захворювання, пов'язане з виконанням обов'язків військової служби, після лікування у військово-медичному закладі охорони здоров'я мають право на позачергове одержання путівок до санаторно-курортних та оздоровчих закладів Міністерства оборони України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів.

Військовослужбовцям, зайнятим на роботах із шкідливими умовами праці, а також при особливому характері їх служби, військовослужбовцям, які стали інвалідами внаслідок бойових дій, учасникам бойових дій і прирівняним до них особам путівки для санаторно-курортного лікування надаються у першу чергу.

Пенсіонери з числа військовослужбовців, які визнані інвалідами I та II групи внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням військової служби, забезпечуються путівками для санаторно-курортного лікування незалежно від виду пенсії, яку вони отримують. Інваліди III групи, звільнені з військової служби за станом здоров'я, які отримують пенсії по інвалідності, забезпечуються путівками для санаторно-курортного лікування за наявності медичних показань.

5. Військовослужбовці-жінки користуються всіма пільгами, передбаченими законодавством з питань соціального захисту жінок, охорони материнства і дитинства. Ці пільги поширюються на батьків з числа військовослужбовців, які виховують дітей без матері (у разі її смерті, позбавлення батьківських прав, на час перебування у лікувальному закладі охорони здоров'я та в інших випадках відсутності материнського піклування про дітей).

Стаття 12. Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями

1. Держава забезпечує військовослужбовців жилими приміщеннями або за їх бажанням грошовою компенсацією за належне їм для отримання жиле приміщення на підставах, у порядку і відповідно до вимог, встановлених Житловим кодексом Української РСР та іншими нормативно-правовими актами.

Військовослужбовці строкової військової служби розміщуються в казармах (на кораблях) згідно із Статутом внутрішньої служби Збройних Сил України. За ними зберігаються жилі приміщення, які вони займали до призову на строкову військову службу. Вони не можуть бути зняті з обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов.

Військовослужбовці (крім військовослужбовців строкової військової служби) та члени їх сімей, які проживають разом з ними, забезпечуються службовими жилими приміщеннями, що повинні відповідати вимогам житлового законодавства.

Військовослужбовцям, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше, та членам їх сімей надаються жилі приміщення для постійного проживання або за їх бажанням грошова компенсація за належне їм для отримання жиле приміщення. Такі жилі приміщення або грошова компенсація надаються їм один раз протягом усього часу проходження військової служби за умови, що ними не було використано право на безоплатну приватизацію житла.

У разі відсутності службового жилого приміщення військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом і не перебувають у шлюбі, розміщуються безплатно в спеціально пристосованих казармах у розташуванні військової частини, а сімейні - у сімейних гуртожитках. Житлово-побутові умови в таких

казармах повинні відповідати вимогам, які пред'являються до гуртожитків, що призначені для проживання одиноких громадян. Для інших військовослужбовців військова частина зобов'язана орендувати житло для забезпечення ним військовослужбовця та членів його сім'ї або за бажанням військовослужбовця виплачувати йому грошову компенсацію за піднайом (найом) жилого приміщення.

Курсантам вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів, які мають сім'ї, надається жила площа в сімейних гуртожитках. У разі відсутності таких гуртожитків їм виплачується за місцем проходження військової служби грошова компенсація за піднайом (найом) жилого приміщення.

Порядок забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями, а також розмір і порядок виплати військовослужбовцям грошової компенсації за піднайом (найом) ними жилих приміщень визначаються Кабінетом Міністрів України.

За військовослужбовцями, які проходять військову службу за призовом осіб офіцерського складу, зберігаються жилі приміщення, які вони займали до призову на військову службу. Такі військовослужбовці не можуть бути зняті з обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, та зараховані на квартирний облік у військовій частині за місцем проходження служби.

Військовослужбовці, які проходять військову службу за призовом осіб офіцерського складу, та члени їх сімей, які проживають разом з ними, забезпечуються службовими жилими приміщеннями, що повинні відповідати вимогам житлового законодавства, якщо вони не займали жилих приміщень за місцем проходження служби.

У разі відсутності службового жилого приміщення військовослужбовці, які проходять військову службу за призовом осіб офіцерського складу і не перебувають у шлюбі, розміщуються у гуртожитках, призначених для проживання одиноких громадян, а сімейні - у сімейних гуртожитках.

У разі відсутності жилих приміщень для проживання військова частина зобов'язана орендувати житло для забезпечення ним військовослужбовців, які проходять військову службу за призовом осіб офіцерського складу, та членів їх сімей або за бажанням військовослужбовця виплачувати йому грошову компенсацію за піднайом (найом) жилого приміщення.

Військовослужбовці, які проходять військову службу за призовом осіб офіцерського складу, та члени їх сімей зобов'язані вивільнити займане ними службове жиле приміщення у двотижневий строк з дня виключення зазначених військовослужбовців із списків особового складу військової частини.

2. За військовослужбовцями, які вступили на військову службу за контрактом, зберігається право на жилу площу, яку вони займали до вступу на військову службу. Вони не можуть бути зняті з обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, за попереднім місцем проживання.

3. Особам, звільненим з військової служби і визнаним інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва, одержаних під час виконання обов'язків військової служби, або захворювання, одержаного під час проходження військової служби, жилі приміщення в населених пунктах, обраних ними для проживання з урахуванням встановленого порядку, надаються позачергово за рахунок військових формувань або органів виконавчої влади, в яких

вони перебувають на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов.

У позачерговому порядку в разі потреби поліпшення житлових умов надаються жилі приміщення сім'ям військовослужбовців, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження військової служби, за місцем їх перебування на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов.

4. За військовослужбовцями, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше, у разі їх направлення для проходження військової служби за межі України або переведення на службу до місцевості, що зазнала інтенсивного радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, бронюється жила площа, яку займали вони та члени їх сімей, на весь час їх перебування за межами України чи в зазначеній місцевості.

5. Військовослужбовцям, а також звільненим з військової служби особам, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та членам їх сімей, які перебувають на їх утриманні, батькам та членам сімей військовослужбовців, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження військової служби, надається 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирної плати) та плати за комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична, теплова енергія та інші послуги) в жилих будинках усіх форм власності в межах встановлених норм, передбачених законодавством.

Особам, звільненим з військової служби, які стали інвалідами під час проходження військової служби, надається 50-відсоткова знижка плати за встановлення і користування квартирним телефоном.

Пільги, передбачені абзацом першим цього пункту, надаються військовослужбовцям і членам їх сімей, які перебувають на їх

утриманні, за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

6. Військовослужбовці, які мають вислугу на військовій службі не менше 17 років та потребують поліпшення житлових умов, мають право на одержання земельної ділянки для будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд в населених пунктах, обраних ними для проживання з урахуванням встановленого порядку.

Органи місцевого самоврядування зобов'язані надавати земельні ділянки та в межах визначених законом повноважень допомогу в будівництві військовослужбовцям, батькам та членам сімей військовослужбовців, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження військової служби, а також звільненим з військової служби особам, які стали інвалідами під час проходження військової служби, якщо вони виявили бажання побудувати приватні жилі будинки.

7. Військовослужбовці, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше та потребують поліпшення житлових умов, мають право на одержання кредитів на індивідуальне житлове будівництво або придбання приватного жилого будинку (квартири) на строк до 20 років з погашенням загальної суми та відсоткових ставок за кредитами за рахунок коштів, призначених у державному бюджеті на утримання Збройних Сил України, Служби безпеки України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань. Зазначений кредит надається військовослужбовцю тільки один раз протягом усього часу проходження ним військової служби.

Порядок та умови надання військовослужбовцям кредитів на індивідуальне житлове будівництво або придбання приватного жилого будинку (квартири) визначаються Кабінетом Міністрів України.

8. Військовослужбовці, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше, у разі звільнення з військової служби за станом здоров'я, віком, у зв'язку із скороченням штатів, а також звільнені з військової служби особи, які стали інвалідами I чи II групи, члени сімей військовослужбовців, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження військової служби, мають право на безплатне одержання у приватну власність жилого приміщення, яке вони займають у будинках державного житлового фонду.

9. Військовослужбовці, що перебувають на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, при звільненні з військової служби в запас або у відставку за віком, станом здоров'я, а також у зв'язку із скороченням штатів або проведенням інших організаційних заходів, у разі неможливості використання на військовій службі залишаються на цьому обліку у військовій частині до одержання житла з державного житлового фонду або за їх бажанням грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення, а в разі її розформування -у військових комісаріатах і квартирно-експлуатаційних частинах районів та користуються правом позачергового одержання житла.

У разі смерті особи, звільненої з військової служби в запас або у відставку на підставах, зазначених у абзаці першому цієї частини, яка відповідно до законодавства мала право на першочергове (позачергове) одержання житла, її сім'я зберігає право на одержання житла в тому самому порядку.

Стаття 13. Право військовослужбовців та членів їх сімей на освіту

1. Військовослужбовці мають право на навчання (у тому числі на отримання післядипломної освіти) у військових навчальних закладах, відповідних підрозділах підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації військовослужбовців. Військовослужбовцям, які прийняті на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу після здобуття базової або повної вищої освіти за державним замовленням, дозволяється навчатися в інших вищих навчальних закладах без відриву від служби після проходження ними строку служби, який дорівнює часу їхнього навчання для здобуття попередньої вищої освіти. Іншим категоріям військовослужбовців, крім військовослужбовців строкової військової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу, дозволяється навчатися в інших вищих навчальних закладах без відриву від служби в порядку, визначеному відповідними положеннями про проходження військової служби громадянами України.

2. Особи, які були призвані на строкову військову службу та військову службу за призовом осіб офіцерського складу в період навчання у вищих навчальних закладах I - IV рівнів акредитації, при звільненні з військової служби зараховуються для продовження навчання до того навчального закладу, де вони навчалися до призову на військову службу, незалежно від форми навчання.

3. При зміні військовослужбовцями, які проходять військову службу за контрактом, або тими, хто перебуває на кадровій військовій службі, місця проходження військової служби, а також при звільненні з військової служби за віком, станом здоров'я чи у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційних заходів члени їх сімей, які навчаються (виховуються) у державних навчальних закладах, мають право переводитися до державних

навчальних закладів, найближчих до нового місця проходження військової служби або місця проживання.

4. Дітям військовослужбовців за місцем проживання їх сімей у першочерговому порядку надаються місця у загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладах і дитячих оздоровчих таборах незалежно від форм власності.

5. Особа, у якої один з батьків є військовослужбовцем, який має вислугу в календарному обчисленні 20 років і більше, особа, у якої один з батьків є громадянином, звільненим з військової служби за віком, за станом здоров'я чи у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційних заходів, вислуга років у календарному обчисленні якого становить 20 років і більше, особа, у якої один з батьків є військовослужбовцем, який став інвалідом внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням військової служби, користується переважним правом зарахування до військових ліцеїв, ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою, до вищих військових навчальних закладів та вищих навчальних закладів, які мають військові навчальні підрозділи, за умов успішного складання іспитів та відповідності іншим вимогам і правилам прийому до цих навчальних закладів, протягом трьох років після здобуття необхідного для вступу рівня загальної середньої освіти.

Особа, у якої один з батьків (усиновлювачів) був військовослужбовцем, який загинув чи визнаний судом безвісно відсутньою особою при виконанні ним обов'язків військової служби, протягом трьох років після здобуття відповідної загальної середньої освіти зараховується поза конкурсом за особистим вибором спеціальності до державних і комунальних вищих та професійно-технічних навчальних закладів України для навчання за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів.

Стаття 14. Пільги військовослужбовцям та членам їх сімей

1. Військовослужбовці мають право на безоплатний проїзд:

1) залізничним, повітряним, водним та автомобільним (за винятком таксі) транспортом:

а) у відрядження;

б) у відпустку в межах України;

в) при переведенні на нове місце проходження військової служби або у зв'язку з передислокацією військової частини;

г) до місця проживання, обраного при звільненні з військової служби в межах України;

Пільги, передбачені підпунктом «б» підпункту 1 цього пункту, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

2) всіма видами транспорту загального користування міського, приміського та міжміського сполучення (за винятком таксі) - тільки військовослужбовці строкової військової служби.

2. При переведенні військовослужбовців на нове місце проходження військової служби або звільненні з військової служби вони мають право на безоплатне перевезення до 20 тонн особистого майна в контейнерах з попереднього місця проживання до нового залізничним транспортом, а там, де такого виду транспорту немає, - іншими видами транспорту (за винятком повітряного). У разі перевезення особистого майна в окремому вагоні, багажем та дрібною відправкою їм відшкодовуються фактичні витрати, але не більше вартості перевезення майна в контейнері вагою 20 тонн.

3. Члени сімей військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової військової служби) мають право на безоплатний проїзд

залізничним, повітряним, водним та автомобільним (за винятком таксі) транспортом:

1) від місця проживання до місця проходження військової служби військовослужбовця у зв'язку з його переведенням;

2) до місця проведення відпустки військовослужбовцем в межах України;

3) при звільненні військовослужбовця з військової служби, а також у разі загибелі (смерті) військовослужбовця - до обраного місця проживання в межах України.

Члени сімей військовослужбовців при переїзді до обраного місця проживання у зв'язку із загибеллю (смертю) військовослужбовця мають право на безоплатне перевезення до 20 тонн особистого майна в контейнерах залізничним транспортом, а там, де такого виду транспорту немає, - іншими видами транспорту (за винятком повітряного). У разі перевезення особистого майна в окремому вагоні, багажем та дрібною відправкою їм відшкодовуються фактичні витрати, але не більше вартості перевезення майна в контейнері вагою 20 тонн.

Пільги, передбачені підпунктом 2 цього пункту, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

4. Військовослужбовці, які стали інвалідами внаслідок бойових дій, учасники бойових дій та прирівняні до них особи, а також батьки військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження військової служби, користуються правом безоплатного проїзду всіма видами міського пасажирського транспорту загального користування (крім таксі) в межах адміністративного району за місцем проживання, залізничного та

водного транспорту приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів. Вони мають право на 50-відсоткову знижку при користуванні міжміським залізничним, повітряним, водним та автомобільним транспортом відповідно до закону.

5. Військовослужбовці при направленні у відрядження, до нового місця проходження військової служби, а також до місця використання відпустки та назад мають право на придбання проїзних документів для себе та членів своєї сім'ї на всі види транспорту поза чергою. При цьому військовослужбовці, які направляються у відрядження, користуються правом на бронювання та отримання поза чергою місця в готелі на підставі посвідчення про відрядження.

6. При виконанні службових обов'язків, пов'язаних з відрядженням в інші населені пункти, військовослужбовцям відшкодовуються витрати на відрядження в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

7. Військовослужбовці, крім військовослужбовців строкової військової служби, мають право на першочергове встановлення квартирного телефону, а також першочергове встановлення квартирної охоронної сигналізації.

8. Військовослужбовці строкової військової служби мають право безоплатно відправляти й одержувати листи. Безоплатними поштовими посилками відправляється особистий одяг громадян, призваних на строкову військову службу.

9. Витрати, пов'язані з перевезенням військовослужбовців та членів їх сімей, їх особистого майна залізничним, повітряним, водним і автомобільним (за винятком таксі) транспортом, бронюванням місць у готелях при направленні військовослужбовців у відрядження, відшкодовуються за рахунок коштів Міністерства оборони України, інших утворених відповідно до законів України

військових формувань та правоохоронних органів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

10. Військовослужбовці та члени їх сімей, які мають право на пільги, гарантії та компенсації відповідно до цього Закону, користуються пільгами, гарантіями та компенсаціями, встановленими для громадян України законами та іншими нормативно-правовими актами, а також рішеннями органів місцевого самоврядування. Якщо такі особи одночасно мають право на отримання однієї і тієї ж пільги, гарантії чи компенсації з кількох підстав, то їм надається за їх вибором пільга, гарантія чи компенсація тільки з однієї підстави, крім випадків, передбачених законами.

11. Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який призваний на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, не користуються правом на пільги, гарантії та компенсації, встановлені цим Законом, на час відбування призначеного судом одного з видів покарань, передбачених пунктами 2, 3, 5, 6, 9, 11, 12 статті 51 Кримінального кодексу України. На цей час члени їх сімей також не користуються правом на пільги, гарантії та компенсації, якими вони користувалися як члени сімей таких осіб.

12. Військовослужбовець строкової військової служби, військовослужбовець, який проходить військову службу за контрактом, особа офіцерського складу, яка проходить кадрову військову службу, особа офіцерського складу, яка проходить військову службу за призовом, військовослужбовець, призваний на військову службу під час мобілізації, на особливий період (крім військовослужбовців-жінок), якого засуджено до тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, та члени його сім'ї права на пільги не втрачають.

13. Особам, які мають право на пільги, гарантії та компенсації, передбачені цим Законом, видаються посвідчення. Форма та порядок видачі посвідчень встановлюються Кабінетом Міністрів України.

14. Військовослужбовці та члени їх сімей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, користуються пільгами, передбаченими Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

15. Військовослужбовцям з початку і до закінчення особливого періоду, а резервістам та військовозобов'язаним - з моменту призову під час мобілізації і до закінчення особливого періоду штрафні санкції, пеня за невиконання зобов'язань перед підприємствами, установами і організаціями усіх форм власності, у тому числі банками, та фізичними особами, а також проценти за користування кредитом не нараховуються.

Стаття 18. Соціальні гарантії прав членів сімей військовослужбовців

6. Вдова (вдівець) загиблого або померлого військовослужбовця, а також дружина (чоловік) військовослужбовця, який пропав безвісти під час проходження військової служби, у разі якщо вона (він) не взяла (не взяв) інший шлюб, та її (його) неповнолітні діти або повнолітні діти - інваліди з дитинства, батьки військовослужбовця, які перебували на його утриманні, мають право на пільги, передбачені цим Законом.

20 грудня 1991 року

№ 2011-XII

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 31 березня 2003 р. № 426
Київ

Про затвердження Порядку надання пільг, компенсацій і гарантій працівникам бюджетних установ, військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу

Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Порядок надання пільг, компенсацій і гарантій працівникам бюджетних установ, військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, що додається.

2. Міністерству транспорту, Міністерству економіки та з питань європейської інтеграції, Міністерству фінансів, Державному комітету з питань житлово-комунального господарства, Державному комітету статистики розробити нормативи проїзду для працівників бюджетних установ, військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу всіма видами міського пасажирського транспорту (за винятком таксі), автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та

автобусами приміських маршрутів, у межах яких будуть надаватися пільги щодо безоплатного проїзду відповідним категоріям громадян.

(пункт 2 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 08.06.2005 р. № 427)

Прем'єр-міністр України

В. ЯНУКОВИЧ

Інд. 26

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 31 березня 2003 р. № 426

ПОРЯДОК
надання пільг, компенсацій і гарантій працівникам бюджетних установ, військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу

1. Пільги, компенсації і гарантії, на які згідно із законом мають право окремі категорії працівників бюджетних установ, військовослужбовці та особи рядового і начальницького складу (далі - пільговики), щодо знижки плати за користування житлом (квартирної плати), паливом, телефоном та плати за комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична та теплова енергія тощо), безоплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту (крім таксі) та автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу пільговика (сім'ї пільговика в розрахунку на одну особу) за попередні шість місяців (далі - середньомісячний дохід) не перевищує величини доходу, що дає право на податкову соціальну

пільгу, визначеної відповідно до підпункту 169.4.1 пункту 169.4 статті 169 Податкового кодексу України.

2. Пільги, компенсації і гарантії, на які мають право пільговики (далі - пільги), надаються шляхом відшкодування пільговику передбаченої законодавством частини фактичних витрат за користування житлом (квартирної плати), паливом, телефоном, комунальними послугами та за проїзд (крім педагогічних, медичних та фармацевтичних працівників і працівників культури, пільги яким передбачаються абзацом першим частини четвертої статті 57 Закону України «Про освіту», пунктом «ї» частини першої статті 77 Основ законодавства України про охорону здоров'я, частиною п'ятою статті 29 Закону України «Про культуру» (далі - педагогічні, медичні та фармацевтичні працівники і працівники культури) у розмірі грошового еквівалента пільг, визначеного відповідно до цього Порядку.

Відшкодування зазначених витрат провадиться щомісяця або раз на квартал за рішенням керівника установи.

Пільги педагогічним, медичним та фармацевтичним працівникам і працівникам культури надаються щомісяця шляхом зменшення плати за користування житлом з опаленням та освітленням.

3. Видатки на відшкодування витрат за надані пільговику (крім педагогічних, медичних та фармацевтичних працівників і працівників культури) послуги здійснюються за рахунок і в межах бюджетних асигнувань на утримання цих установ.

Зазначені кошти передбачаються в кошторисах установ згідно з кодом економічної класифікації (КЕКВ) 2730 «Інші виплати населенню».

Видатки на відшкодування витрат за надані педагогічним, медичним та фармацевтичним працівникам і працівникам культури

послуги провадяться відповідно до Порядку фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення за рахунок субвенцій з державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2002 р. № 256 (Офіційний вісник України, 2002 р., № 10, ст. 482; 2003 р., № 44, ст. 2309; 2004 р., № 11, ст. 662, № 36, ст. 2409; 2005 р., № 37, ст. 2285; 2006 р., № 22, ст. 1613).

4. До членів сім'ї пільговика належать такі, що проживають разом з ним, - дружина (чоловік), їхні неповнолітні діти (до 18 років); неодружені повнолітні діти, визнані інвалідами з дитинства 1 та 2 групи або інвалідами 1 групи; особа, яка проживає разом з інвалідом війни 1 групи та доглядає за ним, за умови, що інвалід війни не перебуває у шлюбі; непрацездатні батьки; особа, яка знаходиться під опікою або піклуванням пільговика та проживає разом з ним.

5. Для відшкодування фактичних витрат пільговик подає в бухгалтерію установи заяву, довідки про розмір грошових доходів членів сім'ї за попередні шість місяців, копії документів, що підтверджують родинні зв'язки, копії квитанцій про оплату за користування житлом (квартирну плату), паливом, телефоном і за комунальні послуги у строк, за який здійснюється відшкодування (абзац другий пункту 2 цього Порядку), а також довідку про склад сім'ї (раз на рік).

Для нарахування грошового еквівалента пільг можуть використовуватися відомості у вигляді списків, довідок, даних на електронних носіях інформації, одержаних від житлово-експлуатаційних та інших підприємств і організацій, які надають послуги.

6. Середньомісячний дохід пільговика обчислюється шляхом ділення грошових доходів пільговика за попередні шість місяців на 6.

Середньомісячний дохід сім'ї пільговика в розрахунку на одну особу обчислюється шляхом ділення загальної суми грошових доходів усіх членів сім'ї пільговика за попередні шість місяців на 6 і на кількість членів сім'ї.

7. До складу грошових доходів пільговика (сім'ї пільговика) включається:

1) нарахована заробітна плата, у тому числі:

за роботу в надурочний час, святкові, неробочі та вихідні дні;

надбавки та доплати всіх видів;

підвищення розміру посадових окладів громадян, які працювали або працюють на територіях радіоактивного забруднення;

премії, встановлені за системами оплати праці в установі незалежно від періодичності та джерел їх виплати (включаються пропорційно), крім одноразових за особливі заслуги;

інші грошові виплати, які мають систематичний характер та підлягають оподаткуванню відповідно до законодавства;

суми індексації грошових доходів населення та компенсації за втрату частини заробітної плати у зв'язку з порушенням строків її виплати (на час нарахувань);

допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю;

матеріальна допомога;

2) грошове забезпечення військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу, крім військовослужбовців строкової служби;

3) пенсії;

4) стипендії.

8. Відшкодування фактичних витрат здійснюється пільговику установою разом з іншими щомісячними виплатами (заробітна плата, грошове забезпечення, надбавки, премії, матеріальна винагорода тощо).

9. Розмір грошового еквівалента пільг визначається у такій послідовності:

1) обчислюється середньомісячний дохід відповідно до пунктів 6 і 7 цього Порядку;

2) визначається загальна вартість пільг як сума вартості послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, комунальних послуг, палива, користування телефоном у межах норм споживання (користування) з урахуванням знижки плати, на яку відповідно до закону пільговик має право, а також вартості безоплатного проїзду згідно з визначеними для відповідної категорії пільговиків нормативами;

3) визначається різниця між величиною доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, та розміром середньомісячного доходу;

4) розраховується грошовий еквівалент пільг, який дорівнює величині, визначеній відповідно до підпункту 3 цього пункту, але не більш як загальна вартість пільг, визначена відповідно до підпункту 2 цього пункту.

9-1. У разі використання педагогічними, медичними, фармацевтичними працівниками або працівниками культури права на забезпечення твердим паливом установа розраховує відповідно до пункту 9 цього Порядку сукупний розмір щомісячного грошового еквівалента пільг за 12 місяців, що передують місяцю звернення.

10. Установи проводять роботу з надання пільг та організовують облік, систематизацію і зберігання інформації про

пільговиків, надають їм консультації щодо порядку та умов надання пільг, зокрема:

1) ті, що відшкодовують пільговикам (крім педагогічних, медичних та фармацевтичних працівників і працівників культури) за рахунок і в межах бюджетних асигнувань на утримання таких установ витрати за користування житлом (квартирну плату), паливом, телефоном, комунальними послугами та за проїзд:

ведуть згідно із законодавством бухгалтерський облік і складають фінансову звітність;

обчислюють суми щомісячних виплат за отримані ними послуги та провадять їх разом з іншими щомісячними виплатами;

2) ті, в яких працюють педагогічні, медичні та фармацевтичні працівники і працівники культури, щомісяця до 5 числа наступного періоду:

розраховують відповідно до пункту 9 цього Порядку розмір пільг, що надаються працівникам;

розподіляють з відома працівників обчислені суми знижки з оплати спожитих послуг між підприємствами і організаціями, що надають послуги;

подають в установленому порядку органам праці та соціального захисту населення, підприємствам і організаціям, що надають послуги, відомості про працівників та розмір грошового еквівалента пільг.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про статус ветеранів військової служби, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист

Стаття 6. Соціальний захист ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції,

ветеранів податкової міліції, ветеранів державної пожежної охорони, ветеранів Державної кримінально-виконавчої служби України, ветеранів служби цивільного захисту, ветеранів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та членів їх сімей

Ветеранам військової служби, ветеранам органів внутрішніх справ, ветеранам Національної поліції, ветеранам податкової міліції, ветеранам державної пожежної охорони, ветеранам Державної кримінально-виконавчої служби України, ветеранам служби цивільного захисту, ветеранам Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України надаються такі пільги:

1) безоплатне користування закладами охорони здоров'я Міністерства оборони України, Служби безпеки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Міністерства внутрішніх справ України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, інших центральних органів виконавчої влади та військових формувань;

2) першочергове безоплатне придбання ліків за рецептами лікарів;

3) першочергове медичне обстеження, диспансеризація та госпіталізація;

4) першочергове безоплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів), безоплатне забезпечення протезами та протезно-ортопедичними виробами;

5) переважне право на забезпечення санаторно-курортним лікуванням у санаторіях Міністерства оборони України, Служби безпеки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Міністерства внутрішніх справ України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування

та реалізує державну податкову і митну політику, інших центральних органів виконавчої влади та військових формувань ветеранам військової служби, ветеранам органів внутрішніх справ, ветеранам Національної поліції, ветеранам податкової міліції, ветеранам державної пожежної охорони, ветеранам Державної кримінально-виконавчої служби України, ветеранам служби цивільного захисту, ветеранам Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та членам їх сімей з пільговою оплатою вартості путівок у розмірах та порядку, визначених Кабінетом Міністрів України;

6) 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирної плати) та плати за комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична, теплова енергія та інші послуги), користування квартирним телефоном ветеранами військової служби, ветеранами органів внутрішніх справ, ветеранами Національної поліції, ветеранами податкової міліції, ветеранами державної пожежної охорони, ветеранами Державної кримінально-виконавчої служби України, ветеранами служби цивільного захисту, ветеранами Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України і членами їх сімей, які проживають разом з ними, в жилих будинках усіх форм власності в межах норм, передбачених законодавством, або 50-відсоткова знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

7) першочергове забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов.

Позачергово забезпечуються житлом ветерани військової служби, які при звільненні з військової служби здали державним органам займане ними у військових містечках жиле приміщення та

не були забезпечені іншим жилим приміщенням для постійного проживання та яким виповнилося 60 і більше років, а також сім'ям померлих ветеранів;

8) право на безоплатне отримання у власність займаного ними та членами їх сімей житла незалежно від розміру його загальної площі в будинках державного житлового фонду;

9) безоплатний проїзд і перевезення багажу ними та членами їх сімей при переїзді до вибраного місця проживання після звільнення з військової служби в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України та міжнародними договорами України;

10) безоплатний проїзд (туди і назад) у межах України один раз на рік залізничним транспортом у купейному вагоні швидкого чи пасажирського потягу або водним чи автомобільним транспортом міжміського сполучення для лікування та відпочинку у санаторіях та будинках відпочинку;

11) безоплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту (за винятком таксі), автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів у межах України;

12) право на першочергове придбання квитків на всі види транспорту;

13) використання чергової відпустки за місцем роботи у зручний для них час, а також отримання додаткової відпустки без збереження заробітної плати терміном до 14 календарних днів на рік;

14) право на щорічну відпустку повної тривалості до настання шестимісячного терміну безперервної роботи у перший рік роботи на даному підприємстві, в установі чи організації;

15) право переважного залишення на роботі, на яку вони були зараховані вперше після звільнення з військової служби, при скороченні чисельності або штату працівників;

16) переважне право на вступ до гаражних, садово-городніх, житлових та інших кооперативів.

Стаття 7. Реалізація права на пільги ветеранами військової служби, ветеранами органів внутрішніх справ, ветеранами Національної поліції, ветеранами податкової міліції, ветеранами державної пожежної охорони, ветеранами Державної кримінально-виконавчої служби України, ветеранами служби цивільного захисту, ветеранами Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та членами їх сімей

Ветерани військової служби, ветерани органів внутрішніх справ, ветерани Національної поліції, ветерани податкової міліції, ветерани державної пожежної охорони, ветерани Державної кримінально-виконавчої служби України, ветерани служби цивільного захисту, ветерани Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та члени їх сімей поряд з пільгами, передбаченими цим Законом, користуються пільгами, встановленими для них іншими нормативно-правовими актами.

У разі, коли право на одну і ту саму пільгу передбачено різними нормативно-правовими актами, ця пільга надається по одному із них за вибором ветерана військової служби, ветерана органів внутрішніх справ, ветерана Національної поліції, ветерана податкової міліції, ветерана державної пожежної охорони, ветерана Державної кримінально-виконавчої служби України, ветерана служби цивільного захисту, ветерана Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Вдови (вдівці) померлих (загиблих) ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної

поліції, ветеранів податкової міліції, ветеранів державної пожежної охорони, ветеранів Державної кримінально-виконавчої служби України, ветеранів служби цивільного захисту, ветеранів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та члени їх сімей, які перебувають на їх утриманні, користуються пільгами, передбаченими пунктами 6 - 9 статті 6 цього Закону.

Пільги, передбачені пунктами 6 та 11 статті 6 цього Закону, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

У разі смерті ветерана військової служби, ветерана органів внутрішніх справ, ветерана Національної поліції, ветерана податкової міліції, ветерана державної пожежної охорони, ветерана Державної кримінально-виконавчої служби України, ветерана служби цивільного захисту, ветерана Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України його сім'ї або особі, яка здійснює поховання, подається допомога у проведенні похорону і в день їх звернення виплачується грошова допомога на поховання в розмірі тримісячної пенсії померлого (загиблого), але не менше п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати. Зазначена допомога здійснюється військовими комісаріатами та іншими відповідними органами за місцем проживання ветерана військової служби, ветерана органів внутрішніх справ, ветерана Національної поліції, ветерана податкової міліції, ветерана державної пожежної охорони, ветерана Державної кримінально-виконавчої служби України, ветерана служби цивільного захисту, ветерана Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України за рахунок коштів, передбачених у Державному

бюджеті України на соціальний захист населення, що виділяються в розпорядження відповідних центральних органів виконавчої влади та військових формувань.

Центральні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, військові комісаріати зобов'язані надавати ветеранам військової служби, ветеранам органів внутрішніх справ, ветеранам Національної поліції, ветеранам податкової міліції, ветеранам державної пожежної охорони, ветеранам Державної кримінально-виконавчої служби України, ветеранам служби цивільного захисту, ветеранам Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України безоплатно юридичну допомогу з питань, що стосуються реалізації прав, визначених цим Законом.

Стаття 8. Позбавлення права на пільги

Ветерани військової служби, ветерани органів внутрішніх справ, ветерани Національної поліції, ветерани податкової міліції, ветерани державної пожежної охорони, ветерани Державної кримінально-виконавчої служби України, ветерани служби цивільного захисту, ветерани Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та члени їх сімей позбавляються права на пільги на період відбування ветераном військової служби, ветераном органів внутрішніх справ, ветераном Національної поліції, ветераном податкової міліції, ветераном державної пожежної охорони, ветераном Державної кримінально-виконавчої служби України, ветераном служби цивільного захисту, ветераном Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України призначеного судом покарання у вигляді позбавлення волі..

24 березня 1998 року

№ 203/98-ВР

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 28 травня 1993 р. № 379
Київ

Про посвідчення на право користування пільгами членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли) чи пропали безвісти під час проходження військової служби

Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Установити, що:

посвідчення на право користування пільгами членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли) чи пропали безвісти під час проходження військової служби (надалі - посвідчення), видаються батькам, дружині або чоловіку та дітям указаних військовослужбовців за зразками згідно з додатками № 1 і 2. Підставою для видачі посвідчення є документ, який підтверджує факт загибелі (смерті) чи пропажі безвісти військовослужбовця, виданий військовим комісаріатом;

дітям військовослужбовців, які загинули (померли) чи пропали безвісти під час проходження військової служби, посвідчення видаються після досягнення ними 7-річного віку; дітям, які не досягли цього віку, передбачені законодавством пільги надаються на підставі довідки, що видається одному з членів сім'ї військовослужбовця.

2. Міністерству оборони забезпечити виготовлення бланків посвідчень у необхідній кількості та видачу їх військовими комісаріатами членам сімей військовослужбовців, які загинули (померли) чи пропали безвісти під час проходження військової служби.

Прем'єр-міністр України
Л. КУЧМА
Міністр
Кабінету Міністрів України
В. ПУСТОВОЙТЕНКО
Інд. 29

Зразок

ПОСВІДЧЕННЯ

член сім'ї _____
(батька, матері, дружини, чоловіка або дитини)
військовослужбовця, який загинув (помер) чи пропав безвісти під час проходження військової служби

Серія АА №

Місце Прізвище _____

для фото-картки Ім'я _____

По батькові _____

Власний підпис _____

М. П. Дата видачі «___» _____ 199__р.

Додаток № 1

до постанови Кабінету Міністрів України від 28 травня 1993 р. № 379

Пред'явник посвідчення має право на пільги,встановлені законодавством України для членів сімейвійськовослужбовців, які загинули (померли) чипропали безвісти під час проходження військовоїслужби.

ПОСВІДЧЕННЯ БЕЗСТРОКОВЕ І ДІЄ НА ВСІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

_____

_____

(установа, яка видала посвідчення)

М. П. Підпис керівника установи

_____

Примітка. Посвідчення - це розгорнута книжка розміром 70 х 200 міліметрів у твердій обкладинці, обтягнутій лідерином чорного кольору, на лицьовомубоці якого в центрі зображено Державний гербУкраїни, під ним напис ПОСВІДЧЕННЯ. Папір на звороті має захисну сітку синьо-жовтого кольору.

Міністр
Кабінету Міністрів України
В. ПУСТОВОЙТЕНКО

Зразок

ПОСВІДЧЕННЯ

дитини військовослужбовця, який загинув (помер) чи пропав безвісти під часпроходження військової служби

Серія АА №

Прізвище _____

Ім'я _____

По батькові _____

Підпис матері (дорослого члена сім'ї) _____

М. П. Дата видачі «___» _____ 199 р.

Серія і номер свідоцтва про народження

_____

_____

(коли і ким видано)

Додаток № 2
до постанови Кабінету Міністрів України від 28 травня 1993 р.
№ 379

Пред'явник посвідчення має право на пільги,встановлені законодавством України для дітейвійськовослужбовців, які загинули (померли) чипропали безвісти під час проходження військовоїслужби.

ПОСВІДЧЕННЯ ДІЄ ДО ПОВНОЛІТТЯ ДИТИНИ
НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

_____
_____

(установа, яка видала посвідчення)

М. П.

Підпис керівника установи

_____

Примітка. Посвідчення - це розгорнута книжка розміром 70 х 200 міліметрів у твердій обкладинці,обтягнутій лідерином чорного кольору, на лицьовому боці якої в центрі зображено Державний герб України, під ним напис ПОСВІДЧЕННЯ.

Папір на звороті має захисну сітку синьожовтого кольору.

Міністр
Кабінету Міністрів України
В. ПУСТОВОЙТЕНКО

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 21 січня 1993 р. № 30
Київ

Про пільги щодо обчислення вислуги років військовослужбовцям Збройних Сил України, які брали участь в операціях Миротворчих Сил ООН

Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

Зараховувати військовослужбовцям з 15 липня 1992 р. на пільгових умовах до вислуги років для призначення пенсій один місяць служби за три місяці - час служби на території колишньої Республіки Югославії у складі Миротворчих Сил ООН, а особам із числа зазначених військовослужбовців, які отримали поранення, контузію, каліцтво або захворювання, - також і час безперервного перебування у зв'язку з цим у лікувальних закладах.

Установити, що військовослужбовцям, звільненим з військової служби чи відрядженим зі складу Миротворчих Сил ООН за вчинки, що дискредитують звання військовослужбовця, пільги, передбачені цією постановою, не надаються.

Прем'єр-міністр України
Л. КУЧМА
Міністр
Кабінету Міністрів України
А. ЛОБОВ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 27 квітня 2011 р. № 446
Київ

Про затвердження Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками до санаторно-курортних закладів військовослужбовців, ветеранів війни, ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ та деяких інших категорій осіб і членів їх сімей

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок забезпечення санаторно-курортними путівками до санаторно-курортних закладів військовослужбовців, ветеранів війни, ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ та деяких інших категорій осіб і членів їх сімей, що додається.

2. Установити, що забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації; ветеранів війни та осіб, зазначених у статтях 61 - 64 Закону України «Про жертви нацистських переслідувань»; ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ, податкової міліції, державної пожежної охорони, Державної кримінально-виконавчої служби, служби цивільного захисту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації та деяких інших осіб і членів їх сімей путівками для санаторно-курортного лікування згідно з цією постановою здійснюється за рахунок і в межах бюджетних асигнувань на відповідний рік на функціонування Міністерства оборони, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства інфраструктури, Державної служби з надзвичайних ситуацій,

Служби безпеки, Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Адміністрації Державної прикордонної служби, Управління державної охорони, Служби зовнішньої розвідки, Державної фіскальної служби, Державної пенітенціарної служби.

3. Міністерству оборони, Міністерству внутрішніх справ, Міністерству інфраструктури, Державній службі з надзвичайних ситуацій, Службі безпеки, Адміністрації Державної прикордонної служби, Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Управлінню державної охорони, Службі зовнішньої розвідки, Державній фіскальній службі, Державній пенітенціарній службі привести власні нормативно-правові акти у відповідність з цією постановою.

Прем'єр-міністр України
М. АЗАРОВ
Інд. 26

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 27 квітня 2011 р. № 446

ПОРЯДОК
забезпечення санаторно-курортними путівками до санаторно-курортних закладів військовослужбовців, ветеранів війни, ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ та деяких інших категорій осіб і членів їх сімей

1. Цей Порядок визначає механізм забезпечення Міноборони, МВС, Міністерством інфраструктури, СБУ, ДСНС, Адміністрацією Держприкордонслужби, Адміністрацією Держспецзв'язку, Управлінням державної охорони, Службою зовнішньої розвідки,

Державною фіскальною службою, Державною пенітенціарною службою (далі - державні органи) військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, Держспецзв'язку; ветеранів війни та осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», осіб, зазначених у статтях 61 - 64 Закону України «Про жертви нацистських переслідувань»; ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ, податкової міліції, державної пожежної охорони, Державної кримінально-виконавчої служби, служби цивільного захисту, Держспецзв'язку та членів їх сімей санаторно-курортними путівками (далі - путівки) до санаторно-курортних закладів відповідно до Законів України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист», «Про Службу безпеки України», «Про правові засади цивільного захисту», «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України», «Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз» та «Про жертви нацистських переслідувань».

2. Державні органи забезпечують путівками до санаторно-курортних закладів не більше одного разу на рік:

військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової військової служби), осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, Держспецзв'язку і членів їх сімей;

військовослужбовців, які проходять строкову військову службу, курсантів (слухачів) вищих військових навчальних закладів та курсантів вищих навчальних закладів, які мають військові навчальні підрозділи, навчальних центрів (частин) за наявності

медичних показань відповідно до висновку військово-лікарської комісії;

інвалідів із числа осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;

членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження військової служби. До таких членів сімей належать батьки, дружина (чоловік), неповнолітні діти, а також діти-інваліди та інваліди з дитинства, які отримують пенсію в разі втрати годувальника відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;

ветеранів війни та осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;

осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист» та які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», і членів їх сімей;

осіб, які супроводжують до санаторно-курортних закладів інвалідів війни I групи та інвалідів I групи внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням військової служби (без права на лікування);

осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, з числа військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, органів і підрозділів цивільного захисту, Державної кримінально-виконавчої служби, Держспецзв'язку і осіб начальницького складу податкової міліції;

осіб, зазначених у статтях 61 - 64 Закону України «Про жертви нацистських переслідувань», які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;

військовослужбовців СБУ, яких звільнено із служби за віком, станом здоров'я або вислугою років.

3. Особи, зазначені в пункті 2 цього Порядку, повинні перебувати на обліку в державних органах для отримання путівки до санаторно-курортного закладу.

Військовослужбовці, особи рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, Держспецзв'язку забезпечуються путівками за місцем проходження служби.

Ветерани військової служби, органів внутрішніх справ, податкової міліції, державної пожежної охорони, Державної кримінально-виконавчої служби, служби цивільного захисту, Держспецзв'язку, особи, зазначені у статтях 61 - 64 Закону України «Про жертви нацистських переслідувань», ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», забезпечуються путівками державними органами, з яких вони були звільнені на пенсію, а у разі їх ліквідації - правонаступниками.

Члени сімей ветеранів, які мають право на пільги відповідно до Закону України «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів

органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист» і отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», забезпечуються путівками державними органами, з яких ветерани були звільнені на пенсію, а у разі їх ліквідації - правонаступниками.

4. Путівки надаються особам, зазначеним у пункті 2 цього Порядку, відповідно до медичних рекомендацій з урахуванням пільг, передбачених законодавством для конкретної категорії осіб, в порядку черговості у міру надходження путівок, зокрема:

військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, Держспецзв'язку - за місцем служби відповідно до висновків військово-лікарської комісії;

ветеранам військової служби, органів внутрішніх справ, податкової міліції, державної пожежної охорони, Державної кримінально-виконавчої служби, служби цивільного захисту, Держспецзв'язку і членам їх сімей, особам, зазначеним у статтях 61 - 64 Закону України «Про жертви нацистських переслідувань», ветеранам війни та особам, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», - на підставі заяви, медичної довідки лікувальної установи за формою 070/о, посвідчення, яке дає право на пільги, та довідки з Пенсійного фонду України про отримання пенсії.

5. Особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, санаторно-курортна путівка чи путівка на відпочинок надається згідно із Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» в порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від

16 травня 2000 р. № 800 «Про затвердження Положення про організацію оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (Офіційний вісник України, 2000 р., № 20, ст. 831).

6. За рахунок коштів, виділених з державного бюджету, безоплатними путівками до санаторно-курортних закладів забезпечуються:

військовослужбовці, особи рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, Держспецзв'язку, які направляються до санаторно-курортного закладу для продовження лікування відповідно до висновків військово-лікарської комісії після лікування в госпіталях;

військовослужбовці, які проходять строкову військову службу, курсанти (слухачі) вищих військових навчальних закладів та курсанти вищих навчальних закладів, які мають військові навчальні підрозділи, навчальних центрів (частин) за наявності медичних показань відповідно до висновку військово-лікарської комісії після лікування в госпіталях;

військовослужбовці, які надають медичну допомогу хворим на активні форми туберкульозу, працюють із живими збудниками туберкульозу чи матеріалами, що їх містять, - щороку (із січня по грудень);

військовослужбовці, які захворіли на туберкульоз унаслідок виконання службових обов'язків, - щороку (із січня по грудень);

інваліди з числа осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», - щороку (із січня по грудень);

особи, зазначені у статтях 61 - 64 Закону України «Про жертви нацистських переслідувань», які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», - щороку (із січня по грудень);

ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», з них:

- інваліди війни - позачергово щороку (із січня по грудень);

- інваліди війни I групи та інваліди I групи внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням військової служби, в разі направлення на санаторно-курортне лікування та супроводжуюча особа (без права на лікування). Інвалідів війни I групи та інвалідів I групи внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням військової служби, не можуть супроводжувати особи, які не досягли 18-річного віку та інваліди I групи;

- учасники бойових дій - щороку (із січня по грудень);

- учасники війни, особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», - один раз на два роки;

- особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, - першочергово щороку (із січня по грудень).

7. Путівками до санаторно-курортних закладів з оплатою 25 відсотків їх вартості забезпечуються:

військовослужбовці (крім військовослужбовців строкової військової служби), особи рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, Держспецзв'язку;

особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист» та які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;

члени сімей осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною (дружина (чоловік) і діти віком до 18 років);

військовослужбовці СБУ, яких звільнено із служби за віком, станом здоров'я або вислугою років.

8. Путівками до санаторно-курортних закладів з оплатою 50 відсотків їх вартості забезпечуються:

члени сімей військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової військової служби), осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, Держспецзв'язку;

члени сімей військовослужбовців, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження військової служби (крім військовослужбовців строкової служби). До таких членів сімей належать батьки, дружина (чоловік), неповнолітні діти, а також діти-інваліди та інваліди з дитинства (незалежно від їх віку), які отримують пенсію в разі втрати годувальника відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;

члени сімей осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист».

9. Компенсація за доплату, пов'язану з поліпшенням умов проживання в санаторно-курортних закладах, та продовження строку лікування не здійснюється.

10. Закупівля та забезпечення путівками здійснюються в межах коштів, передбачених відповідному державному органу на зазначену мету в державному бюджеті на відповідний рік.

11. Військовослужбовці, особи рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, Держспецзв'язку, особи, зазначені у статтях 61 - 64 Закону України «Про жертви нацистських переслідувань», ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», ветерани військової служби, органів внутрішніх справ, служби цивільного захисту, Держспецзв'язку та інших державних органів, які не мають у сфері управління санаторно-курортних закладів, забезпечуються путівками до санаторно-курортних закладів інших міністерств та центральних органів виконавчої влади відповідно до Порядку надання медичної допомоги у військово-медичних закладах і взаєморозрахунків за неї між військовими формуваннями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 1999 р. № 1923 (Офіційний вісник України, 1999 р., № 42, ст. 2099), з урахуванням завантаженості таких санаторно-курортних закладів.

12. Закупівля санаторно-курортних путівок здійснюється відповідно до законодавства.

13. У разі коли особи, зазначені в пункті 2 цього Порядку, мають право на санаторно-курортне лікування за кількома законами, їм надається право вибору в забезпеченні путівкою за одним із них.

14. Порядок організації направлення хворих на санаторно-курортне лікування, кількість путівок для осіб, зазначених у пункті 2 цього Порядку, визначаються державними органами.

15. Забезпечення путівками інвалідів з числа військовослужбовців строкової військової служби, які отримують

пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», здійснюється Мінсоцполітики згідно із постановою Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 р. № 187 «Про затвердження Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян органами праці та соціального захисту населення» (Офіційний вісник України, 2006 р., № 8, ст. 444).

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 28 січня 2004 р. № 88
Київ

Про затвердження Порядку кредитування будівництва та придбання житла для військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань

Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

Затвердити Порядок кредитування будівництва та придбання житла для військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань, що додається.

Прем'єр-міністр України В. ЯНУКОВИЧ

Інд. 29

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 28 січня 2004 р. № 88

ПОРЯДОК

кредитування будівництва та придбання житла для військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань

Загальні положення

1. Цей Порядок визначає механізм реалізації пункту 8 статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо права військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань (далі - військовослужбовці), які не мають жилого приміщення для постійного проживання і перебувають на квартирному обліку за місцем проходження служби, на одержання кредитів для індивідуального та кооперативного житлового будівництва або придбання житла (далі - будівництво або придбання житла) з погашенням їх за рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті військовим формуванням для будівництва або придбання житла.

2. У цьому Положенні терміни вживаються у такому значенні:

договір про компенсацію кредиту - договір, що укладається між замовником та військовослужбовцем, згідно з яким здійснюється компенсація кредиту;

договір про організацію роботи з кредитування будівництва або придбання житла для військовослужбовців - договір, укладений між уповноваженим банком та замовником, який визначає відносини сторін, пов'язані з кредитуванням будівництва або придбанням житла для військовослужбовців;

експертна оцінка вартості житла - проведення суб'єктом оцінної діяльності оцінювання вартості житла на вторинному ринку у відповідному регіоні згідно із законодавством;

замовник - Міноборони, інші центральні органи виконавчої влади, які здійснюють керівництво військовими формуваннями;

компенсація кредиту - погашення за рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті військовим формуванням для будівництва або придбання житла, частини або повної суми кредиту;

кредит - кошти, що надаються банком військовослужбовцю для будівництва або придбання житла у розмірі та на умовах, визначених кредитним договором;

кредитний договір - договір, що укладається в установленому законодавством порядку між уповноваженим банком та військовослужбовцем, на підставі якого здійснюється кредитування будівництва або придбання житла;

об'єкт кредитування - індивідуальні жилі будинки або квартири у багатоквартирних жилих будинках, які будуються або купуються за рахунок кредитів;

поточний рахунок - рахунок, відкритий військовослужбовцем в уповноваженому банку, на який зараховуються кошти, призначені для компенсації кредиту;

реєстр компенсації кредитів - щомісячний розрахунок - обґрунтування суми коштів, що підлягає компенсації, складений уповноваженим банком, із зазначенням відомостей щодо військовослужбовців, замовників та регіонів, в яких будується або купується житло для військовослужбовців;

уповноважений банк - визначений замовником банк, який відповідно до законодавства надає кредити.

Умови надання кредиту

3. Військовослужбовці, які не мають жилого приміщення для постійного проживання і перебувають на квартирному обліку за місцем проходження служби, мають право на одержання кредитів для будівництва або придбання житла на строк до 20 років з

погашенням за рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті військовим формуванням для будівництва або придбання житла, з урахуванням вислуги років: для тих, хто прослужив більше ніж 15 років, - 50 відсотків, більше ніж 20 років, - 75 відсотків, більше ніж 25 років, - 100 відсотків кредиту.

4. Кредит для будівництва або придбання житла згідно з цим Порядком надається військовослужбовцю уповноваженим банком один раз.

5. Умови надання кредиту, визначені у цьому Порядку, не поширюються на військовослужбовців, які згідно із законодавством вже одержали кредити для будівництва або придбання житла.

6. Нормативний розмір площі житла, що застосовується для розрахунку компенсації кредиту для будівництва або придбання житла для військовослужбовця і членів його сім'ї, відомості про яких занесені до особової справи військовослужбовця, визначається виходячи з установлених законодавством норм загальної та жилої площі (далі - нормативна площа).

Розмір кредиту визначається замовником виходячи з нормативної площі, а також результатів експертної оцінки вартості житла (якщо житло купується на вторинному ринку). При цьому вартість одного квадратного метра будівництва (придбання) житла не повинна перевищувати його опосередкованої вартості, що склалася у відповідному регіоні.

Вартість придбання одного квадратного метра житла на вторинному ринку не може перевищувати вартості будівництва такого житла.

7. Держбуд щокварталу подає замовникам інформацію про опосередковану вартість будівництва (придбання) одного квадратного метра житла у відповідному регіоні, а замовники подають її уповноваженим банкам.

8. Вибір замовником уповноваженого банку, який надає кредити військовослужбовцям, проводиться на конкурсній основі відповідно до законодавства.

9. Основними критеріями вибору уповноваженого банку є:

дотримання нормативів, установлених Національним банком;

згода на надання кредитів, відсоткова ставка за якими не перевищує розміру подвійної облікової ставки Національного банку;

надання кредитів на строк до 20 років;

наявність розвинутої мережі філіалів.

10. Надання кредиту здійснюється уповноваженим банком відповідно до законодавства з урахуванням положень власних актів, що регулюють прийнятність ризиків, які при цьому несе банк.

11. Замовник і уповноважений банк укладають договір про організацію роботи з кредитування будівництва або придбання житла для військовослужбовців, де зазначаються об'єкти кредитування, умови відбору військовослужбовців, яким надаються кредити, процедура перерахування на відкриті ними поточні рахунки сум компенсації кредитів та погодження з уповноваженим банком механізму проведення таких операцій, зобов'язання щодо цільового використання коштів, призначених для компенсації кредиту.

Порядок відбору військовослужбовців, яким надаються кредити, визначається Міноборони за погодженням з іншими центральними органами виконавчої влади, які здійснюють керівництво військовими формуваннями.

12. Підставою для надання уповноваженим банком військовослужбовцю кредиту є:

документи для одержання кредиту, оформлені згідно з вимогами уповноваженого банку;

довідка, видана військовою частиною, закладом, установою, організацією Збройних Сил та інших військових формувань, про перебування військовослужбовця разом з членами сім'ї на квартирному обліку та наявність у нього необхідної вислуги років;

витяг з протоколу засідання житлової комісії військової частини, закладу, установи, організації Збройних Сил та інших військових формувань про доцільність надання військовослужбовцю кредиту.

13. Строк погашення кредиту не повинен перевищувати 20 років.

14. Розмір компенсації кредиту, який відшкодовується за рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті військовим формуванням для будівництва або придбання житла, відображається в договорі про компенсацію кредиту і визначається виходячи з опосередкованої вартості будівництва (придбання) одного квадратного метра житла у відповідному регіоні та нормативної площі житла з урахуванням кредитоспроможності військовослужбовця та забезпечення кредитної операції.

Загальна сума кредиту може бути більшою ніж розмір кредиту, що підлягає компенсації. При цьому сума перевищення розміру кредиту не підлягає компенсації і сплачується за рахунок військовослужбовця на умовах договору, укладеного між ним та уповноваженим банком.

Оплата послуг з експертної оцінки вартості житла, а також сплата відсотків за кредит проводиться за рахунок військовослужбовця.

15. Кредитування будівництва або придбання житла уповноваженим банком здійснюється у безготівковій формі.

Порядок та умови обслуговування кредиту

16. Уповноважений банк щомісяця надає замовнику реєстр компенсації кредитів та його електронну версію.

17. У разі звільнення військовослужбовця з військової служби обслуговування кредиту здійснюється згідно з умовами укладеного з ним договору.

18. У разі збільшення вислуги років (досягнення 20 або 25 років служби) з військовослужбовцем укладається додатковий договір про зміну умов компенсації. У цьому випадку замовник бере на себе зобов'язання сплатити відповідно 75 відсотків або повністю компенсувати залишок суми кредиту.

19. Уповноважений банк здійснює контроль за цільовим використанням кредитів та несе відповідальність за правильність обліку належної до відшкодування суми компенсації кредитів.

20. Замовник забезпечує зберігання протягом 30 років договорів про організацію роботи з кредитування будівництва або придбання житла для військовослужбовців та про компенсацію кредитів, а також витягів протоколів засідань житлових комісій про доцільність надання військовослужбовцям кредитів.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 3 серпня 2006 р. № 1081
Київ

Про затвердження Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями

Відповідно статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями, що додається.

2. Центральним органам виконавчої влади, які здійснюють керівництво Збройними Силами, іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, правоохоронним органам спеціального призначення, Державній спеціальній службі транспорту, посади в яких комплектуються військовослужбовцями, привести власні нормативно-правові акти у відповідність з цією постановою.

3. Ця постанова набирає чинності з дня опублікування.

Прем'єр-міністр України

Ю. ЄХАНУРОВ

Інд. 29

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 3 серпня 2006 р. № 1081

ПОРЯДОК
забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями

Загальна частина

1. Цей Порядок визначає механізм забезпечення житловими приміщеннями військовослужбовців - осіб офіцерського, старшинського і сержантського, рядового складу (крім військовослужбовців строкової служби) Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення та Держспецтрансслужби, Держспецзв'язку, посади в яких комплектуються військовослужбовцями, у тому числі звільнених в запас або у відставку, що залишилися перебувати на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, у військових частинах, закладах, установах та організаціях (далі - військові частини) після звільнення (далі - військовослужбовці) та членів їх сімей.

2. Військовослужбовці та члени їх сімей забезпечуються службовими житловими приміщеннями, що відповідають вимогам житлового законодавства. З цією метою у кожній військовій частині формується фонд службового житла.

У разі відсутності службового житлового фонду у військовій частині військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом і не перебувають у шлюбі, розміщуються безоплатно в спеціально пристосованих казармах у розташуванні військової частини, а сімейні - у сімейних гуртожитках. Житлово-побутові умови у зазначених казармах повинні відповідати вимогам, які

пред'являються до гуртожитків, що призначені для проживання одиноких громадян.

Для інших військовослужбовців військова частина зобов'язана орендувати житло з метою забезпечення ним військовослужбовців та членів їх сімей або за бажанням військовослужбовця виплачувати йому грошову компенсацію за піднаймання (наймання) житлового приміщення у встановленому порядку.

3. Військовослужбовцям, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше, та членам їх сімей надається житло для постійного проживання.

Військовослужбовці, які визнані у встановленому законодавством порядку інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків), пов'язаних із захистом незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України і безпосередньою участю в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, та члени сімей військовослужбовців, які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва чи захворювання, пов'язаного із захистом незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України і безпосередньою участю в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, забезпечуються жилими приміщеннями для постійного проживання, що збудовані (придбані) за рахунок коштів державного бюджету та інших передбачених законодавством джерел, чи грошовою компенсацією за належне їм для отримання жиле приміщення з урахуванням пільг, установлених законами.

Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житлом для постійного проживання провадиться шляхом надання один раз протягом усього часу проходження військової служби житла новозбудованого, виключеного з числа службового, вивільненого або придбаного у фізичних чи юридичних осіб, надання кредиту для спорудження (купівлі) житла.

Житлові приміщення надаються військовослужбовцям у межах норм, встановлених законодавством.

4. Центральні органи виконавчої влади, які здійснюють керівництво Збройними Силами, іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, правоохоронні органи спеціального призначення, Держспецтрансслужба та Держспецзв'язку, посади в яких комплектуються військовослужбовцями:

видають нормативно-правові акти з питань забезпечення військовослужбовців житлом, а також щороку визначають обсяги службового житла і житла, що надається військовослужбовцям для постійного проживання;

виділяють до 20 відсотків житла для забезпечення осіб, зазначених в абзаці другому пункту 3 цього Порядку, жилими приміщеннями для постійного проживання, що збудовані (придбані) за рахунок коштів державного бюджету та інших передбачених законодавством джерел і розташовані у населених пунктах, у яких вони перебувають на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, чи грошової компенсації за належне для отримання жиле приміщення в таких же обсягах.

5. З метою забезпечення прозорості механізму надання житла військовослужбовцям та членам їх сімей відомості про кількість житлових приміщень, що підлягає розподілу і що розподілено,

повинні систематично висвітлюватися у друкованих засобах масової інформації і на веб-сторінках Інтернет.

6. Питання, пов'язані із забезпеченням житлом військовослужбовців, вирішуються за місцем перебування їх на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов.

Надання службових житлових приміщень

7. Військовослужбовці та члени їх сімей, які проживають разом з ними, за відсутності у них за місцем проходження служби житла для постійного проживання забезпечуються службовими житловими приміщеннями.

8. Житлове приміщення включається до числа службового згідно з рішенням виконавчого органу районної, міської, районної у місті ради за клопотанням начальника гарнізону, командира військової частини, погодженого з квартирно-експлуатаційним органом.

9. До числа службового може бути включене тільки вільне житлове приміщення. Під службові житлові приміщення виділяються окремі квартири.

10. Оперативний облік службових житлових приміщень ведеться у військовій частині та квартирно-експлуатаційному органі.

11. Житлове приміщення виключається з числа службового, якщо відпала потреба в його використанні, а також якщо в установленому порядку його виключено з числа житлових приміщень.

Виключення житлового приміщення з числа службового провадиться згідно з рішенням виконавчого органу районної, міської, районної у місті ради за клопотанням начальника гарнізону, командира військової частини та квартирно-експлуатаційного органу.

12. Службові житлові приміщення надаються військовослужбовцям згідно з рішенням командира військової частини, яке погоджується з квартирно-експлуатаційним органом, за місцем проходження ними військової служби.

Військовослужбовцям Держспецтрансслужби, Національної гвардії, Держприкордонслужби службові житлові приміщення надаються згідно з рішеннями командирів військових частин, які погоджуються відповідно з Адміністрацією Держспецтрансслужби, Головним управлінням Національної гвардії, Адміністрацією Держприкордонслужби.

На підставі рішення про надання службового житлового приміщення виконавчий орган районної, міської, районної у місті ради видає спеціальний ордер, який є єдиною підставою для вселення в надане житлове приміщення.

13. Службове житлове приміщення повинне бути благоустроєно стосовно до умов даного населеного пункту, відповідати встановленим санітарним і технічним вимогам.

14. Службове житлове приміщення надається військовослужбовцю на всіх членів сім'ї, які проживають разом з ним (у тому числі на дружину (чоловіка) і неповнолітніх дітей, які проживають окремо від військовослужбовця в даному або іншому населеному пункті). Члени сім'ї військовослужбовця дають письмову згоду на проживання в службовому житловому приміщенні.

Військовослужбовець та повнолітні члени його сім'ї беруть письмове зобов'язання щодо звільнення службового житлового приміщення в передбачених законодавством випадках.

15. Службове житлове приміщення надається незалежно від перебування військовослужбовця на квартирному обліку, без урахування пільг, передбачених для забезпечення громадян житлом.

16. До користування службовими житловими приміщеннями не застосовуються правила про обмін житлового приміщення, у тому числі з наймачем іншого службового житлового приміщення, бронювання житлового приміщення.

17. Військовослужбовці, направлені на навчання до військових навчальних закладів з виключенням із списків військових частин, звільняють займане службове житло і на час навчання забезпечуються житлом у гуртожитках навчального закладу.

18. За військовослужбовцями, направленими у складі підрозділів для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки з виключенням із списків військових частин, залишається службове житло за місцем попередньої служби.

19. У разі переміщення військовослужбовців по службі, пов'язаного з переїздом в іншу місцевість, службові житлові приміщення, які вони займали за попереднім місцем служби, підлягають звільненню, якщо інше не передбачено законодавством.

20. Військовослужбовець та члени його сім'ї зобов'язані вивільнити займане ними службове житлове приміщення у разі одержання або придбання житла для постійного проживання.

21. При звільненні з військової служби військовослужбовець підлягає виселенню із службового житлового приміщення з усіма членами сім'ї, якщо інше не передбачено законодавством.

Облік військовослужбовців та членів їх сімей, які потребують поліпшення житлових умов, надання житлових приміщень для постійного проживання

22. Облік військовослужбовців, які потребують поліпшення житлових умов (далі - облік), ведеться у військових частинах та квартирно-експлуатаційних органах.

23. Для зарахування на облік військовослужбовець подає рапорт на ім'я безпосереднього командира (начальника).

До рапорту додаються:

довідка з місця проживання про реєстрацію і склад сім'ї;

витяг з особової справи військовослужбовця про склад сім'ї;

довідка про те, чи перебувають члени сім'ї на квартирному обліку за місцем роботи (у виконавчих органах місцевих рад);

документи, що підтверджують право на першочергове та позачергове одержання житла, інші пільги.

Інші документи житлова комісія запитує у разі потреби через командира військової частини у відповідних державних органів, установ, організацій, громадян.

24. Військовослужбовці зараховуються на облік згідно з рішенням житлової комісії військової частини, яке затверджується командиром військової частини.

У рішенні зазначаються дата зарахування на облік, склад сім'ї, підстави для зарахування на облік, вид черговості (загальна черга, в першу чергу, поза чергою), а також підстави включення до списків осіб, що користуються правом першочергового або позачергового одержання житлових приміщень, а в разі відмови в зарахуванні на облік - підстави відмови з посиланням на відповідні норми законодавства.

На засіданні житлової комісії має право бути присутнім військовослужбовець, стосовно якого вирішується питання зарахування на облік.

Датою зарахування на облік вважається день, коли житловою комісією військової частини винесено рішення про зарахування військовослужбовця на облік.

Військовослужбовці, зараховані на облік, заносяться до книги обліку осіб, що перебувають в черзі на одержання житла.

25. На кожного військовослужбовця, зарахованого на облік, оформляється облікова справа.

Облікова справа зберігається за місцем перебування військовослужбовця на обліку, а після надання йому житла для постійного проживання протягом п'яти років - у виконавчому органі районної, міської, районної у місті ради, що видав ордер, якщо ордер видано квартирно-експлуатаційним органом - в квартирно-експлуатаційному органі. Після закінчення зазначеного строку справа знищується у встановленому порядку.

26. Військовослужбовці, які перебувають на обліку, у разі переміщення по військовій службі, пов'язаного з переїздом до іншого гарнізону (в іншу місцевість), зараховуються на облік за новим місцем служби разом з членами їх сімей із збереженням попереднього часу перебування на обліку, а також у списках осіб, що користуються правом першочергового або позачергового одержання житла.

27. Військовослужбовці, направлені на навчання до військових навчальних закладів з виключенням із списків військових частин, забезпечуються на час навчання житлом у гуртожитках навчального закладу, яке вивільнюють після закінчення навчання.

За зазначеними військовослужбовцями на весь період навчання зберігається черга на одержання житла за попереднім місцем служби.

28. Військовослужбовці, направлені у складі підрозділів до участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки з виключенням із списків військових частин, залишаються на обліку за попереднім місцем служби.

29. Військовослужбовці, які перебувають на обліку при звільненні з військової служби в запас або у відставку за віком, станом здоров'я, а також у зв'язку із скороченням штатів або проведенням інших організаційних заходів, у разі неможливості використання на військовій службі залишаються на обліку у

військовій частині до одержання житла з державного житлового фонду, а в разі розформування військової частини - у військовому комісаріаті і квартирно-експлуатаційному органі та користуються правом позачергового одержання житла.

30. Військовослужбовці знімаються з обліку у разі:

поліпшення житлових умов, внаслідок чого відпала потреба в наданні житла;

засудження військовослужбовця до позбавлення волі на строк понад шість місяців, крім умовного засудження;

звільнення з військової служби за службовою невідповідністю, у зв'язку з систематичним невиконанням умов контракту військовослужбовцем;

подання відомостей, що не відповідають дійсності, але стали підставою для зарахування на облік;

в інших випадках, передбачених законодавством.

31. Житлові приміщення надаються тільки військовослужбовцям, які перебувають на обліку, крім випадків, передбачених законодавством.

32. Військовослужбовцям житло надається згідно з чергою.

Черговість надання житла визначається за часом зарахування на облік (включення до списків осіб, що користуються правом першочергового або позачергового одержання житлових приміщень).

33. Житлове приміщення, що надається військовослужбовцю для постійного проживання, повинне бути благоустроєним стосовно до умов даного населеного пункту, відповідати встановленим санітарним та технічним вимогам.

34. На підставі рішення про надання житла виконавчий орган районної, міської, районної у місті ради, а в закритому військовому містечку - квартирно-експлуатаційний орган видає ордер, який є

єдиною підставою для вселення в надане житлове приміщення, безпосередньо військовослужбовцю, на ім'я якого він виписаний, або за його дорученням іншій особі.

Ордер може бути виданий лише на вільне житлове приміщення.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 26 червня 2013 р. № 450
Київ

Про розмір і порядок виплати грошової компенсації військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації та Державної спеціальної служби транспорту за піднайом (найом) ними жилих приміщень

Відповідно до статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок виплати грошової компенсації військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації та Державної спеціальної служби транспорту за піднайом (найом) ними жилих приміщень, що додається.

2. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 14 березня 1995 р. № 175 «Про грошову компенсацію військовослужбовцям за піднайом (найом) житла».

3. Міністерству оборони, Міністерству внутрішніх справ, Міністерству інфраструктури і Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цією постановою.)

4. Ця постанова набирає чинності з 1 січня 2014 року.

Прем'єр-міністр України

М. АЗАРОВ Інд. 70

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 26 червня 2013 р. № 450

ПОРЯДОК

виплати грошової компенсації військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації та Державної спеціальної служби транспорту за піднайом (найом) ними жилих приміщень

1. Цей Порядок визначає розмір та механізм виплати грошової компенсації за піднайом (найом) жилих приміщень (далі - грошова компенсація) таким категоріям військовослужбовців Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Держспецзв'язку та Держспецтрансслужби:

особам офіцерського складу, у разі коли вони не забезпечені жилими приміщеннями за місцем проходження військової служби, не отримали за рахунок держави грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення та перебувають на квартирному обліку, а також якщо військова частина, Адміністрація Держспецзв'язку, її територіальний орган, Головне управління урядового фельд'єгерського зв'язку Держспецзв'язку, підрозділ урядового фельд'єгерського зв'язку, територіальний підрозділ, заклад, установа чи організація Держспецзв'язку (далі - військова частина) не орендує для них та членів їх сімей житло;

курсантам вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів, які мають сім'ї, у разі ненадання їм жилої площі в сімейних гуртожитках, відсутності таких гуртожитків та жилого приміщення за місцем проходження військової служби (навчання).

2. Грошова компенсація особам офіцерського складу та курсантам, зазначеним у пункті 1 цього Порядку (далі - військовослужбовці), виплачується щомісяця (у поточному місяці за попередній) в розмірі, який не перевищує:

у м. Києві - 2 мінімальні заробітні плати;

у мм. Сімферополі, Севастополі та обласних центрах - 1,5 мінімальної заробітної плати;

в інших населених пунктах - 1 мінімальної заробітної плати.

При цьому військовослужбовцям за наявності у них трьох і більше членів сім'ї зазначені розміри збільшуються в 1,5 раза.

3. Виплата грошової компенсації військовослужбовцям здійснюється у межах відповідних бюджетних призначень, передбачених Міноборони, МВС, Службі безпеки, Службі зовнішньої розвідки, Адміністрації Держспецзв'язку та Держспецтрансслужбі на відповідний рік.

4. Грошова компенсація виплачується починаючи з дня реєстрації поданого в установленому порядку рапорту військовослужбовця:

особам офіцерського складу - за місцем проходження військової служби згідно з наказом командира (начальника) військової частини;

курсантам - за місцем проходження військової служби (навчання) згідно з наказом керівника вищого військового навчального закладу або військового навчального підрозділу вищого навчального закладу.

5. Для отримання грошової компенсації військовослужбовець разом з рапортом подає такі документи:

копії паспорта військовослужбовця та повнолітніх членів сім'ї, які перебувають з ним на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов;

копії облікової картки фізичної особи - платника податків (крім осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному органу державної податкової служби і мають відмітку в паспорті) військовослужбовця та повнолітніх членів сім'ї, які перебувають з ним на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов;

інформацію (витяг, інформаційну довідку) з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про належне військовослужбовцю та членам його сім'ї, які перебувають з ним на

обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, нерухоме майно;

довідку про склад сім'ї та реєстрацію місця проживання (перебування), видану житлово-експлуатаційною організацією, підприємством, установою або органом місцевого самоврядування (особи офіцерського складу військових частин, які дислокувалися в населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, і які переміщені з місць попередньої дислокації, подають довідку про склад сім'ї, видану командиром (начальником) цієї військової частини (підрозділу);

довідку квартирно-експлуатаційного органу про перебування на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов (для осіб офіцерського складу, зазначених у пункті 1 цього Порядку) (особи офіцерського складу військових частин, які дислокувалися в населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, і які переміщені з місць попередньої дислокації, подають довідку квартирно-експлуатаційного органу, в зоні відповідальності якого розташована військова частина (підрозділ), за новим місцем дислокації на підставі облікових списків станом на 1 липня 2014 р.);

копію завіреної належним чином довідки про отримання (неотримання, здачу) жилого приміщення з попереднього місця проходження військової служби, видану квартирно-експлуатаційним органом (службою) Міноборони, Національної гвардії, відповідним підрозділом Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Держспецзв'язку або Держспецтрансслужбою (для осіб офіцерського складу, зазначених у пункті 1 цього Порядку, крім осіб, які прибули з тимчасово окупованої території України та

населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження);

копію свідоцтва про шлюб (за наявності);

копію свідоцтва про народження дитини (за наявності).

6. Грошова компенсація не виплачується у разі:

наявності у військовослужбовця або членів його сім'ї за місцем проходження військової служби жилого приміщення, яке відповідає встановленим санітарним і технічним вимогам, площею, що відповідає мінімальним нормам, визначеним житловим законодавством;

нездачі службового жилого приміщення (у тому числі в гуртожитку) за попереднім місцем проходження військової служби, крім осіб, які прибули з тимчасово окупованої території України та населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження.

7. Виплата грошової компенсації припиняється з дня, наступного за днем:

отримання (придбання) військовослужбовцем жилого приміщення;

виключення із списків особового складу військової частини, Держспецзв'язку (за винятком військовослужбовців, направлених у складі підрозділів для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки);

вибуття особи офіцерського складу, зазначеної у пункті 1 цього Порядку, у закордонне відрядження разом із сім'єю.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про Державну кримінально-виконавчу службу України

Стаття 23. Соціальний захист персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України

4. Особам рядового і начальницького складу кримінально-виконавчої служби встановлюється пільговий залік вислуги років для призначення пенсії - один місяць служби за сорок днів; особам, які проходять службу у воєнізованих формуваннях і установах виконання покарань, призначених для тримання засуджених до довічного позбавлення волі, - один місяць служби за півтора місяця, а в установах виконання покарань, призначених для тримання і лікування інфекційних та психічно хворих засуджених, - один місяць служби за два місяці за переліком посад і в порядку, що затверджуються Міністерством юстиції України.

7. Персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України гарантується безоплатне медичне забезпечення, яке здійснюється в закладах охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України.

8. Керівний склад органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України сприяє проведенню священнослужителями (капеланами) заходів душпастирської опіки з персоналом.

23 червня 2005 року

№ 2713-IV

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України

Стаття 20. Медичне та санаторно-курортне забезпечення особового складу Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України

1. Військовослужбовцям Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України створюються необхідні санітарно-гігієнічні та соціально-психологічні умови. Зазначені особи забезпечуються безоплатною кваліфікованою медичною допомогою в закладах охорони здоров'я Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також Служби безпеки України, Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, за рахунок бюджетних коштів, передбачених на утримання Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, за угодами, укладеними нею із зазначеними центральними органами виконавчої влади. У разі відсутності за місцем служби чи проживання військовослужбовців Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України закладів охорони здоров'я Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Служби безпеки України, Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, чи відповідних відділень або спеціального медичного обладнання, а також у невідкладних випадках медична допомога надається державними або комунальними закладами охорони здоров'я за рахунок Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

2. Військовослужбовці Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України забезпечуються лікарськими засобами та імунобіологічними препаратами через заклади охорони

здоров'я Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України в межах коштів, передбачених на її утримання.

3. Порядок медичного забезпечення військовослужбовців Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та їх забезпечення лікарськими засобами та імунобіологічними препаратами встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сферах організації спеціального зв'язку, захисту інформації, телекомунікацій та користування радіочастотним ресурсом України.

4. Забезпечення медичною допомогою ветеранів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України і членів сімей військовослужбовців у разі відсутності за місцем їх проживання державних або комунальних закладів охорони здоров'я здійснюється на умовах і в порядку, визначених частиною першою цієї статті для військовослужбовців Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

5. Військовослужбовці, ветерани Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та члени їхніх сімей мають право на санаторно-курортне лікування та організований відпочинок у відповідних закладах Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також у санаторно-курортних закладах Служби безпеки України, Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, за рахунок бюджетних коштів, передбачених на утримання Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, на основі укладених з ними угод згідно із законодавством.

6. Жінки із числа військовослужбовців Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України користуються всіма пільгами, передбаченими законодавством стосовно соціального захисту жінок, охорони материнства і дитинства. Зазначені пільги поширюються також на батьків із числа військовослужбовців Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, які виховують дітей без матері (у разі її смерті, позбавлення батьківських прав, на час перебування в закладі охорони здоров'я та в інших випадках відсутності материнського піклування про дітей).

7. Медичне забезпечення державних службовців та інших працівників Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також членів їхніх сімей здійснюється в закладах охорони здоров'я Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України на загальних підставах відповідно до законодавства.

23 лютого2006 року

№ 3475-IV

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про Національну поліцію

Стаття 95. Медичне забезпечення поліцейських

4. Члени сімей поліцейських (дружина (чоловік), діти до 18 років, а в разі їх навчання у вищих навчальних закладах - до 23 років), а також члени сімей поліцейських, які загинули (померли), пропали безвісти, стали інвалідами під час проходження служби в поліції (у тому числі під час участі в міжнародних миротворчих операціях), мають право на безоплатне медичне обслуговування в закладах Міністерства внутрішніх справ України.

5. Поліцейські та члени їхніх сімей (дружина (чоловік), діти до 18 років, а в разі їх навчання у вищих навчальних закладах - до 23 років) мають право на пільгове реабілітаційне, санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок у медичних реабілітаційних центрах, санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах та оздоровчих закладах Міністерства внутрішніх справ України за рахунок бюджетних коштів, визначених на утримання Міністерства внутрішніх справ України в порядку, що встановлюється Міністерством внутрішніх справ України.

6. Поліцейські сплачують 25 відсотків, а члени їхніх сімей - 50 відсотків собівартості путівки в таких закладах та інших відповідних закладах, що визначаються Міністерством внутрішніх справ України.

7. Члени сімей поліцейських, які загинули (померли) під час проходження служби в поліції, мають право на безоплатне санаторно-курортне лікування та оздоровлення один раз на два роки. До таких членів сімей належать: дружина (чоловік), якщо вона (він) не одружилися вдруге, діти до 18 років, а в разі їх навчання у вищих навчальних закладах - до 23 років, а також діти - інваліди з дитинства (незалежно від віку).

8. Громадяни України з числа колишніх поліцейських, які були звільнені зі служби за станом здоров'я, за віком, у зв'язку із скороченням штату, та члени їхніх сімей (дружина (чоловік), діти до 18 років, а в разі їх навчання у вищих навчальних закладах - до 23 років) мають право на медичне забезпечення в закладах охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України відповідно до умов, визначених частинами першою - сьомою цієї статті.

9. Поліцейські зобов'язані щороку проходити комплексний медичний огляд (диспансеризацію), а за необхідності - цільові

медичні огляди, психофізіологічні обстеження і тестування в порядку, визначеному Міністром внутрішніх справ України.

Стаття 96. Житлове забезпечення поліцейських

1. Поліцейські забезпечуються житлом на підставах і в порядку, визначених житловим законодавством.

2. Поліцейським, які згідно із законом визнані такими, що потребують поліпшення житлових умов, житлова площа надається в першочерговому порядку.

Особам, які звільнені зі служби в поліції і визнані інвалідами I групи внаслідок поранення, контузії, каліцтва, одержаних під час виконання службових обов'язків під час служби в поліції, або захворювання, одержаного під час проходження служби в поліції, і які згідно із законом визнані такими, що потребують поліпшення житлових умов, житлові приміщення надаються позачергово.

Членам сім'ї (дружині (чоловіку), дітям) поліцейського, який загинув під час виконання службових обов'язків, які згідно із законом визнані такими, що потребують поліпшення житлових умов та на момент загибелі поліцейського перебували на обліку осіб, які потребують поліпшення житлових умов, у відповідному населеному пункті, житлове приміщення надається в позачерговому порядку.

3. Поліцейським та членам їхніх сімей можуть надаватися житлові приміщення в гуртожитках та службові житлові приміщення в порядку і на умовах, визначених житловим законодавством.

4. Поліцейські, які перебувають на обліку громадян, що потребують поліпшення житлових умов, під час звільнення зі служби в поліції за станом здоров'я, за віком, у зв'язку із скороченням штату залишаються на цьому обліку до одержання житла з державного житлового фонду до настання визначених законом підстав для зняття із зазначеного обліку.

5. Керівники органів поліції мають право виплачувати поліцейським, які не мають власного житла в населеному пункті, де вони проходять службу, і винаймають житло на підставі договору житлового найму, компенсацію за найм у розмірі, що не перевищує трьох мінімальних заробітних плат, визначених на 1 січня відповідного календарного року.

2 липня 2015 року

№ 580-VIII

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про статус народного депутата України

Стаття 35. Забезпечення народних депутатів України жилими приміщеннями

1. У витратах на забезпечення діяльності Верховної Ради України передбачаються кошти на оренду житла або винайм готельного номера. Народному депутату на оренду житла або винайм готельного номера на підставі його заяви та копії документа, до якого внесені відомості про місце його проживання, Апаратом Верховної Ради України щомісячно видаються кошти в розмірі, встановленому кошторисом Верховної Ради України для компенсації вартості оренди (винайму).

2. Право на отримання таких коштів мають народні депутати, не забезпечені житлом у місті Києві, і місце їх проживання, відповідно до його реєстрації, знаходиться на відстані понад 30 км від меж міста Київ.

3. Список народних депутатів, яким видаються кошти на оренду житла та на винайм готельного номера, підлягає щоквартальній публікації в газеті «Голос України» та щомісячно оприлюднюється на сайті Верховної Ради України.

17 листопада 1992 року

№ 2790-XII

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про Службу безпеки України

Стаття 27. Соціальний і правовий захист військовослужбовців і працівників Служби безпеки України

Держава забезпечує соціальний і правовий захист військовослужбовців і працівників Служби безпеки України.

Військовослужбовці Служби безпеки України користуються політичними, соціально-економічними та особистими правами і свободами, а також пільгами відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», цього Закону, інших актів законодавства.

Право на пільги зберігається за військовослужбовцями Служби безпеки України, яких звільнено зі служби за віком, через хворобу або за вислугою років.

25 березня 1992 року

№ 2229-XII

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про прокуратуру

Стаття 83. Матеріально-побутове забезпечення прокурора

1. Після призначення на посаду прокурор, який потребує поліпшення житлових умов, забезпечується службовим житлом за місцем знаходження прокуратури.

2. Прокурор та члени його сім'ї користуються в установленому порядку безоплатним медичним обслуговуванням у державних закладах охорони здоров'я. Члени сім'ї прокурора, які проживають разом з ним, обслуговуються у тих медичних закладах, що й прокурор.

3. Прокурору може надаватися матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань у розмірі, що не перевищує середньомісячної заробітної плати прокурора.

4. На військовослужбовців військової прокуратури поширюються усі передбачені Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та іншими законодавчими актами про військову службу соціальні і правові гарантії.

Стаття 86. Пенсійне забезпечення працівників прокуратури

14. За пенсіонерами і членами їхніх сімей зберігаються пільги і гарантії соціального захисту, передбачені цим Законом та іншими законодавчими актами. Пенсіонери і члени їхніх сімей, що проживають разом із ними, мають також право на безкоштовне медичне обслуговування в тих медичних закладах, в яких вони перебували на обліку до виходу на пенсію працівника прокуратури.

14 жовтня 2014 року

№ 1697-VII

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про Національну гвардію України

Стаття 21. Соціальний і правовий захист особового складу Національної гвардії України і членів їхніх сімей

1. Держава забезпечує соціальний і правовий захист військовослужбовців, членів їхніх сімей, працівників, резервістів Національної гвардії України, а також членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли), пропали безвісти, стали інвалідами під час проходження військової служби (виконання обов'язків служби у військовому резерві) або постраждали в полоні у ході бойових дій (війни), в умовах правового режиму

надзвичайного стану, під час проходження військової служби за межами України в порядку військового співробітництва або під час участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

2. Військовослужбовці Національної гвардії України користуються правовими і соціальними гарантіями відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», цього Закону, інших актів законодавства.

3. Військовослужбовці Національної гвардії України, які беруть участь в охороні громадського порядку, забезпеченні громадської безпеки, припиненні масових заворушень, користуються правовим і соціальним захистом поліцейських відповідно до Закону України «Про Національну поліцію».

4. На військовослужбовців Національної гвардії України, які беруть участь в охороні та обороні важливих державних об'єктів, спеціальних вантажів, у тому числі ядерних матеріалів, крім зазначеного в частині другій цієї статті, поширюються гарантії соціального захисту та компенсації, передбачені для працівників таких об'єктів відповідно до Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».

5. Військовослужбовці Національної гвардії України забезпечуються місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, державними підприємствами, установами та організаціями, об'єкти яких охороняються Національною гвардією України, жилими приміщеннями відповідно до встановлених норм у порядку, визначеному законами та іншими нормативно-правовими актами.

Розмір і порядок виплати військовослужбовцям Національної гвардії України грошової компенсації за піднайом (найом) ними жилих приміщень, а також грошової компенсації за належне їм для

отримання жиле приміщення, визначаються Кабінетом Міністрів України.

6. Грошове забезпечення військовослужбовців Національної гвардії України здійснюється в порядку та розмірах, що визначаються Кабінетом Міністрів України.

Порядок і розміри грошового забезпечення та заохочення резервістів Національної гвардії України визначаються Кабінетом Міністрів України.

7. Порядок продовольчого та речового забезпечення військовослужбовців Національної гвардії України, а також грошової компенсації вартості за неотримані продукти харчування та речове майно визначаються відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

8. Пенсійне забезпечення військовослужбовців Національної гвардії України здійснюється відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

9. У разі звільнення з військової служби військовослужбовці Національної гвардії України, які набули статусу ветеранів відповідно до Закону України «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист», користуються правовими і соціальними гарантіями відповідно до зазначеного закону.

10. Військовослужбовцям Національної гвардії України, державним службовцям, працівникам, особам, звільненим з військової служби за віком, станом здоров'я, та ветеранам військової служби Національної гвардії України гарантується безоплатне медичне забезпечення в лікувально-профілактичних закладах

Національної гвардії України та Міністерства внутрішніх справ України.

Правом на безоплатне медичне забезпечення в лікувально-профілактичних закладах Національної гвардії України та Міністерства внутрішніх справ України користуються члени сімей військовослужбовців Національної гвардії України (крім військовослужбовців строкової військової служби), осіб, звільнених з військової служби за віком, станом здоров'я, які мають вислугу 20 років і більше.

Організація військово-лікарської експертизи здійснюється шляхом проведення медичного огляду військовослужбовців, кандидатів на військову службу за контрактом, кандидатів на навчання, військовослужбовців, які звільняються з військової служби, на базі військово-лікарських комісій Міністерства внутрішніх справ України.

13 березня 2014 року

№ 876-VII

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про Державну прикордонну службу України

Стаття 25. Соціальний захист особового складу Державної прикордонної служби України

Держава забезпечує соціальний захист особового складу Державної прикордонної служби України відповідно до Конституції України, цього Закону та інших актів законодавства.

Пенсійне забезпечення військовослужбовців Державної прикордонної служби України здійснюється у порядку та у розмірах, встановлених Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

Військовослужбовці Державної прикордонної служби України користуються правовими і соціальними гарантіями відповідно до Закону України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», цього Закону, інших актів законодавства.

Соціальний захист працівників Державної прикордонної служби України забезпечується на загальних підставах відповідно до законодавства про працю, якщо інше не передбачено трудовим договором.

Особовому складу Державної прикордонної служби України гарантується безоплатне медичне забезпечення, яке здійснюється в лікувально-профілактичних закладах Державної прикордонної служби України.

Діти загиблих під час виконання службових обов'язків військовослужбовців, а також працівників Державної прикордонної служби України, які відповідно до їх службових повноважень були залучені до оперативно-службової діяльності, мають право вступу до навчальних закладів Державної прикордонної служби України поза конкурсом.

Стаття 26. Виплата одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців Державної прикордонної служби України та компенсаційної виплати у випадку заподіяння шкоди майну військовослужбовців і працівників Державної прикордонної служби України чи їх близьким родичам

Виплата одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовця Державної прикордонної служби України здійснюється в порядку та на умовах,

визначених Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

У разі загибелі (смерті) військовослужбовця Державної прикордонної служби України під час виконання ним обов'язків військової служби за його сім'єю зберігається право на одержання жилого приміщення для постійного проживання.

3 квітня 2003 року

№ 661-IV

КОДЕКС ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Стаття 89. Надання інших видів допомоги

1. Громадяни України, які постраждали внаслідок надзвичайних ситуацій за межами території України, мають право на відшкодування завданої їм шкоди відповідно до угод про співробітництво і взаємну допомогу у разі виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків, укладених між Кабінетом Міністрів України та урядами інших держав.

2. Постраждалим, які евакуюються, відселяються на нове місце проживання у зв'язку з надзвичайними ситуаціями, надаються такі компенсації та пільги:

1) оплата вартості проїзду, витрат на перевезення майна залізничним, водним або автомобільним видами транспорту (крім випадків, коли транспортні засоби надаються безоплатно);

2) одержання безвідсоткової позики на господарське обзаведення у порядку та розмірі, встановлених Кабінетом Міністрів України.

3. Постраждалим, які залишилися на попередньому місці проживання, надається грошова допомога у порядку та розмірі, встановлених Кабінетом Міністрів України.

4. За постраждалими (якщо з часу встановлення інвалідності, визначення моральної шкоди минуло не більше одного року) зберігається середньомісячний заробіток протягом строку, визначеного програмою реабілітації. У цей час відшкодування шкоди здійснюється на загальних підставах. Індексація суми відшкодування шкоди здійснюється у порядку, встановленому законодавством.

Стаття 117. Медичне та санаторно-курортне забезпечення осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, членів їхніх сімей та основних працівників професійних аварійно-рятувальних служб

1. Медичне забезпечення осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту організовується та здійснюється закладами охорони здоров'я центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

2. Особи рядового і начальницького складу служби цивільного захисту щороку проходять медичний огляд з подальшим проведенням лікувально-профілактичних заходів у разі потреби.

3. У разі відсутності за місцем служби чи проживання осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту закладів охорони здоров'я центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, а також у разі відсутності в таких закладах (підрозділах) необхідних відділень, фахівців, спеціального обладнання безоплатна медична допомога зазначеним особам надається в закладах охорони здоров'я Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, інших державних або

комунальних закладах охорони здоров'я за рахунок коштів, передбачених на утримання центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

4. Особи рядового і начальницького складу служби цивільного захисту мають право на санаторно-курортне лікування в санаторно-курортних закладах центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, а також в інших санаторно-курортних закладах незалежно від форми власності та відомчої належності за рахунок коштів, передбачених на утримання центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Пільги, передбачені цією частиною, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

5. Особам рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, які направляються після лікування в закладах охорони здоров'я до санаторію для продовження лікування, путівки надаються безоплатно.

6. Особи, звільнені із служби цивільного захисту, визнані інвалідами I та II групи внаслідок захворювання, травми або поранення, пов'язаних з проходженням служби, забезпечуються путівками для санаторно-курортного лікування незалежно від виду пенсії, яку вони отримують. Інваліди III групи, звільнені із служби за станом здоров'я, які отримують пенсію по інвалідності, забезпечуються путівками для санаторно-курортного лікування за наявності медичних показань.

7. Особи, звільнені із служби цивільного захисту, визнані інвалідами внаслідок захворювання, каліцтва, пов'язаного з виконанням службових обов'язків, мають право на медичне та санаторно-курортне забезпечення за рахунок коштів, передбачених на утримання центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, інших центральних органів виконавчої влади, які здійснюють державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки, реалізацію державної політики у сфері промислової безпеки, охорони праці та державного гірничого нагляду, управління зоною відчуження і зоною безумовного (обов'язкового) відселення.

8. Порядок та умови надання медичної допомоги, забезпечення санаторно-курортним лікуванням осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та членів їхніх сімей у закладах охорони здоров'я Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, в інших державних або комунальних закладах охорони здоров'я, а також взаєморозрахунки між ними та центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

9. Медичне забезпечення основних працівників професійних аварійно-рятувальних служб здійснюється закладами охорони здоров'я, що входять до їх складу, та за договорами на медичне обслуговування в державних або комунальних закладах охорони здоров'я за рахунок коштів, передбачених на утримання цих служб.

10. Основні працівники професійних аварійно-рятувальних служб повинні проходити періодичний медичний огляд, а також медичний огляд після проведення аварійно-рятувальних робіт.

Періодичність медичних оглядів і порядок їх проведення встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

11. На прохання особи рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту, основного працівника професійних аварійно-рятувальних служб проводиться позачерговий медичний огляд, якщо така особа вважає, що погіршення стану її здоров'я пов'язано з виконанням нею професійних обов'язків або перешкоджає подальшому проходженню служби.

12. Позачерговий медичний огляд особи рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту, основного працівника професійних аварійно-рятувальних служб може проводитися за ініціативою роботодавця, якщо стан здоров'я такої особи перешкоджає подальшому проходженню служби або виконанню службових обов'язків за контрактом.

13. Порядок організації медичного забезпечення, тимчасового звільнення від виконання службових обов'язків осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту у разі захворювань, травм або поранень визначаються центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

14. Особи, які безпосередньо брали участь у проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт або залучалися до цілодобового чергування, пов'язаного з ліквідацією наслідків надзвичайної ситуації, мають право один раз на рік пройти безоплатно курс медико-психологічної реабілітації строком не менш як 14 діб, а ті з них, які отримали травми або брали участь у

проведенні аварійно-рятувальних робіт, пов'язаних із загибеллю людей, зобов'язані пройти відповідне лікування та реабілітацію в центрах медико-психологічної реабілітації.

15. Висновок про необхідність направлення на медико-психологічну реабілітацію основних працівників професійних аварійно-рятувальних служб та працівників цивільного захисту надають лікарсько-експертні комісії центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту або медико-соціальні експертні комісії центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, за місцем роботи.

16. Висновок про необхідність направлення на медико-психологічну реабілітацію осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту надають лікарсько-експертні комісії центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

17. На час проходження медичного огляду та медико-психологічної реабілітації за основними працівниками професійних аварійно-рятувальних служб, працівниками цивільного захисту зберігається середній заробіток за місцем роботи.

18. Проїзд до місця лікування та проведення медико-психологічної реабілітації і назад осіб, які відповідно до цієї статті мають право на лікування та медико-психологічну реабілітацію, здійснюється за рахунок коштів, передбачених на утримання центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки, професійних аварійно-рятувальних служб.

19. Порядок організації та проведення медико-психологічної реабілітації визначається спільним актом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

20. З метою недопущення виникнення та поширення інфекційних хвороб, отруєнь, радіаційних уражень серед осіб рядового і начальницького складу та працівників служби цивільного захисту медичними підрозділами центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, організовується і здійснюється санітарно-епідеміологічний нагляд в органах та підрозділах, віднесених до сфери їх управління.

Стаття 119. Забезпечення житлом осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та рятувальників

1. Особи рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та члени їхніх сімей забезпечуються жилими приміщеннями за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

2. Жила площа особам рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, які потребують поліпшення житлових умов, надається державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування у першочерговому порядку.

3. До одержання жилого приміщення для постійного проживання особам рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту надаються службові жилі приміщення або жила площа в гуртожитку. У разі відсутності в органів чи підрозділів цивільного захисту такого житла відповідний орган чи підрозділ цивільного захисту тимчасово орендує житло для забезпечення ним осіб рядового і начальницького складу органів чи

підрозділів цивільного захисту або за бажанням цих осіб виплачує їм грошову компенсацію за піднайом (найом, оренду) жилого приміщення в порядку, розмірі та на умовах, встановлених Кабінетом Міністрів України. За такими особами зберігається право на жилу площу, яку вони займали до вступу на службу цивільного захисту. Вони не можуть бути виключені із списків громадян, взятих на квартирний облік. У разі продовження служби понад п'ять років забезпечення зазначених осіб жилими приміщеннями за місцем служби проводиться на загальних підставах.

4. Особам рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту та членам їхніх сімей, які проживають разом з ними, надається жиле приміщення, що має відповідати вимогам статті 50 Житлового кодексу Української РСР.

5. Особи рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, а також ті, хто перебував на службі не менш як 20 років, та прирівняні до них особи, звільнені із служби за станом здоров'я, віком або у зв'язку із скороченням чисельності або штату, забезпечуються жилими приміщеннями центральними органами виконавчої влади, місцевими державними адміністраціями в першочерговому порядку, але не пізніше ніж у тримісячний строк з дня прибуття такої особи до місця проживання, обраного з урахуванням встановленого порядку.

6. Особам рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, звільненим із служби у зв'язку з інвалідністю внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва) або захворювання, одержаних під час проходження служби, жилі приміщення за місцем проживання, обраним з урахуванням встановленого порядку, надаються в першочерговому порядку відповідно до законодавства.

7. Курсантам і слухачам вищих навчальних закладів центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, які мають сім'ю, надається жила площа в сімейних гуртожитках. У разі відсутності сімейних гуртожитків їм виплачується за місцем служби грошова компенсація за тимчасовий піднайом (найом, оренду) жилого приміщення в розмірах, визначених Кабінетом Міністрів України.

8. За особами рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, які мають вислугу не менш як 20 років, у разі направлення їх для проходження служби за межі України або у разі переведення на службу в місцевість, що зазнала інтенсивного радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, жила площа, яку вони та члени їхніх сімей займають, бронюється на весь час їх перебування за межами України чи в зазначеній місцевості.

9. Особи рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, які мають загальний строк служби, у тому числі військової або внутрішньої служби, не менш як 17 років і потребують поліпшення житлових умов, мають право на безоплатне надання місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування земельної ділянки для будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка), індивідуального дачного і гаражного будівництва, ведення особистого селянського господарства, садівництва, городництва в населених пунктах, обраних ними для проживання, в установленому порядку. Зазначені особи та члени їхніх сімей вносять плату за земельні ділянки в розмірі 50 відсотків установлених ставок.

10. Органи місцевого самоврядування в межах визначених законом повноважень виділяють земельні ділянки і можуть надавати допомогу в будівництві приватного житлового будинку та придбанні будівельних матеріалів особам рядового і начальницького складу цивільного захисту, батькам осіб рядового і начальницького складу цивільного захисту, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження служби, а також особам рядового і начальницького складу цивільного захисту, які стали інвалідами під час проходження служби, якщо вони виявили бажання побудувати приватний житловий будинок.

11. Особи рядового і начальницького складу цивільного захисту, які не мають жилого приміщення для постійного проживання, мають право на одержання на пільгових умовах кредиту банку на індивідуальне житлове будівництво або на придбання приватного житлового будинку (квартири) на строк до 20 років з погашенням за рахунок коштів, призначених у Державному бюджеті України на утримання центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки, для тих, хто має загальний строк служби, у тому числі військової або внутрішньої служби, більш як 15 років - 50 відсотків, більш як 20 років - 75 відсотків, більш як 25 років - 100 відсотків кредиту банку. Зазначений кредит надається особі рядового чи начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту тільки один раз протягом усього часу проходження нею служби у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

12. Особи рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, які мають вислугу на службі не менш як 20 років, у разі звільнення із служби за станом здоров'я, віком, у

зв'язку із скороченням чисельності або штату, а також особи, які стали інвалідами I чи II групи, члени сімей осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження служби, мають право на безоплатне одержання в приватну власність жилого приміщення, яке вони займають у будинках державного житлового фонду, відповідно до закону.

13. Сім'ї загиблих (померлих) під час проходження служби осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, які потребують поліпшення житлових умов, забезпечуються протягом трьох місяців жилими приміщеннями для постійного проживання.

14. Сім'ї загиблих (померлих) під час виконання службових обов'язків працівників органів і підрозділів цивільного захисту, які потребують поліпшення житлових умов, забезпечуються житлом у першочерговому порядку.

15. За сім'ями рятувальників, загиблих (померлих) під час виконання ними службових обов'язків, зберігається право на одержання житла, у тому числі на умовах, передбачених укладеними з рятувальниками контрактами. Центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, центральний орган виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки, аварійно-рятувальна служба, в якій працював загиблий (померлий) рятувальник, повинні спільно з відповідною місцевою державною адміністрацією, органом місцевого самоврядування, громадською організацією протягом шести місяців з дня загибелі (смерті) рятувальника вирішити питання щодо забезпечення його сім'ї житлом.

16. Рятувальники професійних аварійно-рятувальних служб після виходу на пенсію за наявності загального стажу роботи в цих службах на посадах рятувальників понад 20 років, а також у разі каліцтва, що настало під час чи внаслідок виконання службових обов'язків, забезпечуються жилими приміщеннями за місцем проживання місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування у першочерговому порядку відповідно до законодавства.

Стаття 120. Оплата комунальних послуг

1. Знижка у розмірі 50 відсотків плати за користування житлом (квартирна плата) та комунальними послугами (водопостачання, газ, електрична, теплова енергія та інші послуги) у жилих будинках незалежно від форми власності у межах норм споживання, передбачених законодавством, та вартості палива, у тому числі рідкого, у межах встановлених норм для осіб, які проживають у будинках, що не мають централізованого опалення, надається:

1) особам рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та членам їхніх сімей, які перебувають на їх утриманні; 2) батькам та членам сімей осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, які загинули (померли) або зникли безвісти під час виконання службових обов'язків; 3) особам, звільненим із служби цивільного захисту за віком, через хворобу або за вислугою років, та які стали інвалідами під час виконання службових обов'язків, та членам їхніх сімей.

2. Пільги, передбачені частиною першою цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 121. Соціальний захист членів сімей осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та основних працівників професійних аварійно-рятувальних служб

1. Діти загиблих (померлих) під час виконання службових обов'язків осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та основних працівників професійних аварійно-рятувальних служб мають право вступу до навчальних закладів цивільного захисту поза конкурсом, а також до інших навчальних закладів відповідно до закону.

2. У разі загибелі (смерті) особи рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту під час виконання службових обов'язків членам її сім'ї або особі, яка здійснила її поховання, виплачується допомога на поховання і компенсація матеріальних витрат на ритуальні послуги та спорудження надгробка у розмірі, встановленому Кабінетом Міністрів України.

3. За сім'єю загиблого (померлого) працівника, який забезпечував відомчу і місцеву пожежну охорону, та особи, яка забезпечувала добровільну пожежну охорону, зберігається право на пільги, якими вони користувалися за місцем роботи.

Стаття 123. Проїзд осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та рятувальників

1. У разі службових відряджень особи рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та рятувальники мають право на позачергове придбання квитків на всі види транспорту незалежно від наявності вільних місць, а також розміщення у готелях.

2. Особам рядового і начальницького складу служби цивільного захисту у разі переїзду на нове місце служби виплачується підйомна допомога у розмірі та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

2 жовтня 2012 року
№5403-VI

Тема 11. ПІЛЬГИ ДЛЯ ІНШИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про донорство крові та її компонентів

Стаття 9. Пільги, що надаються донорам

В день давання крові та (або) її компонентів, а також в день медичного обстеження працівник, який є або виявив бажання стати донором, звільняється від роботи на підприємстві, в установі, організації незалежно від форм власності із збереженням за ним середнього заробітку. Донори з числа студентів вищих навчальних закладів та учнів професійних навчально-виховних закладів у зазначені дні звільняються від занять.

Після кожного дня давання крові та (або) її компонентів, в тому числі у разі давання їх у вихідні, святкові та неробочі дні, донору надається додатковий день відпочинку із збереженням за ним середнього заробітку. За бажанням працівника цей день може бути приєднано до щорічної відпустки або використано в інший час протягом року після дня давання крові чи її компонентів.

У разі, коли за погодженням з керівництвом підприємства, установи, організації, командуванням військової частини в день давання крові донор був залучений до роботи або несення служби,

йому за бажанням надається інший день відпочинку із збереженням за ним середнього заробітку.

У разі давання крові та (або) її компонентів у період щорічної відпустки ця відпустка продовжується на відповідну кількість днів з урахуванням надання працівнику додаткового дня відпочинку за кожний день давання крові.

Виплата середнього заробітку, зазначеного у частинах першій, другій та третій цієї статті, здійснюється за рахунок коштів власника підприємства, установи, організації, де працює донор, або уповноваженого ним органу. Зазначені кошти належать до таких, що спрямовані на благодійну діяльність.

Підставою для надання зазначених пільг є відповідні довідки, видані донору за місцем медичного обстеження чи давання крові та (або) її компонентів. Форми цих довідок та порядок їх видачі затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

В день давання крові та (або) її компонентів донор забезпечується безкоштовними сніданком та обідом за рахунок коштів закладу охорони здоров'я, що здійснює взяття у донора крові та (або) її компонентів. У разі неможливості забезпечення таким харчуванням відповідний заклад охорони здоров'я має відшкодувати донору готівкову вартість відповідних наборів харчування.

Норми харчування донорів та рекомендації щодо складання відповідних наборів продуктів затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я. Вартість наборів продуктів для харчування донорів встановлюється Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською

міськими державними адміністраціями, органами виконавчої влади областей, міст Києва та Севастополя.

Стаття 10. Додаткові пільги, що надаються донорам у зв'язку з систематичним безоплатним здаванням крові та її компонентів

Донорам, які протягом року безоплатно здали кров та (або) її компоненти у сумарній кількості, що дорівнює двом разовим максимально допустимим дозам, допомога по тимчасовій непрацездатності у зв'язку з захворюванням виплачується у розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати донора незалежно від стажу роботи. Така пільга цим донорам надається протягом року після здачі крові та (або) її компонентів у зазначеній кількості.

Учням професійних навчально-виховних, студентам вищих навчальних закладів, які протягом року безоплатно здали кров та (або) її компоненти у сумарній кількості, що дорівнює двом разовим максимально допустимим дозам, надається право на одержання грошової допомоги у розмірі 25 відсотків встановленої у навчальному закладі стипендії протягом шести місяців після здачі крові та (або) її компонентів у зазначеній кількості. Виплата такої грошової допомоги здійснюється за місцем навчання донора. Кошти для надання цієї грошової допомоги передбачаються відповідними місцевими програмами розвитку донорства крові та її компонентів.

Протягом року після здачі крові та (або) її компонентів у кількості, зазначеній у частинах першій та другій цієї статті, донори мають право першочергового придбання путівок для санаторно-курортного лікування за місцем роботи або навчання та першочергового лікування в закладах охорони здоров'я, що перебувають у державній власності.

Крім пільг, передбачених цією статтею, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та

Севастопольською міськими державними адміністраціями, місцевими радами, власниками підприємств, установ, організацій або уповноваженими ними органами для таких донорів можуть бути встановлені й інші додаткові пільги.

Стаття 11. Пільги, що надаються донорам-військовослужбовцям та курсантам військових навчальних закладів

Донори крові та її компонентів з числа офіцерів, прапорщиків, мічманів та інших військовослужбовців мають право на пільги, передбачені статтями 9 та 10 цього Закону.

Військовослужбовці строкової служби та курсанти військових навчальних закладів, які є або виявили бажання стати донорами, в день давання крові та (або) її компонентів, а також в день медичного обстеження увільняються від несення нарядів, вахт та інших форм служби.

У разі давання донорами-військовослужбовцями строкової служби або курсантами військових навчальних закладів крові та (або) її компонентів у період відпустки, у вихідний чи святковий день їм за бажанням надається інший день відпочинку, який може бути приєднано до відпустки або використано в інший час протягом року після здачі крові та (або) її компонентів.

Після кожного дня давання крові та (або) її компонентів донорам-військовослужбовцям строкової служби та курсантам військових навчальних закладів надається додатковий день відпочинку. За бажанням донора та за погодженням з командуванням військової частини цей день може бути приєднано до відпустки або використано в інший час протягом року після дня давання крові чи її компонентів.

Військовослужбовцям строкової служби та курсантам військових навчальних закладів, які протягом року безоплатно здали кров та (або) її компоненти в кількості двох разових максимально

допустимих доз, надається право на одержання грошової надбавки у розмірі 25 відсотків до призначеного їм грошового забезпечення протягом шести місяців після здачі крові та (або) її компонентів у зазначеній кількості. Виплата такої грошової надбавки проводиться за місцем проходження служби або навчання цих донорів відповідно до законодавства.

Стаття 13. Пільги для осіб, які мають статус Почесного донора України

Почесні донори України, мають право на:

безплатне позачергове зубопротезування (за винятком зубопротезування з використанням дорогоцінних металів) у закладах охорони здоров'я, заснованих на загальнодержавній та комунальній власності;

пільгове придбання ліків (із знижкою 50 відсотків їх вартості) за рецептами, виданими закладами охорони здоров'я, заснованими на загальнодержавній та комунальній власності;

безплатне забезпечення донорською кров'ю та її препаратами, необхідними для їх особистого лікування, за рецептами, виданими закладами охорони здоров'я, заснованими на загальнодержавній та комунальній власності;

першочергове придбання за місцем роботи або навчання путівок для санаторно-курортного лікування та першочергове лікування у закладах охорони здоров'я, заснованих на загальнодержавній та комунальній власності;

позачергове забезпечення у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, протезами та іншими протезно-ортопедичними виробами;

використання чергової щорічної оплачуваної відпустки у зручний для них час;

отримання надбавки до пенсії у розмірі 10 відсотків від затвердженого прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць;

отримання пільгових позик для будівництва індивідуального житла відповідно до законодавства.

Крім пільг, передбачених цією статтею, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, місцевими радами, власниками підприємств, установ, організацій або уповноваженими ними органами для таких донорів можуть бути встановлені й інші додаткові пільги.

23 червня 1995 року

№ 239/95-ВР

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 21 листопада 2012 р. № 1120

Київ

Про соціальні пільги та гарантії медичних працівників системи екстреної медичної допомоги, залучених до ліквідації медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій

Відповідно до абзацу четвертого частини четвертої статті 11 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Установити, що медичні працівники системи екстреної медичної допомоги мають право на соціальні пільги та гарантії, які передбачені законодавством про аварійно-рятувальні служби, у разі

залучення таких працівників до ліквідації медико-санітарних наслідків надзвичайної ситуації, рішення про оголошення якої прийнято у визначеному законодавством порядку.

2. Ця постанова набирає чинності з 1 січня 2013 року.

Прем'єр-міністр України

М. АЗАРОВ

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про охорону дитинства

Стаття 13. Державна допомога сім'ям з дітьми

З метою створення належних матеріальних умов для виховання дітей у сім'ях держава надає батькам або особам, які їх замінюють, соціальну допомогу, передбачену Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» та іншими законами України.

Сім'ям з дітьми у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, надаються пільгові довгострокові кредити на придбання житла, предметів довгострокового користування та житлове будівництво.

Багатодітним сім'ям надаються такі пільги:

1) 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожного члена сім'ї, який постійно проживає в жилому приміщенні (будинку), та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

2) 50-відсоткова знижка плати за користування комунальними послугами (газопостачання, електропостачання та інші послуги) та вартості скрапленого балонного газу для побутових потреб у межах норм, визначених законодавством.

Площа житла, на яку надається знижка при розрахунках плати за опалення, становить 21 кв. метр опалюваної площі на кожного члена сім'ї, який постійно проживає в жилому приміщенні (будинку), та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю;

3) 50-відсоткова знижка вартості палива, у тому числі рідкого, в межах норм, визначених законодавством, у разі якщо відповідні будинки не мають центрального опалення;

4) позачергове встановлення квартирних телефонів. Абонентна плата за користування квартирним телефоном встановлюється у розмірі 50 відсотків від затверджених тарифів.

Пільги щодо плати за користування житлом (квартирної плати), комунальними послугами та вартості палива, передбачені пунктами 1 - 3 частини третьої цієї статті, надаються багатодітним сім'ям незалежно від виду житла та форми власності на нього.

Дитячим будинкам сімейного типу та прийомним сім'ям, в яких не менше року проживають відповідно троє або більше дітей, а також сім'ям (крім багатодітних сімей), в яких не менше року проживають троє і більше дітей, враховуючи тих, над якими встановлено опіку чи піклування, надаються пільги, передбачені частиною третьою, з урахуванням умов, визначених частиною четвертою цієї статті.

Дітям з багатодітних сімей надаються такі пільги:

1) безоплатне одержання ліків за рецептами лікарів;

2) щорічне медичне обстеження і диспансеризація в державних та комунальних закладах охорони здоров'я із залученням необхідних спеціалістів, а також компенсація витрат на зубопротезування;

3) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

4) безоплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту (крім таксі), автомобільним транспортом загального

користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі внутрірайонних, внутрі- та міжобласних незалежно від відстані та місця проживання;

5) безоплатне одержання послуг з оздоровлення та відпочинку відповідно до Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей».

Батькам і дітям з багатодітних сімей видаються відповідні посвідчення. Зразок посвідчення, порядок виготовлення і видачі посвідчень встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Установити, що пільги, передбачені пунктами 1, 2, 3 та 4 частини третьої та пунктом 1 частини шостої цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 19. Право на освіту

Держава забезпечує пільгові умови для вступу до державних та комунальних професійно-технічних, вищих навчальних закладів дітям-інвалідам, дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, та іншим категоріям дітей, які потребують соціального захисту, у тому числі дітям з багатодітних сімей, у складі яких є п'ятеро і більше дітей, за умови наявності у них достатнього рівня підготовки.

Діти з багатодітних сімей, у складі яких є п'ятеро і більше дітей, а також особи віком від 18 до 23 років із таких сімей звільняються від плати за навчання у вищих навчальних закладах державної та комунальної форми власності усіх рівнів акредитації за умови, що певний освітньо-кваліфікаційний рівень вони здобувають вперше.

Держава забезпечує дітям осіб, визнаних учасниками бойових дій відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», дітям, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції, дітям, один із батьків яких загинув під час масових акцій громадянського протесту або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час масових акцій громадянського протесту, дітям, зареєстрованим як внутрішньо переміщені особи, у тому числі дітям, які навчаються за денною формою навчання у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, - до закінчення навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, державну цільову підтримку для здобуття професійно-технічної та вищої освіти у державних та комунальних навчальних закладах.

Державна цільова підтримка для здобуття професійно-технічної та вищої освіти надається у вигляді:

повної або часткової оплати навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;

пільгових довгострокових кредитів для здобуття освіти;

соціальної стипендії;

безоплатного забезпечення підручниками;

безоплатного доступу до мережі Інтернет, систем баз даних у державних та комунальних навчальних закладах;

безоплатного проживання в гуртожитку;

інших заходів, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Порядок та умови надання державної цільової підтримки для здобуття професійно-технічної та вищої освіти зазначеним категоріям громадян визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 25. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Діти, які внаслідок смерті батьків, позбавлення батьків батьківських прав, хвороби батьків чи з інших причин залишилися без батьківського піклування, мають право на особливий захист і допомогу з боку держави.

Відсутність одного або обох з батьків та батьківського піклування підтверджується відповідними документами, які є підставою для надання цим дітям матеріального забезпечення і пільг, передбачених законодавством України.

У разі передачі дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під опіку чи піклування, влаштування в будинки дитини, дитячі будинки, школи-інтернати, дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї жиле приміщення, в якому вони проживали, зберігається за дітьми протягом усього часу перебування їх в цих закладах, у опікунів чи піклувальників, дитячому будинку сімейного типу, прийомній сім'ї незалежно від того, чи проживають у жилому приміщенні, з якого вибули діти, інші члени сім'ї. Жиле приміщення, яке зберігається за дітьми, може бути передано в оренду іншим громадянам на строк до повернення дітей із зазначених закладів, від опікунів чи піклувальників, з прийомної сім'ї чи дитячого будинку сімейного типу. Порядок збереження і передачі в оренду жилого приміщення та іншого майна дитини затверджується Кабінетом Міністрів України.

Держава забезпечує дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам з їх числа, які до передачі під опіку чи піклування, влаштування в дитячі будинки сімейного

типу, прийомні сім'ї, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, мали впорядковане житло, що зберігалося за ними, вселення їх у ці приміщення і повернення їм майна, що знаходилося в цих приміщеннях на день передачі дітей під опіку чи піклування, влаштування в дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які до передачі під опіку чи піклування, влаштування в дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, не мали впорядкованого житла або вселення яких у приміщення, що зберігалося за ними, неможливе внаслідок його знищення чи пошкодження або з інших поважних причин, що унеможливлюють проживання там цих дітей, забезпечуються позачергово впорядкованим житлом за місцем їх походження або проживання до влаштування в сім'ї громадян, відповідні заклади в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

(статтю 25 доповнено новою частиною п'ятою згідно із Законом України від 01.07.2010 р. № 2394-VI,у зв'язку з цим частини п'яту - сьому вважати відповідно частинами шостою - восьмою)

26 квітня 2001 року №2402-III

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про бібліотеки і бібліотечну справу

Стаття 30. Соціальні гарантії працівників бібліотек

На працівників бібліотек, незалежно від форм власності та статусу бібліотеки, поширюються гарантії, встановлені

законодавством про працю, соціальне страхування, пенсійне забезпечення.

Працівникам бібліотек, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, а також пенсіонерам, які раніше працювали у бібліотеках у цих населених пунктах і проживають у них, держава відповідно до законодавства забезпечує безоплатне користування житлом з опаленням і освітленням у межах встановлених норм.

Пільги на безплатне користування житлом з опаленням та освітленням, передбачені частиною другою цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Працівникам бібліотек можуть встановлюватися надбавки та доплати в межах затвердженого фонду оплати праці працівників бібліотек.

Підприємства, установи та організації за рахунок власних коштів можуть в колективних договорах встановлювати працівникам бібліотек додаткові пільги.

Працівники бібліотек мають право на допомогу на оздоровлення при наданні щорічної відпустки у розмірі посадового окладу, а також матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань та доплату за вислугу років у розмірах та порядку, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.

27 січня 1995 року

№ 32/95-ВР

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про освіту

Стаття 57. Гарантії держави педагогічним, науково-педагогічним працівникам та іншим категоріям працівників навчальних закладів

4. Педагогічним працівникам, які працюють у сільській місцевості і селищах міського типу, а також пенсіонерам, які раніше працювали педагогічними працівниками в цих населених пунктах і проживають у них, держава відповідно до чинного законодавства забезпечує безплатне користування житлом з опаленням і освітленням у межах встановлених норм. Пільги на безплатне користування житлом з опаленням та освітленням, передбачені абзацом першим цього пункту, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Вони мають право на безоплатне одержання у власність земельної ділянки в межах земельної частки (паю) члена сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарської установи та організації, розташованих на території відповідної ради, із земель сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарської установи та організації, що приватизуються, або земель запасу чи резервного фонду, але не більше норм безоплатної передачі земельних ділянок громадянам, встановлених законом для ведення особистого селянського господарства.

Дія абзацу другого цієї частини не поширюється на громадян, які раніше набули право на земельну частку (пай) та земельні ділянки для ведення особистого підсобного господарства чи для ведення особистого селянського господарства, крім випадків успадкування права на земельну частку (пай), земельні ділянки для

ведення особистого підсобного господарства чи для ведення особистого селянського господарства відповідно до закону.

5. Педагогічним та науково-педагогічним працівникам за рахунок власних коштів навчальних закладів може надаватися матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань.

23 травня 1991 року

№1060-XII

ОСНОВИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

Стаття 64. Пільги, що надаються матерям в разі хвороби дітей

При неможливості госпіталізації або відсутності показань до стаціонарного лікування хворої дитини мати або інший член сім'ї, який доглядає дитину, може звільнятися від роботи з виплатою допомоги з фондів соціального страхування у встановленому порядку. При стаціонарному лікуванні дітей віком до шести років, а також тяжкохворих дітей старшого віку, які потребують за висновком лікарів материнського догляду, матері або іншим членам сім'ї надається можливість перебувати з дитиною в закладі охорони здоров'я із забезпеченням безплатного харчування і умов для проживання та виплатою допомоги по соціальному страхуванню у встановленому порядку.

Стаття 77. Професійні права та пільги медичних і фармацевтичних працівників

Медичні і фармацевтичні працівники мають право на:

а) заняття медичною і фармацевтичною діяльністю відповідно до спеціальності та кваліфікації;

б) належні умови професійної діяльності;

в) підвищення кваліфікації, перепідготовку не рідше одного разу на п'ять років у відповідних закладах та установах;

г) вільний вибір апробованих форм, методів і засобів діяльності, впровадження у встановленому порядку сучасних досягнень медичної та фармацевтичної науки і практики;

д) безплатне користування соціальною, екологічною та спеціальною медичною інформацією, необхідною для виконання професійних обов'язків;

е) обов'язкове страхування за рахунок власника закладу охорони здоров'я у разі заподіяння шкоди їх життю і здоров'ю у зв'язку з виконанням професійних обов'язків у випадках, передбачених законодавством;

є) соціальну допомогу з боку держави у разі захворювання, каліцтва або в інших випадках втрати працездатності, що настала у зв'язку з виконанням професійних обов'язків;

ж) встановлення у державних закладах охорони здоров'я посадових окладів (тарифних ставок) на основі Єдиної тарифної сітки у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

з) скорочений робочий день і додаткову оплачувану відпустку у випадках, встановлених законодавством;

и) пільгові умови пенсійного забезпечення;

і) пільгове надання житла та забезпечення телефоном;

ї) безплатне користування житлом з освітленням і опаленням в межах норм, встановлених законодавством, тим, хто проживає і працює у сільській місцевості і селищах міського типу, а також пенсіонерам, які раніше працювали медичними та фармацевтичними працівниками і проживають у цих населених пунктах, надання пільг щодо сплати земельного податку, кредитування, обзаведення господарством і будівництва приватного житла, придбання автомототранспорту;

Пільги на безплатне користування житлом з опаленням та освітленням, передбачені абзацом першим цього пункту, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

й) першочергове одержання медичної допомоги і забезпечення лікарськими та протезними засобами;

к) створення наукових медичних товариств, професійних спілок та інших громадських організацій;

л) судовий захист професійної честі та гідності;

м) безоплатне одержання у власність земельної ділянки в межах земельної частки (паю) члена сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарської установи та організації, розташованих на території відповідної ради, із земель сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарської установи та організації, що приватизуються, або земель запасу чи резервного фонду, але не більше норм безоплатної передачі земельних ділянок громадянам, встановлених законом для ведення особистого селянського господарства.

Дія пункту «м» не поширюється на громадян, які раніше набули право на земельну частку (пай) та земельні ділянки для ведення особистого підсобного господарства чи для ведення особистого селянського господарства, крім випадків успадкування права на земельну частку (пай), земельні ділянки для ведення особистого підсобного господарства чи для ведення особистого селянського господарства відповідно до закону;

н) лікарі дільничних лікарень, головні лікарі та лікарі амбулаторій, розташованих у сільській місцевості, дільничні лікарі-терапевти, лікарі-педіатри, дільничні медсестри територіальних

ділянок поліклінік (поліклінічних підрозділів) та дільничні медичні сестри амбулаторій, лікарі загальної практики (сімейні лікарі) та медичні сестри загальної практики - сімейної медицини, завідувачі терапевтичних та педіатричних відділень поліклінік, керівники амбулаторій та відділень сімейної медицини, медичні працівники бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, медичні працівники бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги станцій екстреної (швидкої) медичної допомоги, медичні працівники оперативно-диспетчерських служб центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, медичні працівники відділень екстреної (невідкладної) медичної допомоги - за безперервну роботу на зазначених посадах у зазначених закладах (на територіальних ділянках) понад три роки мають право на додаткову оплачувану щорічну відпустку тривалістю три календарних дні. При цьому зберігаються права інших категорій медичних працівників на додаткову оплачувану відпустку у межах існуючих норм;

о) безкоштовне паркування транспортних засобів у спеціально відведених для цього місцях у разі:

обладнання транспортного засобу, яким керує медичний працівник, спеціальним розпізнавальним знаком встановленого законодавством зразка;

розміщення на автомобілі спеціального стікера із зазначенням контактного телефону медичного працівника, який керує цим транспортним засобом.

Власники спеціально відведених майданчиків для паркування мають забезпечити та виділити в межах майданчиків місця для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують медичні працівники.

Форма, порядок та умови видачі спеціального стікера встановлюються уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я.

Законодавством може бути передбачено інші права та пільги для медичних і фармацевтичних працівників. На них також можуть поширюватися пільги, що встановлюються для своїх працівників підприємствами, установами і організаціями, яким вони надають медичну допомогу.

19 листопада 1992 року

№2801-XII

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про захист рослин

Стаття 20. Соціальний і правовий захист спеціалістів із захисту рослин

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації усіх форм власності забезпечують спеціалістам із захисту рослин належні виробничі та житлові умови, а також медичне і транспортне обслуговування.

Спеціалісти із захисту рослин підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Спеціалістам із захисту рослин, які проживають і працюють за спеціальністю у сільській місцевості, селищах міського типу, відповідно до законодавства надається право на безплатне користування житлом, опаленням та освітленням, пільгове кредитування на обзаведення господарством, на будівництво індивідуальних жилих будинків, придбання худоби. Це право

зберігається за спеціалістами із захисту рослин - пенсіонерами, які працювали у сфері захисту рослин у сільській місцевості і проживають там.

Пільги на безплатне користування житлом з опаленням та освітленням, передбачені частиною четвертою цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Спеціалісти із захисту рослин для виконання службових обов'язків забезпечуються службовими транспортними засобами. У разі використання ними особистого автомобільного транспорту в службових цілях їм виплачується грошова компенсація у встановлених розмірах.

Моральне та матеріальне заохочення, надбавки до заробітної плати за шкідливі умови праці, надурочні роботи спеціалістів із захисту рослин здійснюються відповідно до законодавства.

14 жовтня 1998 року
№180-XIV

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про культуру

Стаття 29. Оплата і стимулювання праці працівників у сфері культури

4. Працівники державних і комунальних закладів культури, педагогічні працівники закладів освіти сфери культури, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, а також пенсіонери, які раніше працювали в державних та комунальних

закладах культури, закладах освіти сфери культури у таких населених пунктах і проживають у них, мають право на безоплатне отримання у власність земельної ділянки відповідно до законодавства.

5. Працівникам державних і комунальних закладів культури, педагогічним працівникам закладів освіти сфери культури, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, а також пенсіонерам, які раніше працювали в державних та комунальних закладах культури, закладах освіти сфери культури у таких населених пунктах і проживають у них, держава забезпечує відповідно до законодавства безоплатне користування житлом з опаленням і освітленням у межах установлених норм.

Пільги на безплатне користування житлом з опаленням та освітленням надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

14 грудня 2010 року
№2778-VI

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 4 червня 2015 р. №389
Київ
Про затвердження Порядку надання пільг окремим категоріям громадян з урахуванням середньомісячного сукупного доходу сім'ї

У зв'язку з прийняттям Закону України від 28 грудня 2014 р. №76-VIII «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок надання пільг окремим категоріям громадян з урахуванням середньомісячного сукупного доходу сім'ї, що додається.

2. Міністерству соціальної політики, Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Міністерству енергетики та вугільної промисловості, Державній службі у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції разом з обласними, Київською міською державними адміністраціями забезпечити проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення щодо надання пільг окремим категоріям громадян з урахуванням середньомісячного сукупного доходу сім'ї згідно з Порядком, затвердженим цією постановою.

3. Ця постанова набирає чинності з 1 липня 2015 року.

Прем'єр-міністр України

А. ЯЦЕНЮК

Інд. 73

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 4 червня 2015 р. №389

ПОРЯДОК
надання пільг окремим категоріям громадян з урахуванням середньомісячного сукупного доходу сім'ї

1. Цей Порядок визначає механізм реалізації права на отримання пільг з оплати послуг за користування житлом (квартирна

плата, плата за послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), комунальних послуг (централізоване постачання холодної води, централізоване постачання гарячої води, водовідведення, газо- та електропостачання, централізоване опалення, вивезення побутових відходів), паливом, скрапленим газом, телефоном, послуг із встановлення квартирних телефонів (далі - пільги) залежно від середньомісячного сукупного доходу сім'ї осіб, які мають право на пільги згідно із законодавчими актами, а також підтвердження права на інші види пільг, які надаються з урахуванням доходу (безоплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів, виробів медичного призначення, зубопротезування тощо) відповідно до законодавства.

2. Дія цього Порядку поширюється на осіб, які мають право на пільги за соціальною ознакою згідно із Законами України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесені до категорії 3; дружини (чоловіки) та опікуни (на час опікунства) дітей померлих громадян з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, віднесених до категорії 3, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою; сім'ї, які мають дитину-інваліда, інвалідність якої пов'язана з наслідками Чорнобильської катастрофи; діти, потерпілі від Чорнобильської катастрофи; особи, які працювали з моменту аварії до 1 липня 1986 р. не менше ніж 14 календарних днів або не менше ніж три місяці протягом 1986 - 1987 років за межами зони відчуження на роботах з особливо шкідливими умовами праці (за радіаційним фактором), пов'язаними з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи, що виконувалися за урядовими завданнями), «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (учасники війни; особи, на яких поширюється чинність

зазначеного Закону; особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною; вдови (вдівці) та батьки померлих осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною), «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» (ветерани праці; особи, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною; вдови (вдівці) та батьки померлих осіб, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною), «Про освіту» (пенсіонери, які раніше працювали педагогічними працівниками у сільській місцевості та селищах міського типу і проживають у них), Основами законодавства України про охорону здоров'я (пенсіонери, які раніше працювали медичними і фармацевтичними працівниками у сільській місцевості та селищах міського типу і проживають у таких населених пунктах), «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (пенсіонери, які раніше працювали у бібліотеках у сільській місцевості та селищах міського типу і проживають у них), «Про захист рослин» (пенсіонери, які працювали у сфері захисту рослин у сільській місцевості і проживають там), «Про жертви нацистських переслідувань», «Про охорону дитинства» (багатодітні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї, в яких не менше року проживають троє або більше дітей, сім'ї, в яких не менше року проживають троє і більше дітей, враховуючи тих, над якими встановлено опіку чи піклування), «Про соціальний захист дітей війни», «Про культуру» (пенсіонери, які раніше працювали в державних та комунальних закладах культури, закладах освіти сфери культури у сільській місцевості і селищах міського типу і проживають у них), Кодексом цивільного захисту України (батьки та члени сімей осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, які загинули (померли) або зникли безвісти під час виконання службових обов'язків; особи, звільнені із служби цивільного захисту за віком, через хворобу або за вислугою років та

які стали інвалідами під час виконання службових обов'язків) (далі - пільговики).

3. Пільги, зазначені у пункті 1 цього Порядку, надаються за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам за умови, що середньомісячний сукупний дохід сім'ї пільговика в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу.

4. До членів сім'ї пільговика під час надання пільг належать особи, на яких згідно із законодавчими актами, зазначеними у пункті 2 Порядку, поширюються пільги: дружина (чоловік); їх неповнолітні діти (до 18 років); неодружені повнолітні діти, визнані інвалідами з дитинства I та II групи або інвалідами I групи; непрацездатні батьки; особа, яка перебуває під опікою або піклуванням пільговика та проживає разом з ним.

Членами сім'ї пільговика під час підтвердження права на пільги з безоплатного придбання ліків за рецептами лікарів та зубопротезування відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» вважаються: дружина (чоловік); неповнолітні діти (до 18 років); батько, мати дитини-пільговика.

5. До сукупного доходу сім'ї пільговика включаються нараховані:

1) пенсія;

2) заробітна плата;

3) грошове забезпечення;

4) стипендія;

5) соціальна допомога (крім частини допомоги при народженні дитини, виплата якої здійснюється одноразово, частини допомоги при усиновленні дитини, виплата якої здійснюється одноразово, допомоги на поховання, одноразової допомоги, яка надається

відповідно до законодавства або за рішеннями органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, організацій незалежно від форми власності);

6) доходи від підприємницької діяльності;

7) допомога по безробіттю та інші виплати, що здійснюються фондами соціального страхування.

Для працездатних осіб, у яких відсутні доходи (крім осіб, які навчаються за денною формою навчання у загальноосвітніх, вищих навчальних закладах, осіб, призваних на строкову військову службу), та фізичних осіб - підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування та є платниками єдиного податку першої групи, до сукупного доходу за кожний місяць враховується дохід на рівні прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на відповідний місяць.

Для фізичних осіб - підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування та є платниками єдиного податку другої групи, до сукупного доходу за кожний місяць враховується дохід на рівні двох прожиткових мінімумів, установлених для працездатних осіб, для фізичних осіб - підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування та є платниками єдиного податку третьої групи, - трьох прожиткових мінімумів, установлених для працездатних осіб.

Для фізичних осіб - підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування та є платниками єдиного податку першої / другої / третьої групи, враховується дохід у розмірах, зазначених в абзацах дев'ятому та десятому цього пункту, незалежно від отриманих (не отриманих) ними доходів.

6. Структурні підрозділи з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх створення) рад (далі - структурні підрозділи з питань соціального захисту

населення) одержують від територіальних органів Пенсійного фонду України за результатами обміну електронними базами даних відповідно до пункту 7 постанови Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2002 р. N 497 «Про забезпечення виконання функцій з призначення і виплати пенсій органами Пенсійного фонду» (Офіційний вісник України, 2002 р., N 15, ст. 814) інформацію про суми пенсійних виплат і факт працевлаштування пільговиків та членів їх сімей, відомості про яких містяться в Єдиному державному автоматизованому реєстрі осіб, які мають право на пільги.

7. Територіальні органи Пенсійного фонду України подають на запит структурних підрозділів з питань соціального захисту населення у п'ятиденний строк з дня отримання запиту інформацію про суми пенсійних виплат пільговиків та членів їх сімей, пенсії яким призначено відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

8. Пільговики, до сукупного доходу сім'ї яких входять доходи, визначені пунктом 5 цього Порядку (крім пенсії та соціальної допомоги), або до складу сім'ї яких входять працездатні особи, подають до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення декларацію про доходи сім'ї пільговика за формою згідно з додатком, а також довідки про доходи свої та членів сім'ї (крім довідок про розмір пенсії та соціальної допомоги) за шість місяців, що передують місяцю звернення, або документи, що підтверджують відсутність доходів за такий період.

У разі неподання документів, передбачених абзацом першим цього пункту, структурний підрозділ з питань соціального захисту населення повідомляє пільговика про необхідність подання відповідних документів для визначення права на отримання пільг.

9. Структурні підрозділи з питань соціального захисту населення з урахуванням отриманої інформації, зазначеної у пунктах 6 - 8 цього Порядку, визначають не пізніше вересня 2015 р., у подальшому - протягом десяти днів з дня отримання такої інформації середньомісячний сукупний дохід сім'ї в розрахунку на одну особу шляхом ділення загальної суми грошових доходів кожного члена сім'ї пільговика за попередні шість місяців на 6 і на кількість членів сім'ї.

10. У разі коли середньомісячний дохід сім'ї в розрахунку на одну особу не перевищує величину доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, пільговик має право на отримання пільг протягом дванадцяти місяців з місяця визначення відповідного права.

Структурний підрозділ з питань соціального захисту населення подає щомісяця до 25 числа житлово-експлуатаційним організаціям, житлово-будівельним (житловим) кооперативам, об'єднанням співвласників багатоквартирного будинку, організаціям, що надають житлово-комунальні послуги, операторам (провайдерам) телекомунікацій, газо- та електропостачальникам, постачальникам твердого палива (далі - підприємства) списки пільговиків, які мають право на отримання пільг, надає в установленому порядку пільги готівкою для придбання твердого палива і скрапленого газу, а також видає пільговикам довідки для отримання інших видів пільг, які надаються з урахуванням доходу (безоплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів, виробів медичного призначення, зубопротезування тощо), відповідно до законодавства.

11. Підприємства надають у встановленому порядку протягом дванадцяти місяців пільги пільговикам, зазначеним у списках.

Після закінчення дванадцяти місяців структурний підрозділ з питань соціального захисту населення визначає право пільговика на

отримання пільг на наступний період відповідно до пункту 9 цього Порядку.

12. У разі коли середньомісячний дохід сім'ї пільговика в розрахунку на одну особу перевищує величину доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, структурний підрозділ з питань соціального захисту населення письмово інформує пільговиків про те, що вони не мають права на отримання пільг і можуть звернутися за житловою субсидією.

У разі зменшення доходу сім'ї пільговик має право звернутися до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення для визначення права на отримання пільг з місяця звернення.

13. Структурні підрозділи з питань соціального захисту населення мають право робити запити та у строк до десяти календарних днів з дня надходження відповідного запиту безоплатно отримувати від територіальних органів ДФС у порядку, встановленому Мінсоцполітики та Мінфіном, інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для перевірки достовірності даних, отриманих від пільговиків.

14. Надання пільг припиняється:

якщо пільговиком приховано або навмисно подано недостовірні дані про доходи будь-кого із членів сім'ї пільговика, що вплинуло на визначення права на пільги, - з місяця, в якому виявлено порушення;

за заявою пільговика - з місяця, що настає за місяцем її подання, якщо інше не обумовлено заявою.

Сума пільги, перерахованої (виплаченої) надміру внаслідок свідомого подання пільговиком документів з недостовірними відомостями, повертається ним на вимогу структурного підрозділу з питань соціального захисту населення.

У разі коли пільговик добровільно не повернув надміру перераховану (виплачену) суму пільги, питання про її стягнення вирішується у судовому порядку.

Додаток
до Порядку

ДЕКЛАРАЦІЯ
про доходи сім'ї пільговика

Заповнюється особою або законним представником особи, яка має право на пільги з оплати послуг за користування житлом, комунальних послуг, паливом, скрапленим газом, телефоном, послуг з установлення квартирних телефонів та інші види пільг відповідно до законодавства

До структурного підрозділу з питань соціального захисту населення
_____
_____ (районна/ міська держадміністрація, виконавчий комітет міської ради)

Розділ I. Загальні відомості

1. _____
_____
(прізвище, ім'я, по батькові пільговика)

2. Місце проживання: _____
_____
(поштовий індекс, населений пункт,

_____
_____

вулиця, будинок, корпус, квартира)

3. Члени сім'ї пільговика

Прізвище, ім'я, по батькові

Ступінь родинного зв'язку

Дата народження

Ідентифікаційний номер

Примітки

Розділ II. Доходи пільговика і членів його сім'ї

з _____ 20__ р. до _____ 20__ р.

Прізвище, ініціали

Відомості про доходи

вид доходу

розмір доходу

джерело доходу

Я усвідомлюю, що в разі подання мною неповних чи недостовірних відомостей про доходи мені може бути відмовлено в наданні пільг або припинено їх надання.

_____

(підпис заявника)

_____

(дата)

_____

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про електроенергетику

Стаття 17. Загальні принципи встановлення тарифів на енергію

Формування оптових тарифів на електричну енергію здійснюється на оптовому ринку електричної енергії України згідно з договором.

Оптові тарифи можуть передбачати видатки на спільне фінансування розвитку нетрадиційних джерел електричної енергії.

Тариф на електроенергію для побутових споживачів, які постійно проживають у 30-кілометровій зоні атомних електростанцій, встановлюється у розмірі 70 відсотків діючого тарифу для відповідної групи населення.

16 жовтня 1997 року

№ 575/97-ВР

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 23 квітня 2012 р. № 356

Київ

Про встановлення мінімальних норм забезпечення населення твердим паливом і скрапленим газом та граничних показників їх вартості для надання пільг і житлових субсидій за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам

(Установлено, що у 2016 році витрати, пов'язані з виконанням цієї постанови, здійснюються за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу, збільшеної відповідно до перерозподілу згідно з частиною шостою статті 102 Бюджетного кодексу України обсягів субвенцій на державні програми соціального захисту згідно

з постановою Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2016 року № 540)

Відповідно до статті 102 Бюджетного кодексу України Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити з метою встановлення натуральних норм забезпечення населення твердим паливом і скрапленим газом, відповідно до яких населенню надаються пільги і житлові субсидії готівкою для відшкодування витрат на їх придбання за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам:

1) мінімальні норми забезпечення населення твердим паливом і скрапленим газом для надання пільг - відповідно 1 тонна та один балон на домогосподарство на рік;

2) мінімальні норми забезпечення населення твердим паливом для надання житлових субсидій - 2 тонни на домогосподарство на рік;

3) мінімальні норми забезпечення населення скрапленим газом, який використовується для приготування їжі, для надання населенню житлових субсидій виходячи з розрахунку: два балони (42 кілограми) на рік на одну - дві особи, три балони (63 кілограми) - на три - чотири особи, чотири балони (84 кілограми) - на п'ять і більше осіб.

2. Установити, що:

1) для надання пільг і житлових субсидій населенню на придбання твердого палива і скрапленого газу за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам у 2016 році застосовуються такі граничні показники вартості:

твердого палива - 2000 гривень за 1 тонну;

скрапленого газу - 200 гривень за один балон;

2) у наступних роках зазначені граничні показники вартості твердого палива і скрапленого газу індексуються на коефіцієнт (Кі), який визначається за формулою:

Кі = (Іпот/100) х (І1/100) х (І2 / 100) х .... х (Іn/100),

де Іпот - прогнозний індекс споживчих цін поточного року (грудень до грудня попереднього року);

І1, І2, ... Іn - прогнозні індекси споживчих цін за попередні роки (грудень до грудня попереднього року) починаючи з 2017 року;

3) особам, які для опалення житлових приміщень використовують рідке пічне побутове паливо, пільги надаються виходячи з розрахунку вартості 1 тонни твердого палива, а субсидії для відшкодування витрат на його придбання - з вартості затвердженої у регіоні натуральної норми забезпечення населення твердим паливом. У разі використання скрапленого газу, що зберігається у групових резервуарних установках, мінімальна норма забезпечення таким газом становить 42 кілограми на одну особу на рік, але не більш як 210 кілограмів.Прем'єр-міністр України

М. АЗАРОВ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 31 січня 2007 р. № 77

Київ

Про затвердження Порядку надання пільг на придбання твердого палива і скрапленого газу за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок надання пільг на придбання твердого палива і скрапленого газу за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам, що додається.

2. Міністерству енергетики та вугільної промисловості забезпечити передачу державними підприємствами, які є замовниками робіт та послуг з ліквідації гірничих підприємств, інформації про осіб, які мають право на безоплатне забезпечення вугіллям для побутових потреб згідно із статтею 48 Гірничого закону України, Міністерству соціальної політики Автономної Республіки Крим, головним управлінням праці та соціального захисту населення обласних, Головному управлінню соціального захисту населення Київської міської та Управлінню праці та соціального захисту населення Севастопольської міської державних адміністрацій.

Прем'єр-міністр України

В. ЯНУКОВИЧ

Інд. 26

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 31 січня 2007 р. № 77

ПОРЯДОК
надання пільг на придбання твердого палива і скрапленого газу за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам

1. Цей Порядок визначає механізм надання пільг на придбання твердого палива і скрапленого газу за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам особам, які мають право

на пільги за соціальною ознакою з придбання твердого та рідкого палива і скрапленого газу відповідно до Законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про жертви нацистських переслідувань», «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист», «Про освіту», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про захист рослин», «Про охорону дитинства», «Про культуру», Основ законодавства України про охорону здоров'я, (далі - особи).

2. Особи, які мають право на відповідні пільги згідно з кількома законами, реалізують таке право за одним законом за їх вибором.

3. Норми забезпечення твердим паливом для опалення житла і скрапленим газом осіб затверджуються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською і Севастопольською міськими держадміністраціями в межах бюджетних асигнувань, що передбачені на такі цілі, з урахуванням граничних показників вартості твердого палива і скрапленого газу, затверджених Кабінетом Міністрів України.

4. Для призначення пільг з придбання твердого палива і скрапленого газу особи звертаються до управлінь праці та соціального захисту населення районних, районних у мм. Києві та Севастополі держадміністрацій, структурних підрозділів з питань праці та соціального захисту населення виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх створення) (крім мм. Києва та Севастополя) рад (далі - уповноважений орган) або до сільських, селищних, міських рад за зареєстрованим місцем проживання (або за фактичним місцем проживання, якщо особи перебувають на

обліку в Єдиному державному автоматизованому реєстрі осіб, які мають право на пільги, за фактичним місцем проживання за рішенням комісій, утворених місцевими держадміністраціями та органами місцевого самоврядування відповідно до пункту 4 Положення про порядок призначення та надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 1995 р. N 848 "Про спрощення порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива" (ЗП України, 1996 р., N 2, ст. 76; Офіційний вісник України, 1997 р., число 39, с. 17; 2000 р., N 5, ст. 178), з відповідною заявою, до якої додають довідку про наявність у житловому приміщенні пічного опалення та/або кухонного вогнища на твердому паливі.

Особи, які мають право на безоплатне забезпечення вугіллям для побутових потреб згідно із статтею 48 Гірничого закону України, пред'являють уповноваженому органові трудову книжку та пенсійне посвідчення (крім непрацевлаштованих працівників), що підтверджують відповідність вимогам статті 48 зазначеного Закону, а також подають:

заяву та довідку, передбачені абзацом першим цього пункту;

довідку про перебування на обліку в центрі зайнятості (непрацевлаштовані працівники);

висновок медико-соціальної експертизи (інваліди);

акт про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом, за формою Н-1 згідно з додатком 4 до Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р. № 1232 (Офіційний вісник України, 2011 р., № 94, ст. 3426) (члени сімей (вдови) працівників, які загинули (померли) на підприємствах з видобутку (переробки) вугілля, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника, а також сім'ї працівників, які загинули (померли) на підприємствах з видобутку (переробки) вугілля, які отримують пенсії у зв'язку з втратою годувальника);

довідку з територіального органу Пенсійного фонду України за місцем проживання (реєстрації) про право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника, яка видається у порядку, встановленому Пенсійним фондом України (особи, зазначені в абзаці восьмому частини п'ятої статті 48 Гірничого закону України, крім тих, хто отримує пенсію у зв'язку з втратою годувальника).

У разі коли особа, яка має право на безоплатне забезпечення вугіллям для побутових потреб згідно із статтею 48 Гірничого закону України, отримує пенсію відповідно до Списку № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, зайнятість в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, та Списку № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників на роботах із шкідливими і важкими умовами праці, зайнятість в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 16 січня 2003 р. № 36 (Офіційний вісник України, 2003 р., № 4, ст. 102), і у трудовій книжці відсутні відомості про характер роботи на підприємствах з видобутку (переробки) вугілля і вуглебудівних підприємствах, територіальний орган Пенсійного фонду України подає уповноваженому органові за його запитом і на підставі наявних у пенсійній справі документів

інформацію про стаж та характер роботи на таких підприємствах із зазначенням підпункту, пункту, розділу і номера Списку.

У разі коли на підставі записів у трудовій книжці особи, яка має право на безоплатне забезпечення вугіллям для побутових потреб згідно із статтею 48 Гірничого закону України, неможливо встановити факт виходу на пенсію з ліквідованого гірничого підприємства (ліквідація, реорганізація, перейменування), до уповноваженого органу за його запитом надається архівна довідка або довідка Міненерговугілля про зміни, які відбулися на гірничому підприємстві з моменту виходу на пенсію особи до ліквідації зазначеного підприємства, та копії підтвердних документів (розпорядження, накази).

Якщо особі, яка має право на безоплатне забезпечення вугіллям для побутових потреб згідно із статтею 48 Гірничого закону України, пенсія призначена на загальних підставах і у трудовій книжці відсутні відомості про виконання робіт на технологічній лінії на поверхні діючих шахт чи на шахтах, що будуються, розрізах, збагачувальних та брикетних фабриках, уповноважений орган керується переліком професій, що затверджується Кабінетом Міністрів України відповідно до статті 48 зазначеного Закону.

5. Сільські, селищні ради складають список осіб окремо за кожною пільговою категорією населення (далі - список).

Список, підписаний сільським, селищним головою (іншою уповноваженою особою) і завірений печаткою, подається уповноваженому органу для звіряння з інформацією, внесеною до Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги.

6. Звірений список затверджується керівником уповноваженого органу.

7. Затверджений список є підставою для формування платіжних відомостей на виплату коштів готівкою для придбання твердого палива і скрапленого газу або надання пільг з придбання твердого палива і скрапленого газу у натуральному вигляді.

Один примірник (копія) списку передається відповідному структурному підрозділу з питань субсидій для використання під час призначення житлових субсидій.

У разі надання пільг з придбання твердого палива і скрапленого газу у натуральному вигляді примірник (копія) списку передається постачальникам палива і скрапленого газу.

8. Сільські, селищні, міські ради щомісяця до другого числа наступного періоду інформують уповноважені органи про зміни стосовно особи (реєстрація місця проживання, підключення житла до системи газо-, тепло-, електропостачання для опалення, смерть).

9. Уповноважені органи щомісяця до 5 числа наступного періоду подають дані про нараховані суми щодо наданих пільг з придбання твердого палива і скрапленого газу фінансовим органам районних, районних у мм. Києві і Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (крім мм.Києва і Севастополя) рад.

10. Фінансові органи районних, районних у мм. Києві і Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (крім мм. Києва і Севастополя) рад готують реєстри щодо наданих пільг з придбання твердого палива і скрапленого газу із зазначенням нарахованих сум і кредиторської заборгованості місцевих бюджетів та щомісяця до 7 числа наступного періоду подають їх Міністерству фінансів Автономної Республіки Крим, фінансовим органам обласних, Київської і Севастопольської міських держадміністрацій за формою, установленою Казначейством.

11. Уповноважені органи після надходження коштів на їх рахунки, відкриті в територіальних управліннях Казначейства, готують відповідні виплатні документи (відомості) та у п'ятиденний строк здійснюють розрахунки згідно з нарахованими сумами щодо наданих пільг на придбання твердого палива і скрапленого газу.

12. У разі прийняття місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування рішення про надання пільг з придбання твердого палива і скрапленого газу готівкою кошти виплачуються державними підприємствами поштового зв'язку або перераховуються на особовий рахунок пільговика в установі уповноваженого банку, про що зазначається у заяві.

У разі виплати особам коштів готівкою через державні підприємства зв'язку уповноважені органи перераховують кошти державним підприємствам зв'язку, які здійснюють грошові виплати за погодженими з цими органами графіками, та відшкодовують зазначеним підприємствам поштові витрати за рахунок коштів субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам.

Грошові виплати через установи уповноважених банків здійснюються відповідно до Порядку виплати пенсій та грошової допомоги за згодою пенсіонерів та одержувачів допомоги через їх особові рахунки у банках, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 1999 р. № 1596 (Офіційний вісник України, 1999 р., № 35, ст. 1803).

13. У разі смерті особи, включеної до затвердженого списку, зазначені у частині 5 статті 51 Бюджетного кодексу України члени сім'ї померлого, які проживали разом з ним, можуть отримати кошти готівкою на придбання твердого палива і скрапленого газу або тверде паливо і скраплений газ у натуральному вигляді на підставі:

заяви одного з членів сім'ї, поданої не пізніше закінчення бюджетного періоду;

копії свідоцтва про смерть особи;

виданої в установленому порядку довідки про факт проживання членів сім'ї разом з особою.

14. У разі зміни реєстрації місця проживання з вибуттям за межі району (міста) протягом бюджетного періоду особа подає довідку щодо придбання твердого палива і скрапленого газу на пільгових умовах за попереднім зареєстрованим місцем проживання.

У разі зміни умов проживання особи (підключення житла до системи газо-, тепло-, електропостачання для його опалення) отримані нею кошти готівкою на придбання твердого палива і скрапленого газу або тверде паливо, скраплений газ не повертаються.Пільги з оплати послуг газо-, тепло-, електропостачання для опалення житла надаються особі з наступного бюджетного періоду.

У разі зміни протягом бюджетного періоду будь-якого іншого виду опалення житла особи на пічне опалення пільги на придбання твердого палива і скрапленого газу надаються виходячи з кількості місяців, що залишилися до кінця бюджетного періоду, та середньомісячної вартості або кількості твердого палива, визначеної шляхом ділення річної вартості або кількості твердого палива і скрапленого газу на дванадцять місяців.

Тема 12. ПОДАТКОВА СОЦІАЛЬНА ПІЛЬГА**.**

ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Стаття 169. Перерахунок податку та податкові соціальні пільги

169.1. Перелік податкових соціальних пільг.

З урахуванням норм абзацу першого підпункту 169.4.1 пункту 169.4 цієї статті платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу, отримуваного від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги:

169.1.1. у розмірі, що дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року, - для будь-якого платника податку;

169.1.2. у розмірі, що дорівнює 100 відсоткам суми пільги, визначеної підпунктом 169.1.1 цього пункту, - для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, - у розрахунку на кожну таку дитину;

169.1.3. у розмірі, що дорівнює 150 відсоткам суми пільги, визначеної підпунктом 169.1.1 цього пункту, - для такого платника податку, який:

а) є одинокою матір'ю (батьком), вдовою (вдівцем) або опікуном, піклувальником - у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;

б) утримує дитину-інваліда - у розрахунку на кожну таку дитину віком до 18 років;

в) є особою, віднесеною законом до першої або другої категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, включаючи осіб, нагороджених грамотами Президії Верховної Ради УРСР у зв'язку з їх участю в ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи;

г) є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом;

ґ) є інвалідом I або II групи, у тому числі з дитинства, крім інвалідів, пільга яким визначена підпунктом «б» підпункту 169.1.4 цього пункту;

д) є особою, якій присуджено довічну стипендію як громадянину, що зазнав переслідувань за правозахисну діяльність, включаючи журналістів;

е) є учасником бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на якого поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», крім осіб, визначених у підпункті «б» підпункту 169.1.4 цього пункту;

169.1.4. у розмірі, що дорівнює 200 відсоткам суми пільги, визначеної підпунктом 169.1.1 цього пункту, - для такого платника податку, який є:

а) Героєм України, Героєм Радянського Союзу, Героєм Соціалістичної Праці або повним кавалером ордена Слави чи ордена Трудової Слави, особою, нагородженою чотирма і більше медалями «За відвагу»;

б) учасником бойових дій під час Другої світової війни або особою, яка у той час працювала в тилу, та інвалідом I і II групи, з числа учасників бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

в) колишнім в'язнем концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання під час Другої світової війни або особою, визнаною репресованою чи реабілітованою;

г) особою, яка була насильно вивезена з території колишнього СРСР під час Другої світової війни на територію держав, що перебували у стані війни з колишнім СРСР або були окуповані фашистською Німеччиною та її союзниками;

ґ) особою, яка перебувала на блокадній території колишнього Ленінграда (Санкт-Петербург, Російська Федерація) у період з 8 вересня 1941 року по 27 січня 1944 року.

169.2. Вибір місця отримання (застосування) податкової соціальної пільги.

169.2.1. Податкова соціальна пільга застосовується до нарахованого платнику податку місячного доходу у вигляді заробітної плати тільки за одним місцем його нарахування (виплати).

169.2.2. Платник податку подає роботодавцю заяву про самостійне обрання місця застосування податкової соціальної пільги (далі - заява про застосування пільги).

Податкова соціальна пільга починає застосовуватися до нарахованих доходів у вигляді заробітної плати з дня отримання роботодавцем заяви платника податку про застосування пільги та документів, що підтверджують таке право. Роботодавець відображає у податковій звітності всі випадки застосування або незастосування податкової соціальної пільги згідно з отриманими від платників податку заявами про застосування пільги, а також заявами про відмову від такої пільги.

Перелік таких документів та порядок їх подання визначає Кабінет Міністрів України.

169.2.3. Податкова соціальна пільга не може бути застосована до:

доходів платника податку, інших ніж заробітна плата;

заробітної плати, яку платник податку протягом звітного податкового місяця отримує одночасно з доходами у вигляді стипендії, грошового чи майнового (речового) забезпечення учнів, студентів, аспірантів, ординаторів, ад'юнктів, військовослужбовців, що виплачуються з бюджету;

доходу самозайнятої особи від провадження підприємницької діяльності, а також іншої незалежної професійної діяльності.

Податкова соціальна пільга до заробітної плати державних службовців застосовується під час її нарахування до завершення нарахування таких доходів без подання відповідних заяв, зазначених у підпункті 169.2.2 цього пункту, але з поданням підтвердних документів для встановлення розміру пільги.

169.2.4. Якщо платник податку порушує норми цього пункту, внаслідок чого, зокрема, податкова соціальна пільга застосовується також під час отримання інших доходів протягом будь-якого звітного податкового місяця або за кількома місцями отримання доходів, такий платник податку втрачає право на отримання податкової соціальної пільги за всіма місцями отримання доходу починаючи з місяця, в якому мало місце таке порушення, та закінчуючи місяцем, в якому право на застосування податкової соціальної пільги відновлюється.

Платник податку може відновити право на застосування податкової соціальної пільги, якщо він подасть заяву про відмову від такої пільги всім роботодавцям із зазначенням місяця, коли відбулося таке порушення, на підставі чого кожний роботодавець нараховує і утримує відповідну суму недоплати податку та штраф у розмірі 100 відсотків суми цієї недоплати за рахунок найближчої виплати доходу такому платнику податку, а у разі, коли сума виплати недостатня, - за рахунок наступних виплат. Якщо сума недоплати та/або штрафу не були утримані податковим агентом за рахунок доходу платника податку, то такі суми включаються до річної податкової декларації такого платника податку. При цьому право на застосування податкової соціальної пільги відновлюється з податкового місяця, що настає за місяцем, в якому сума такої недоплати та штраф повністю погашаються.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, встановлює також порядок інформування роботодавців платника податку про наявність порушень ним норм підпункту 169.2.1 цього пункту, виявлених на підставі даних податкової звітності чи документальних перевірок, а також порядок інформування роботодавця про позбавлення платника податку або про відновлення його права на податкову соціальну пільгу.

169.3. Вибір розміру податкової соціальної пільги та строк її дії.

169.3.1. У разі якщо платник податку має право на застосування податкової соціальної пільги з двох і більше підстав, зазначених у пункті 169.1 цієї статті, застосовується одна податкова соціальна пільга з підстави, що передбачає її найбільший розмір, за умови дотримання процедур, визначених підпунктом 169.4.1 пункту 169.4 цієї статті, крім випадку, передбаченого підпунктом «б» підпункту 169.1.3 пункту 169.1 цієї статті, податкова соціальна пільга за яким додається до пільги, визначеної підпунктом 169.1.2 цього пункту у разі, якщо особа утримує двох і більше дітей, у тому числі дитину-інваліда (дітей-інвалідів).

169.3.2. Платник податку, який має право на застосування податкової соціальної пільги більшої, ніж передбачена підпунктом 169.1.1 пункту 169.1 цієї статті, зазначає про таке право у заяві про застосування пільги, до якої додає відповідні підтвердні документи.

169.3.3. Податкова соціальна пільга, передбачена підпунктом 169.1.2 та підпунктами «а», «б» підпункту 169.1.3 пункту 169.1 цієї статті, надається до кінця року, в якому дитина досягає 18 років, а у разі її смерті до досягнення зазначеного віку - до кінця року, на який припадає смерть. Право на отримання такої податкової соціальної пільги втрачається у разі позбавлення платника податку батьківських прав або якщо він відмовляється від дитини чи передає

дитину на державне утримання, у тому числі у закладах для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, незалежно від того, чи береться плата за таке утримання, чи ні, а також якщо дитина стає курсантом на умовах її повного утримання, починаючи з податкового місяця, в якому відбулася така подія.

Надання податкової соціальної пільги, передбаченої підпунктами «в» - «е» підпункту 169.1.3 пункту 169.1 цієї статті, зупиняється з податкового місяця, що настає за місяцем, в якому платник податку втрачає статус, визначений у цих підпунктах.

169.3.4. Податкова соціальна пільга надається з урахуванням останнього місячного податкового періоду, в якому платник податку помер або оголошується судом померлим чи визнається судом безвісно відсутнім, або втрачає статус резидента, або був звільнений з місця роботи.

169.4. Перерахунок податку, перерахунок та обмеження податкової соціальної пільги.

169.4.1. Податкова соціальна пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації та винагороди), якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень.

При цьому граничний розмір доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги одному з батьків у випадку та у розмірі, передбачених підпунктом 169.1.2 та підпунктами «а» і «б» підпункту 169.1.3 пункту 169.1 цієї статті, визначається як добуток суми, визначеної в абзаці першому цього підпункту, та відповідної кількості дітей.

Якщо платник податку отримує доходи у вигляді заробітної плати за період її збереження згідно із законодавством, у тому числі за час відпустки або перебування платника податку на лікарняному, то з метою визначення граничної суми доходу, що дає право на отримання податкової соціальної пільги, та в інших випадках їх оподаткування, такі доходи (їх частина) відносяться до відповідних податкових періодів їх нарахування.

169.4.2. Роботодавець платника податку зобов'язаний здійснити, у тому числі за місцем застосування податкової соціальної пільги, з урахуванням положень абзацу другого пункту 167.1 статті 167 цього Кодексу, перерахунок суми доходів, нарахованих такому платнику податку у вигляді заробітної плати, а також суми наданої податкової соціальної пільги:

а) за наслідками кожного звітного податкового року під час нарахування заробітної плати за останній місяць звітного року;

б) під час проведення розрахунку за останній місяць застосування податкової соціальної пільги у разі зміни місця її застосування за самостійним рішенням платника податку або у випадках, визначених підпунктом 169.2.3 пункту 169.2 цієї статті;

в) під час проведення остаточного розрахунку з платником податку, який припиняє трудові відносини з таким роботодавцем.

169.4.3. Роботодавець та/або податковий агент має право здійснювати перерахунок сум нарахованих доходів, утриманого податку за будь-який період та у будь-яких випадках для визначення правильності оподаткування, незалежно від того, чи має платник податку право на застосування податкової соціальної пільги.

169.4.4. Якщо внаслідок здійсненого перерахунку виникає недоплата утриманого податку, то сума такої недоплати стягується роботодавцем за рахунок суми будь-якого оподатковуваного доходу (після його оподаткування) за відповідний місяць, а в разі

недостатності суми такого доходу - за рахунок оподатковуваних доходів наступних місяців, до повного погашення суми такої недоплати.

Якщо внаслідок проведення остаточного розрахунку з платником податку, який припиняє трудові відносини з роботодавцем, виникає сума недоплати, що перевищує суму оподатковуваного доходу платника податку за останній звітний період, то непогашена частина такої недоплати включається до складу податкового зобов'язання платника податку за наслідками звітного податкового року та сплачується самим платником.

2 грудня 2010 року

№ 2755-VI

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 29 грудня 2010 р. № 1227

Київ

Про затвердження Порядку подання документів для застосування податкової соціальної пільги

Відповідно до підпункту 169.2.2 пункту 169.2 статті 169 Податкового кодексу України Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок подання документів для застосування податкової соціальної пільги, що додається.

2. Визнати такими, що втратили чинність, постанови Кабінету Міністрів України згідно з переліком, що додається.

3. Ця постанова набирає чинності з 1 січня 2011 року.

Прем'єр-міністр України

М. АЗАРОВ

Інд. 26

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 29 грудня 2010 р. № 1227

ПОРЯДОК
подання документів для застосування податкової соціальної пільги

1. Цей Порядок визначає правила подання платником податку з доходів фізичних осіб (далі - платник податку) документів для отримання (застосування) податкової соціальної пільги, на яку він має право згідно з Податковим кодексом України (далі - Кодекс).

2. Платник податку подає роботодавцю заяву про обрання місця застосування податкової соціальної пільги (далі - заява про застосування пільги) за встановленою Державною податковою службою формою.

3. Періодичність подання підтвердних документів щодо отримання пільги для платника податку, передбаченого у підпунктах «б», «в» та «ґ»підпункту 169.1.3 та підпункті «б» підпункту 169.1.4 пункту 169.1 статті 169 Кодексу, відповідає встановленим МОЗ строкам їх перегляду.

4. Підставою для отримання (застосування) платником податку (якщо розмір нарахованого (отриманого) місячного доходу у вигляді заробітної плати не перевищує суми, визначеної відповідно до підпункту 169.4.1 пункту 169.4 статті 169 Кодексу) пільги у розмірі, встановленому підпунктом 169.1.1 пункту 169.1 статті 169 Кодексу, є заява про застосування пільги (з урахуванням положень абзаців першого, другого, четвертого підпункту 169.2.3 пункту 169.2 статті 169 Кодексу).

5. Для застосування пільги з підстав, передбачених у підпунктах 169.1.2, 169.1.3 і 169.1.4 пункту 169.1 статті 169 Кодексу, крім заяви про застосування пільги подають:

1) одинока матір, батько, вдова, вдівець або опікун, піклувальник, які мають дитину (дітей) віком до 18 років:

копію свідоцтва (дубліката свідоцтва) про народження дитини (дітей) або документ із зазначенням відомостей про батька дитини в Книзі реєстрації актів цивільного стану, чи документи, які підтверджують вік дитини (дітей), затверджені відповідним органом країни, в якій іноземна фізична особа - платник податку постійно проживав (проживала) до прибуття в Україну;

копію рішення органу опіки і піклування про встановлення опіки чи піклування (якщо із заявою звертається опікун або піклувальник);

копію свідоцтва про шлюб та свідоцтва про смерть (якщо із заявою звертається вдова або вдівець);

копію паспорта.

Для цілей цього пункту одинокою матір'ю (батьком) або опікуном, піклувальником вважаються особи, які на момент застосування роботодавцем пільги, визначеної підпунктом «а» підпункту 169.1.3 пункту 169.1 статті 169 Кодексу, маючи дитину

(дітей) віком до 18 років, не перебувають у шлюбі, зареєстрованому згідно із законом;

2) платник податку, який утримує дитину-інваліда віком до 18 років:

копію свідоцтва (дубліката свідоцтва) про народження дитини (дітей) або документ, що підтверджує встановлення батьківства, чи документи, які підтверджують вік дитини (дітей), затверджені відповідним органом країни, в якій іноземна фізична особа - платник податку постійно проживав (проживала) до прибуття в Україну;

копію рішення органу опіки і піклування про встановлення опіки чи піклування (якщо із заявою звертається опікун або піклувальник);

пенсійне посвідчення дитини або довідку медико-соціальної експертизи для заявника, який утримує дитину-інваліда віком від 16 до 18 років;

медичний висновок, виданий закладами МОЗ в установленому порядку (якщо із заявою звертається платник податку, який утримує дитину-інваліда віком до 16 років);

3) платник податку, який має двоє чи більше дітей віком до 18 років:

копію свідоцтва (дубліката свідоцтва) про народження дитини (дітей) або документ, що підтверджує встановлення батьківства, чи документи, які підтверджують вік дитини (дітей), затверджені відповідним органом країни, в якій іноземна фізична особа - платник податку постійно проживав (проживала) до прибуття в Україну;

копію рішення органу опіки і піклування про встановлення опіки чи піклування (якщо із заявою звертається опікун або піклувальник);

4) особи, віднесені законом до 1 або 2 категорії осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, включаючи

осіб, нагороджених грамотами Президії Верховної Ради УРСР за участь в ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, - копію посвідчення (дубліката посвідчення) встановленого зразка:

громадянина (громадянки), який (яка) постраждав (постраждала) внаслідок Чорнобильської катастрофи, категорії 1 серії А з відбитком штампа «Перереєстровано» та записом про дату перереєстрації, а також вкладкою встановленого зразка;

учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС категорії 2 серії А з відбитком штампа «Перереєстровано» та записом про дату перереєстрації;

громадянина (громадянки), евакуйованого (евакуйованої) у 1986 році із зони відчуження, категорії 2 серії Б;

громадянина (громадянки), який (яка) постійно проживав (проживала) у зоні безумовного (обов'язкового) відселення з моменту аварії до прийняття рішення Уряду України про відселення (розпорядження Ради Міністрів УРСР від 28 червня 1989 р. № 224), категорії 2 серії Б.

Особи, нагороджені Грамотою Президії Верховної Ради УРСР за участь в ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, подають її копію;

5) інваліди I або II групи, у тому числі інваліди з дитинства, крім інвалідів, пільга яким визначена підпунктом «б» підпункту 169.1.4 пункту 169.1 статті 169 Кодексу, - копію пенсійного посвідчення або довідку медико-соціальної експертизи;

6) особи, яким присуджено довічну стипендію як громадянам, що зазнали переслідувань за правозахисну діяльність, включаючи журналістів, - копію акта Президента України про призначення зазначеної стипендії;

7) учасники бойових дій у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів

війни, гарантії їх соціального захисту», крім осіб, визначених у підпункті «б» підпункту 169.1.4 пункту 169.1 статті 169 Кодексу, - копію посвідчення учасника бойових дій, виданого відповідними органами, або документи, що підтверджують участь у бойових діях у період після Другої світової війни;

8) герої України, герої Радянського Союзу, герої Соціалістичної праці або повні кавалери ордена Слави чи Трудової Слави, особи, нагороджені чотирма і більше медалями «За відвагу», - копію орденської книжки Героя України, Героя Радянського Союзу або Героя Соціалістичної праці або копії орденських книжок кавалерів орденів Слави чи Трудової Слави трьох ступенів, або довідки чи інші документи, що підтверджують присвоєння звання Героя України, Героя Радянського Союзу, Героя Соціалістичної праці, нагородження орденами Слави чи Трудової Слави трьох ступенів та чотирма медалями «За відвагу»;

9) учасники бойових дій під час Другої світової війни або особи, які у той час працювали в тилу, та інваліди I і II групи з числа учасників бойових дій у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»:

копію посвідчення учасника бойових дій, виданого відповідними органами, або документи, що підтверджують участь у бойових діях під час Другої світової війни; пенсійне посвідчення або довідку медико-соціальної експертизи;

документи, що підтверджують факт роботи в тилу під час Другої світової війни;

10) колишні в'язні концтаборів або особи, визнані репресованими чи реабілітованими, - довідки, видані компетентними органами, чи документи, які містять необхідні

відомості про факт визнання особи репресованою чи реабілітованою;

11) колишні в'язні місць примусового утримання під час Другої світової війни - копію посвідчення жертви нацистських переслідувань;

12) особи, які були насильно вивезені з території колишнього СРСР під час Другої світової війни на територію держав, що перебували у стані війни з колишнім СРСР або були окуповані фашистською Німеччиною та її союзниками, - копію посвідчення жертви нацистських переслідувань або довідки, видані компетентними органами, чи документи, які містять необхідні відомості про факт насильного вивезення з території колишнього СРСР під час Другої світової війни на територію держав, що перебували у стані війни з колишнім СРСР або були окуповані фашистською Німеччиною та її союзниками;

13) особи, які перебували на блокадній території колишнього Ленінграда (Санкт-Петербург, Російська Федерація) у період з 8 вересня 1941 р. по 27 січня 1944 р., - документи, які містять необхідні відомості про факт перебування на блокадній території колишнього Ленінграда (Санкт-Петербург, Російська Федерація) у період з 8 вересня 1941 р. по 27 січня 1944 року.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 29 грудня 2010 р. № 1227

ПЕРЕЛІК
постанов Кабінету Міністрів України, що втратили чинність

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2003 р. № 2035 «Про затвердження Порядку надання документів та їх складу при застосуванні податкової соціальної пільги» (Офіційний вісник України, 2003 р., № 52, ст. 2805).

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 р. № 621 «Про внесення зміни до пункту 12 Порядку надання документів та їх складу при застосуванні податкової соціальної пільги» (Офіційний вісник України, 2004 р., № 19, ст. 1333).

3. Пункт 47 змін, що вносяться до актів Кабінету Міністрів України з питань діяльності Служби зовнішньої розвідки, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 2006 р. № 726 (Офіційний вісник України, 2006 р., № 22, ст. 1609).

Тема 13. АДМІНІСТРУВАННЯ ПІЛЬГ**.**

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 29 січня 2003 р. №117
Київ
Про Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги

З метою удосконалення обліку осіб, які мають право на пільги за соціальною ознакою, Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Запровадити Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги (далі - Реєстр).

2. Затвердити Положення про Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги, що додається.

3. Міністерству соціальної політики:

забезпечити включення до Реєстру інформації про осіб, які мають право на пільги за соціальною ознакою відповідно до Кодексу цивільного захисту України, Законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист», «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні», «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», «Про міліцію», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», «Про освіту», «Про державну податкову службу в Україні», «Про прокуратуру», «Про Службу безпеки України», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про захист рослин», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про жертви нацистських переслідувань», «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України», «Про охорону дитинства», «Про соціальний захист дітей війни», «Про культуру», Основ законодавства України про охорону здоров'я, статті 48 Гірничого закону України і пенсіонерів за віком;

надавати інформацію, що міститься в Реєстрі, центральним органам виконавчої влади для забезпечення надання пільг особам,

які мають на них право, з дотриманням вимог Законів України «Про інформацію» і «Про захист персональних даних».

4. Органам, закладам і установам Міністерства внутрішніх справ, Державного департаменту з питань виконання покарань, Державної податкової адміністрації, Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Міністерства оборони, Міністерства освіти і науки, Служби безпеки, Міністерства культури і туризму, Міністерства аграрної політики, Міністерства вугільної промисловості, Міністерства палива та енергетики, Міністерства охорони здоров'я передати управлінням праці та соціального захисту населення районних, районних у мм. Києві та Севастополі державних адміністрацій, структурним підрозділам з питань праці та соціального захисту населення виконавчих органів міських рад інформацію про осіб, які мають право на пільги за соціальною ознакою, перебувають або перебували на обліку у зазначених органах, закладах і установах.

Прем'єр-міністр України
В. ЯНУКОВИЧ
Інд. 26

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 29 січня 2003 р. № 117

ПОЛОЖЕННЯ
про Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги

1. Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги (далі - Реєстр), - автоматизований банк даних,

створений для забезпечення єдиного державного обліку фізичних осіб, які мають право на пільги за соціальною ознакою згідно із законами України (далі - пільговики).

Реєстр складається з баз даних Мінсоцполітики, Міністерства соціальної політики Автономної Республіки Крим, головних управлінь праці та соціального захисту населення обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, управлінь праці та соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі держадміністрацій, структурних підрозділів з питань праці та соціального захисту населення виконавчих органів міських рад.

2. До Реєстру включається така інформація: загальні відомості про пільговика (прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік народження, ідентифікаційний номер у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів, адреса зареєстрованого місця проживання (або за рішенням комісій, утворених місцевими держадміністраціями та органами місцевого самоврядування відповідно до пункту 4 Положення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 1995 р. № 848 (ЗП України, 1996 р., № 2, ст. 76; Офіційний вісник України, 1997 р., число 39, ст. 17; 2000 р., № 5, ст. 178), адреса фактичного місця проживання), склад сім'ї, характеристика житла), реквізити паспорта та документа, що підтверджує право на пільги, а також категорія пільговика, перелік пільг, на які він має право, інформація про те, якими пільгами він реально користується.

Інформація про осіб, які мають право на пільги відповідно до Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", вноситься до Реєстру диференційовано з урахуванням належності особи до визначеної підкатегорії.

3. Управління праці та соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі держадміністрацій, структурні підрозділи з питань праці та соціального захисту населення виконавчих органів міських рад (далі - уповноважені органи);

організовують збирання, систематизацію і зберігання зазначеної у пункті 2 цього Положення інформації та забезпечують її автоматизоване використання для контролю за відомостями, які подаються підприємствами та організаціями, що надають послуги, для розрахунків за надані пільговикам послуги;

ведуть облік пільговиків шляхом формування на кожного пільговика персональної облікової картки згідно з формою «1-пільга», в якій використовується індивідуальний ідентифікаційний номер пільговика у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів;

вносять до Реєстру відповідні уточнення у разі визнання такими, що втратили чинність, чи зупинення дії законодавчих актів, на підставі яких пільговики отримують пільги;

надають консультації пільговикам, підприємствам та організаціям, що надають послуги.

4. Уповноважені органи з дотриманням вимог Законів України «Про інформацію» і «Про захист персональних даних» мають право:

отримувати від пільговиків документи, що підтверджують їх право на пільги;

проводити перевірку достовірності поданих документів;

отримувати відомості від пільговиків, а також від органів виконавчої влади, де перебувають на обліку пільговики, підприємств та організацій, що надають послуги, житлово-експлуатаційних організацій та державних органів реєстрації актів цивільного стану, зокрема про осіб, які померли, на паперових та електронних носіях в

установленому форматі з питань, пов'язаних з формуванням та веденням Реєстру;

використовувати під час наповнення Реєстру інформацію з інших баз даних щодо персоніфікованого обліку осіб, які мають право на пільги;

надавати інформацію, яка міститься в Реєстрі, підприємствам та організаціям, що надають послуги, на запити та в межах їх компетенції, а також органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування з метою надання пільг, передбачених законодавчими актами, пільговикам.

Розголошення отриманої уповноваженими органами інформації про пільговика без його згоди забороняється, крім випадків, передбачених законодавством.

5. Для включення до Реєстру інформації про пільговика він подає уповноваженому органу копії документів, що підтверджують право пільговика та членів його сім'ї на пільги (з пред'явленням оригіналів цих документів), копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів, пред'являє паспорт та надає інформацію про характеристику житла та послуги, щодо отримання яких він має пільги та реально ними користується.

У сільській місцевості пільговик подає зазначені документи (копії документів), пред'являє оригінали документів та паспорт, а також надає інформацію виконавчому органу сільської, селищної ради. Виконавчий орган приймає подані документи (копії документів), перевіряє відповідність поданої копії документа, що підтверджує право на пільги, його оригіналу, фіксує надану інформацію та реквізити паспорта пільговика і передає їх відповідному уповноваженому органу.

У разі коли пільговик з поважних причин (хвороба, інвалідність тощо) самостійно не може звернутися до уповноваженого органу, цей орган вживає заходів до включення інформації про нього до Реєстру.

Якщо під час наповнення Реєстру використовується інформація з інших баз даних щодо персоніфікованого обліку громадян, до Реєстру включається інформація про пільговика без його особистої участі (за винятком інформації, що міститься у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів).

6. Пільговик, який має право на конкретну пільгу згідно з кількома законами України, включається до Реєстру як пільговик, що користується цією пільгою згідно з одним Законом України за його вибором.

Якщо фізична особа має право на пільги згідно з кількома законами, до Реєстру включається така інформація про пільговика.

У разі коли фізична особа, яка має і використовує право на пільги на підставі одного із законів України, використовує також своє право на інші пільги як член сім'ї пільговика, який має право на пільги згідно з іншими законами, ця фізична особа включається до Реєстру також як член сім'ї пільговика.

7. У разі зміни місця проживання в межах адміністративно-територіальної одиниці, яку обслуговує уповноважений орган, пільговик або його законний представник повинен повідомити його про це письмово.

У разі зміни місця проживання поза межами адміністративно-територіальної одиниці пільговик знімається з обліку в уповноваженому органі за попереднім місцем проживання та стає на облік за новим місцем проживання.

Уповноважені органи за попереднім місцем проживання пільговика закривають його персональну облікову картку та

видають пільговику довідку про зняття з обліку, а за новим місцем проживання відкривають нову облікову картку з дати реєстрації пільговика.

8. У разі коли у складі сім'ї пільговика відбулися зміни, що потребують коригування включеної до Реєстру інформації, він повідомляє про це уповноважений орган.

9 Пільговик має право знайомитися з даними, що містяться в Реєстрі, та у разі незгоди з ними звернутися письмово до уповноваженого органу про їх виправлення.

10. Підприємства та організації, що надають послуги, щомісяця до 25 числа подають уповноваженому органу на паперових та електронних носіях розрахунки щодо вартості послуг, наданих пільговикам у минулому місяці, згідно з формою «2-пільга».

Підприємства та організації, що надають послуги з проїзду в міському та приміському транспорті, у разі неможливості подати розрахунки за формою «2-пільга» надсилають уповноваженому органу розрахунки за формою, що встановлюється договором на перевезення пільгових категорій громадян.

11. Уповноважений орган щомісяця:

1) звіряє інформацію, що міститься в Реєстрі, з інформацією, яка надходить від підприємств та організацій, що надають послуги, і у разі виявлення розбіжностей щодо загальної кількості пільговиків або розміру пільг, що надаються конкретному пільговику, не провадить розрахунків, що стосуються виявлених розбіжностей, до уточнення цієї інформації;

2) після проведення розрахунків з підприємствами та організаціями, що надають послуги, складає:

реєстр погашення заборгованості перед підприємствами та організаціями, що надають послуги, згідно з формою «5-пільга» та реєстр розрахунків згідно з формою «7-пільга»;

акти звіряння розрахунків за надані пільговикам послуги згідно з формою «3-пільга»;

3) до 15 числа подає:

фінансовим органам районних, районних у містах Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських рад акти звіряння розрахунків згідно з формою «3-пільга»;

Міністерству соціальної політики Автономної Республіки Крим, головним управлінням праці та соціального захисту населення обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій звіти згідно з формами «4-пільга» та «6-пільга».

12. Мінсоцполітики затверджує форми «1-пільга», «4-пільга», «5-пільга», «6-пільга», «7-пільга»; форму «2-пільга» - за погодженням з Міненерговугіллям, Мінрегіоном і Мінінфраструктури; а форму «3-пільга» - з Мінфіном.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 18 лютого 2016 р. №136
Київ

Про затвердження Порядку здійснення верифікації та моніторингу достовірності інформації, поданої фізичними особами для нарахування та отримання соціальних виплат, пільг, субсидій, пенсій, заробітної плати, інших виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок здійснення верифікації та моніторингу достовірності інформації, поданої фізичними особами для нарахування та отримання соціальних виплат, пільг, субсидій, пенсій, заробітної плати, інших виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, що додається.

2. Установити, що міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, Національний банк, Пенсійний фонд України, фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування, підприємства, установи і організації, банки та інші фінансові установи незалежно від форми власності подають Міністерству фінансів інформацію, у тому числі персональні дані.

3. Міністерству фінансів та Міністерству соціальної політики у 10-денний строк з дня набрання чинності цією постановою узгодити протокол обміну і передачі інформації з баз даних Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб та централізованого банку даних з проблем інвалідності та здійснити передачу Міністерству фінансів таких баз даних.

Прем'єр-міністр України
А. ЯЦЕНЮК
Інд. 49

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 18 лютого 2016 р. № 136

ПОРЯДОК

здійснення верифікації та моніторингу достовірності інформації, поданої фізичними особами для нарахування та отримання соціальних виплат, пільг, субсидій, пенсій, заробітної плати, інших виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування

1. Цей Порядок визначає механізм здійснення верифікації та моніторингу достовірності інформації, поданої фізичними особами для нарахування та отримання соціальних виплат, пільг, субсидій, пенсій, заробітної плати, інших виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

2. У цьому Порядку терміни вживаються у такому значенні:

верифікація - комплекс заходів із збору та порівняння інформації, що надходить від міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, Національного банку, Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, підприємств, установ і організацій, банків та інших фінансових установ незалежно від форми власності, з інформацією, отриманою від фізичних осіб під час призначення, нарахування та/або виплати (самостійно або із залученням третіх осіб) усіх видів соціальної допомоги, пільг, субсидій, пенсій, заробітної плати, інших виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі - державні виплати), яку подають розпорядники бюджетних коштів,

інші органи, що здійснюють виплати за рахунок коштів Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, на письмовий запит Мінфіну одноразово або періодично;

реципієнт (одержувач соціальної допомоги) - фізична особа, якій призначена, нарахована та/або здійснена державна виплата;

моніторинг - комплекс заходів щодо проведення аналізу інформації, отриманої в процесі верифікації, про зміну персональних даних реципієнтів, що можуть впливати на можливість одержання державних виплат;

скорингові моделі - система оцінки одержувачів соціальної допомоги виходячи з їх соціально-демографічних характеристик.

3. З метою здійснення верифікації та моніторингу на запит Мінфіну розпорядники бюджетних коштів, Національний банк, Пенсійний фонд України, фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування, підприємства, установи і організації, банки та інші фінансові установи незалежно від форми власності подають інформацію, в тому числі персональні дані, про відкриті рахунки (поточні, кредитні, депозитні тощо), операції, залишок коштів на рахунках. У разі нарахування та отримання соціальних виплат, пільг, субсидій, призначених на сім'ю або домогосподарство, інформація подається щодо кожного члена сім'ї або домогосподарства.

4. Форма, строк та спосіб подання інформації визначаються Мінфіном у письмовому запиті. Інформація подається безоплатно.

5. Порядок отримання, обробки та захисту інформації визначає Мінфін.

6. Інформація за запитом може подаватися одноразово або періодично в обсягах, визначених Мінфіном, необхідних для

здійснення верифікації достовірності інформації своєчасно та в повному обсязі.

7. Верифікація та моніторинг державних виплат здійснюються структурним підрозділом Мінфіну.

8. У процесі верифікації та моніторингу для визначення відповідності даних, що використовуються під час призначення (продовження), нарахування або здійснення державних виплат, здійснюється їх порівняння з даними, отриманими з офіційних джерел інформації, аналітичних та статистичних матеріалів, розроблених скорингових моделей та затверджених в установленому порядку методик визначення показників за непрямими ознаками.

9. У разі виявлення під час здійснення верифікації та моніторингу невідповідності інформації, на підставі якої призначено (продовжено), нараховано або здійснено державну виплату, Мінфін надсилає розпоряднику бюджетних коштів та/або іншому органу, який здійснює виплати за рахунок коштів Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, рекомендацію щодо зупинення або припинення таких виплат відповідним реципієнтам або групі реципієнтів.

10. У рекомендації щодо зупинення або припинення державних виплат зазначається виявлена Мінфіном інформація, яка не узгоджується з нормативно-правовими актами, які регулюють державні виплати.

Зазначена рекомендація надсилається щомісяця до 10 числа розпоряднику бюджетних коштів та/або іншому органу, який здійснює виплати за рахунок коштів Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

11. Про надані рекомендації щодо зупинення або припинення державних виплат Мінфін інформує щомісяця Кабінет Міністрів України.

12. Розпорядник бюджетних коштів та/або інший орган, який здійснює виплати за рахунок коштів Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, на підставі отриманої від Мінфіну рекомендації щодо зупинення або припинення державних виплат приймає рішення щодо зупинення або припинення, продовження виплат реципієнту, про що повідомляє Мінфіну протягом трьох днів з дати прийняття такого рішення.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 18 лютого 2016 р. №137
Київ

Про затвердження Порядку адміністрування Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу

Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити Порядок адміністрування Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу, що додається.

Прем'єр-міністр України
А. ЯЦЕНЮК

Інд. 49

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 18 лютого 2016 р. №137

ПОРЯДОК
адміністрування Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу

1. Цей Порядок визначає механізм адміністрування Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу інформації, отриманої від реципієнтів державних соціальних виплат.

2. У цьому Порядку терміни вживаються в такому значенні:

Аналітично-інформаційна платформа електронної верифікації та моніторингу - програмно-апаратний комплекс на базі стандартного програмного забезпечення;

адміністратор - уповноважений суб'єкт, який забезпечує функціонування Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу;

суб'єкти надання інформації - міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, Національний банк, підприємства, установи і організації, банки та інші фінансові установи незалежно від форми власності, що надають інформацію, отриману від фізичних осіб під час призначення, нарахування та/або виплати (самостійно або із залученням третіх осіб) усіх видів соціальної допомоги, пільг, субсидій, пенсій, заробітної плати, інших виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів Пенсійного фонду

України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі - державні виплати);

верифікація - комплекс заходів із збору, проведення аналізу та порівняння аналітичних показників, інформації, отриманої від суб'єктів надання інформації, з інформацією, отриманою від належних осіб, під час призначення, нарахування та/або здійснення (самостійно або із залученням третіх осіб) державних виплат;

моніторинг - комплекс заходів щодо проведення аналізу інформації, отриманої в процесі верифікації, про зміни, які можуть впливати на можливість отримання державних виплат.

3. Аналітично-інформаційна платформа електронної верифікації та моніторингу функціонує з метою здійснення верифікації інформації, отриманої від фізичних осіб під час призначення, нарахування та/або здійснення державних виплат, що надається розпорядниками бюджетних коштів на письмовий запит Мінфіну одноразово або періодично.

4. Аналітично-інформаційна платформа електронної верифікації та моніторингу повинна включати автоматизовані засоби для проведення аналізу реєстраційних даних суб'єктів надання інформації та інформації про кошти, які використовуються для здійснення державних виплат, і здійснення верифікації даних про їх кінцевого отримувача.

5. Адміністратор забезпечує:

можливість розміщення інформації в електронному просторі суб'єктами її надання для здійснення верифікації та моніторингу у форматі, що дає змогу її автоматизовано обробляти електронними засобами (машинозчитування) з метою повторного використання;

налагодження, адміністрування та супровід програмного забезпечення для систематизації інформації, можливості пошуку

інформації за різними критеріями і контекстом та її представлення у зручному для сприйняття вигляді;

захист інформації від несанкціонованого доступу, знищення, модифікації та блокування доступу до неї шляхом здійснення організаційних і технічних заходів, впровадження засобів та методів технічного захисту інформації.

6. Адміністратор розміщує Аналітично-інформаційну платформу електронної верифікації та моніторингу на програмно-апаратному комплексі Мінфіну, забезпечує її цілодобове безперебійне функціонування.

7. Надання інформації Мінфіну суб'єктами надання інформації для верифікації здійснюється відповідно до порядку, затвердженого наказом Мінфіну.

8. Адміністратор забезпечує використання інформаційних класифікаторів, довідників, реєстрів та ідентифікаторів у процесі забезпечення функціонування Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу.

9. Адміністратор здійснює налаштування, адміністрування та підтримку функціонування Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу за рахунок коштів державного бюджету.

10. Адміністратор забезпечує функціонування системи захисту інформації, розміщеної в Аналітично-інформаційній платформі електронної верифікації та моніторингу, відповідно до законодавства.

11. Захист інформації забезпечується із застосуванням комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю. Підтвердження відповідності здійснюється за результатами державної експертизи в установленому законодавством порядку.

12. Адміністратор здійснює управління засобами захисту Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу.

13. Адміністратор контролює:

розмежування доступу суб'єктів надання інформації на рівні завдань та інформаційних масивів;

ідентифікацію та автентифікацію суб'єктів надання інформації та даних про кінцевих отримувачів державних виплат;

перевірку повноважень суб'єктів надання інформації;

реєстрацію подій, пов'язаних з доступом до ресурсів Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу, результатів ідентифікації та автентифікації суб'єктів надання інформації, фактів зміни повноважень таких суб'єктів, результатів перевірки цілісності засобів захисту інформації;

блокування несанкціонованих дій щодо захищених ресурсів.

14. Адміністратор забезпечує належне функціонування Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу шляхом дотримання вимог щодо цілісності програмного забезпечення, яке використовується для обробки інформації, а також здійснення антивірусного захисту такої інформації та розв'язання проблем, які виникають в процесі функціонування Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 18 лютого 2016 р. №151
Київ

Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства фінансів, органів Державної казначейської служби та установ,

які здійснюють виплати пільг, субсидій, інших соціальних виплат, під час перерахування таких виплат

Відповідно до пункту 40 розділу VI«Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України, підпункту 5 пункту 5 Положення про Міністерство фінансів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375, та з метою здійснення верифікації та моніторингу достовірності інформації, поданої фізичними особами для нарахування та отримання пільг, субсидій, інших соціальних виплат (далі - соціальні виплати), що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок взаємодії Міністерства фінансів, органів Державної казначейської служби та установ, які здійснюють виплати пільг, субсидій, інших соціальних виплат, під час перерахування таких виплат, що додається.

2. Установити, що:

дія затвердженого цією постановою Порядку поширюється на здійснення соціальних виплат у грошовій формі;

до 1 липня 2016 р. для перерахування коштів на здійснення соціальних виплат установи, які здійснюють такі виплати, подають до органів Державної казначейської служби реєстр в електронному вигляді за формою згідно з додатком 2 до Порядку виплати пенсій та грошової допомоги за згодою пенсіонерів та одержувачів допомоги через їх поточні рахунки у банках, затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 30 серпня 1999 р. № 1596 «Про заходи щодо виконання статті 3 Указу Президента України від 4 липня 1998 року № 734» (Офіційний вісник України, 1999 р., № 35, ст. 1803; 2006 р., № 7, ст. 368; 2008 р., № 90, ст. 3005), та формою В1-М, визначеною додатком 1 до Інструкції про виплату та доставку пенсій, соціальних допомог національним оператором поштового зв'язку, затвердженої в установленому порядку.

3. Міністерству фінансів і Міністерству соціальної політики під час підготовки пропозицій щодо внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» передбачити кошти, необхідні для доопрацювання програмного забезпечення, яке використовується для здійснення соціальних виплат, з метою подання органам Державної казначейської служби реєстрів в електронному вигляді за формою згідно з додатками 1 - 3 до затвердженого цією постановою Порядку, в обсязі 200 тис. гривень.

Прем'єр-міністр України
А. ЯЦЕНЮК
Інд. 49

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 18 лютого 2016 р. № 151

ПОРЯДОК
взаємодії Міністерства фінансів, органів Державної казначейської служби та установ, які здійснюють виплати пільг, субсидій, інших соціальних виплат, під час перерахування таких виплат

1. Цей Порядок визначає механізм взаємодії між Мінфіном, Казначейством та його територіальними органами (далі - органи

Казначейства), установами, які здійснюють виплати пільг, субсидій, інших соціальних виплат (далі - соціальні виплати), в процесі їх обслуговування.

2. З метою здійснення верифікації інформації, наданої фізичними особами для нарахування та отримання соціальних виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, та своєчасного і в повному обсязі їх здійснення, Мінфін збирає та обробляє інформацію, яка містить персональні дані та банківську таємницю.

3. Для перерахування коштів на здійснення соціальних виплат установи, які здійснюють такі виплати, подають до органів Казначейства платіжні доручення разом з реєстром виплат в електронному вигляді за формою згідно з додатком 1 та зведеним реєстром виплат у паперовому вигляді за формою згідно з додатком 3.

Електронний реєстр має формат назви файла, зазначений у додатку 2.

У полі «Призначення платежу» платіжного доручення зазначається номер електронного реєстру (зведеного реєстру виплат).

Кількість електронних реєстрів (зведених реєстрів виплат) повинна відповідати кількості платіжних доручень, що подаються до органів Казначейства.

4. Установи, які здійснюють соціальні виплати, відповідають за достовірність даних, наведених у реєстрах виплат, та відповідність їх затвердженій структурі та формату назви файла.

5. Електронний реєстр подається до органів Казначейства для передачі Мінфіну в електронній формі із застосуванням електронного цифрового підпису та шифруванням з використанням

посиленого сертифіката ключа Акредитованого центру сертифікації ключів Казначейства в установленому порядку без доступу до персональних даних.

6. Органи Казначейства звіряють загальну суму виплат, зазначену у зведеному реєстрі виплат, на відповідність сумі, зазначеній у платіжному дорученні.

7. У разі відсутності зведеного реєстру виплат або реєстру виплат, невідповідності його формату назви файла, зазначених у додатках 1 - 3, платіжне доручення повертається органами Казначейства установі, яка здійснює соціальні виплати, без виконання.

8. Органи Казначейства в межах робочого дня передають Мінфіну через Казначейство всі одержані електронні реєстри в електронному вигляді із застосуванням електронного цифрового підпису та шифруванням з використанням посиленого сертифіката ключа Акредитованого центру сертифікації ключів Казначейства.

9. Мінфін здійснює заходи щодо захисту інформації відповідно до законодавства.

Додаток 1
до Порядку

РЕЄСТР ВИПЛАТ № ____
на перерахування

_____
(вид соціальних виплат)

За період з _____ по _____ _____ 20__ р.

Дата виплати

Порядковий номер

Номер поточного рахунка одержувача соціальних виплат

Найменування банку одержувача соціальних виплат

Код МФО банку одержувача соціальних виплат

Код згідно з ЄДРПОУ банку одержувача соціальних виплат
Сума соціальних виплат, гривень
Прізвище, ім'я, по батькові одержувача соціальних виплат
Ідентифікаційний код одержувача соціальних виплат
Серія та номер паспорта одержувача соціальних виплат
Адреса реєстрації одержувача соціальних виплат

_____
(найменування посади
керівника установи)

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)
Головний бухгалтер

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)
М. П.

Додаток 2
до Порядку

де BBBBBBB - Код програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету;

RRRR - код функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету;

TTTT - чотирицифровий код територіального органу Казначейства, який провів платіжне доручення;

YY - рік;

MM - місяць;

DD - день подання реєстру;

ЕЕЕЕЕЕЕЕ - код згідно з ЄДРПОУ органу, що подав реєстр виплат;

№№ - двоцифровий номер за зростанням, який визначається номером надання файла реєстру, який сформовано за один операційний день.

Додаток 3
до Порядку

ЗВЕДЕНИЙ РЕЄСТР ВИПЛАТ № ____
на перерахування

_____
(вид соціальних виплат)

За період з _____ по _____ _____ 20__ р.
Дата проведення платежу
Загальна кількість записів
Загальна сума виплат, гривень

_____
(найменування посади керівника установи)

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)
Головний бухгалтер

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)
М. П.

_____

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ESSPROS Manual – The European System of integrated Social Protection Statistics (ESSPROS) // Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012. – 207 pp
2. Абрамова А.А. Охрана труда женщин. М. справочник по законодательству. - М. : Профиздат. - 1978. –143 с.
3. Азарова Е.Г. Проблемы равноправия женщины и мужчины в социальном обеспечении в СССР. / Азарова Е.Г.; Отв. ред.: Иванов С.А. - М.: Наука, 1989. - 165 с.
4. Александрова А.Л. Бедность и льготы: мифы и реальность / Александрова А.Л., Овчарова Л.Н., Шишкин С.В. ИИФ «СПРОС» КонфОП, Москва, 2003, 48 с.
5. Алексеев С. С. Проблемы теории права : курс лекций : в 2-х т. / Алексеев С.С. – Свердловск : Свердл. юрид. ин-т, 1972. – Т.1. Основные вопросы общей теории социалистического права. – 394 с.
6. Алексеев С.С. Механизм правового регулирования в социалистическом государстве. М.: Юрид. лит., 1966. - 187 с.
7. Андреев В.С. Право социального обеспечения в СССР. М., Юрид. лит-ра. - 1980. – 352 с.
8. Артамонов Н.В. Советское законодательство о льготах гражданам в связи с выполнением воинской обязанности и вопросы его совершенствования.: Автореф. дис. …канд. юрид. наук. М., 1974. 20 с.
9. Атаманюк Р.Ф., Климчук І.Г., Козік О.М. Стан соціального захисту населення в Україні //Вісник Хмельницького національного університету 2009, № 4, Т. 1. – С. 52-58.

10. Бадовська І. Класифікація вихідних параметрів системи соціальних пільг у вимірі суперечностей соціальної політики та бюджетних можливостей держави /Україна. Аспекти праці. – 2013. - №7. С.17-22.
11. Баранов В.М Поощрительные нормы советского социалистического права / Баранов В.М.; Под ред.: Байтин М.И.- Саратов: Изд-во Сарат. ун-та, 1978. - 147 с.
12. Бару М.И. Унификация и дифференциация норм трудового права. Советское государство и право. - М. - 1971. - №10. – с.51-54.
13. Бахрах Д.Н. Правовые льготы / Д.Н. Бахрах //Справедливость и право. – Свердловск. - 1989. – С.74-83.
14. Бойченко Г.М. Особливості правового регулювання пільгового забезпечення працівників в умовах ринкової економіки / Г.М.Бойченко // Трудове право України в контексті європейської інтеграції: мат. науково-практ. конференції; Харків, 25-27 травня 2006 р./за ред. проф. В.С.Венедіктова. – Харків, 2006. – С.453-459.
15. Борисов А.Б. Большой экономический словарь. — М.: Книжный мир, 2003. - 895 с. //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tochka.com /info/glossary?srch
16. Ведяхин В.М. Правовые стимулы: понятие и виды // Правоведение. - 1992. - №1. - С.50-55.
17. Гірничий Закон України: Закон від 6 жовтня 1999 року №1127-XIV //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ 1127-14
18. Гудимов Н.В. Стимулирование трудовой активности. Проблемы совершенствования законодательства о труде и социальном обеспечении : Межвуз. сб. науч. тр. Свердловск, 1983. С. 89-96.

19. Егоров Н.Д. Гражданско-правовое регулирование общественных отношений: единство и дифференциация. Изд-во Ленинградского ун-та. - 1988. – 176 с.
20. Європейська політика і соціальне партнерство в ЄС : довідник / Н.Г. Діденко І.Я., Тодоров, О.Р. Чугріна, К. Міхеєва / за заг. ред. Н.Г. Діденко. – Донецьк : Дон. ДУУ, 2012. – 150 с.
21. Жинкин С. А. Психологические проблемы эффективности права / С. А.Жинкин. – Юридический центр Пресс; Санкт-Петербург. - СПб., 2009. – 62 с.
22. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. / А. М. Колодій [та ін]; ред. В. В. Копєйчиков ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К. : Юрінком Інтер, 1999. - 317 с.
23. Зверева Н.В. Проблема реформирования системы льгот в России /Н.В.Зверева //Вестник Московского университета. - Сер.6. Экономика. – 2001. – №2. – С.74-83.
24. Землянухина Н. С. Социально-экономическая теория льгот населения : учеб. пособие для студ., обучающихся по направлению «Экономика» и спец. «Экономика труда» / Н. С. Землянухина. - Саратов : СГТУ, 2008. - 188 с.
25. Землянухина Н.С. Социально-экономические основания классификации льгот /Н.С.Землянухина //Вестник ВГУ. Серия: экономика и управление. – 2005. – №1. – С.22-36.
26. Зинин В.Г. Социальные гарантии, льготы, выплаты и пути их реформирования /В.Г.Зинин, С.А.Поздняков. – М.: Издательство ВЦУЖ, 2001. – С.6-22.
27. Иванов С.А., Лившиц Р.З. Личность в советском трудовом праве. М., Наука. 1982 . - 232 с.

28. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо реформування вітчизняної системи соціального захисту [Текст] /М-во соціальної політики України. – Луганськ : ДУ НДІ СТВ, 2012. – 59 с.
29. Іншин М.І. Правове регулювання службово-трудової діяльності державних службовців як особливої категорії зайнятого населення України: Навчальний посібник / М.І.Іншин. – Харків: Вид-во «ФІНН», 2010. – 672 с.
30. Калашников С. В. Становление социального государства в России / Калашников С.В. – М.: Экономика, 2003. – 159 с.
31. Керимов Д.А. Психология и право // Государство и право. - 1992. - № 12. - С.10-20.
32. Керимов Д.А. Свобода, право и законность в социалистическом обществе / Керимов Д.А. - М.: Госюриздат, 1960. - 223 с.
33. Коваль О. Я. Реформування пільг і привілеїв в Україні – наближення до європейських стандартів / Коваль О. Я., Тарасенко Л. Л., Яцків Т. Г. – Львів : Галицький друкар, 2009. – 216 с.
34. Кодекс Законів про працю України: Кодекс України від 10.12.1971 р. (в ред. від 05.12.2016 р.) /[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:///zakon3.rada.gov.ua/laws/show322-08
35. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року №5403-VI //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/ laws/show/ 5403-17
36. Колосов В.К. Трудовые права рабочих и служащих / В. К. Колосов. - М.: Экономика. - 1987. - 96 с.
37. Кондратьев Р.И. Локальные нормы трудового права и материальное стимулирование. Науч. ред.: Сокуренко В.Г. - Львов: Вища шк. Изд-во при Львов. ун-те, 1973. – 160 с.

38. Косович В. Якість нормативно-правових актів України: загальнотеоретична характеристика / В. Косович // Вісник Львівськ. Ун-ту. Серія юридична. – 2012. – Вип. 55. – С. 20–27.
39. Кохановський В. В. Юридична природа та ознаки правового імунітету інститута Президентства / В. В. Кохановський // Митна справа. - 2011. - № 5 (77). - Ч. 2. - С. 22-27.
40. Кошелева Г., Крютченко В. Пільги в країнах ЄС і система соціального забезпечення у США // Соціальний захист. – 2005. – № 5. – С. 41 – 44.
41. Кравченко М. Основні підходи до реформування системи пільг в Україні / Мілена Кравченко // Державне управління та місцеве самоврядування. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2010. – Вип. 3(6). – С. 155-164.
42. Кривошеєва Т.О. Зарубіжний досвід застосування пільг на пасажирські перевезення автомобільним транспортом загального користування / Т. О. Кривошеєва // Вісник Національного транспортного університету. - 2013. - № 28. – с. 249 С. 248-256. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/ UJRN/ vntu_2013_28_37
43. Крылатых Е.Г. Роль льгот в праве социального обеспечения // Вестник МГУ. Серия II. Право. - 1988. - № 2. - С. 89-94.
44. Кудрявцев В. Н. Эффективность правовых норм / [Кудрявцев В. Н., Никитский В. И., Самощенко И. С., Глазырин В. В.]. – М. : Юрид. лит., 1980. – 289 с.
45. Куксин, И.Н. О понятии эффективности норм права в контексте укрепления государственного суверенитета / И.Н. Куксин ; НИУ БелГУ // Публичные механизмы обеспечения государственного суверенитета: юридические императивы и

практика : материалы междунар. науч.-практ. конф., Белгород, 5-6 июня 2014 г. / гл. ред. Е.Е. Тонков. - Белгород, 2014. - С. 37-41.

46. Курилов В.И. Личность, труд, право. - М. - Юрид. лит-ра. - 1989. - 336 с.
47. Куряшкин А.Н. Трансформация системы социальных льгот в России начала XXI века. Автореф. дисс… канд. социологических наук. – М. 2012. 24 с.
48. Лебедев М.П. Об эффективности воздействия социалистического права на общественные отношения // Сов. гос-во и право. – 1963. – № 1. – С. 31-35.
49. Лившиц Р.З. Социальная политика и ее правовое опосредование // Правовая система социализма. М. - 1986. - Т.1 – 398 с.
50. Лопушняк Г. Удосконалення класифікації соціальних пільг в Україні / Г. Лопушняк //Вісник ЛНАУ Економіка АПК. – 2011. – №18. (1). //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www. nbuv.gov.ua /old_jrn /Chem _Biol/.../11 lgsbiu.pdf
51. Лустова О.С. Понятие, критерии и условия эффективности правовых норм / О. С. Лустова // Вестник Челябинского университета. Сер. 9, Право. - 2004. - N 1. – С.22-29.
52. Малько А.В. Льготы : политико-правовой анализ // Льготы: политико-правовой анализ / А. В. Малько . – 1996 // Общественные науки и современность (ОНС) . – 03/1996 . – N3 . – С. 47-54.
53. Малюга Л.Ю. Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Монографія. – К.: «Хай-Тек Прес», 2013. – 264 с.

54. Морозова И. С. - Льготы в российском праве : Вопросы теории и практики : Дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. - Саратов, 1999. 185 с.
55. Морозова И.С. Теория правовых льгот. Автореф. дисс… на соиск. уч. степ. док. юр. наук /Спец. 12.00.01/. Саратов. – 2007. – 46 с.
56. Мурза О.В. Загальнотеоретична характеристика правових пільг / О. В. Мурза // Право і Безпека. - 2012. - № 2. - С. 7-11. /[Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ ...
57. Мурза О.В. Критерії ефективності правових пільг / О. В. Мурза // Форум права. - 2012. - № 4. - С. 675-681. - Режим доступу: http://nbuv.gov. ua/UJRN/FP_index.
58. Назаренко Я.Я. Вітчизняний та світовий досвід формування компенсацій за перевезення пільгових категорій пасажирів //Вісник Національного транспортного університету. – № 17, ч. 2, 2008. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http ://www.nbuv.gov.ua /portal /natural/Vntu/2008_17_2/32. pdf
59. Никитинский В.И. Эффективность норм трудового права. / Никитинский В. И. - М. - Юрид. лит. - 1971. – 247 с.
60. Орлова І. Пілотний проект соціальної допомоги «Реформування транспортних пільг в Україні з урахуванням міжнародного досвіду» //[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.case-ukraine.com.ua CASE Україна Центр соціально-економічних досліджень
61. Основи законодавства України про охорону здоров’я від 19 листопада 1992 року №2801-XII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada. gov.ua/laws/show/2801-12

62. Панкин М.Е. Льготы рабочим и служащим. - М. – Профиздат. – 1976. – 159 с.
63. Паулі Макела. Організація пасажирського транспорту: досвід Фінляндії та можливості його застосування в Україні // Економічний часопис. //[Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.soskin. info/ea/2004/6/ 20040602.html
64. Пашков А.С., Ротань В. Г. Социальная политика и трудовое право. - М. - 1986. - 240 с.
65. Пашков А.С., Чечет Д.М. Эффективность правового регулирования и методы ее выявления. // Советское государство и право, 1965, № 8. С. 3-11.
66. Пашкова Г.Г. Льготы в праве социального обеспечения. Автореф. дисс… канд. юрид. наук. Спец. 12.00.05. - Томск, 2004. – 26 с.
67. Пашкова Г.Г. Понятие и правовые признаки льгот в праве социального обеспечения // Материалы междунар. конф. студентов, аспирантов и молодых ученых. Т.4. 4.1. - Томск: Изд-во Томского гос. пед. ун-та, 2002. - С. 178-182.
68. Піскун К. Адресність соціальної допомоги як напрям покращення методики планування видатків соціального призначення [Електронний ресурс] / К. Піскун // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2013. — Вип. 1 (8). — С. 212-221. //[Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13 pkvvsp.pdf.
69. План заходів Міністерства соціальної політики Україн и з реалізації Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом на 2014-2017 рр. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //www. mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article

70. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VI //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// zakon3.rada.gov. ua/laws/show/2755-17
71. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 травня 1993 р. №379 Про посвідчення на право користування пільгами членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли) чи пропали безвісти під час проходження військової служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 травня 1993 р. №379 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ 379-93-п
72. Право соціального забезпечення: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. / За ред. П. Д. Пилипенка. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. – 504 с., С.436-437.
73. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27 січня 1995 року №32/95-ВР //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada. gov.ua/laws/show/32/95-вр
74. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова КМУ від 14.04.2004 р. №457 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/ show/457-2004-п
75. Про встановлення мінімальних норм забезпечення населення твердим паливом і скрапленим газом та граничних показників їх вартості для надання пільг і житлових субсидій за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2012 р. № 356 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ 356-2012-п
76. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23 червня 2005 року №2713-IV

//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2713-15

77. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 3 квітня 2003 року №661-IV //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: // zakon3.rada.gov. ua/laws/show/661-15
78. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України: Закон України від 23 лютого 2006 року №3475-IV //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada. gov.ua / laws/ show/3475-15
79. Про додаткові заходи щодо вдосконалення системи здійснення соціальних виплат громадянам: Указ Президента України від 05.05.2004 р. №506 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov. ua/ laws/show/506/2004
80. Про донорство крові та її компонентів: Закон України від 23 червня 1995 року №239/95-ВР //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: // zakon3.rada.gov.ua/laws/show/239/95-вр
81. Про електроенергетику: Закон України від 16 жовтня 1997 року № 575/97-ВР //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ 575/97-вр
82. Про Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги:Постанова КМУ від 29.01.2003 р. № 117//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/117-2003п
83. Про Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 січня 2003 р. №117 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/ show/117-2003-п

84. Про жертви нацистських переслідувань: Закон України від 23 березня 2000 року №1584-III //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1584-14
85. Про затвердження Порядку адміністрування Аналітично-інформаційної платформи електронної верифікації та моніторингу: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. №137 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/137-2016-п
86. Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства фінансів, органів Державної казначейської служби та установ, які здійснюють виплати пільг, субсидій, інших соціальних виплат, під час перерахування таких виплат: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. №151 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov. ua/laws/show/151-2016-п
87. Про затвердження Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2006 р. №1081 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4. rada .gov.ua/laws/show/1081-2006-п
88. Про затвердження Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками до санаторно-курортних закладів військовослужбовців, ветеранів війни, ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ та деяких інших категорій осіб і членів їх сімей: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 2011 р. №446 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/446-2011-п
89. Про затвердження Порядку здійснення верифікації та моніторингу достовірності інформації, поданої фізичними особами для нарахування та отримання соціальних виплат,

пільг, субсидій, пенсій, заробітної плати, інших виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. №136 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov. ua/laws/show/136-2016-п

90. Про затвердження Порядку кредитування будівництва та придбання житла для військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 січня 2004 р. №88 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov. ua/laws/show/88-2004-п
91. Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 р. №1010 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ 1010-2007-п
92. Про затвердження Порядку надання пільг інвалідам, членам їх сімей, законним представникам інвалідів (дітей-інвалідів), підприємствам, установам, організаціям громадських організацій інвалідів та сфери соціального захисту населення на безоплатне паркування і зберігання транспортних засобів: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. №585 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ 585-2011-п
93. Про затвердження Порядку надання пільг на придбання твердого палива і скрапленого газу за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 р. № 77

//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/ laws/show/ 77-2007-п

94. Про затвердження Порядку надання пільг окремим категоріям громадян з урахуванням середньомісячного сукупного доходу сім'ї: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2015 р. №389 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/ laws/show/389-2015-п
95. Про затвердження Порядку надання пільг, компенсацій і гарантій працівникам бюджетних установ, військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 березня 2003 р. №426 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ 426-2003-п
96. Про затвердження Порядку подання документів для застосування податкової соціальної пільги: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2010 р. № 1227 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/ laws/show/ 1227-2010-п
97. Про затвердження Порядку проведення безоплатного капітального ремонту власних житлових будинків і квартир осіб, що мають право на таку пільгу, а також першочерговий поточний ремонт житлових будинків і квартир осіб, які мають на це право: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 травня 2009 р. №565 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/ show/565-2009-п
98. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 6 квітня 2000 року №1645-III //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1645-14

99. Про захист рослин: Закон України від 14 жовтня 1998 року №180-XIV //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/ laws/show/180-14
100. Про культуру: Закон України від 14 грудня 2010 року №2778-VI //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada. gov.ua / laws/ show/2778-17
101. Про Національну гвардію України: Закон України від 13 березня 2014 року №876-VII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3. rada.gov.ua/ laws/show/876-18
102. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року №580-VIII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0. rada. gov.ua/laws/show/ 580-19
103. Про освіту: Закон України від 23 травня 1991 року №1060-XII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada. gov.ua / laws/ show/1060-12
104. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 року №875-XII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/875-12
105. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16 грудня 1993 року №3721-XII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/ 3721-12
106. Про особливі заслуги перед Україною: Закон України від 01.06. 2000 (в ред. від 28.12.2015 р.) //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1767-14
107. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 року №2402-III //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada. gov.ua/laws/show/ 2402-14

108. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 року №2694-XII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov .ua/laws/ show/ 2694-12
109. Про пільги щодо обчислення вислуги років військовослужбовцям Збройних Сил України, які брали участь в операціях Миротворчих Сил ООН: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 січня 1993 р. №30 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada. gov.ua/laws/ show/30-93-п
110. Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1994 р. №552 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ 552-94-п
111. Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 лютого 1994 р. №94 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua / laws/show/94-94-п
112. Про порядок передачі у приватну власність громадян незавершених будівництвом будинків садибного типу: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 червня 1997 р. №637 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/637-97-п
113. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року №1697-VII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/ laws/show/ 1697-18

114. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22 лютого 2000 року №1489-III //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5. rada. gov.ua /laws/show/ 1489-14
115. Про ратифікацію Угоди про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців: Закон України від 26 квітня 1996 року №144/96-вр //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada. gov.ua/laws/show/144/96-вр
116. Про ратифікацію Угоди про встановлення для учасників Великої Вітчизняної війни, трудівників тилу воєнних років та вдів загиблих воїнів додаткових пільг і матеріальної допомоги у зв'язку з 50-річчям Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 - 1945 років: Закон України від 26 квітня 1996 року №145/96-ВР //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.qov.ua/laws/show/ 145/ 96-ВР
117. Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні: Закон України від 17 квітня 1991 року №962-XII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/962-12
118. Про розмір і порядок виплати грошової компенсації військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки та Державної спеціальної служби транспорту за піднайом (найом) ними жилих приміщень: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. №450 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //zakon5.rada.gov. ua/laws/show/621-2014-п

119. Про Службу безпеки України: Закон України 25 березня 1992 року №2229-XII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3. rada.gov.ua/laws/show/ 2229-12
120. Про соціальний захист дітей війни: Закон України від 18 листопада 2004 року №2195-IV //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/ laws/show/2195-15
121. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20 грудня 1991 року №2011-XII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua / laws/show/2011-12
122. Про соціальні пільги та гарантії медичних працівників системи екстреної медичної допомоги, залучених до ліквідації медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2012 р. №1120 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1120-2012-п
123. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 року №3551-XII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3551-12
124. Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист: Закон України від 24 березня 1998 року №203/98-ВР //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2. rada.gov.ua/laws/ show/203/98-вр
125. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28 лютого 1991 року №796-XII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2. rada. gov.ua/laws/show/ 796-12

126. Про статус народного депутата України: Закон України 17 листопада 1992 року №2790-XII //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/ laws/show/ 2790-12
127. Прозоров В.Ф. Качество и эффективность хозяйственного законодательства в условиях рынка. М. 1991. С. 95-96.
128. Ровинский Е.А. Основные вопросы теории советского финансового права М. - Госюриздат. - 1960. – 193 с.
129. Ротань В.Г. Социальное равенство и советское трудовое право в условиях развитого социализма. Воронеж. - Изд-во Воронежского ун-та. - 1983. - 145 с.
130. Савчук О., Кушніренко В. Монетизація пільг: досвід інших країн та висновки для України. Європейський інформаційно-дослідницький центр. Київ. – 2015. 32 с.
131. Сакомская Г.С. Социальные льготы гражданам и их классификация /Г.С. Сакомская // Защита трудовых и других социально-экономических прав граждан Республики Беларусь : сб. науч. ст. /Учреждение образования «Гродненский гос. ун-т им. Я.Купалы»; ред.кол.: С.В. Агиевец, и др., Л.Я. Абрамчик.- Гродно : ГрГУ, 2009 .- С.132-138.
132. Самощенко И. С., Никитинский В. И. О понятии эффективности правовых норм // Ученые записки ВНИИСЗ. – М., 1969. Вып. 18. С.3-19.
133. Сейнароев Б.М. План и договор: материальное стимулирование. - М. Юридическая литература. - 1989. - 192 с.
134. Синчук С.М. Соціальні пільги / Синчук С.М. // Право соціального забезпечення України: навч. посібник / за ред. П.Д. Пилипенка. – Вид. 2-е,змін. і доп. – К.: Істина, 2010. – 224 с.

135. Синчук С.М. Соціальні пільги /Синчук С.М. //Право соціального забезпечення України: навч. посібник /за ред. П.Д. Пилипенка. – Вид.2-е. – К.: Ін Юре, 2008. – 504 с.
136. Система пільг в Україні потребує зваженого реформування. Актуальне інтерв'ю //[Електронний ресурс] / С. Мельник // Укрінформ. – Режим доступу: http://www.ukrinform.ua/ukr/order/? id=777320
137. Сільченко С. О. Пільги по-європейськи: шляхи реформування соціального законодавства України / С. О.Сільченко. // Трудове право України в контексті європейської інтеграції: Матеріали науково-практичної конференції; м. Харків, 25 – 27 травня 2006 р. / За ред. проф. В. С. Венедіктова. – Х.: Українська асоціація фахівців трудового права, Харк. нац. ун-т внутрішніх справ, 2006. – С. 445 – 449.
138. Сіньова Л.М. Правове регулювання соціального захисту жертв нацистських переслідувань : монографія / Л.М. Сіньова. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. –239 с.
139. Смирнов О.В. Основные принципы советского трудового права. - М. - Юрид. лит-ра. - 1977. - 216 с.
140. Советский энциклопедический словарь. /Под ед. А. М. Прохорова, М., «Советская энциклопедия», 1982. 1284 с.
141. Соціальний захист. - К. – 2004. – №5. – С.4.
142. Сташків, Б.І. Пільги у праві соціального забезпечення [Текст] : навчальне видання / Б.І. Сташків. – Чернігів : Чернігівський державний інститут права, соціальних технологій та праці, 2011. – 176 с.

143. Стратегія заміни системи пільг на адресну грошову допомогу населення, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2002 року № 253 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/ laws / show/253-2002-п
144. Стратегія упорядкування системи пільг окремим категоріям громадян до 2012 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 червня 2009 року № 594-р. //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/594-2009-р
145. Страутманис Я. Я. Эффективность земельного законодательства / Я. Я. Страутманис // Советское государство и право. - 1974. - № 12. – С. 28-34.
146. Сулейманова Г.В. Право социального обеспечения / Г.В. Сулейманова. – М.: Юрайт, 2011. – 559 с.
147. Сырых Е. В. Технико-юридические критерии качества закона / Е. В. Сырых // Проблемы юридической ехники : сборник статей /под ред. Баранова В. М. – Нижний Новгород, 2000. – С. 162–164.
148. Теория государства и права: Учебник / Пиголкин А.С., Головистикова А.Н., Дмитриев Ю.А., Саидов А.Х. / Под ред. А.С. Пиголкина. — М.: Юрайт-Издат. - 2005. – 613 с.
149. Теорія держави і права. Академічний курс [Текст] : підручник / О. В. Зайчук [та ін.] ; ред. О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. - К. : Юрінком Інтер, 2008. //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ebk. net .ua/Book/law/zaychuk_tdp/part3/1204.htm
150. Тихомиров Ю.А. Закон, стимулы, экономика. М., Юридическая литература. - 1989. - 270 с.

151. Тищенко О.В. Соціально-правовий захист вразливих верств населення України: науково-практичний посібник – К.: ВГЛ «Обрії», 2011. – 336 с.
152. Торган К.Э. Правовые стимулы научно-технического прогресса в производственном объединении. / К. Э. Торган. – М. : Юрид. лит., 1983. – 88 с.
153. Третякова Г. Субсидії готівкою: чи запрацює монетизація пільг //Слово і діло //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www. slovoidilo.ua
154. Угода про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців : ратифікована Законом N 144/96-ВР від 26.04.96 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ 997_048
155. Угода про встановлення для учасників Великої Вітчизняної війни, трудівників тилу військових років і вдів загиблих воїнів додаткових пільг і матеріальної допомоги в зв'язку з 50-річчям Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 - 1945 років від 09.12. 1994 р. //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon. ua/ l_doc2.nsf/link1/ MU94081U.html
156. Удовенко Е.И. Совершенствование системы предоставления льгот населению: организационно-экономический аспект: автореф. дис. .канд. экон. наук / Е.И. Удовенко. – 24 с.
157. Українське право. 20 вересня 2016 р. //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrainepravo.com
158. Цыпкин С.Д. Финансово-правовые институты, их роль в совершенствовании финансовой деятельности советского государства**:** М.: Изд-во Моск. ун-та, 1983. – 80 с**.**

159. Эффективность правоприменительных актов. Вопросы теории / Лазарев В.В.; Науч. ред.: Безина А.К. - Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1975. – с. 111. 207 с.
160. Ярцун І.М. Пільги в праві соціального забезпечення /І.М. Ярцун //Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць. – Вип. 46 /редкол. С.В. Ківалов (гол.ред.) [та ін]. – О.: Юрид. літ., 2009. С.183-189.

АНДРІЇВ Василь Михайлович
КУЧМА Ольга Леонідівна
СІНЬОВА Людмила Миколаївна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІЛЬГАМИ ЯК РІЗНОВИД СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Навчальний посібник

Рекомендовано до друку Вченою радою юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 5 від 27.02.2017 року)

В авторській редакції

Підписано до друку 06.04.2017. Формат 60х84/16
Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 30,46
Обл.-вид.арк. 20,52. Наклад 300 прим.
№ зам. 0604/17

Виготовлювач: ФО-П Поліщук О.В.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №2142 від 31.03.2005
07400, м.Бровари, вул.Незалежності,2, кв.148
Тел. (044) 592-13-49